T. C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MİSLÎ İSMÂ’ÎL HAKKI VE DİVANI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
EMRAH GÖKÇE

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. NESLİHAN İLKNUR KESKİN

ANKARA - 2011

T. C.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Emrah GÖKÇE tarafından hazırlanan "Mislî İsmâ'îl Hakkı ve Divanı" adlı bu çalışma, 19.07.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği / oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı / Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

[İmza]
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Neslihan İlknur KESKİN
Akademik Unvanı, Adı Soyadı

[İmza]
Üye: Doç. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR OĞUZ
Akademik Unvanı, Adı Soyadı

[İmza]
Üye: Yrd. Doç. Dr. Muvaffak EFLATUN
Akademik Unvanı, Adı Soyadı

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ

Mislî İsmâ’îl Hakkı, divan edebiyatının artık son dönemi olan 19. yüzyılda divan şiiri geleneğini devam ettiren kişiler arasındaki yerini almıştır. Hayatı hakkında çok az bilgiye sahibi olduğumuz ve ne zaman doğduğunu bilmediğimiz şair, Divan’ındaki bilgiye göre 21 Zilhicce 1286 [24 Mart 1870]’te divanını tamamlamıştır. Bu bilgi dışında -kuvvetli bir ihtimalle- İstanbul Beşiktaş Mevlevîhanesîne bağlı bir mürid olduğunu Divan’ından anlamaktayız. Şairimiz, şiirlerinde Mislî mahlâsını kullanmıştır.

Mislî İsmâ’îl Hakkı, tezkirelere girememiş şairler arasındadır. Hayatı hakkında sadece Tuhfe-i Nâilî’de kısa bir bilgi vardır. Hayatı hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadığımız için şairin edebî kişiliği, Divan’ından yola çıkarak ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Mislî İsmâ’îl Hakkı’nın bildiğimiz tek eseri Divan’ıdır. Divan’ın tek nüshası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü’nde 318 numarada kayıtlıdır. 127 varaktır. Bu nüsha İstanbul Üniversitesi kayıtlarına göre *müellif hattı*dır. Çalışmamız, bu müellif hattı üzerinden yapılmıştır.

Çalışmamız 3 ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın birinci bölümü şairin hayatı, edebî kişiliği ve Divan adlı bölümlerden oluşmaktadır. Edebî kişiliği adlı bölüm şairin Divan’ından çıkarabildiğimiz bilgiler ışığında kaleme alınmıştır. İkinci bölüm; Divan’ın şekil ve muhteva özelliklerinin incelenmesinden oluşmaktadır. Bu bölümde nazım şekilleri, vezin, kafiye gibi unsurlar incelenmiş ve elde edilen bilgiler anlaşılmayı kolaylaştırmak açısından tablo ve grafiklerle gösterilmiştir. Muhteva özelliklerinde ise, Divan’da dikkat çeken unsurlar incelenmiştir. Şair, Mevlevî olduğundan, ağırlıklı olarak Divan’daki Mevlevîlik unsurları üzerinde durulmuştur. Bunun yanı sıra, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i beyt, On iki imam sevgisi, Kerbelâ hâdisesi ve Divan’daki harf simgeciliği üzerinde durulmuştur. Ayrıca bu bölümün sonunda; *sonuç*, *kaynakça* ve *metnin kuruluşunda takip edilen yol* başlıklı bölümler bulunmaktadır. Üçüncü bölüm ise Divan’ın transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır. Ayrıca bir de Divan’da kullanılan kelimeleri ihtiva eden kapsamlı bir dizin eklenmiştir. Divan,

tek nüsha ve müellif hattı olduğundan metin tenkiti yapılmamıştır. Divan'daki şiir sıralamasına hiçbir şekilde müdahale edilmemiş ve bu sıralama aynen Divan'daki şekliyle muhafaza edilmiştir. Her şiir parçasının beyit/bentleri kendi içerisinde numaralandırılmış ve bütün şiirlerin vezinleri verilmiştir. Bunların dışında şiirlerin varak numaraları da metnin en soluna koyu puntoyla yazılmıştır. Mısrada vezin problemi varsa bu da dipnotla belirtilmiştir. Metinde geçen âyet, hadis ve ibareler *italik* olarak dizilmiş ve dipnotla bu ifadelerin anlamları verilmiştir.

Tezi yazmaya başladıktan sonra pek çok hocamdan değişik şekillerde yardımlar gördüm. Samimi yaklaşımı ve babacan tavırları için Doç. Dr. Mehmet Dursun ERDEM'e, ilgisiyle bana destek olan Araştırma Görevlisi Sibel ÜST'e, bilgilerinden ve ilmî bakış açılarından sıkça istifade ettiğim kıymetli hocalarım Prof. Dr. Cemâl KURNAZ'a, Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR'e, Yrd. Doç. Dr. Halil ÇELTİK'e, yaşadığım her problemde soluğumu yanında aldığım ve beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan Doç. Dr. Gıyassettin AYTAŞ'a, yıllardır zengin kütüphanesini sıkça kullandığım, birikiminden, kişiliğinden çok şey öğrendiğim, hiçbir şey için "olmaz" demeyen, her zaman bana güvenen ve benim destekçim olan kıymetli hocam Prof. Dr. Ahmet MERMER'e, tezimi baştan sona titizlikle okuyan, her konuda rehberlik eden, kapısı ve gönlü her zaman açık olan sevgili danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Neslihan İlknur KESKİN'e şükranlarımı arz ederim.

Her şeyden önce varlığımı kendilerine borçlu olduğum, varlıklarından her zaman kuvvet aldığım, maddî ve manevî olarak beni her zaman destekleyen, onlarla iftihar ettiğim, ilgi ve sevgileriyle bana huzurlu bir çalışma ortamı sağlayan çok değerli babam Zeynel GÖKÇE'ye ve biricik anneciğim Sevil GÖKÇE'ye çok teşekkür ederim.

05.07.2011

Ankara

KISALTMALAR

AKM. : Atatürk Kültür Merkezi

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

DİA. : Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi

G. : Gazel

Haz. : Hazırlayan

K. : Kasîde

Kt. : Kıt'a

Mhs. : Muhammes

Mur. : Murabba'

Msd. : Müseddes

Msn. : Mesnevî

Mst. : Müstezâd

Müf. : Müfredât

Müs. : Müsemmen

Rüb. : Rübâ'î

Şat. : Şatranç

Tah. : Tahmîs

Tes. : Tesdîs

TDK. : Türk Dil Kurumu

Trk. : Terkîb-bend

Trc. : Tercî'-bend

GİRİŞ

19. YÜZYIL DİVAN ŞİİRİ

Prof. Dr. İsmail Ünver'e göre, 19. yüzyıl divan edebiyatının şiir alanındaki durumunu şu üç noktada belirlemek mümkündür:

"1- XVIII. yüzyılda Nedîm'de ifadesini bulan "mahallîleşme" akımını sürdürme eğilimi, bir kısım XIX. yüzyıl şairlerinde görülen en belirgin özelliktir. Ancak, halk söyleyişini şiire sokmada aşırıya kaçan ölçüsüzlüklerin bulunması; şiirlerin duygu derinliği ve hayâl zenginliğinden yoksun olması; eski şairlerin üzerine toz kondurmamaya çalıştıkları "aşk"ta cinselliğin ağır basması; sadece yazmış olmak için vezne uydurulmuş kafiyeli sözler izlenimini veren beyitlerdeki zevksizlikler, bu yoldaki şiirlerin genel özellikleridir. Bu gruptaki şiirleri günümüz musikîsinden arabesk parçalara benzetmek mümkündür (Ünver, 2004: 100)."

"2- Divan edebiyatının her döneminde olduğu gibi XIX. yüzyılda da dinî ve tasavvufî şiirlerin belli bir ağırlığı vardır. Bu dönem şairler arasında herhangi bir tarîkate mensup olmayan şair yok gibidir. Dolayısıyla her şairin divanında bu tür şiirlerle karşılaşabiliriz. Öte yandan tasavvufla ilişkisi bulunmayan şairler, tasavvufun alışılagelmiş telmih ve mecazlarından bol bol yararlanmışlardır. Ancak ne mutasavvıf şairler ne de şiirlerinde çeşni kabilinden tasavvufa yer verenler, kendilerinden önceki şairlere ulaşabilmişlerdir. XIX. yüzyıl bir Şeyh Gâlib yetiştirmemiştir. Bu dönemde yazılmış nazîreler, tahmîs, taştîr ve tesdîsler eski ustalarla yenileri karşılaştırmaya en elverişli nazım şekilleridir. Ama bu karşılaştırma hemen her zaman sonrakilerin aleyhine sonuçlanır (Ünver, 2004: 100)." Bu bilgilerden de anlaşılacağı gibi, Mislî İsmâ'îl Hakkı bu gruba dâhildir.

"3- Şiirde eskiye dönüş, özellikle XVII. yüzyılın büyük şairlerini örnek alarak şiire yeniden can verme çabaları, bu yüzyılın eski şiir alanındaki en başarılı hareketidir. 1861 senesinde kurulup, çalışmalarını 1 yıl kadar aksamadan sürdüren Encümen-i Şu'arâ, her hafta salı günleri Hersekli Ârif Hikmet'in Lâleli, Çukurçeşme'deki evinde toplanıyordu. Bu grupta şu şairler yer almıştı: Leskofçalı Gâlib Bey, Hersekli Ârif Hikmet Bey, Osman Şems Efendi, Koniçeli Kâzım Paşa, Manastırlı Hoca Nâ'ilî Efendi, Hâlet Bey, Recâîzâde Celâl Bey, Yenişehirli Avnî

Bey, Üsküdarlı Hakkı, Eşref Paşa. Toplantılara katılanlar arasında, daha sonraki yüzyıllarda yeni edebiyatın kurucuları arasında yerini alacak olan Nâmık Kemâl ve Ziyâ Bey (Paşa) de vardır. Hatta Nâmık Kemâl, topluluğun en geç üyesi sıfatıyla, her toplantıya getirilen şiirleri yüksek sesle okuyup tartışmaya sunan kişidir (Ünver, 2004: 100)."

MEVLEVÎLİK

İstanbul mevlevîhâneleri payitaht merkezli Osmanlı tarikat kültüründe çok önemli bir yere sahip olmasına rağmen Mevlevîlik burada diğer tarikatların çoğundan daha az sayıda tekke açmıştır. Bunun başlıca sebebi, Mevlevîliğin tasavvuf kültürünün klasik boyutunu oluşturması, düşünce, edebiyat, mûsikî, irfan ve erkânı ile seçkin bir düzeye hitap etmesi ve mevlevîhânelerin büyük bir külliye planında kurulmasıdır (Tanrıkorur, 2004: 470).

Tezkirelerde geçen tarîkat ehli 320 divan şairinin 220'si Mevlevî'dir. Bu da % 68'e tekabül etmektedir (İsen, 1997: 216). Bu istatistikten de anlaşılıyor ki Mevlevîlik, Osmanlı sanatına ve özellikle şiirine önemli katkılarda bulunmuş bir tarîkattir.

MEVLEVÎLİKTE ÂDÂB VE ERKÂN

Mevlevîlikle tarikatın esası aşk, marifet ve hizmettir. Tarikata girmek isteyen talip, gusül abdesti aldıktan sonra muhip veya çilekeş can olmak için şeyhe gelir, şeyh onun muhiplik müracaatını kabul ederse başını çekip dizine koyar, sikkesini giydirir, tekbir getirir ve her ikisi de Fâtiha'yı okuduktan sonra birbirlerinin sağ elini aynı zamanda tutup kaldırarak parmaklarının üzerini öperlerdi (görüşme). Ankaravî'ye göre bunun ardından talibin saçından ve bıyığından Mevlânâ'nın öğrettiği gibi birkaç kıl kesilmektedir. Böylece nevniyaz adıyla muhibbân arasına katılan talip şeyhin görevlendirdiği dededen tarikat âdâbını öğrenmeye başlardı. Dergâhta kalmaya mecbur olmayan muhip isterse yalnız semâ ve mukabeleye katılmak için dergâha gelirdi. Muhibbân arasında istidatlarına göre ney üflemeyi, na't, âyin ve ilâhi söylemeyi belleyenler, Mesnevi okuyanlar, icazet alıp destar sarmaya hak kazananlar, yahut tarikattaki hizmetine karşılık destar sarmak için icazet verilenler çoktu. Çilekeş canlar gibi bin bir gün çile çıkarmayan muhiplerin tarikat içinde herhangi bir mecburiyetleri

bulunmamaktaydı. Tekkeye gelişlerinde hırka ve sikke giymek veya ileride dede olmak için ikrar verip çileye soyunmak kendi iradelerine bağlıydı. Bu itibarla tarih boyunca devlet ve ticaret adamlarından, ilim ve sanat erbabından birçok kimse muhibbân zümresine dahil olmuştur (Tanrıkorur, 2004: 473).

Tarikatta çilekeş can olmak isteyen talip ise bin bir günlük bir riyazet sürecine tâbi tutulurdu. Ancak Mevlânâ mûsiki ve semâı sülûke esas kabul ettiğinden ve çalışmak en kutsî vazife olduğundan riyazet hizmet şeklinde idi. Dergâhta bir tür hizmet çilesiyle nefsini tasfiye etmeye girişen çilekeş can, matbah kapısının yanındaki saka postunda üç gün murakabe vaziyetinde oturur ve diğer matbah canlarını seyreder, çileye soyunmaya ikrar verirse on sekiz gün süreyle ayakçılık hizmetine verilirdi. Hizmet sonunda uygun görülürse, dergâha geldiği ilk elbiseyi çıkarıp tennure giyer ve böylelikle matbah canı olurdu. Can, Mevlevî çilesinin başladığı matbah-ı şerifin dedelerinin yönetimindeki pazarcılıktan çamaşırcılığa, bulaşıkçılıktan hela temizliğine kadar on sekiz değişik hizmet türünü yerine getirirdi. Çilekeş canlar bu hizmetlerin yanında kabiliyetleri oranında semâ meşki ve sanat faaliyetlerine yönlendirilip saatçilik, aşçılık, mobilyacılık gibi dallarda meslek edinmeleri sağlanır, Doğu ve Batı dilleri öğretilip çeşitli ilim dallarında yetiştirilirlerdi. Çilekeş canlar her ne sebeple olursa olsun çiledeyken bir defa dahi matbah-ı şerifin dışında geceleyemezler, aksi takdirde çileyi kırmış sayılıp yeniden başlatılırlardı. Çilesini tamamlayan can şeyhten (eğer Konya'da ise Şems Türbesi'ni ziyaret ettikten sonra çelebiden) evrâd ve ezkâr dersi alır ve hücre sahibi dede olurdu (Tanrıkorur, 2004: 473-474).

Her Mevlevi'nin bilmesi gerekli hafî ve devranî zikir olan semâ, bin bir günlük eğitimin önemli konularından birini teşkil ediyordu; zira semâ meşki almadan sikke giyilmezdi. Meşk veya semâ çıkarmak için muhip ve çilekeş canlar semâ dedesinin nezâreti altında ve çivili tahta üzerinde semâyı öğrenir, böylece mukabeleye katılmak için hazır hale gelirlerdi. Semâ mukabelesi içten söylenen "Al-" hecesiyle sağ ayağın kaldırılması ve "-lah" hecesiyle devrin tamamlanıp ayağın yere değdirilmesi şeklinde yapılırdı. Gündüzleri öğle, geceleri yatsı namazlarından sonra ve tekkesine göre farklı günlerde icra edilen semâ âyininden önce mesnevîhan tarafından Mesnevi dersi verilip dervişler tasavvufî aşk ve marifete ulaşmaları için irşad edilirlerdi. Dedelerle matbah canları dergâh

mescidinde sabah namazından sonra yapılan ve Mevlevîlik'te esma olmadığı için sadece ism-i celâl zikredilen zikir âyinine katılırlardı. Tekkelerde perşembe ve pazar geceleri yapılan zikirlerde aşırı cezbe hallerine izin verilmez, zikir halkası meydancı dede tarafından düzen altında tutulurdu. Sabah zikrinden sonra meydân-ı şerife geçilir ve kahvaltının ardından murakabeye girilirdi. Yemekler dervişlere somathâne denilen mekânda Kazancı Dede'nin niyaz ve gülbankla kapağını açtığı kazandan dağıtılır, belli bir âdâb içinde bitirildikten sonra herkes başlangıçtaki gibi tuza banıp tadarak ve sofrayla görüşerek (sofrayı hürmetle öperek) şeyhle beraber kalkar, geldiği usulle somathâneden çıkardı (Tanrıkorur, 2004: 474). Mevlevîler'de ölüm haline gelen kişinin yanında ism-i celâl çekilmesi âdettendi. Şeyh veya halifelerin naaşı matbah-ı şerifte Itrî'nin segâh âyîn-i şerifi okunarak yıkanırdı. Cenazeye, şeyh ve iki derviş tarafından kabre indirildikten sonra sikkesi giydirilir ve hırkası örtülüp sağ yanına hilâfetnâmesi konulurdu. Telkin ve tezkiye olmaz, önce ism-i celâl, zikri idare edenin gülbanginden sonra da "hûuu ..." çekilir ve baş kesilerek törene son verilirdi (Tanrıkorur, 2004: 474).

Mevlevîlik, tarih boyunca halk tabakalarından devlet adamlarına kadar toplumun her kesiminden insanların manevî hayatı üzerinde etkili olmuş, birer güzel sanatlar akademisi gibi çalışan Mevlevî dergâhlarından birçok âlim, arif ve kâmilin yanı sıra Türk kültür ve sanatının en önemli temsilcileri yetişmiştir. Klasik Türk mûsikisinin büyük bestekârlarından birçoğunun, şuarâ tezkirelerinde yer alan tarikat ehli 320 divan şairinden 220'sinin Mevlevî kökenli olması bu tarikatın Türk sanat ve kültürüne yaptığı etkiye somut bir örnektir. Mevleviler arasından Konya Mevlânâ Müzesi'ndeki 677 (1278-79) tarihli en eski Mesnevî nüshasının hattatı Mehmed b. Abdullah el-Konevî'den Mevlevî sikkesi biçiminde istif edilmiş "Ya Hazret-i Mevlânâ" levhasıyla meşhur Mehmed Suûd el-Mevlevî'ye (ö. 1948) kadar Kütahyalı Mehmed Dede, Nakkaşzâde Ahmed Tâib ve Sıdkî Dede gibi tanınmış hattatlar ve özellikle XVII. yüzyılın başlarında önemli Mevlevî kaynaklarından olan Menâkıb-ı Sevâkıb' minyatürlerini yapan ustalar gibi mahir nakkaşlar çıkmıştır. XVIII ve XIX. yüzyıllarda İstanbul mevlevîhâneleri âdeta birer konservatuvara dönüşmüş ve klasik Türk mûsikisinin en parlak simalarına okul görevi yapmıştır. Bunlar arasında Ali Nutkî, Osman Selâhaddin, Kutbünnâyî Osman, Selim, Abdülbâki Nâsır, Hamâmîzâde İsmail,

Ahmed Celâleddin, Zekâî, Fahreddin dedelerle Itrî, III. Selim ve Rauf Yektâ Bey sayılabilir (Tanrıkorur, 2004: 474).

I. BÖLÜM

A. HAYATI

Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın ne zaman doğduğunu bilmiyoruz. Herhangi bir edebiyat tarihi ya da tezkirede ismine rastlayamadığımız şair hakkında bilgi bulabildiğimiz tek kaynak Mehmet Nail Tuman'ın hazırladığı "Tuhfe-i Nâilî"dir. Tuhfe-i Nailî'de şair hakkında şunlar yazmaktadır: "İsmâ'îl Hakkı Dede, İstânbullu, vefâtı 1286 / 1869. *Eger küstâḫ isem de Misliveş echelligimdendir / Rücû' etdim peşîmânım meded yâ Şems-i Tebrîzî*. Dîvânı Üniversite Kütüphanesi'nde. Numero 318. Dîvândan alınma." (Tuman, 2001: 905). Her ne kadar bu eserde vefat tarihi 1869 olarak verilse de Divan'ın sonunda Divan'ın bitiriliş tarihi olarak 21 Zilhicce 1286 [24 Mart 1870] yazmaktadır. Ayrıca şair, "Târîh-i Dîvân-ı 'Âciz" adlı şiirinde de Divan'ı bitiriş tarihi olarak 1286 yılını vermiştir. 1286 yılının Şevval, Zilkade ve Zilhicce ayları Miladi olarak 1870 yılına tekabül etmektedir. Bu açıdan şairin ölüm yılı 1286, yani Miladi takvimle 1870'tir.

Nail Tuman, Tuhfe-i Nâilî'de şairin ismini "İsmâ'îl Hakkı Dede" olarak yazmıştır. Mevlevîlikte, dedelik bir makam adıdır. Bin bir gün hizmetini bitirmiş, dervişlik payesine erişip dergâhta hücre sahibi olmuş kişiye "dede" denir (Gölpınarlı, 2006: 22). Buradan da anlaşılıyor ki şair, bin bir gün hizmetini yapmış ve dedelik pâyesine ulaşmıştır.

Görüldüğü gibi şairin hayatı hakkında bildiğimiz şeyler oldukça sınırlıdır. Divan'ında Ağazâde'den bahsetmektedir. Bahsettiği kişi Ağazâde Mehmed Hakikî Dede'dir. Mehmed Hakikî Dede, Beşiktaş Mevlevihanesi'nin kurucusudur. Şairin İstanbullu olduğu zaten Tuhfe-i Nâilî'de yazmaktadır. Ayrıca Divan'ın sonuna Yenişehirli Avnî Bey tarafından "Limuharririhi" başlıklı şairi ve sanatını öven bir şiir yazılmıştır. Yenişehirli Avnî Bey ise, Beşiktaş Mevlevihanesi şeyhi Nazif Dede'nin kızıyla evlidir (Ünver, 2004: 162). Bu bilgilerden bir çıkarsama yapacak olursak, Mislî İsmâ'îl Hakkı kuvvetli bir ihtimalle Beşiktaş Mevlevîhanesi'nin bir mürididir.

Sûfî pîrlerin ve onların görüşlerinin Osmanlı şairlerine intikali, onların eserlerinden ve divanlarından istifade etmek sûretiyle olduğu gibi bu pîrlerden

silsile yoluyla şifahi olarak gelen bazı manevî eğitim teknikleri aracılığıyla da olmuştur. Modern zamanlar öncesi Müslüman toplumlarında dinî bilginin öğretildiği yerlerin başında dergâhlar gelir, dinin getirdiği bilgiler buralarda inisyatik olarak öğretilirdi. Bu mekânlar yeri geldiğinde bir medrese, yeri geldiğinde bir felsefe okulu ve yeri geldiğinde de bir sanat okulu veyahut şairlik mektebi gibi çalışmışlardı. Binaenaleyh Osmanlı'da tarîkat denilen bu yapılara bağlı olmayan kimse hemen hemen yok gibiydi. Şairler ise büyük ölçüde zaten buralarda gördükleri manevî eğitimin neticesinde kendilerinde hasıl olan bir hâlin tesiriyle şiirlerini yazmaya başladıklarından onlar için bu mekânların çok özel bir yeri vardı (Kılıç, 2004: 85). Mislî İsmâ'îl Hakkı da bu dergâhlardan biri olan Beşiktaş (Bahariye) Mevlevîhanesi'nde kendisini yetiştirme imkânı bulmuştur diyebiliriz.

Beşiktaş Mevlevihanesi, 1621-22 yılından 1925 yılına kadar devam eden uzun hayatı boyunca önce Beşiktaş, sonra Maçka ve daha sonra da Bahariye Mevlevihanesi olarak anılmıştır (Turnalı, 563). Ohrili Hüseyin Paşa tarafından (1031/1622) tarafından kurulmuş, ilk şeyhliğine Ağazâde Mehmed Hakikî Dede tayin edilmiştir (Yücer, 2003: 438).

Nazif Dede 1270/1854 yılında Beşiktaş Mevlevihanesine geçmiştir. Nazif Dede hakikatte olmasa bile gündelik hayatta Bektaşî tavırlar sergilemiştir. Oğlu Hüseyin Fahreddîn Dede ve torunu Küçük Hasan Nazîf Dede zamanında da bu hava sürmüştür. Hüseyin Fahreddîn Dede aynı zamanda hem şark hem de Batı musîkisinde üstattır. Onun zamanında Bahariye Mevlevihanesi, Galata Mevlevihanesi'nin aksine günlük siyasetin dışında ehl-i beyt sevgisini izhar eden yapısı ve daha çok kültürel fonksiyonuyla temayüz etmiştir (Yücer, 2003: 439-441).

Ağazâde Mehmed Dede'den sonra tekkelerin kapatıldığı 1925 senesine kadar Beşiktaş / Bahâriye Mevlevîhanesi meşîhatinde 17 postnişîn irşat vazifesinde bulunmuştur. Bunlar sırasıyla, Süleyman Dede (ö. 1065/1654), Hasan Dede (ö. 1071/1660), Nâci Ahmed Dede (ö. 1122/1710), Çengî Yusuf Dede (ö. 1080/1669), Eyyûbî Mehmed Memiş Dede (ö. 1136/1723), Memiş Dede oğlu Ahmed Dede (ö. 1171/1763), Memiş Dede oğlu Mehmed Sâdık Dede (ö. 1178/1764), Abdülahad Dede (ö. 1180/1766), Trabluslu Ahmed Dede (ö.

1185/1771), Yusuf Zühdî Dede (ö. 1232/1816), Mahmud Dede (ö. 1234/1818), Mehmed Kadrî Dede (ö. 1267/1851), Mehmed Saîd Dede (ö. 1270/1853), Hasan Nazîf Dede (ö. 1278/1861), Hüseyin Fahreddîn Dede (ö. 1911), Küçük Hasan Nazîf Dede (ö. 1915) ve Selman Dede (ö. 1995)'dir (Küçük, 2010: 56). Şairin hangi şeyhe ya da şeyhlere intisap ettiği konusunda ise Divan'ında herhangi bir ipucuna rastlayamadık.

B. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Mislî İsmâ'îl Hakkı, 19. yüzyılda yaşamış Mevlevî şairlerden biridir. Hayatı hakkında bildiklerimiz oldukça sınırlıdır. Tezkirelere giremeyen şairlerden olan Mislî'nin edebî kişiliğini Divan'ından yola çıkarak tespit etmeye çalışacağız.

Mislî İsmâ'îl Hakkı, 127 varaklık oldukça hacimli bir Divan'ın sahibidir. Divan'ı, klâsik bir divan görünümündedir. Divan'ında müzik terimleriyle oluşturulmuş bir şiirin oluşu (kâr-ı nâtık güftesi) ve halk edebiyatı nazım şekillerinden "şatranç"ın kullanılmış olması oldukça dikkat çekicidir.

Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın dili kasidelerde oldukça kuru ve ağırdır. Musammat ve gazellerinde ise dili oldukça sadedir. Musammat ve gazellerinde söylemek istediği şeyi açık ve sade bir dille söylemektedir. Zaman zaman oldukça lirik söyleyişlere ulaşmıştır. Aşağıya aldığımız şiirler bunlardan bazılarıdır:

Çünki 'âşıḳsın reh-i ḫûn-ḫ̆âra incinmek niçin
Murġusun bâġ-ı ġamıñ gülzâra incinmek niçin
Râz-ı pinhânıñ bilinmez zâra incinmek niçin
Bî-naṣîb ḳaldıñ ise devvâra incinmek niçin
Ṭâli'iñden aġla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña aġyâra incinmek niçin (Msd. 32/1)

Erdigim devlet yeter kim iltifât-ı ẕâtıña
Nûr-ı feyżiñden uruldu sır göñül mir'âtıña (Msn. 66/6)

Luṭf edip gönder ṣabâ ile ġubârıñ pâyını
Vuṣlata lâyıḳ degilsem aña bâri ḳıl sezâ (G. 17/4)

Sevmeyen ḳâl ehlidir hep ehl-i ḥâl[i] tâ ezel
Bir kesiñ ẕâtında 'izzet olmamaḳ güc olma güc (G. 51/5)

Göñül yan ʻaşḳ-ı sâḳîyle külüñ tûtyâ-yı çeşmândır
Firâḳa ṣabr eden ʻâşıḳ iki ʻâlemde sulṭândır (G. 113/1)

Ki ṣorsañ her kime ʻârif menim der
Ṣavâb âgâhı çoḳ noḳṣân bilinmez (G. 142/5)

ʻAşḳa ḳul olmaḳ cihânda gizlice bir kâr imiş
Gelmeden bu bâġa maḳṣad vuṣlat-ı dîdâr imiş (G. 162/1)

*Hem çü **Mis̱lî** lâf ile geçdiyse ʻömr ü müddetiñ*
Bulmadıñsa ẕevḳ-i rûḥânîyi dîvânıñ da boş (G. 166/5)

Güldürürse bir vaḳitde ḥüzn ile eyler ḫitâm
Bunca peyġam-ber ki gelmiş var mı giryân olmadıḳ (G. 198/3)

Bunca dem beyhûde geçdi ḳâl u ḳîl ile nefes
Şimdi bundan böyle nuṭḳum yâd-ı yâr etsem gerek (G. 202/5)

Oldum ġarîb [ü] bî-kesân mâlik degilim kendime
Söyler isem râz-ı dilim ifşâ güler ben aġlarım (G. 239/7)

Ṣunʻ-ı Ẕâtu'llâh yeterken ʻaynıma ʻibret heme
Ḫâne-i vîrânımı taʻmîre üstâd olmadım (G. 255/4)

Dâmen-i sâmâna Mis̱lî beste ḳıl cân u dili
Derd-i aḫfâñı seniñ bilmez mi meftûn eyleyen (G. 261/9)

Ṣabâ bizden nigehbân-ı gül-endâma peyâm eyle
Ḫaber ver ḥâlimi bir bir o şeh-nâze selâm eyle (G. 301/1)

Ṣorarsa ʻaşḳına pâ-bend olan ʻuşşâḳ-ı şeydâsın
Bizi de defter-i ʻaşḳıñ kenârında zimâm eyle (G. 300/3)

Bir perî-rûyla muḥabbet eylemişdik kim cedîd
Esdi bir bâd-ı muḫâlif Mis̱li çoḳ gördü bize (G. 306/5)

*Râh-ı ʻaşḳı bir ḳolay kâr ṣanma **Mis̱lî**veş göñül*
Ḫirmen-i ṣabrı yaḳan ol nârdır ḳarşımdaki (G. 317/7)

Nâr-ı hicrânıñda İbrâhîmâsâ her zamân
Yanmaġa lâyıḳ mı söyle ḫâṭırım sûzânesi (G. 318/5)

Ki ḫavâṭır yol bulur ḳalbe velâkin bî-s̱ebât
İntiẓâr râhında bekler çeşm-i bîdârım seni (G. 320/5)

Eylemem bî-gâneler bezminde ḥarf-i vâḥide
Sînem içre ṣaḳlarım ey genc-i esrârım seni (G. 320/6)

Râh-ı maḳṣûdda gezerken serserî hicrân ile
Tâ ki ʻaşḳ nâmında bir deryâya düşdü göñlümüz (G. 344/2)

Mis̱li-i bî-çâreniñ aḥvâline eyle naẓar
Luṭfuñ aġyâra olur ʻuşşâḳa şefḳat yoḳ mudur (G. 99/5)

Üzerinde çalışma yaptığımız nüsha müellif hattıdır. Divan'da; kelimelerin yazılışlarındaki harf hataları, tamlama hataları, nazım şekillerindeki isimlendirme hataları, vezin ve kafiye hataları, sıkça rastlanılan imâle ve zihaflar, şairin zaafları olarak gösterilebilir.

Şairin yazdığı tahmîs, tesdîs, tesmîn gibi şiirlerden yola çıkarak; Bağdatlı Rûhî, Esrâr Dede, Sabrî Mehmed Şerîf, Hayrî, Fuzûlî, Melek Efendi, Leylâ Hanım, Vîrânî, Hâfız ve Mevlânâ'yı edebî kişiliğini etkileyen şairler arasında sayabiliriz. Yenişehirli Avnî ise Divan'ın sonuna "Limuharririhi" başlıklı bir şiir yazarak, Mislî İsmâ'îl Hakkı'yı övmektedir:

Dîvân-ı şiʻri ***Mis̱li****-i ṣâ'ib-ṭabîʻatiñ*
Gencîne-i ḫayâli gibi bî-mis̱âldir

Her ṣaḥfesinde var nice biñ naḳş-ı dil-peẕîr
Gûyâ nigâr-ḫâne-i siḥr-i ḥelâldir

Gûyâ feżâ-yı çîn-i hünerdir ṣaḥîfeler
Kim sâḥasında her ġazeli bir ġazâldir

Her maṭlaʻ-ı celîli bu ʻaşḳ âsumânınıñ
Mihr-i kemâle maṭlaʻ-ı feyż iştimâldir

Açdıḳca cild-i aḳdesini dest-i iḥtirâm
ʻAnḳâ-yı Ḳâf-ı ʻaşḳa iki perr ü bâldir

Deryâ-yı bî-kenâr-ı beyândır bu naẓm-ı ter
Ey kec-nigâh ṣanma ḳuru ḳîl ü ḳâldir

Aldanma naḳş u ṣûrete ma'nâya baḳ gözüm
Elfâẓdan murâdı mezâyâ-yı ḥâldir

'Ömrü ṭavîl feyż-i buṭûnu füzûn ola
Naẓm-ı suḫanda ġâlib olur iḥtimâldir

Tâ ḫ˘ânda bir kemînesi ṣâḥib-kitâb olur
'Avnî bu da kerâmet-i Monlâ Celâl'dir

Şair, her fırsatta Mevlânâ'yı anarak, cevherler yağdıran şiirlerinin kaynağını Mevlânâ olarak belirtmektedir. Şiirlerini onun himmetiyle yazdığını söylemektedir:

Ne derc etdimse ***evrâḳ-ı perîşân****a ser-â-ser hep*
Heme naẓm-ı güher-bârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir (K. 13/2)

Ne mümkün Mis̱li'niñ bir ***ḥarf****e ḳudret etmege* ***taḥrîr***
Nişîn-i 'aşḳ-ı Mevlânâ seg-i kemter ḥaḳîrdendir (G. 341/2)

Ne gevher taḥrir etdimse ***divân****ımda be hey Mis̱lî*
Cenâb-ı Ḥażret-i Ḥünkârıñ iḥsânı bu ***evzân****ım (K. 11/14)*

Cevâhir ṣaçdıġı ***evrâḳ****a* ***kilk****im ṣanma bendendir*
Eden ser-mest-i şeydâ 'aşḳ-ı Mevlânâ semâ'dır heb (G. 32/4)

Olup meddâḥ-ı sâḳî Mis̱li ifşâ eyleyip ḫalḳa
Kemâl-i feyż-i Mevlânâ bu ***naẓm****ım cümle andandır (G. 113/7)*

Ḥażret-i Sulṭân ***Celâle'd-dîn-i Rûmî*** *pîrimiz*
Ḥamd ola 'ilm-i ezelde bu imiş taḳdîrimiz (Msn. 66/40)

Mislî, şiirlerinin feryatlarla figanlarla dolu olduğunu belirtmektedir:

Bidâyet eylese ***kilk****im yedimde* ***şi'r*** *ü* ***inşâ****ya*
Ser-â-ser defter-i ***naẓm****ım heme efġân olur peydâ (G. 7/5)*

Aşağıdaki beyitte şair, kendi Divan'ını, ilâhî sırları barındıran bir kitap olarak değerlendirmektedir:

Ders alır ma'nîde rûḥundan ṭufeyl-i sâlikân
Sırr-ı esmâ vü ilâhîdir heme ***dîvân****ımız (G. 130/2)*

Divan şairleri özellikle kendi şiirlerini değerlendirdikleri zaman şairane bir gurura kapılırlar. Kendi şiirlerini değerlendirirken mütevazılık yapmazlar. Bu açıdan bakıldığında aşağıya aldığımız beyit oldukça dikkat çekicidir. Şair, şiirlerinde belâgat aranmaması gerektiğini söylemekte ve bir mânâda şiirlerinin edebî değerinin çok yüksek olmadığını belirtmektedir:

Yoḳdur arama ***ḫâme****-i* ***naẓm****ımda* ***belâġat***
İşkeste vü beste oḳunur vardır işâret (G. 41/1)

Gerçi budalâ ṣaçmasıdır Mis̱li ***divân****ım*
'Afv eyleyeler böylece iḫvân-ı baṣâret (G. 42/9)

Yine aşağıdaki beyitte şiir yazmanın kendi haddine düşmediğini belirten şair, tabiatının şiir yazmaya meyilli olduğunu, bu sebeple şiir yazdığını belirtmektedir:

Mis̱liyâ ḥaddim degil esrâr-ı Ḥaḳ-gû olmaġa
Ṭab'ımız ***eş'âr****a mâ'il câna ġayretdir ġaraż (G. 177/8)*

Aşağıdaki şiirde, kendisinin şiirini öven şair, yazdığı tahmîsin âşıklar nezdinde çok önemli olduğunu belirtmektedir:

Gürûh-ı sâḳi-i nâza ġulâmım bâṭın u ẓâhir
Der-i meyḫânede ṣahbâyı nûş etmek baña fâḫir
Bu ***taḫmîs*** *ehl-i rindânıñ yanında nüsḫa-i nâdir*
Ḥasan şâhım Ḥüseyn mâhım imâm 'Âbidin [ü] Bâḳır
Ḥaḳîḳat ilmine hâdî ḥaḳîḳat Ca'fer'im vardır (Tah. 43/5)

Şair, bazı insanların suskun olduklarını, kendisinin ise bunun tam tersine şair olduğunu belirtmektedir:

Dudaġıñ kevs̱erin nûş etdirip ehl-i ḫarâbâta
Kimi ḫâmûş ṣıfatlıdır bu Mis̱lî ***şâ'irân*** *oldu (K. 19/39)*

Aşağıdaki beyitte, kendisinin iyi bir şair olup olmadığının Divan'ına bakılarak görülebileceğini ifade etmektedir:

Şâ'ir-i vaḳt-i pesendîde mi Mis̱lî bilemem
Ḳıl naẓar 'aşḳ ile ***dîvân****ına ṣor ṣorma baña (G. 5/11)*

Şair, aşağıdaki beyitlerde yazdığı gazeli "nev-gazel" olarak niteleyerek böylece şiirini övmektedir:

> ***Nev-ġazel*** *ṭarḥ eyledi Mis̱lî bugün biñ ʻacz ile*
> *Defter-i zîriñde ḳayd et eyleme redd-i cevâb (G. 36/5)*
>
> *Her cevriñe ḫoşnûd olurum Mis̱li gibi men*
> *Bu* ***nev-ġazel****-i hem-demi ẓann etme şikâyet (G. 44/5)*
>
> *Diñle ey dil* ***nev-ġazel taḥrîr-i evrâḳ*** *eyledim*
> *Mis̱li'niñ* ***eşʻâr****ı bu şeb doġru bir güftâr imiş (G. 161/7)*

Kendi gazelini takdir eden şair, yazdığı gazelin güzel olmasının kendisinin gerçek bir âşık olduğunun kanıtı olarak göstermektedir:

> *Mis̱lî* ***bu ġazel nâdire****-i gevher-i vâḥid*
> *ʻUşşâḳ-ı ṣaḥîḥ olduġuma etdi delâlet (G. 39/9)*

Şair için, içinde bulunduğu hâli sevgiliye arz etmesine gerek yoktur. Sevgili eğer onun Divan'ına baksa, şairin durumunu anlayacaktır:

> Mis̱li ʻarż etmek saña ḥâcet degil
> Ḳıl naẓar **dîvân**ına eyler beyân (G. 276/9)

Aşağıdaki beyitlerde şair, şiirini överken "tartılı, ölçülü söz anlamına gelen "sencîde" sıfatını kullanmaktadır:

> *Ḳana ḳana nûş ederken* ***defter****imde Mis̱liyâ*
> *Böyle* ***sencîde ġazel****ler der-kenâr etsem gerek (G. 202/9)*
>
> *Âferîn ey* ***ḫâme*** *bu şeb ḳayd olan dür-dâneye*
> *Böyle* ***sencîde ġazel****ler dola Mis̱lî* ***defter****iñ (G. 211/6)*
>
> *Muḥibb-i ṣâdıḳıñdır âsitânıñda doġar dâʼim*
> *Bu* ***sencîde ġazel****ler Mis̱li-i kemterden ʻaşḳ olsun (G. 262/5)*

Şair, eğer sevgilinin yanında olsaydı, Divan'ında inci taneleri gibi değerli şiirler yazacaktı:

> *Hem çü Mis̱lî kûy-ı râhıñda olursam dil-berâ*
> *Ḳayd olur* ***dîvân****ım içinde nice dür-dâneler (G. 89/9)*

Gafil insanlar, şairi meyhanede ayaklar altında görüp eleştirmemeliler; çünkü o, sakinin kuludur. Bu sebeple de şiiri rindâne bir tavırla yazmaktadır:

> *Reh-i meyḫânede pâ-mâl görüp ṭaʻn eyleme ġâfil*
> *Ġulâm-ı sâḳidir Mis̱lî onuñçün* ***şiʻr****i rindândır (G. 98/9)*

Aşağıdaki beyitte şair, kendi şiirini yeni bir tarz olarak nitelemektedir:

Şüst-i ʻarâbanda tamâm yüz ṭutar bu güft [ü] gû
***Şiʻr**imiz **ṭarz-ı cedîd** düşdü gene baḥr [ü] bere (K. 24/52)*

Mislî'nin şiirlerinde hiçbir kusur yoktur. Şiirden anlamayanlar onun şiirini eleştirerek hata yapmaktadırlar:

*Pehlivân-ı Rüstemî **naẓm**ıñda Mis̱lî yoḳ ḳuṣûr*
*Bilmeyenler ḳıymet-i **eşʻâr**ı elbet tel ḳırar (G. 122/16)*

Aşağıdaki beyitte şiirini değerlendiren şair, şiirine lâf söyletmemektedir:

*Mis̱li-i **naẓm-keş**iñ **kilk**ine söz yoḳ aṣlâ*
Şimdi meydân-ı saḥın içre ṣılaya gideriz (G. 146/6)

Divan'ın en orijinal ve samimî beyitlerinden biri olan aşağıdaki beyitte şair, şiirden maksadın ruhanî zevk olduğunu, eğer o ruhanî zevke erişememişse Divan'ının da gereksiz olduğunu belirtmektedir:

Hem çü Mis̱lî lâf ile geçdiyse ʻömr ü müddetiñ
*Bulmadıñsa ẕevḳ-i rûḥânîyi **dîvân**ıñ da boş (G. 166/5)*

C. DİVAN

Divan'ın bildiğimiz tek nüshası, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü'nde 318 numarada kayıtlıdır. Bu nüsha, İstanbul Üniversitesi kayıtlarına göre *müellif hattı*dır. Divan:

Raḥîm-i raḥmet-i Raḥmân Ḥakîm-i ḥikmet-i ʻummân
Naʻîm-i niʻmet-i nuʻmân ʻAẓîm-i ʻizzet-i ʻirfân

beytiyle başlamaktadır. Rik'a hatla yazılmış, 222x163 mm. ölçüsünde, 19 satırlı, çift sütun, 127 varaktır. Divan:

Yüz sürer ẖâke şebân rûz **Mis̱li**-i rûy-ı siyâh
Sen münâcâtın ḳabûl ḳıl yâ Raḥîm ü yâ İlâh

beytiyle sona ermektedir. Divan'da toplam 446 manzume 3337 beyit/bent vardır.

II. BÖLÜM

DİVAN'IN ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

A. DİVAN'IN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

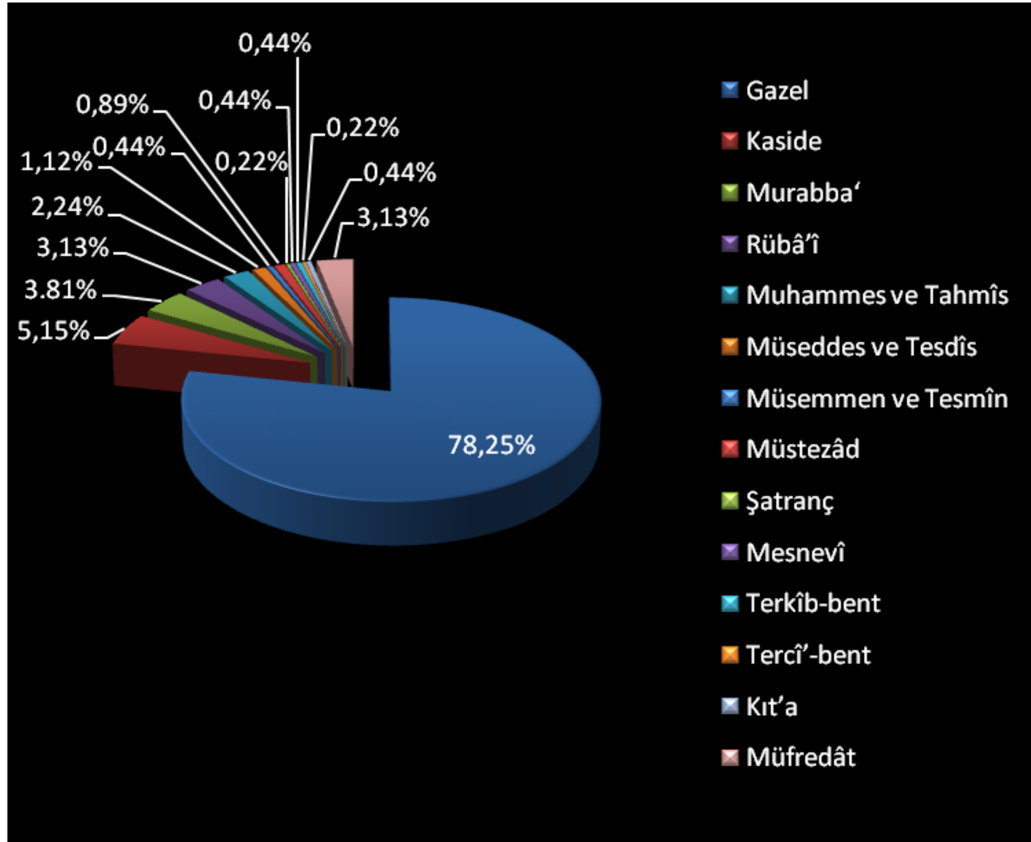
1. Nazım Şekilleri

Divan edebiyatında nazım şekilleri konusunda birçok çalışma yapılmıştır (Bazıları için bkz. İpekten, 2002; Olgun, 1973; Dilçin, 2004; Cengiz, 1986; Saraç, 2007, Kurnaz-Çeltik, 2010). Yapılan bu çalışmalar önemli bir boşluğu doldurmuş ve genellikle de ders kitabı olarak yıllarca okutulmuştur. Biz, Mislî İsmâ'îl Hakkı Divanı'ndaki nazım şekillerini incelerken Cemâl Kurnaz ve Halil Çeltik tarafından hazırlanan "Divan Şiiri Şekil Bilgisi" (2010) adlı kitabı esas aldık. Bu kitabı tercih etmemizin sebebi nazım şekillerine kendi içerisinde tutarlı ve sistematik bir bakış açısı getirmiş olmasıdır.

Aşağıdaki tablo, nazım şekillerini, nazım şeklinin kaç kez kullanıldığını, beyit/bent sayısını ve bu nazım şeklinin Divan'daki yüzdelik dilimini belirtmektedir:

Nazım Şekli	Şiir Sayısı	Beyit/Bent Sayısı	%
Gazel	349	2572	78.25
Kaside	23	393	5.15
Murabba'	17	87	3.81
Rübâ'î	14	28	3.13
Muhammes ve Tahmîs	10	74	2.24
Müseddes ve Tesdîs	5	31	1.12
Müsemmen ve Tesmîn	2	18	0.44
Müstezâd	4	32	0.89
Şatranç	1	5	0.22
Mesnevî	2	50	0.44
Terkîb-bent	2	10	0.44
Tercî'-bent	1	5	0,22
Kıt'a	2	4	0.44
Müfredât	14	28	3.13
Toplam	446	3337	100

Aşağıda, nazım şekilleri ve bu nazım şekillerinin Divan'daki yüzdelik dilimleri grafik üzerinde gösterilmiştir:

1. 1. Kaside

Divan'da 23 adet kaside bulunmaktadır. Bu 23 kaside toplam 393 beyitten oluşmaktadır. 15 kasidede başlık var olup diğer kasidelerde herhangi bir başlık yoktur. Kasideler arasında 1 tane "ramazaniyye", 2 tane "tarih", 1 tane de "kâr-ı nâtık güftesi" ve 1 tane de "sâkînâme" vardır. Kasidelerin en uzunu 67 beyitli, en kısası da 5'er beyitli 3 şiirdir.

1. kasidede, Allah'ın isim ve sıfatları anılmaktadır.

2. kaside, münacattır.

3. kaside, münacattır.

4. kaside, Hz. Muhammed'e yazılmış bir na'ttır.

5. kaside, Hz. Muhammed'e yazılmış bir na'ttır.

8. kaside, Hz. Muhammed'e yazılmış bir na'ttır.

9. kaside, Hz. Hüseyin'e yazılmış bir na'ttır.

10. kaside, Âl-i abâ ve On iki imamın anıldığı bir na'ttır.

11. kaside, On iki imam için yazılmış bir na'ttır.

12. kaside, Âl-i abâ ve On iki imamın anıldığı bir na'ttır.

13. kaside, Hz. Mevlânâ'ya yazılmış bir na'ttır.

14. kaside, Şems için yazılmış bir na'ttır.

15. kaside, Şems için yazılmış bir na'ttır.

16. kaside, Şems için yazılmış bir na'ttır.

17. kaside, Sultan Veled için yazılmış bir na'ttır.

18. kaside, "dilbersin" redifli bir na'ttır.

19. kaside, Mevlânâ'ya yazılmış bir na'ttır.

21. kaside, mest redifli bir şiirdir.

22. kaside, "sâkiyâ" ön redifli bir sâkînâmedir.

24. kaside, beyitleri müzik terimleriyle oluşturulmuş bir "kâr-ı nâtık güftesi"dir.

34. kaside, bir Ramazaniyedir.

51. kaside, "Târîh-i Mülâkât" başlıklı bir tarihtir.

52. kaside, divanın bitirilişine düşürülmüş bir tarihtir (1286)

Şiir Numarası	Beyit Sayısı	Şiirin Başlığı
1	19	DER ẔİKR-İ CENÂB-I ḪUDÂ ‘AZZE VE CELLE
2	8	
3	5	MÜNÂCÂT
4	9	DER NA‘T-I CENÂB-I FAḪR-İ ‘ÂLEM ‘ALEYHİ'S-SELÂM
5	5	NA‘T-I CENÂB-I HAŻRET-İ FAḪR-İ KÂ’İNÂT
8	7	DİGER NA‘T-I BE-CENÂB-I MEFḪAR-İ MEVCÛDÂT
9	6	DER-NA‘T-I ḲURRETÜ'L-‘AYN CENÂB-I İMÂM ḤÜSEYN
10	10	
11	13	DİGER NA‘T-I İS̱NÂ ‘AŞER RAḌIYA'LLÂHU ‘ANH
12	9	DÎGER RAḌIYALLÂHU ‘ANH
13	22	NA‘T-I CENÂB-I ḤAŻRET-İ MEVLÂNÂ ḲADDESA'LLÂHU SIRRAHU'L-‘AZÎZ
14	9	NA‘T-I ḤAŻRET-İ ŞEMS-İ MEVLÂNÂ ḲADDESA'LLÂHU SIRRAHU
15	5	DER NA‘T-I ḤAŻRET-İ ŞEMS-İ TEBRÎZÎ
16	5	
17	7	DER NA‘T-I CENÂB-I ḤAŻRET-İ SULṬÂN VELED ḲUDDESU SIRRAHU
18	67	
19	39	
21	26	
22	34	
24	54	
34	20	RAMAŻÂNİYYE
51	9	TÂRÎḪ-İ MÜLÂḲÂT
52	5	TÂRÎḪ-İ DÎVÂN-I ‘ACZ

1. 2. Gazel

Divan’da toplam 349 adet gazel bulunmaktadır. Bu gazellerin toplam beyit sayısı ise 2572’dir. En çok beyte sahip olan gazel 1 numaralı gazeldir. Bu gazel 28 beyittir ve aynı zamanda bir “elif-nâme”dir. Gazellerin 117 tanesi 5’er beyitten oluşmaktadır. Aşağıdaki tabloda kaçar beyitten kaçar tane gazelin olduğu gösterilmektedir:

Beyit Sayısı	Gazel Sayısı
2	12
3	1
5	117
6	22
7	73
8	12
9	50
10	11
11	24
12	5
13	6
14	3
15	3
16	3
18	2
19	1
20	1
21	1
28	1

1. 3. Murabba'

Divan'da 17 tane murabba' bulunmaktadır. Bu murabba'lar 87 bentten oluşmaktadır. 55, 57, 58, 60, 62, 63, 64. no'lu şiirlerin başlığı her ne kadar "şarkı" olsa da bu şiirler nazım şekli olarak birer "müzdeviç murabba'"dır. Bu tür murabba'lara şarkı isminin verilmesi bu şiirlerin bestelenmek üzere yazıldığı anlamına gelir. Bu murabba'lar 17. yy'dan sonra şarkı adıyla anılmaya başlanmıştır. Yani "şarkı" nazım şeklinin adı değil; bir musikî terimidir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Kurnaz-Çeltik, 2010: 189-194; Cengiz, 1986: 313-335).

44 ve 45 no'lu şiirler tazmîn yoluyla yapılmış murabba'lardır. 44 no'lu şiir Bağdatlı Rûhî[1]'ye, 45 no'lu şiir ise Esrâr Dede[2]'ye yapılmış tazmînlerdir. Tazmîn yoluyla murabba' yazmada, bir şiirin bir mısra veya beyti alınıp bent sonlarında mütekerrir mısra olarak tekrar edilir. Tazmînle oluşturulan murabba'lar için terbî terimi de kullanılabilir (Kurnaz-Çeltik, 2010: 175).

---

[1] "Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar" (Ak, 2001: 415).

[2] "Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña" (Horata, 1998: 273).

Şiir Numarası	Bent Sayısı	Türü
7	5	Mütekerrir
20	5	Mütekerrir
44	5	Mütekerrir
45	5	Mütekerrir
53	5	Müzdeviç
54	5	Müzdeviç
55	5	Müzdeviç
56	5	Mütekerrir
57	5	Müzdeviç
58	5	Müzdeviç
59	5	Mütekerrir
60	5	Müzdeviç
61	5	Mütekerrir
62	7	Müzdeviç
63	5	Müzdeviç
64	5	Müzdeviç
65	5	Mütekerrir

1. 4. Muhammes ve Tahmîs

Divan'da 3 tane muhammes bulunmaktadır. 6, 23 ve 36 numaralı şiirler mütekerrir muhammestirler. Bu muhammesler 23 bentten oluşmaktadır.

Şiir Numarası	Bent Sayısı	Türü
6	7	Mütekerrir
23	11	Mütekerrir
36	5	Mütekerrir

Muhammeslerin ilk ve son bentleri şöyledir:

6 no'lu muhammes: Râh-ı maḳṣûd içre mâşâd eyle Allâh 'aşḳına
Ḳalb-i vîrânımı Baġdâd eyle Allâh 'aşḳına
Yoḳ mu'înim cüz tu dil-şâd eyle Allâh 'aşḳına
İntiẓâr-ı ġamdan âzâd eyle Allâh 'aşḳına
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh 'aşḳına
…

Seyl-i eşk[i] dökmegi râhıñda mu‘tâd eyleriz
Şân-ı ‘âşıḳ böyledir nev-sûz îcâd eyleriz
İsm-i z̲âtıñ ḍarb-ı ḳalble ṣubḥa dek yâd eyleriz
Mis̲liveş geldik ḳapıñda böyle feryâd eyleriz
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına

23 no’lu muhammes: Mâh-ı Muḥarrem'de dili ẖûnlara
Şâh-ı şehîd[sin] feyiż et kemtere
Âteş-i ‘aşḳ ola füzûn her sere
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere
…
Mis̲li bu şeb sûz-ı derûn etdi cûş
Koyma mihir kâsesini z̲erre boş
Baḳ ḥaḳârete bu nedir eyle gûş
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

36 no’lu muhammes: Sitti Zeyneb mevlidi ‘uşşâḳ[ı] etdi kâm-yâb
Ḫalḳa ḫalḳa oldular ehl-i ṭarîḳat verdi tâb
Oldu icrâ âyin-i Monlâ-yı Rûmî bî-ḥicâb
Bağrım etdi muṭribiñ nağmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i ‘uşşâḳ bî-ḥesâb
…
‘Âcizim şükründe Mıṣr'ıñ oldu ḳalbim irtiḳâ
Mis̲liyâ ẖâkiñde buldum ṣad hezârân kîmyâ
Kilkimi gûyâ ede feyż-i erenler dâ’imâ
Bağrım etdi muṭribiñ nağmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i ‘uşşâḳ bî-ḥesâb

Divan’da 7 adet de tahmîs bulunmaktadır. Bu tahmîsler 51 bentten oluşmaktadır.

Şiir Numarası	Bent Sayısı	Kime
37	11	ESRAR DEDE[3]
38	5	SABRÎ MEHMED ŞERÎF[4]
39	7	SABRÎ MEHMED ŞERÎF[5]
40	7	FUZÛLÎ[6]
41	5	MELEK EFENDİ

[3] Esrâr Dede’nin gazeli için bkz. Horata, 1998: 527-528.
[4] Sabrî Mehmed Şerîf’in gazeli için bkz. Kasır, 1990: 288.
[5] Sabrî Mehmed Şerîf’in gazeli için bkz. Kasır, 1990: 289.
[6] Fuzûlî’nin gazeli için bkz. Akyüz vd., 1958: 199.

42	7	LEYLÂ HANIM[7]
43	9	VÎRÂNÎ

Yapılan tahmîslerin ilk ve son bentleri şöyledir:

37 no'lu tahmîs:

‘Âşıḳlarıña vuṣlat-ı envârı unutma
Allâh için olsun dil-i bî-ẕârı unutma
Mihrin meyile sâlik-i ḫûn-ḫ̌ârı unutma
‘Azm-i sefer etdiñ dil-i nâ-çârı unutma
Gitdiñ güzel ammâ bu dil-efgârı unutma
…
Yoḳ ġayrıya ḳaṣd-ı nigehim sensin efendim
Dûr etme ḳapıñdan beni ey zülf[ü] kemendim
Mis̱lî saña bir bendedürür şâh-levendim
Yoḳ ṭâḳati hicrânıña luṭf eyle efendim
Dil-ḫasta-i ‘aşḳıñ olan Esrâr'ı unutma

38 no'lu tahmîs:

Men âh çekmez idim ‘uşşâḳıña meydânıñ olsaydı
Giderir bulma mümkün mü ‘aceb iḥsânıñ olsaydı
Fedâdır râh-ı ‘aşḳıñda serim [de] yanıñ olsaydı
Ne aġlardım gözüm yaşın silen dâmânıñ olsaydı
Na ġam yerdim ser-i zülfüñde dil mihmânıñ olsaydı
…
Hemîşe ṣofra-i sâz ol a **Mis̱lî** olma gel cimri
Reh-i dildâra sa‘y eyle amân olmayasın cebrî
Sözüm diñler iseñ ey dil dehâna alma hîç mekri
Yine genc-i viṣâl-i yâr açılmazdı saña Ṣabrî
Eger cismiñde her bir mû ‘azîmet-ḫ̌ânıñ olsaydı

39 no'lu tahmîs:

Viṣâliñ bezmine ḫ̌âhiş hemîn rıṭl-ı girân oldu
Saña dil verdigim ḫalḳ-ı derûna râyegân oldu
Bilirim meclis-i aġyârda sehv-i lisân oldu
Meded sâḳî vücûdum râh-ı ġamda nâ-tüvân oldu
Ġubâr-ı tevbe dâmân-ı dile kûh-i girân oldu
…
Açılmaz **Mis̱li**yâ nâ-puḫteler içre bile ṭab‘ım
Göñül ‘anḳâ-yı meşreb düşemez âb-ı gile ṭab‘ım
Ḳuyûdât-ı ‘anâṣır cümlesin ister sile ṭab‘ım
Yine Ṣabrî ḫurûş-ı ma‘ni-i rengîn ile ṭab‘ım
Sarây-ı naẓma hem fevvâre-i ṣahbâ-feşân oldu

---

[7] Leylâ Hanım, bu şiirini Şeyh Gâlib'e nazîre olarak yazmıştır. Leylâ Hanım'ın gazeli için bkz. Arslan, 2003: 229-230.

40 no’lu tahmîs:

Bende bugünlerde ‘aşḳıñ âteş-i efrâdı var
Bî-menendim ṣanma senden ġayrı bir dil-şâdı var
Mihriñi naḳş etmege her dem diliñ Bihzâd'ı var
Bende Mecnûn'dan füzûn ‘âşıḳlıḳ isti‘dâdı var
‘Âşıḳ-ı ṣâdıḳ benim Mecnûn'uñ ancaḳ adı var
…
Mis̲li'ye nâṣiḥ olurlar özünü bilmez cuhûl
‘Aşḳ ile var oldu ‘âlemde onu bilmez ‘uḳûl
Kerbelâ-yı ‘aşḳda ser vermekde olmaz dil melûl
Ey Fużûlî ‘aşḳ men‘in kılma nâṣiḥden ḳabûl
‘Aḳl tedbîridir ol ṣanma ki bir bünyâdı var

41. no’lu tahmîs:

Buldu dil Loḳmân'ını tîmâra ḥâcet ḳalmadı
Açdı ümmîdim gülü gülzâra ḥâcet ḳalmadı
Sâḳiyi buldum bugün ‘ayyâra ḥâcet ḳalmadı
Mevc-i ṭab‘ım cûş eder efkâra ḥâcet ḳalmadı
Şem‘-i ‘aşḳa yandı göñlüm nâra ḥâcet ḳalmadı
…
Çün elest mîs̲âḳınıñ ‘ahdiyle oldum büt-perest
Mis̲li iḳrâr eyleyip cân ile oldum büt-perest
Der olup cây-ı penâh şevḳiyle oldum büt-perest
Bir Melek ṭab‘ıñ yine ‘aşḳıyla oldum büt-perest
Nâṣiyemden âşikâr iḳrâra ḥâcet ḳalmadı

42 no’lu tahmîs:

Sâlik-i ‘aşḳıñ demi ‘Îsâ olur ‘âlem bu ya
Ba‘ż rehde şaḫṣ-ı nâ-bînâ olur ‘âlem bu ya
Bâġ-ı ma‘nîde ‘aceb ‘anḳâ olur ‘âlem bu ya
Gâh ‘âşıḳ merd-i bî-pervâ olur ‘âlem bu ya
Gâh olur kim târik-i dünyâ olur ‘âlem bu ya
…
Eylerim ta‘lîm-i‘aşḳı leyl [ü] rûz Mecnûn'dan
Sözlerimiñ naẓm[ı] her bir gevher-i meknûndan
Neş’e gelmez ṭab‘a ẕerre ‘aḳl-ı Eflâṭûn'dan
Ḫânḳâh-ı Mevlevî'de çekme ġam gerdûndan
Dest-gîriñ Ḥażret-i Monlâ olur ‘âlem bu ya

43 no’lu tahmîs:

Şükür Ḥaḳḳ'a der-i Ḥünkâr'da bî-hem-tâ zerim vardır
Göñül burcunda bir Şems-i żiyâ-yı aḫkerim vardır
Reh-i ‘aşḳıñda bir bâd-ı sefîr-i ṣarṣarım vardır
Bi-ḥamdi'llâh s̲enâ-gûyum elimde defterim vardır
Dilimde lâ-fetâ ‘illâ Aliyyü'l-ekberim vardır
…
Umûrun eyledi teslîm bu **Mis̲lî**yâ bir üstâda
Gümân [u] şübheden oldu der-i Monlâ'da âzâde
Kodu ser ‘aşḳ râhında ṣalâ Mecnûn'a Ferhâd'a

Virânî'yim benim cânım fedâdır âl-i evlâda
Münâfıḳ boynun urmaġa elimde ḫançerim vardır

1. 5. Müseddes ve Tesdîs

Divan'da 1 tane mütekerrir müseddes 4 tane de tesdîs vardır. Bu müseddes ve tesdîsler toplam 31 bentten oluşmaktadır. 28 no'lu şiir Şeyh Gâlib'in bir murabba'ının (Kalkışım, 1994: 222) ilk beytine tazmîn yoluyla yapılmış bir tesdîsdir. 29 no'lu tesdîs Bekâyî'nin bir müseddesinin son iki mısrasına tazmîn yoluyla yapılmış bir şiirdir (Genç, 2000: 58-59). 30 no'lu şiir Hudâyî Dede'nin bir gazelinin ilk mısrası[8]na tazmîn yoluyla yapılmış bir tesdîsdir. 31 no'lu şiir ise Süleyman Çelebi'nin Vesiletü'n-necât adlı eserindeki bir beyte[9] yapılmış tesdîsdir.

Şiir Numarası	Bent Sayısı	Türü
28	5	
29	7	
30	7	
31	7	
32	5	Mütekerrir

Müseddeslerin ilk ve son bentleri şöyledir:

28 no'lu tesdîs:

Ey perî-peyker nigârım bî-riyâ sevdim seni
Etdim iḳrâr etmem inkâr nev-edâ sevdim seni
Terk-i ser mümkün rehiñde ḳıl vefâ sevdim seni
Yoḳ ḫilâfım nâzenînim bi'llahi sevdim seni
Fâriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilk-i ḳażâ sevdim seni
…
Mis̱li'yi Mecnûn-ı devrân etdiren Ṭûr'uñ şehâ
Ṭurra-i Leylâ ne ḥâcet beste ḳılmaḳ ḳalb-i mâ
Âteş-i sûz-ı firâḳıñ gelmede her şeb baña
Münkirânıñ cânı yanmaḳda ḥasedle dâ'imâ
Fâriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilk-i ḳażâ sevdim seni

---

[8] "Sikkesi altına gir Ḥażret-i Mevlânâ'nuñ". Hudâyî Dede'nin gazelinin tamamı için bkz. Genç, 2000: 153.

[9] "Râh-ı 'aşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri" (Çelebi, 2009: 90).

29 no’lu tesdîs:

Feyż-yâb olmaḳsa gerçekden derûnuñda emel
Evveli bâb-ı Rıżâ'da ḳâ’im ol etme cedel
Merd-i kâmil destini ṭut ermeden saña ecel
‘Âkil iseñ ṭut sözüm ġayrı yere uzatma el
Nûr-ı Ẕâtu'llâha ḳalbiñ olmaḳ isterseñ maḥal
Sür yüzüñ dergâh-ı ḫâk-i Ḥażret-i Monlâ'ya gel
…
Vâḥid-i ferd olmaḳ isterseñ ṣaḥîḥen ‘âşıḳ ol
Dök sirişkin kûy-ı yârda şâh-ı ‘aşḳa lâyıḳ ol
Mis̱liyâ gel sen de iḳrâr-ı Şemis'de ṣâdıḳ ol
‘Aşḳda Mecnûn ile Ferhâd'a yolunda fâ’iḳ ol
Nûr-ı Ẕâtu'llâha ḳalbiñ olmaḳ isterseñ maḥal
Sür yüzüñ dergâh-ı ḫâk-i Ḥażret-i Monlâ'ya gel

30 no’lu tesdîs:

Hep ḥurûfuñ ḫaberi noḳṭada gizli bânıñ
Ḳulu ol mürşid-i ‘aşḳıñ ola fetḥ-i bâbıñ
Dâmen-i ‘aşḳ[ı] bıraḳma ola âsân kâmıñ
Cân nis̱âr et bu yola ḳurb-ı Ḫudâ'dır câyıñ
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmıñ
Sikkesi altına gir Ḥażret-i Mevlânâ'nıñ
…
Âsitânıñda ḳarâr-gîr olalıdan **Mis̱lî**
Oldu âgâh nice yüzden ki giderdi cehli
Ṣâḥib-i ehl-i dilânı ḳomayıp bul vaṣlı
Birṭaḳım lâf-ı güẕâfıñ yoḳdur aṣlı faṣlı
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmıñ
Sikkesi altına gir Ḥażret-i Mevlânâ'nıñ

31 no’lu tesdîs:

Ḥażret-i Monlâ-yı Rûm'uñ kemteri
Evvelâ ‘aşḳınıñ oldum maẓharı
Sîne-i ‘ârifde buldum gevheri
Ḫûn ile âlûde göñlüm defteri
Râh-ı ‘aşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri
…
Gördü **Mis̱lî** Ṭûr-ı istiġnâsını
Dest-i kâmilden içip ṣahbâsını
Eylesin ḫandân Ḫudâ a‘dâsını
Müdde‘îye verdi hep ferdâsını
Râh-ı ‘aşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

32 no’lu müseddes:

Çünki ‘âşıḳsın reh-i ḫûn-ḫ̌âra incinmek niçin
Murġusun bâġ-ı ġamıñ gülzâra incinmek niçin
Râz-ı pinhânıñ bilinmez zâra incinmek niçin
Bî-naṣîb ḳaldıñ ise devvâra incinmek niçin

Ṭâli‘iñden aġla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña aġyâra incinmek niçin
…
Hem çü **Mis̱lî** döndü iḳbâl râh-ı idbâr üzredir
Naḫs-perverdir zamâne cümle bu kâr üzredir
Ehl-i derdiñ ṣanma derdi şimdi tîmâr üzredir
Baḫt-ı nâ-sâzıñ seniñ daḫi bu pergâr üzredir
Ṭâli‘iñden aġla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña aġyâra incinmek niçin

1. 6. Müsemmen ve Tesmîn

Divan’da 1 tane tesmîn 1 tane de müsemmen vardır. 35 no’lu şiirin başlığı her ne kadar “müsemmen” olsa da bu şiir Mevlânâ’nın rübâ’îsine yapılmış bir tesmîndir. Bu şiir Divan’da yanlış isimlendirilmiştir.

Şiir Numarası	Bent Sayısı
35 (Tesmîn)	13
26 (Müsemmen)	5

35 no’lu tesmînin ilk ve son benti şöyledir:

Gör dilimi beste ḳılan âgehi
Cây-ı penâh eyledim ol dergehi
Bir şeb idi gördüm onu nâgehî
Revzen-i dilden ararım ol mehi
Âh mine'l-‘aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-‘aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî
…
Mis̱li-i bî-çâre gelip dâ’imâ
Câm-ı feyż cur‘asın[ı] eyler ricâ
Ġayrı ḳapıya edemez ilticâ
Ẓâhiri vü bâṭını vü intihâ
Âh mine'l-‘aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbi bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓaru'l-‘ayni ilâ ġayr kim
Aḳsam-ı bi'llâh ve âyâtihi

26 no'lu müsemmenin ilk ve son benti şöyledir:

Sâḳiyâ ṣahbâya men lâyıḳ degilsem bir ṣu ver
Meyve-i feyżim ḫazân-ı bâd yıḳdı ser-te-ser
Çeşme-i la'liñ müdâm gördükce dil bâde diler
Bâri ṣun tiryâḳ leblerden gide dilden keder
Gitmez 'aynımdan ḫayâl-i verd-i rûyuñ ey püser
Şem'a-i ḥasret yakıp ḳıldı beni bî-pâ vü ser
Mekteb-i 'aşḳda ṭufeylim göster ey ḫˇâce es̱er
Ma'rifet kesb eylesin 'uşşâḳ-ı şeydâ ver ḫaber
…
Eyle Mis̱lî-i gedâyı bezmiñe ey meh ḳarîn
'Aynıma ẕerrece gelmez sensizin 'âlem hemîn
Ma'bed ü maḳṣûd-ı 'uşşâḳânsın rûḥü'l-emîn
Olmak ister dil hemîşe ḫidmetiñde hem-nişîn
Zîr-i pâyıñda sürünsün gerdveş cân-ı ḥazîn
Ey Süleymân-ı zamânım mûr-tegdir Mis̱li în
Mekteb-i 'aşḳda ṭufeylim göster ey ḫˇâce es̱er
Ma'rifet kesb eylesin 'uşşâḳ-ı şeydâ ver ḫaber

1. 7. Terkîb-Bent

Divan'da 2 tane terkîb-bent bulunmaktadır. Bu terkîb-bentler 5'er bentten oluşmaktadır.

Şiir Numarası	Bent Sayısı	Mısra Sayısı
27	5	8
33	5	12

27 no'lu terkîb-bendin ilk ve son bendi şöyledir:

Ser-i 'âşıḳlara bir tâc-ı ser-efrâz-ı civânsın
Bilemezler dil-i a'mâ seni tûtyâ-yı cihânsın
Ḳalbimiñ şehrine bi'llâhi Süleymân-ı zamânsın
Diyemem Yûsuf-ı Ken'ân yüzüne nûr-ı dehânsın
Seni Ya'ḳûb olan elbetde bilir genc-i nihânsın
Dil-i 'âşıḳlara hem Ka'be vü hem ḥûr-ı cinânsın
Heme 'Îṣî nefesiñ sâlike cândır bi'llâh
Lebiniñ kevs̱er Ḫıżr'ı câvidândır bi'llâh
…
N'ola bir kerrecik etseñ bu dil-i **Mis̱li'**yi şâd
Keremiñ genc[i] zevâl mi bulur ey 'âli-nijâd
Olalı mihriniñ âşuftesi ey şeyḫ Reşâd
Çekilir çille degildir bu ḳadar ḥasret-i bâd
Beni rüsvâ-yı cihân eylediñ âḫir ber-bâd

Âteş-i sûz-ı derûnum olur her şebde ziyâd
N'ola kâr etse fiġânım saña dil-ber bi'llâh
Olur idim kerem-i maẓhar-ı Ḥaydar bi'llâh

33 no'lu terkîb-bendin ilk ve son bendi şöyledir:

Var mıdır râh-ı muḥabbetde fedâ nev-reste yâr
Pertev-i aṣlıyla dil-i aġyâr etdiñ kâmkâr
Ey dirîġ ṣandım ki mihriñde hemîşe üstüvâr
Ḫalḳ içinde şermsâr etdiñ beni ey gül-'iẕâr
Terk-i 'âşıḳ şânıña lâyıḳ görülmezdi nigâr
İnfiṣâliñden bu dil bir laḥẓa olmaz ġam-güsâr
Tîr-i 'âşıḳ râst gelir elbetde bir gün bî-şümâr
Bâ-ḫuṣûs aġyâr-ı bed-rûy-ı siyâhıñdır bu kâr
Saña 'âşıḳ biñ ise şeydâ-yı 'aşḳa ṣad hezâr
Yazayım sîne kitâbında bulunsun der-kenâr
Añladım mâhiyyetin bir nebẕesin ey meh biraz
Keselim aydın 'abâsı olmasın ḫâmem dırâz
…
Etme ḫâricden tekellüm bulmaḳ isterseñ viṣâl
Eyleme efsâne sözlerle a Mis̱lî ḳîl ü ḳâl
Cüst [ü] cû et kûy-ı yâri eyle gel andan su'âl
Söylesin dünyâ vü mâ-fîhâda her ṣaḥib-kemâl
Her kelâmı etme taḥrîr el verir ol ġayr[ı] lâl
Bâġ-ı dildârdan yine şimdengeri aç perr ü bâl
Destiñe elbet geçer ammâ geçermiş sîn ü sâl
Bu cihânda bulması ṣâdıḳ muḥib emr-i muḥâl
Taḳviyet ver bulsun artıḳ ülfet-i ṣûrî zevâl
'Âlem içre cümle nâsıñ iltifât[ı] mekr ü âl
Ey göñül gel uṣlan artıḳ el verir bî-kârlıġıñ
Geç göçüñden ver fenâya elde cümle varlıġıñ

1. 8. Tercî'-bent

Divan'da 1 tane "tercî'-bent" nazım şekli vardır. Bu tercî'-bent 5 bentten oluşmaktadır. Şiir, Hayrî'nin bir muhammesinin (Gümüş, 2005: 148) ilk bendinin son iki mısrasına tazmîn yoluyla yapılmış bir tercî'-benttir.

Bu tercî'-bentin ilk ve son benti şöyledir:

‘Âşıḳım ẓâhir ü bâṭın dilde sulṭânım ‘Alî
Yazarım eşk-i dü çeşmim ile dîvânım ‘Alî
Rîş-i bağrım artdı dermân eyle Loḳmân'ım ‘Alî
Mihr-i ‘aşḳıñ serde tâcım şâh-ı ẖûbânım ‘Alî
Eyle imdâd çâre-sâzî vü nigehbânım ‘Alî
Ḥüsn ü ‘aşḳıñ defterân[ı] sırr-ı Ḳur'ân'ım ‘Alî
Ehl-i ‘aşḳıñ melce’i post ü penâhânım ‘Alî
Feyż-i ebnâ-yı göñül iḥyâsı cânânım ‘Alî
Âsitânıñda gedâ-yı müstemendânım ‘Alî
Sûz-ı güftâra naẓar eyle kerem-kânım ‘Alî
Dûzaẖ-ı firḳatde ḳoyma yandım îmânım ‘Alî
Kevs̱eriñ sâḳîsisin ḳandır beni cânım ‘Alî
…
Çün seniñ sânında geldi Şîr-i Yezdân *Hel ‘atâ*
Evvel âẖir yâr-ı ġârıñdır Muḥammed Muṣṭafâ
Reh-nümâ-yı ‘âşıḳ u ‘aşḳıñ bu dînde evvelâ
Müstemendân ẕikr ederler yâ ‘Aliyyü'l-Murtażâ
Şehr-i ‘ilmiñ bâb[ı] söylendi ‘ulüvvü'l-bâbihâ
*Lâ-fetâ*dır kilk-i ḳudret menba‘-ı cûdü's-seẖâ
Zümre-i dil-teşnelerdendir bu nâçîz yâr-ı mâ
Eyleme iḥsân-ı bî-pâyânıña gel nâ-sezâ
Bağla zincîr-i cünûna Mis̱li[y]i kân-ı ‘aṭâ
Yandı ṣabrım maḥşere dek ḳalmasın bu mâ-cerâ
Dûzaẖ-ı firḳatde ḳoyma yandım îmânım ‘Alî
Kevs̱eriñ sâḳîsisin ḳandır beni cânım ‘Alî

Şiir Numarası	Bent Sayısı
25	5

1. 9. Rübâ’î

Divan’da rübâ’î başlığı altında 14 adet şiir vardır. Bu rübâ’îlerin hepsinin bütün mısraları birbiriyle kafiyelidir (aaaa).

Kaynaklara göre rübâ’î nazım şeklinin, aruzun hezec bahrinden 24 ayrı kalıbı vardır ve rübâ’î bu kalıplarla yazılır. Divan’daki rübâ‘î adı altındaki 14 şiirin hiçbirisi aruzun hezec bahrinin ahreb veya ahrem kalıplarıyla yazılmamıştır. Bu açıdan düşünüldüğünde bu 14 şiir, klâsik rübâ’î nazım şeklini tam olarak karşılamamaktadır. Başka herhangi bir nazım şekline benzetilemediği için bu şiirler rübâ’î başlığı altında muhafaza edilmiştir.

1. 10. Kıt’a

Divan’da kıt’a başlığı altında 15 tane şiir vardır. İlk mısraları serbest, ikinci mısraları birbiri ile kafiyeli aynı vezindeki en az iki beyitlik nazım biçimine kıt’a denir (Kurnaz-Çeltik, 2010: 289). 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15 no’lu şiirlerin kıt’a değil 2’şer beyitlik gazeller olduğu (15 no’lu şiir 3 beyittir) anlaşılmaktadır. Çünkü kıt’a nazım şeklinin ilk beytinin kafiyeli olmaması gerekir (Kurnaz-Çeltik, 2010: 289). Bu sebeple bu şiirler gazel başlığı altında gösterilmiştir. Yani Divan’da toplam 2 tane kıt’a vardır.

1. 11. Mesnevî

Divan’da 2 tane mesnevî nazım şekliyle yazılmış şiir vardır. Bunlardan biri 44 beyittir. Na’t tarzında yazılmıştır. Diğeri ise Divan’ın sonunda yer alan “Münâcât-ı Mesnevî” başlıklı şiirdir.

Şiir Numarası	Beyit Sayısı
66	44
	6

1. 12. Müstezâd

Divan’da gazellere yapılmış 4 tane müstezâd bulunmaktadır. Bu müstezâdlar 32 beyitten oluşmaktadır.

Şiir Numarası	Beyit Sayısı
46	9
47	8
48	8
49	7

1. 13. Şatranç

Divan’da 1 tane şatranç bulunmaktadır. Bu şatranç 5 bentten oluşmaktadır. Şatranç, halk edebiyatında aruz vezniyle yazılan nazım şekilleri arasındadır. Aruzun *müfte‘ilün / müfte‘ilün / müfte‘ilün / müfte‘ilün* kalıbıyla yazılan

musammat gazellere verilen addır. Divan'daki bu şiir, şatranç nazım şeklinden ziyade -bütün özelliklerini taşımamakla birlikte- vezn-i âhar nazım şekline benzemektedir. Yazmada şiirin bazı kelimeleri numaralandırılmıştır. Biz de bu numaraları esas alarak şiiri vezn-i âhar şeklinde yazmayı uygun bulduk (Ayrıntılı bilgi için bkz. Dilçin, 2004: 362-366). Benzer bir şiir için bkz. Özgül, 2006: 424-425.

Şatrancın ilk ve son benti şöyledir:

1

Râh-ı ʻaşḳı	isteyen dil	rehberi bul	ibtidâ
İsteyen dil	rehberi bul	ibtidâ	ḳıl cân fedâ
Rehberi bul	ibtidâ	ḳıl cân fedâ	eyle baña
İbtidâ	ḳıl cân fedâ	eyle baña	ṣubḥ u mesâ

5

Ehl-i ʻaşḳıñ	imbiginden	gel çekilip	ter gibi
İmbiginden	gel çekilip	ter gibi	ḳaynar gibi
Gel çekilip	ter gibi	imbiginden	cûlar gibi
Ter gibi	ḳaynar gibi	cûlar gibi	aḳ **Mis̱li**'yâ

Bu nazım şekilleri dışında, Divan'da müfredât başlığı altında 14 adet beyit vardır. Bunlar beyitlerden 9 tanesi müfret, 5 tanesi de matla'dır.

2. Vezin

Aruzun remel bahrindeki vezinler 256; hezec bahrindeki vezinler 167; münserih bahrindeki vezinler 2; recez bahrindeki vezinler ise 20 şiirde kullanılmıştır. Aşağıdaki tabloda, vezinler ve bu vezinlerin kaç şiirde kullanıldığı gösterilmektedir:

Bahr-i Remel	Şiir Sayısı
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün	200
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün	25
Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün	25
Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün	3
Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün	3

Bahr-i Hezec	Şiir Sayısı
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün	110
Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün	44
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün	12
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün	1

Bahr-i Münserih	Şiir Sayısı
Müfte‘ilün / Fâ‘ilün / Müfte‘ilün / Fâ‘ilün	2

Bahr-i Recez	Şiir Sayısı
Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün	9
Müstef‘ilâtün / Müstef‘ilâtün	4
Müstef‘ilün / Müstef‘ilün	3
Müfte‘ilün / Müfte‘ilün / Fâ‘ilün	2
Müfte‘ilün / Mefâ‘ilün / Müfte‘ilün / Mefâ‘ilün	1
Müstef‘ilün / Fe‘ûlün / Müstef‘ilün / Fe‘ûlün	1

3. Redif ve Kafiye

Divan’da hemen hemen bütün şiirler redifle yazılmıştır. Redilerin çok az bir kısmı ek, diğerleri ise kelime hâlindedir. Ayrıca 22 no’lu şiirde ön redif kullanılmıştır. Kelime hâlinde 286 tane redif vardır. Kelime hâlindeki redifler şunlardır. Parantez içindeki rakamlar redifin kaç kez kullanıldığını belirtmektedir:

‘Alî
‘aşḳ
‘aşḳ olsun (2)
‘aşḳa
‘aşḳda
‘aşḳız
‘Azmi’dir
aġlar
almışdır felek
añla
ara
artar eksilmez
artmada günden güne
aṣ
ayrılma
bâ‘is̱ (2)
ba‘dezîn
baḳ
baḳmazam (2)
baña (3)
baña verir feraḥ
baṣ (2)
beni
benim (2)
benim olsun
beñzer kâkülüñ
bilinmez
bilipdir bilirim
biliriz
bi'llâh (2)
bilmediñ
bilmem
bilmezem
bilmezlerdeniz
bir kez
bir kimseniñ
bize
biziz
boş
bu (2)
bu ṣabâḥ
bu şeb ṣorma
budur (3)
buldum çoḳ şükür
bulmazsa ne güc
cây-ı penâh
Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
cüdâ düşdüm
daḫi bilmez
degil mi
degişmem
derler bize
dil-bersin
dönmüş
düşdü göñlümüz
düşmüş
eder mi
ederiz
efendim (2)
el ṭakdı
ele geçmez
el-vedâ‘ (2)
es
et
et sâḳiyâ
etdi gitdikce
etdim ittiḫâẕ
etdiren
etme baḥs̱
etme dirîġ
etme red
etmek istermiş (2)
etmek istersin
etsem gerek (2)
ey perî
eyle (2)
eyle Allâh ‘aşḳına
eyle gel

eyledi
eyler baña
eyler ṣabâ
eylerim
eyleyen
feraḥ
ġaraż (2)
ġayrı
ġayrı yoḳ
gec (2)
gel (2)
gel yetiş
geldi ya
gelir
gelmişdir
gideriz
girmez
gitdi
göñül
gözet
gözler çeşm-i dil
gözler gözlerim
güler ben aġlarım
ḥâcet ḳalmadı
Ḥâfıẓ
Ḥaḳ
ḥaḳ eyvallâh Hû
Ḥakk'ı sevdim ben
ḫâl ü ḫaṭ
ḫalâṣ
ḥasretiñ
ḫaṭ
Ḥażret-i Sulṭân Veled
ḥaẓ
heb (2)
hep bendedir
hep firâḳıñdan
her nefes
heves
hîç (2)
hiçe ṣay
ıraġ
ile buldum feraḥ
ile imşeb
illâ Hû
imiş (2)
incinmek niçin
inşirâḥ
isteme
istemem
istemem ‘aşḳ isterim
istemez
ister göñül (3)
isteyen
istiyor uşḳaẕ
işim
iştiyâḳ
ḳadeḥ
ḳalbim yâ Ra’ûf
ḳaldım gel yetiş
ḳalmadı
ḳarşımdaki
ḳarşu
kes
kıblem
ḳırılma
kim dediler işte biziz
kimseler bilmez
ḳodu
ḳoydu perçemiñ
küs
leẕîẕ, mâ’ildir
meclis
meded yâ Şems-i
Tebrîzî
mest
meyyâldir göñül
Monlâ-yı Rûm'um
muḥabbet
muḥabbetler
muḥtâc
müdür
nedir
nedir bilmem nedir
nefis
ol
ol şûḫ
olamam
olan añlar seni
olandan iç
olandan ṣor
olaraḳ
oldu (3)
oldu heb
olduġum bilmez misin
olduġum bilseñ

oldum büt-perest
oldum gören aġlar
güler
oldum yine
olmadıḳ
olmadım
olmaḳ budur
olmamaḳ güc olma
güc
olmasın (2)
olmasın bir kimseniñ
olmasın olsun
olmayan bilmez
olmaz (2)
olsaydı
olsun ‘ahd
olsun da gör
olur
olur ‘âlem bu ya (2)
olur peydâ
raḳṣ-ı Mevlânâ-yı
Rûm
ruḫ
rûz u şeb,
ṣafâ geldiñ

sâḳî
saña maḫṣûṣ (2)
semâ‘
semâ‘-ı Mevlevî
sende
seni,
seniñ (3)
seniñ olsun
seniñdir
sensin sebeb
sevdigim
sevdim seni
severim (2)
ṣor ṣorma baña (2)
ṣormazsın
söyle (2)
söylediler gerçi ṣaḥîḥ
söyler faṣîḥ,
ṣuç
şeklin gösterir
Şemis (2)
Şems-i Monlâ'dır
Şems'im var (2)
Şems'iyim
şeyḫ-i mâ

şûḫ
ṭa‘n eyler
taḥammül
titrer
unutma,
uymuş
üstüne
vâ‘iẓ
vaḳtidir
var (2)
vardır (3)
verdi süs
verdim göñlümü (2)
yâ Feyyâż
yâ Ḥüseyn
yâ Resûlallâh amân
yandı ṣabr
yatar
yeñilendi
yetişmez mi (2)
yoḳ mudur
yoḳ mudur sende
yoḳdur
yûf

Divan’da yarım, tam kafiye kullanılmakla birlikte ağırlıklı olarak zengin kafiye kullanılmıştır.

4. Yazmadaki Problemler

Mislî İsmâ'îl Hakkı Divanı'nın İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde bulunan, T 318 no'lu müellif hattı yazması pek çok şeklî hatayı içinde barındırmaktadır. Aşağıya aldığımız bazı örnekler, yazmadaki bu şeklî sıkıntıları gözler önüne serecektir.

4. 1. Vezin Problemleri

Yazmada dikkati çeken hatalardan biri fazlaca yapılan zihaflardır. Örneğin aşağıdaki beytin iki mısrasında da koyu puntoyla gösterilen kelimelerde zihaf yapılmıştır:

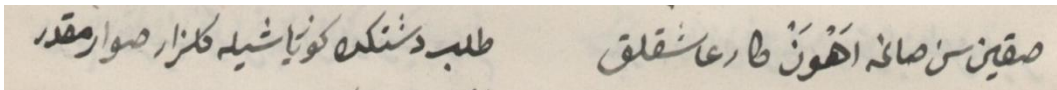
Düşerse ṣaḫ**ra**-i ‘aşḳa görüp Leylâ'yı ruḫsârı
Nihâyet ṭurra-i zincîre Mecnûnveş **bağ**lanmaz mı (G. 334/8)

Divan'da olmayan; ancak vezin ve anlam gereği ilave edilmesi gereken bazı ifadeler tarafımızdan köşeli parantezle metne ilâve edilmiştir. Bunlardan bazıları; [u], [ü], [vu], [vü], [ki], [ol]'dur. Ancak bunların dışında bazı mısralarda boş bırakılan yerler var ki biz bu kısımlara herhangi bir müdahalede bulunmadık. Bu kısımların hepsini dipnotla belirttik. Ayrıca 2'den fazla hece gereken yerlerde metne herhangi bir ifade eklemedik ve bu hususu dipnotta belirttik. Vezin hatası olan bazı beyitler şunlardır: G. 104/4, G. 156/2, G. 167/2, G. 193/7…

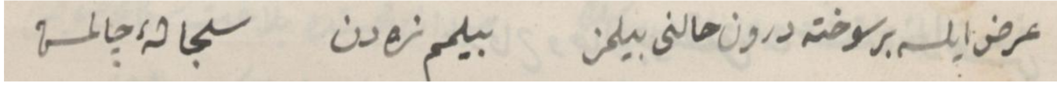
Aşağıdaki beytin ilk mısrasında vezin hatası vardır:

Ṣaḳın sen ṣanma ehven-i kâr ‘âşıḳlıḳ
Ṭaleb deştinde gözyaşıyla gülzârı ṣuvarmaḳdır (G. 104/4)

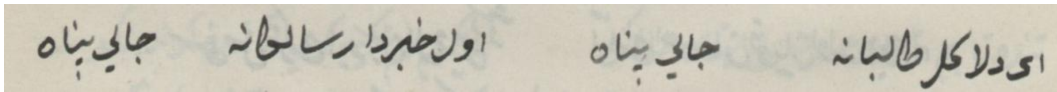
Aşağıdaki örnekte görüleceği gibi şair beytin 2. mısrasında iki kelime arasında boşluk bırakmıştır. Bu sebeple vezin hatası oluşmuştur:

‘Arż eylese bir sûẖte-derûn-ı ḥâlini bilmez
Bilmem nereden **…** seccâdeyi çalmış (G. 167/3)

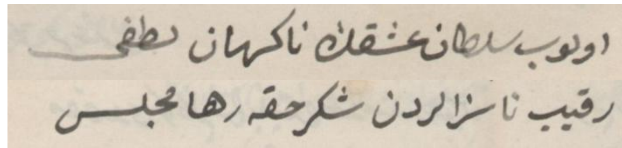
Aşağıdaki beytin her iki mısrasında da kelimeler arasında boşluk bulunmakta ve bu boşluk vezin hatasına sebep olmaktadır:

Ey dilâ gel ṭalibâna **…** cây-ı penâh
Ol ẖaberdâr sâlikâna **…** cây-ı penâh (G. 297/1)

Aşağıdaki beytin de ilk mısrasında vezin hatası vardır:

Olup sulṭân-ı ‘aşḳıñ nâgehân luṭfu
Raḳîb-i nâ-sezâlardan şükür Ḥaḳḳ'a rehâ meclis (G. 156/2)

4. 2. Yazım Yanlışları

Divan’da sıkça rastladığımız hatalı hususların başında tamlamaların yanlış yazımı, kelimelerin yanlış yazımı, eklerin yanlış yazımı, kelime ve eklerdeki harflerin yanlış yazımı gelmektedir.

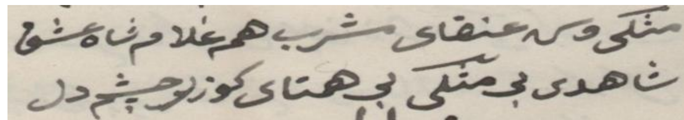
Eklerin yazımındaki yanlışlıkların çoğu Farsça tamlama ekleriyle ilgilidir. Şair, genellikle atıf vavı ve tamlama ekini birbirinin yerine kullanmıştır. Bu yanlış kullanımlar aynı zamanda vezinle ilgili problemler de doğurmuştur. Bunun yanı sıra şair nazal n (ڭ) ile nûn (ن) harfini çoğunlukla birbirinin yerine kullanmıştır.

Metinde birçok kelimenin yazımındaki harf tercihi hatalıdır. Örneğin; خيال olarak yazılması gereken *ẖayâl* kelimesi حيال şeklinde yazılmıştır. خامه olarak yazılması gereken ẖâme kelimesi, حامه şeklinde yanlış yazılmıştır. خرامان şeklinde yazılması gereken *ẖırâmân* kelimesi, حرامان şeklinde yazılmıştır. خط

olarak yazılması gereken ḫaṭṭ kelimesi, حط şeklinde yazılmıştır. سرای olarak yazılması gereken sarây kelimesi صرای şeklinde yazılmıştır. انتظار olarak yazılması gereken *intiẓâr* kelimesi انتضار şeklinde yazılmıştır. ارزو olarak yazılması gereken *ârzû* kelimesi, ارضو olarak yazılmıştır. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Bu tür harf hatası olan kelimelerin tarafımızdan doğru şekilleri yazılmıştır.

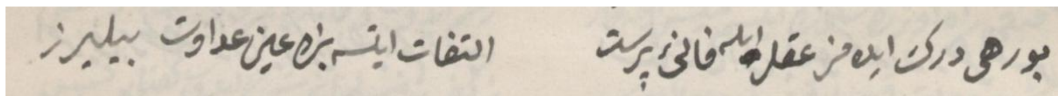
Aşağıdaki örnekte bir tamlama hatası vardır. Normalde "ankâ-meşreb" olarak kullanılması gereken tamlama, aşağıda da görüldüğü gibi vezne uydurularak "ankâ-yı meşreb" olarak kullanılmıştır:

Mis̱liveş **'anḳâ-yı meşreb** hem ġulâm-ı şâh-ı 'aşḳ
Şâhid-i bî-Mis̱li bî-hem-tâyı gözler çeşm-i dil (G. 226/7)

Bir diğer örnek olan aşağıdaki beyitte, "fânî-perest" olarak kullanılması gereken tamlama, vezne uydurularak "fânî-i perest" olarak kullanılmış ve tamlama hatası yapılmıştır. Bu tercihle vezin düzelmiş; fakat anlam belirsiz bir hâl almıştır:

Bu rehi derk edemez 'aḳl ile **fânî-i perest**
İltifât etse bize 'ayn-ı 'adâvet biliriz (G. 147/6)

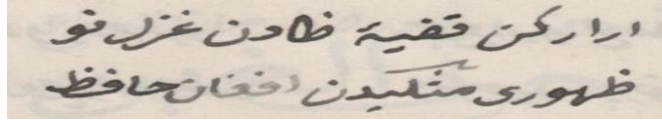
"Safâ-bahş" olarak kullanılması gereken tamlama, aşağıdaki örnekte vezne uydurulma düşüncesiyle hatalı olarak "safâ-yı bahş" olarak kullanılmıştır:

Ṣafâ-yı baḫş-ı cân dîvân-ı Ḥâfıẓ
Şirâz iḳlîminiñ sulṭân[ı] Ḥâfıẓ (G. 182/1)

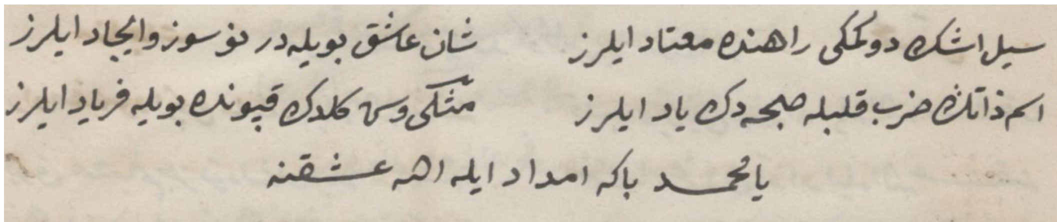
Aşağıdaki beyitte yine bir tamlama hatası yapılmıştır. Yeni bir gazel yazdığını belirtmek isteyen şair “nev-gazel” olarak ifade etmesi gereken bu durumu, beytin veznini tutturabilmek için “gazel nev” şeklinde hatalı olarak kullanmıştır:

Ararken ḳafye-i ẓâdan **ġazel nev**
Ẓuhûr-ı **Mis̱li**'den efġân-ı Ḥâfıẓ (G. 182/7)

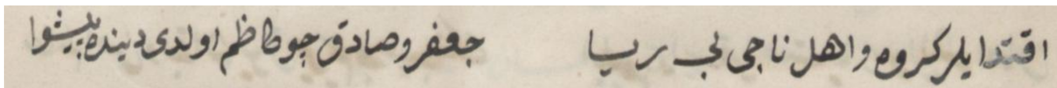
Aşağıdaki bentte 3 ayrı yazım yanlışı vardır. İlk mısrada nazal n (ڭ) ile yazılması gereken kelime nûn (ن) harfi ile yazılmıştır. 2. mısrada gereksiz bir atıv vavı vardır. 4. mısrada ise yine nazal n (ڭ) ile yazılması gereken kelime, nûn (ن) harfi ile yazılmıştır.

Seyl-i eşk[i] dökmegi **râhıñda** mu‘tâd eyleriz
Şân-ı ‘âşıḳ böyledir **nev-sûz** îcâd eyleriz
İsm-i ẕâtıñ ḍarb-ı ḳalble ṣubḥa dek yâd eyleriz
Mis̱liveş geldik **ḳapıñda** böyle feryâd eyleriz
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına (Mhs. 6/7)

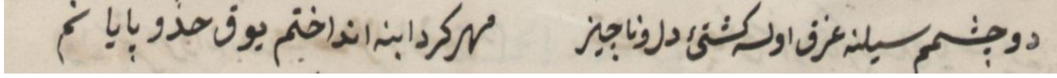
Diğer bir örnek olan aşağıdaki beyitte iki ayrı yazım hatası vardır. İlk mısrada olmaması gereken bir atıf vavı kullanılmıştır. 2. mısrada ise On iki imamdan biri olan İmam Cafer-i Sâdık’ın adı yanlış yazılmıştır:

İḳtidâ eyler **gurûh-ı** ehl-i nâcî bî-riyâ
Ca‘fer-i Ṣâdıḳ çü Kâẓım oldu dînde pîşvâ (K. 10/7)

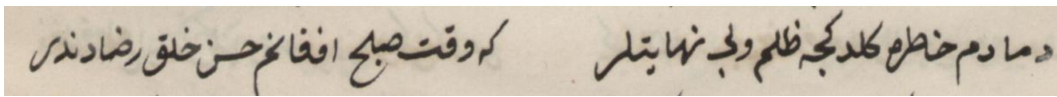
Aşağıdaki beyitte yine, tamlamanın yanlış yazıldığını görüyoruz. “dil-i nâçîz” tamlaması, “dil ü nâçîz” okunmaya müsait bir şekilde hatalı yazılmıştır:

Dü çeşmim seyline ġarḳ olsa keşṭî-i **dil-i** nâçîz
Mihir girdâbına endâḫtım yoḳ ḥadd ü pâyânım (K. 11/2)

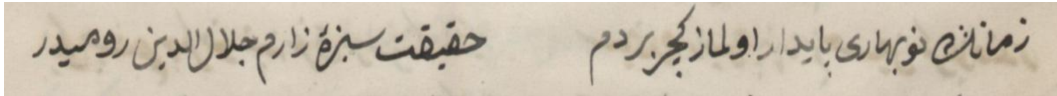
Diğer bir örnekte yine gereksiz bir atıf vavı kullanımı söz konusudur:

Dem-â-dem ḫâṭıra geldikce **ẓulm-i** bî-nihâyetler
Ki vaḳt-i ṣubḥ efġânım Ḥasan Ḫulḳ-ı Rıżâ'dandır (K. 12/3)

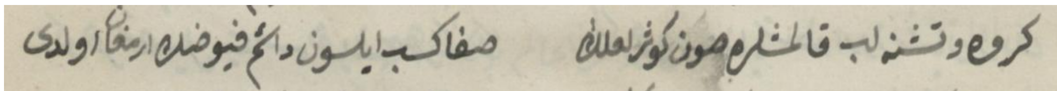
Şair aşağıdaki beyitte, "sebzezâr" olarak kullanması gereken kelimeyi, vezne uydurmak amacıyla "sebze-i zâr" olarak yazmıştır. Şairinin buradaki ifadeyi "sebze-i zâr" olarak yazması bir hatadır. Bu tarz hatalar vezni düzeltmekte; fakat anlam belirsizliğine sebep olmaktadır:

Zamânıñ nev-bahârı pâydâr olmaz geçer bir dem
Ḥaḳîḳat sebzezârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir (K. 13/12)

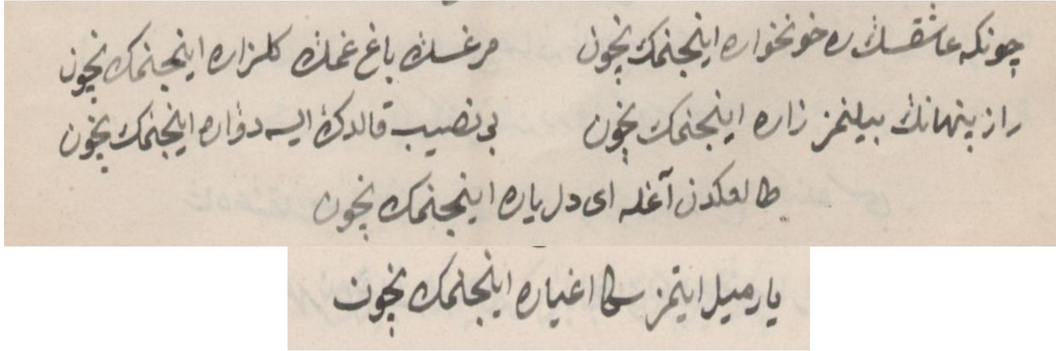
Şair, aşağıdaki beyitte yine bir tamlama hatası yaparak ilk mısrada yanlış bir şekilde atıf vavı kullanmıştır:

Gürûh-ı teşne-leb ḳalmışlara ṣun kevs̱er-i la'liñ
Ṣafâ kesb eylesin dâ'im füyûżuñ armaġan oldu (K. 19/15)

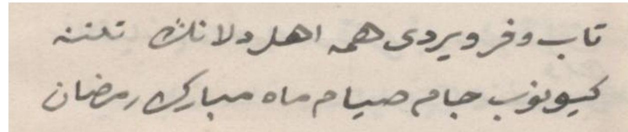
Aşağıdaki müseddesin 1. ve 2. mısralarında ise yazım yanlışı bulunmaktadır. Nûn (ن) harfiyle yazılması gereken her iki ek de nazal n (ڭ) ile yazılmıştır:

Çünki ‘**âşıķsın** reh-i ħûn-ħˇâra incinmek niçin
Murġusun bâġ-ı ġamıñ gülzâra incinmek niçin
Râz-ı pinhânıñ bilinmez zâra incinmek niçin
Bî-naṣîb ķaldıñ ise devvâra incinmek niçin
Ṭâli‘iñden aġla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña aġyâra incinmek niçin (Msd 32/1)

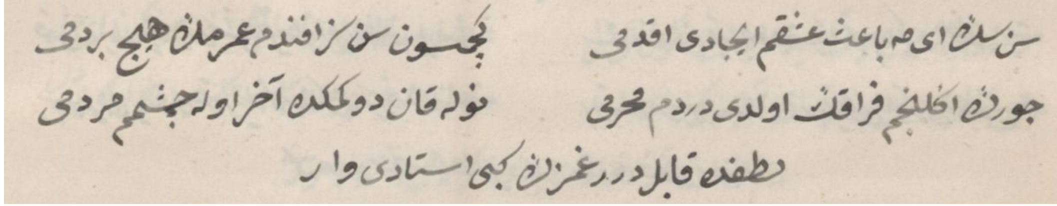
Başka bir örnekte ise bir kelimenin yanlış kullanıldığını görmekteyiz. Şair, birçok yerde; giysi, elbise anlamındaki “câme” kelimesini vezne uydurma düşüncesiyle “câm” şeklinde yazmaktadır. Bu şekilde vezin tutmakta; fakat beyit anlamsız hâle gelmektedir:

Tâb u fer verdi heme ehl-i dilânıñ tenine
Giyinip **câm-ı ṣıyâm** mâh-ı mübârek Ramażân (K. 34/5)

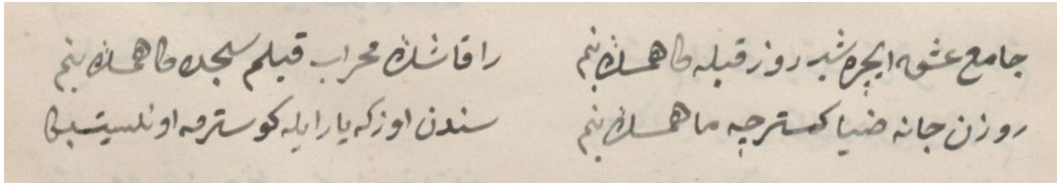
Şair, tahmîs ettiği Fuzûlû’nin şiirini, Fuzûlî Divanı’ndaki şiirden biraz daha farklı olarak ele almıştır. Fuzûlî Divan’ındaki “mâhir olsa” ifadesini şair “âhir ola” şeklinde değerlendirmiştir. Yine, Fuzûlî Divan’ında “Nutfe-i Ķâbil'dür” olarak geçen ifadeyi şair “lutfda Kâbil’dürür” şeklinde değerlendirmiştir:

Sensin ey meh bâ‘iṡ-i ‘aşķım icâd-ı aķdemi
Geçmesin sensiz efendim ‘ömrümüñ hîçbir demi
Cevriñ eglencem firâķıñ oldu derdim maḥremi
N'ola ķan dökmekde **mâhir olsa** çeşmim merdümi
Nutfe-i Ķâbil'dür ü ġamzeñ gibi üstâdı var (Tah. 40/2)

Aşağıdaki murabba'da "-sın" eklerinin yanlış yazıldığını görüyoruz. Nûn (ن) harfiyle yazılması gereken eklerin nazal n (ڭ) ile yazılması bir hata olarak karşımıza çıkmaktadır:

Câmi'-i 'aşķ içre şeb rûz **ķıblegâhımsın** benim
Râ ķaşıñ miḥrâb ķıblem **secdegâhımsın** benim
Revzen-i câna żiyâ-güster çi **mâhımsın** benim
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña (Mur. 45/3)

Şair, yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı gibi bazı tamlamaları hatalı yazmıştır. Yapmaması gerektiği hâlde beyti vezne uydurabilmek için aralara u / ü / vu / vü / yı / yi gibi ekler koymuştur. Bu konu ile ilgili diğer örnekler şunlardır:

Şairin Yazdığı Şekil	**Olması Gereken Şekil**
hırka-i pûş (G. 3/9)	hırka-pûş
encüm ü ârâ (G. 85/14)	encüm-ârâ
'ûdî vü sârâ (G. 94/4)	'ûd-ı sârâ
safâ-yı bahş (G. 182/1)	safâ-bahş
'ankâ-yı meşreb (Tah. 39/7; G. 226/7; G. 313/7)	'ankâ-meşreb
'Îsî-i dem (G. 155/5)	'Îsi-dem
mey ü âlûde (G. 143/13	mey-âlûde

Ayrıca bazı beyitlerde şair, tamlama yapılması gereken yerlerde vezin gereği tamlama yapmamaktadır. Bazı örnekler şöyledir:

Şairin Yazdığı Şekil	Olması Gereken Şekil
pîş kademinde (G. 171/3)	pîş-i kademinde
rumûz nokta (G. 182/6)	rumûz-ı nokta
reh yâre (G. 204/8)	reh-i yâre
hacer esved (G. 248/3)	hacer-i esved

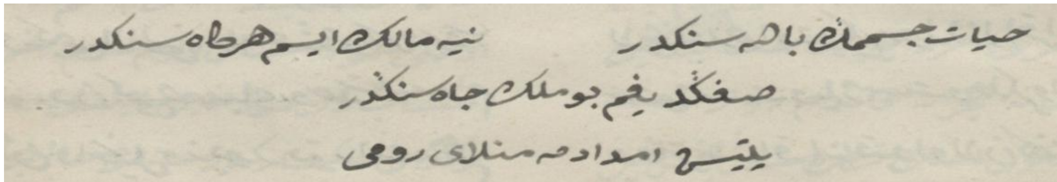
Şair, bazı kelimeleri de yine bazen vezne bazen de kafiyeye uydurabilmek için farklı şekillerde yazabilmektedir. Bazı örnekler şöyledir:

Şairin Yazdığı Şekil	Olması Gereken Şekil
tûtye (G. 111/2)	tûtiyâ
Dârû (G. 282/6)	Dârâ

4. 3. İfade Belirsizlikleri

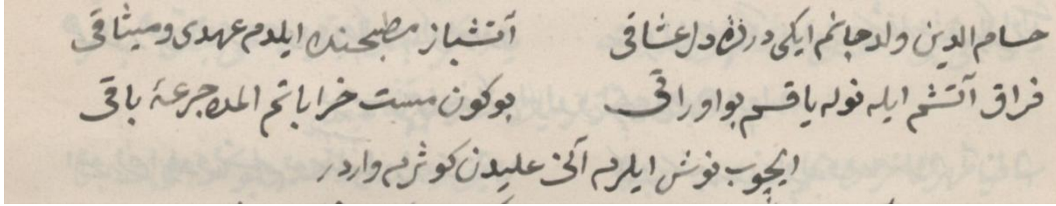
Divan'da göze çarpan diğer bir özellik ise bazı beyitlerdeki anlam belirsizliğidir. Örneğin aşağıdaki murabba'ın ilk mısrasında anlam belirsizliği vardır. Bu tarz örnekleri çoğaltmak mümkündür:

Ḥayât [u] cismimiñ bi'llâh seniñdir
Neye mâlik isem her gâh seniñdir
Ṣığındığım bu mülk [ü] câh seniñdir
Yetiş imdâdıma Monlâ-yı Rûmî (Mur. 20/3)

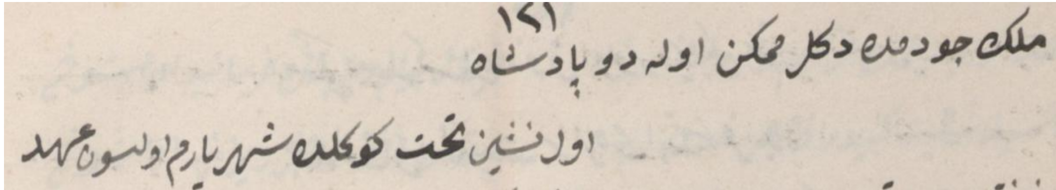
Yine, aşağıdaki bentin ilk mısrasında bir anlam belirsizliği söz konusudur. Şairin ne demek istediği anlaşılamamaktadır:

Ḥüsâme'd-dîn Veled cânım iki deriñ dil 'uşşâḳı
Âteş-bâz maṭbaḫında eyledim ahdi vü mîs̱âḳı
Firâḳ-ı âteşim ile n'ola yaḳsam bu evrâḳı
Bugün mest-i ḫarâbâtım elimde cur'a-i bâḳî
İçip nûş eylerim anı 'Alî'den kevs̱erim vardır (Tah. 43/2)

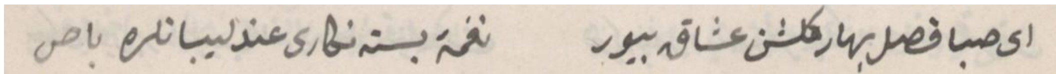
Bir diğer örnek olan aşağıdaki beyitte şairin 2. mısrada ne demek istediği anlaşılamamaktadır. 2. mısradaki *nişîn-i taht gönülde* ifadesi yerine *taht-nişîn-i gönülde* denilmiş olsaydı bu anlam belirsizliği giderilmiş olacaktı:

Mülk-i cûdumda degil mümkün ola dü pâdişâh
Ol **nişîn-i taḫt göñülde** şehryârım olsun ʻahd (G. 78/3)

Aşağıdaki örnekte ise andelîb kelimesinde iki tane çokluk eki vardır. Yani kelime bu hâliyle anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır:

Ey ṣabâ faṣl-ı bahâr gülşen-i ʻuşşâḳa buyur
Naġme-i beste-nigârı **ʻandelîbânlara** baṣ (G. 173/10)

Yukarıda sadece bir kısmını gösterdiğimiz örnekleri artırmak elbette mümkündür. Yazmanın durumunu göstermesi açısından bu kadar örneği yeterli buluyoruz. Bu örneklerde de görüldüğü gibi elimizdeki *müellif hattı* olan nüshada birtakım problemler bulunmaktadır. Biz ise bu çalışmamızda bütün bu problemlere rağmen elimizden geldiğince hatalarından arındırılmış bir metin oluşturmaya çalıştık.

B. DİVAN'IN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

1. Mevlânâ, Eseri, Çevresindekiler ve Takipçileri

A. Mevlânâ

1. İsim ve Sıfatları

1. 1. Rûmî (Celâle'd-dîn-i Rûmî, Monlâ-yı Rûmî)

Divan'da en çok anılan isimlerin başında Mevlâna gelmektedir. Mevlânâ hem bir mürşit hem de bir yol büyüğü olarak sık sık konu edilmektedir. Şair Mevlânâ'nın yolunda bir mürid olduğunu her fırsatta dile getirmektedir.

Mevlânâ, şairin başının tacıdır:

Cünûn-ı vaḳt-i rüsvâyım kitâb-ı ʻaşḳ Leylâ'mdır
Serimde tâc-ı zerkârım ***Celâle'd-dîn-i Rûmî'****dir (K. 13/5)*

Şair, bütün güzelleri bir tarafa bırakarak Mevlânâ'yı seçmiş ve ona bağlanmıştır:

Gözüme ẕerrece gelmez dü ʻâlem câh-ı ʻulyâsı
Güzeller içre serdârım ***Celâle'd-dîn-i Rûmî'****dir (K. 13/7)*

Şair için fakirlik övünç kaynağıdır. Gönül hazinesindeki değerli tek şey Mevlânâ'dır:

Faḳırla faḫr ederiz dü cihânda bende-i ʻaşḳım
Göñül gencinde dînârım ***Celâle'd-dîn-i Rûmî'****dir (K. 13/8)*

Şair için Mevlânâ'yı söze sığdırmak, kelimelerle anlatmak oldukça zordur. Çünkü Mevlânâ, sırlarla dolu bir gönül ehlidir:

Ne mümkün medḥe ṣığmaḳ ẕât-ı Mevlânâ gözüm nûru
Göñül levḥinde esrârım ***Celâle'd-dîn-i Rûmî'****dir (K. 13/15)*

Mevlânâ'nın feyzi olmasa şairin irfan sahibi olması mümkün değildir. Şairin gönül mumundaki nuru Mevlânâ'dır. Mislî, bu beytiyle bir yandan da Mevlânâ'nın sadık bir takipçisi olduğunu vurgulamaktadır:

Ne mümkün eylemek taḥṣîl-i ʻirfân olmasa feyżi
Çerâġ-ı dilde envârım ***Celâle'd-dîn-i Rûmî'****dir (K. 13/19)*

Şair, bu dünyada mânâ âlemine dair ne elde ettiyse bunların hepsi Mevlânâ'nın himmeti sayesindedir. Hatta yazdığı şiirler bile bu himmetten ötürüdür:

Ne gevher taḥṣîl etdim cümlesinden
Demem ḥâşâ bu kayd-ı naẓm benden
Bu pür-ʿiṣyân[ı] dûr etme deriñden
*Yetiş imdâdıma **Monlâ-yı Rûmî** (Mur. 20/2)*

1. 2. Mevlânâ (Celâle'd-dîn)

Şair, bir gün perdelerin kalkacağından ve mânâ âlemine dair bilgiler edineceğinden ümitlidir. Bunun şartı ise Mevlânâ'nın kapsından ayrılmamaktır:

Tek muḥabbet bî-ḳarâr olsun göñülde Mis̱liyâ
*Bâb-ı **Mevlânâ**'da elbet refʿ olur bir gün ḥicâb (G. 34/8)*

Mevlânâ'nın feyzi inkâr edilemeyecek derecede çoktur:

*Nice inkâr edeyim feyż-i **Celâle'd-dîn**'i*
Şems-i maḫfî-i zamân söylediler gerçi ṣaḥîḥ (G. 64/3)

1. 3. Hünkâr (Hazret-i Hünkâr, Hünkâr-ı Monlâ)

Mânâ âlemine vâkıf olanlar Mevlânâ yolundaki kişilerdir:

Sözüm ṣarrâf-ı maʿnîye degildir müddeʿî kârı
*Olanlar ʿaşḳ ile vâḳıf der-i **ḫünkâr**a mâ'ildir (G. 105/2)*

Dünya hayatına dair olan fikirler gönülden çıkarılmalı ve insan Mevlânâ'nın aşk eteğine sarılmalıdır:

Göñülden sür çıḳar ṣûrî olan kâlâ-yı dünyâyı
*Yapış dâmân-ı ʿaşḳa **ḥażret-i ḫünkâr**dan ayrılma (G. 338/2)*

Şair kendisinin, Mevlânâ'nın yolunda olduğunu vurgulamaktadır:

*Yolunda pây-mâl Mis̱lî hemîn **ḫünkâr-ı Monlâ**'nıñ*
Bu inşâda ne türlü ḳayd olundu ol Ḫudâ'dandır (K. 12/9)

1. 4. Pîr (Pîr-i Tarîkat)

Mevlânâ, şairin piridir. Mislî, kaderinin böyle olmasından son derece memnundur:

*Ḥażret-i Sulṭân Celâle'd-dîn-i Rûmî **pîr**imiz*
Ḥamd ola ʿilm-i ezelde bu imiş taḳdîrimiz (Msn. 40)

Ḳaṭ‘-ı menzil eylemek emr-i muḥâl lâzım delîl
*Ma‘rifet kesb etmege **pîr-i ṭarîḳat**dir ġaraż (G. 177/4)*

B. Eseri

1. Mesnevî

Mevlânâ’nın en büyük eseri Mesnevî’dir. Yüzyıllarca âşıkların, âriflerin ilham kaynağı olmuş ve günümüzde de hâlâ okunan bir eser olmayı başarmıştır.

Şairin ifadesine göre, devrin ihyası Mesnevî ile olmuştur. Mesnevî, aynı zamanda dervişlerin kalbinin cilâsıdır:

*Bu devriñ ḥâliyâ iḥyâsı oldu **Mes̱nevi**'ñ ile*
Gürûh-ı sâlikiñ ḳalbi cilâsı Şems-i Monlâ'dır (K. 14/5)

Mesnevî, insana canlılık veren bir eserdir ve bu eser bolca tefekkür edilmelidir:

*Kelâmı nuṭḳ-ı ḥaydır **mes̱nevî**sin ḳıl tefekkür bir*
Hemân ‘ayn-ı Ḫudâ'dır Ḥaydar-ı Kerrâr-ı ma‘nâ bu (G. 281/3)

C. Mevlânâ’nın Çevresindekiler ve Takipçileri

1. Şems-i Tebrîzî

Mevlânâ ile olan yakın dostluğu sebebiyle Divan’da ismi sıkça geçen isimlerden birisi de Şems-i Tebrîzî’dir.

Sevgilinin mahalli üzerinde bir toz gibi olsa da bulunmak, şairi şükre sevk etmektedir. Bundan sonra üzüntü çekmenin bir anlamı yoktur; çünkü Şems gibi bir yoldaş vardır:

Şükürler kûy-ı yâr üzre bulunduḳ biz ġubârâsâ
*Ne ġam şimdengeri ey dil der-i âmân-ı **Şems**'im var (K. 16/5)*

Şair için Mevlânâ yolundaki her erkân makbûldür. Bu sebeple Mevlânâ’nın en yakınındaki isimlerden biri olan Şems de çok önemlidir:

*Bende-i iḳrâr-ı **Şems**'im ‘azm-i râh etsem n'ola*
Râh-ı Mevlânâ'da her erkâna meyyâldir göñül (G. 216/6)

Sûfîler, ibret nazarıyla bakmalıdırlar; çünkü evliyaların serveri Şems’tir:

Naẓar ḳıl ‘ayn-ı ‘ibretle onuñ erkânına ṣûfî
*Gürûh-ı evliyânıñ serveridir **Şems**-i Monlâ bu (G. 281/2)*

2. Selâhaddîn-i Zerkûb

Selâhaddîn-i Zerkûb, Mevlanâ'nın önde gelen talebelerindendir. Divan'da sadece bir kez anılmaktadır:

Şems [ü] Sulṭân-ı Veled ***Zerkûb*** *ü Ṣadre'd-dîn seyd*
Ḫâne-i ervâḥ-ı ḳuds [ü] sâkin-i ḫünkâr mest (K. 21/20)

3. Sultân Veled

Sultân Veled, Mevlânâ'nın oğlu ve Mevlânâ'nın Hakk'a yürümesinden sonra Mevlevîliğin kurucusu olan isimdir.

Aşağıdaki beyitte Sultan Veled, aşk hastasının merhemi olarak anılmaktadır:

Cân fedâ etmek yolunda 'ayn-ı farżdır sâlike
'Aşḳ bîmârına merhem Ḥażret-i ***Sulṭân Veled*** *(K.17/3)*

Kendisini, âl-i 'abânın kulu olarak tanımlayan şair, Sultan Veled'in gölgesinde irfan sahibi olduğunun belirtmektedir:

Bende-i âl-i 'abâyız Ka'be'mizdir şâh-ı 'aşḳ
Sâye-i ***Sulṭân Veled****'de ṣâḥib-i 'irfânlarız (G. 138/5)*

4. Sadre'd-dîn-i Konevî

Sadreddîn-i Konevî, Mevlânâ'nın dostları arasındadır. Divan'da ismi bir kez geçmiştir:

Şems [ü] Sulṭân-ı Veled Zerkûb ü ***Ṣadre'd-dîn*** *seyd*
Ḫâne-i ervâḥ-ı ḳuds [ü] sâkin-i ḫünkâr mest (K. 21/20)

2. Mevlevî ve Mevlevîlik

A. Mevlevî

1. 1. Mevlevî ve Özellikleri

1. 1. 1. Mevlevî - ‘Ankâ

Mevlânâ yolundaki kişilere Mevlevî denir. Mevlevî kelimesi, çok değişik çağrışımları olacak şekilde ve sanatlı olarak kullanılan kelimeler arasındadır.

Aşağıdaki beyitte, Mevlevîler ankâ kuşuna benzetilmiştir:

Girye-sâzım rûz [u] şeb isnâ ‘aşer râhındaki
***Mevlevî**'yiz meşreb-i **‘anḳâ** olan murġânlarız (G. 138/2)*

1. 1. 2. Mevlevî - ‘Âşık

Mevlevîler, birer âşıktır:

***Mevlevî**'yiz reh-i **Mecnûn**'a gider Leylâ'mız*
Sâlik-i râh-ı fenâ kim dediler işte biziz (G. 143/7)

1. 1. 3. Mevlevî - Garîb

Mevlevîler, gariptirler. Garip, gurbette olan kişi anlamına gelir. Dünya ise sevgiliden ayrılanlar için bir gurbet hükmündedir:

Kâse-lîsiñim deriñde hem çü Mis̱lî ‘Azmiyâ
*H̱ânḳâhıñda **ġarîb**-i **Mevlevî**'dir bu faḳîr (Müf. 5)*

B. Mevlevîlik ve Erkânı

1. İkrâr Vermek

Mevlevîlikte dervişliğe söz vermeye ve hizmete girmeye denir (Gölpınarlı, 2006: 32; Top, 2007: 289). Şair aşağıdaki beytinde ikrarını Hz. Mevlânâ’ya verdiğini belirtmektedir:

Ezelden ‘aşḳ aña maẓhar vücûdu bâ‘is-i ‘aşḳdır
*Elest bezminde **ikrâr**ım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir (K. 13/16)*

Mislî, ezel meclisinden beri ikrarını vermiştir. Talebi yalnızca sevgilisidir:

*Mis̱li tâ rûz-ı ezelden eyledi **iḳrâr** seni*
Maṭlabı sensin efendim eyleme ġayrı fedâ (G. 17/6)

2. Çile

Mevlevîlikte bin bir gün hizmet etmeye çile çıkarmak denir. Çile tekkede çıkarılır (Gölpınarlı, 2006: 22; Top, 2007: 285) Şair çilesini çekmektedir. Çünkü ikrar vermiştir:

Çille müjdâd olduğuñdan Mis̱liyâ etme ḥaẕer
Üstüvâr olmaḳlıḳ iḳrârda ḳarârımdır benim (G. 240/11)

2. 1. Çile-keş

Çile çeken, ikrar verip çileye soyunmuş olan cana verilen isimdir (Top, 2007: 285). Mislî, âşık olduğu için çektiği gamlar onun için bir zevktir:

Misli-i ***çille-keş****iñ ẕevḳi olur verdigi ġam*
Cümle ʻuşşâḳı şikest bizlere mi etdi ferîd (G. 75/5)

3. Hizmet

Diğer pek çok tarîkatte olduğu gibi Mevlevîlikte de müridin hizmeti esastır. Böylece müridin nefsiyle mücadelesi kolaylaşır. Âşık, dergâhta bulunmayı kendisine verilmiş en büyük devlet olarak kabûl etmekte ve bununla övünmektedir:

Âsitânıñda hemîşe olma devletden baña
İftiḫârım tende cân olduḳca ***ḫidmet****dir baña (G. 3/1)*

Derviş, hizmeti bırakıp asla inzivaya çekilmez. Görgüsüz, kaba kimselerin yanından uzak olmak derviş için yeterlidir:

Ḫiḏmet*iñ terk eyleyip etmem efendim inzivâ*
Nezd-i nâdândan ıraġ olmaḳlıḳ ḫalvetdir baña (G. 3/6)

3. 1. Süpürgecilik

Mevlevî hizmetlerinden biri de süpürgeciliktir. Çeşitli, vesilelerle Divan'da konu edilmiştir. Şair, gönlüne seslenerek, maksadının aşk şehrine gitmek olduğunu düşünüyorsa, dergâhta süpürgecilik hizmetini yerine getirmesi gerektiğini hatırlatmaktadır:

Şehr-i ʻaşḳa maḥrem olmaḳsa göñül ḳaṣdıñ seniñ
Vaḳf-ı ***câ-rûb*** *ol ġubâr-ı ḫânḳâhında aña (G. 15/2)*

Derviş için süpürgecilik hizmeti bir nimettir. Bu hizmet herkese nasip olmaz:

Câ-rûb edegör cân u teni ḫâk-i derinde*
Çoḳ kimseler ister ki o ḫidmet ele geçmez (G. 139/5)

C. Cezalandırma ve Cezalar

1. Küstâh

Mevlevîlikte yola uygun olmayan bir harekette bulunma ve bir söz söylemeye küstahlık denmektedir (Gölpınarlı, 2006: 37).

Şair, her ne kadar küstahlık yapsa da Mevlânâ'dan başka herhangi bir yakını olmadığını belirtmektedir:

*Hemîşe eylerim ta'cîz bu kârım gerçi **küstâḫ**dır*
Ki senden ġayrıya 'âlemde yoḳdur bir ḳarînim hîç (G. 57/3)

Küstahane sözler söylese de kusurunun affını yine Mevlânâ'dan istemektedir:

*Deriñde Misli **küstâḫ**âne gelmiş ḳîl ü ḳâl eyler*
Ḳuṣûrun ber-ṭarâf eyle gedâdır şâh-ı ḫûbânım (G. 235/5)

D. Mevlevî Giysileri

1. Elifî-Nemed

Elifî-nemed, ucu sivri ve elife benzetilen dört-beş parmak enliğinde yün bir kumaştır. Kemer gibi, tennurenin üstüne, bele sarılır; beli bir buçuk kere kuşatır (Gölpınarlı, 2006: 27). Aşağıdaki beyitte şair, elifî-nemedi bağladığını belirtmektedir:

Egnime tennûre-i 'aşḳıñ giyelden ey perî
Çeşmimiñ olduñ feri
*Bağladım **elf[î]-nemed** mihriñ yanarım sırr-ı bâz*
'Aşḳıma ver imtiyâz (Mst. 47/3)

2. Hırka

Mevlevîlerde iki türlü hırka vardır. Biri, sokağa çıkarken giyilir. Bu, yakasız, kollu, kolları ceket kolundan biraz daha geniş; fakat yukarısı ve aşağısı aynı ende, topuklara kadar uzun, beli dar olmayan bir üst giyimidir. Öbürü, resim hırkası adı verilen ve törenlerde giyilen hırkadır. Bu da yakasızdır; fakat kolları,

üstü ve altı bir, gayet geniş, bedeni de düz ve çok geniş bir hırkadır. Kollar giyilmediği takdirde, eteğe yaklaşır, boyu topuğa dek uzundur. Kollar giyildiği takdirde eller, öne kavuşturulursa kolların boyu, dizleri geçer, ikrar veren dervişe, hizmet müddeti bitip hücreye gireceği vakit, halifeye, halifelik verilirken hırka giydirilir (Gölpınarlı, 2006: 31). Aşağıdaki şiirde şair, rüsvalık hırkasını giydiğini belirtmektedir:

__Ḫırḳa__-i rüsvâlıġı egnime aldım lâ-teḫâf
Oldum ʻuşşâḳla ṭeḫâf
Ḳalmadı destimde ġayrı iḫtiyârım dil-nüvâz
Âsitânıñdır ḥicâz (Mst. 47/7)

3. Tennûre

Tandır ve ocak hizmetlerinde giyilen elbise anlamına gelir. Kolsuz, yakasız, önü, göğsün aşağısına dek açık , üst tarafı bele kadar, bedene tam gelecek derecede dar, alt tarafı geniş bir elbisedir.Hizmet tennuresi ve semâʻ tennûresi olarak ikiye ayrılır (Gölpınarlı, 2006: 53-54). Aşağıdaki beyitte şairin aşk tennûresini giydiği vurgulanmaktadır:

Giyeli __tennûre__-i ʻaşḳda nişînim miḥnetim
Deste gül ruḫsâra nâlân olduġum bilmez misin (G. 266/3)

4. Külâh (Sikke, Tâc)

Derviş başlığına verilen addır (Uludağ, 2005, 224). Herkesin bir başka şekilde Allah'ın sanatını temaşa ettiği aşağıdaki beyitte vurgulanmaktadır:

Kimisi post [u] __külâh__la kimi oldu ehl-i ḥâl
Eyleyip seyr ü temâşâ ṣunʻ-ı Ḥaḳḳ'ı yâr mest (K. 21/8)

5. Habbe

Fındık büyüklüğünde yahut daha küçük, akikten, Necef taşından yapımlı, kesme ve yuvarlak bir şeydir. On sekiz santim boyunda ince bir gümüş zincire geçirilmiş olup zincirden düşmemesi için ucunda, yine gümüş telden bir daire vardır. Telin ucundaki iğneyle mintanın üstüne iğnelenir. Habbe, Hak sevgisine alâmet sayılır (Gölpınarlı, 2006: 29). Birçok kişinin bir habbesi bile yokken, şairin hanesine bereket dolmuştur:

Yoġ iken ***ḥabbe****-i pür-vâḥidesi pek çoġunuñ*
Ḫâne-i ehl-i faḳîre bereket doldu hemân (K. 34/17)

E. Semâ‘

Mevlevîlerin musikî eşliğinde dönmelerine verilen addır (Top, 2006: 295). Semâ, Allah’a kavuşma ve birlik meclisi olarak nitelendirilmektedir:

Bezm-i vaḥdet vaṣl-ı Yezdân'dır ***semâ‘***
‘Ârife bir özge seyrândır semâ‘ (G. 184/1)

Semâ, dervişe Allah yolunda sevgilinin bir ihsanıdır:

Seyr eder ṣu‘-ı Ḫudâ'nıñ ḥikmetin
Sâlike iḥsân-ı cânândır ***semâ‘*** *(G. 184/5)*

F. Mevlevîlikte Derece ve Makamlar

1. Muhib

Sikkesi tekbirlenip Mevlevîliğe intisap edenlere, çile çıkarıp dede olmadan önce verilen isimdir (Top, 2007: 292). Sevgilinin aşkı, âşığa sonu olmayan bir safa vermektedir:

Nihâyetsiz ṣafâ ‘aşḳıñ ***muḥibb****-i ṣâdıḳa dil-ber*
Mey-i ‘aşḳıñ ile leyl ü nehâr sûzâna ‘aşḳ olsun (G. 273/2)

2. Nev-niyâz

Mevlevîliğe yeni giren, semâ‘ çıkaran ve semâ‘ etmeye yeni başlayan kişiye denir (Top, 2007: 294). Şair, aşağıdaki beyitte sevgilisine seslenmektedir:

Nâle-i dil-sûzumu bâbıñda şeb tâ-be-seḥer
Nev-niyâz*ımsın diler reddet diler ḳıl müstecâb (G. 34/7)*

3. Dervîş

Yoksul anlamına gelen bu söz tekke mensupları için kullanılır (Top, 2007: 286). Derviş, gamdan kurtulmak için sevgiliden yardım istemektedir:

Raḥm eyle bu ***dervîş****-i perîşânıña dil-ber*
Ḳurtar beni ġamdan
Aġyârımı ḳahr etmede nuṣret seniñ olsun
Cânân benim olsun (Mst. 48/6)

4. Şeyh

Tasavvufta yolunda muhip ve derviş yetiştiren ve bu salâhiyeti, diğer bir şeyhten yazılı icazetname alarak tevsik eden kişiye denir (Gölpınarlı, 2006: 53). Şair, şeyhe gönül vermek gerektiğini vurgulamaktadır:

*Dil ver güzelim merd-i Ḫudâ ṣâḥib-i **şeyḫe***
Dil-berle hemîşe içesin sâġar-ı illâ (G. 1/8)

G. Mevlevîlik Mekânları

1. Matbah

Dergâhlarda âteş-bâz da denen yemek pişirilen mutfağa denir (Gölpınarlı, 2006: 37). Şairin bu dünyadaki amacı sadece irfan bilgisine ulaşmaktır:

Degilim bir şey'e Mis̱liveş ḥarîṣ 'âlemde hîç
***Maṭbaḫ**-ı 'uşşâḳda 'irfâna meyyâldir göñül (G. 216/12)*

2. Semâ'-hâne

Mevlevî tekkelerinde dervişlerin semâ' âyînin yaptıkları özel bölümün adıdır (Çağbayır, 2007: 4136). Âşık, Mevlânâ'nın zatına ulaşmak istiyorsa, sema-hâneyi âbâd etmelidir:

Ulaşmaḳ ẕât-ı Mevlânâ'ya isterseñ eger 'âşıḳ
*Der-i ḫâkiñde ser ḳo dilde âbâd et **semâ'-ḫâne** (G. 289/4)*

3. Hânkâh, Dergâh

Hânkâh, büyük dergâh demektir (Gölpınarlı, 2006: 30; Top, 2007: 289). Degâhta bulunuyor olmak, şair için büyük bir şandır:

Bende-i fermân-berim tâ ḥaşre dek
*Ḫâke **dergâh**ıñda olmaḳ baña şân (G. 276/8)*

4. Âteş-bâz Velî Makamı

Hz. Mevlânâ'nın aşçısının lâkabıdır (Top, 2007: 284). Kişi, mutfağa gelip orada baş aşağı olmalıdır. Ancak böyle esmâ ve sıfatı anlayabilir:

*Ser-nigûn ol maṭbaḫ-ı sırr-ı **Ateş-bâz**'a gelip*
Pâyiñ esmâ vü ṣıfâtı añla himmetdir ġaraż (G. 177/7)

H. Musikî İle İlgili Kavramlar

1. Nây (Ney)

Kamıştan yapılan ve kaplumbağa kabuğu (bağa)dan yapılmış, başpâresi olan, yedi delikli bir musikî aletidir (Gölpınarlı, 2006: 45; Top, 2007: 292). Ney, aynı zamanda Mevelvîliğin simgesi konumundadır. Âşığın sırrına hiç kimse mahrem olmasa da onu ney dinlemektedir:

Oldu mu'tâdım heme şeb rûz cânâ câm-ı mey
*Kimse maḥrem râzıma olmaz olur âvâz-ı **ney***
Ḥasretiñle çıḳmada eflâke hûy [u] hây [u] hey
Gel açıl 'uşşâḳa ḳarşı ḥüsn [ü] 'aşḳıñ peykeri (Mur. 61/3)

Miracın sırrı, neydedir. Âşık onu can kulağı ile dinlemelidir:

*Sırr-ı Mi'râc remzini gûş eyle **nây**dan cân ile*
'Âşıḳa 'ayn-ı 'ibâdetdir semâ'-ı Mevlevî (G. 311/13)

2. Kudûm

Mevlevîlerin "zahme" denilen, ucu parmak başı gibi şişkin, ağaçtan yapılmış bir çift çubukla çaldıkları, bir nevi ritm sazıdır (Top, 2007: 291). Kudüm, daima aşk ile çalınmaktadır:

Firâḳıñ göñlümüñ her şebde mûmı
Heme feyżiñle bildim her 'ulûmı
*Zedem 'aşḳıñ ile dâ'im **ḳudûm**ı*
Yetiş imdâdıma Monlâ-yı Rûmî (Mur. 20/1)

3. Rebâb

Gövdesi Hindistan cevizinden yapılma, uzun saplı telli çalgıya verilen addır (Çağbayır, 2007: 3944-3945). Şair, âhının sessiz sırrına sırdaş olup rebap gibi olmuştur:

*Bî-nevâ-yı âhıma hem-râz olup oldum **rebâb***
Cânıma kâr etdi sûz-ı firḳatiñ oldum kebâb
Eşk-i çeşmim cûş eder tâ ṣubḥa dek ṣanki gül-âb
Misli baḫtım yâr degil onuñ için rûzum sevâd (Mur. 53/5)

4. Def

Yuvarlak bir tahta kasnağın çoğunlukla bir tarafına deri gerilerek parmakla çalınan vurmalı çalgıya verilen addır (Çağbayır, 2007: 1124-1125). Âşık, aşkta gönlünü def gibi germiştir:

*Sînemi **def** gibi ʻaşḳda gerdigim*
Vech[i] vardır râhıña ser verdigim
Cân u cismim râhıñ üzre serdigim
Olmadı esrârıña bir erdigim (Mur. 65/1)

5. Kânûn

Dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik bir tabla üzerine gerilmiş tellerden meydana gelen ve parmağa geçirilmiş tırnak biçimindeki mızrapla çalınan bir telli çalgıya verilen addır (Çağbayır, 2007: 2392). Şair, birçok aletle birlikte kânûnun da sarhoş olduğunu belirtmektedir:

*Çeng [ü] **ḳânûn** ʻûd u ṭanbûr hem daḫi sîne kemân*
Nâle-sâz olmaḳ rebâbıñ dîde-i ḫammâr mest (K. 21/4)

6. Tanbûr

Klasik Türk müziğinden en geniş ses alanına sahip yay ve mızrapla çalınan, uzun kollu bir telli sazdır (Çağbayır, 2007: 4571). Sevgili, âşığının inlemelerini tenbur şekline döndürmüştür:

Ol kemân ebrûsunu evce çıḳarmış nâgehân
*Sînemi def nâlemi **ṭanbûr** u ḳânûn eyleyen (G. 261/4)*

I. Mevlevîlik Deyim ve Terimleri

1. ʻAşk Olsun

Dergâha yahut birini ziyarete giden Mevlevî'ye, yerine oturunca ev sahibi, hoş geldin anlamına, "aşk olsun" der, o da yerle görüşerek mukabelede bulunur. Su, çay, şerbet gibi bir şey içene, yemek yiyene afiyet olsun anlamında "aşk olsun" denir, o da "eyvallah" der. "Aşk olsun" sözüne karşılık "aşkın cemâl olsun" denir, bu söze muhatap olanın da "cemâlin nur olsun", diğerinin "nurun alâ nur olsun" gibi ifadeler kullanılır (Top, 2007: 283-284).

Sevgilinin cemâlini perde olmadan seyreden dervişlere gıpta edilmektedir:

Ṣıfât-ı nûr-ı Ḥaḳ'dır şübhesiz ruḫsâr-ı pür-tâbıñ
*Cemâliñ perdesiz seyrân eden iḫvâna **ʻaşḳ olsun** (G. 273/4)*

2. Çerâğ Yakmak

Dergâhlarda ışığı, mumu yakmak (Çağbayır, 2007: 936). Allah'ın yardımı meyhaneye gelmiş ve şairin hüzünler kulübesinin mumu yanmıştır:

Mis̲lî ḳadem baṣdı yine meyḫâneye 'avn-ı Ḫudâ
*Bu külbe-i aḥzânıma **yaḳdı çerâġ** envâr-ı ruḫ (G. 71/5)*

3. Erenler

Vahdete erenler, gerçeği görenler. Yol uluları, vuslata varanlar anlamına gelir (Top, 2007: 287). Bazı kişiler doğru yoldaymış gibi görünerek erenlerin sözlerini küçük görmektedirler:

*Görünüp ṣûret-i Ḥaḳ'dan **erenler** nuṭḳunu taḥḳîr*
Edermiş ġayrı yerlerde bu yüzden 'ibretim gitdi (G. 331/5)

4. Âgâh Ol

Kendine gel, düşün ve anla anlamına gelir. Uyuyan bir kimseyi uyandırırken, ürkütmemek için, yavaşça yatağına gidilir, yastığına el ucuyla hafifçe vurulur ve hafif bir sesle "Âgâh ol erenler." denir (Top, 2007: 283). Şair, uyanık olmasını ve ve içki içmesi gerektiğini kendine öğütlemektedir:

***Âgah ol** meyḫânede bir bâde çek*
'Aḳl-ı küll bul baş ḳadem 'irfâna gel (G. 222/5)

5. Destûr

İzin anlamında kullanılır. Bir Mevlevî hücresine ziyarete gidildiğinde, kapısında yumuşak bir sesle "destûr" denir, içeriden "Hû" sesi gelirse kapıdan içeri girilir. İki kere daha "destûr" denir, cevap verilmezse dönülüp gidilir (Top, 2007: 286). Şairi, içinde bulunduğu melâmet tarzı artık bunaltmıştır ve bu hâlden çıkmasına izin vermemektedir:

Yıḳdı beni bu ṭarz-ı melâmet nice demdir
*Gezdirdi tehî rûz [u] şebân vermedi **destûr** (G. 123/6)*

6. Fakîr

Yok-yoksul anlamına gelir. Mevlevîler "ben" demez, onun yerine fakîr derler (Top, 2007: 287). Aşağıdaki bentte de şair fakir olduğunu vurgulamaktadır:

*Sitânıñ üzre ednâ-yı **faḳîr**im*
Murâdım maḳṣadım sensin emîrim
Deriñde Misli'yi şâd eyle pîrim

Yetiş imdâdıma Monlâ-yı Rûmî (Mur. 20/5)

7. Halvet Olmak

Halvet, yalnız kalmak anlamına gelir; uykuya da denir. Bir kişi ile baş başa kalıp görüşmeye de “halvet olmak” denir (Top, 2007: 289). Şair, inzivaya çekildiğinde insanların onu eleştirmesini anlayamamaktadır:

Ṭa‘n ederler eyleseñ bir kûşe içre inzivâ
Ya ne yapsın ehl-i ***ḫalvet olmamaḳ*** *güc* ***olma*** *güc (G. 51/9)*

3. Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i Beyt, On İki İmam Sevgisi ve Kerbelâ Hâdisesi

Divan’da işlenen konular arasında en fazla dikkati çeken unsurlardan bazıları; Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i beyt, On iki imam ve Kerbelâ hadisesidir. Bu mevzular oldukça içten bir şekilde dile getirilmiştir.

Aşağıda beyitte şair, canının On iki imam yolunda feda olduğunu ifade etmektedir:

Muḥammed Muṣṭafâ ***Ḥaydar ‘Alî'****dir dînim îmânım*
Fedâdır ***on iki şâh****ıñ rehinde bî-gümân cânım (K. 11/1)*

Başka bir beyitte de On iki imamdan yardım istenmektedir:

‘Alî Mûsâ Rıżâ'*ya cân-feşân meczûb-ı ‘aşḳam ki*
Taḳî *şem‘-i żiyâ-güster* ***Naḳî*** *sâḳî-i devrânım (K. 11/7)*

Şaire aşk yeteneği Hz. Peygamber tarafından verilmiştir. Şairin sahip olduğu gizli hazinesinin kaynağı ise Hz. Ali’dir:

Efendim bâ‘is-i ‘aşḳım Muḥammed Muṣṭafâ'dandır
Bütün bu genc-i pinhânım ***‘Aliyyü'l-Murtażâ'****dandır (K. 12/1)*

Şairin iki gözünden kanlar akacak kadar ağlatan durum Hz. Hüseyin’in Kerbelâ’daki şehadetidir:

İki çeşmim ciger ḫûnîne ġarḳ olsun ki mâtemdir
Sinemde rîş-i pinhânım ***Ḥüseyn-i Kerbelâ'****dandır (K. 12/4)*

Şair, On iki imamın 5.si olan Muhammed Bâkır ve 6. sı olan İmam Ca’fer’i kendisine yol gösterici olarak görmektedir:

Muḥammed Bâḳır'a olsun fedâ her dü cihân varı
İmâm-ı Ca'ferü's-Sâdıḳ bu dînde reh-nümâdandır (K. 12/6)

11. imam Hasanü'l-'Asker ve 12. imam Muhammed Mehdî de Divan'da anılan isimler arasındadır:

Ḥasanü'l-'Asker'iñ mihrine müstaġraḳ olunmaz mı
Muḥammed Mehdi de âḫir zamân ṣâḥib-livâdandır (K. 12/8)

Tercî'-bent nazım şekliyle yazılmış bir şiirin ilk bendinde Hz. Ali, oldukça samimi duygularla anılmaktadır:

'Âşıḳım ẓâhir ü bâṭın dilde sulṭânım 'Alî
Yazarım eşk-i dü çeşmim ile dîvânım 'Alî
Rîş-i baġrım artdı dermân eyle Loḳmân'ım 'Alî
Mihr-i 'aşḳıñ serde tâcım şâh-ı ḫûbânım 'Alî
Eyle imdâd çâre-sâzî vü nigehbânım 'Alî
Ḥüsn ü 'aşḳıñ defterân[ı] sırr-ı Ḳur'ân'ım 'Alî
Ehl-i 'aşḳıñ melce'i post ü penâhânım 'Alî
Feyż-i ebnâ-yı göñül iḥyâsı cânânım 'Alî
Âsitânıñda gedâ-yı müstemendânım 'Alî
Sûz-ı güftâra naẓar eyle kerem-kânım 'Alî
Dûzaḫ-ı firḳatde ḳoyma yandım îmânım 'Alî
Kevs̱eriñ sâḳîsisin ḳandır beni cânım 'Alî (Trc. 25/1)

Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in konu edildiği aşağıdaki beyitte şair, samimî duygularını ifade etmektedir:

Ḥasan şâh 'aşḳına nûşum ki Zehrâ câna tiryâḳdır
Dökülse âh Ḥüseyn-i Kerbelâ için n'ola ḳanım (K. 11/4)

Aşağıdaki şiirde Kerbelâ hâdisesi anlatılmaktadır:

Cum'a namâzında iken cümle nâs
Câme ecel etdi Ḥüseyn'e libâs
'Âşıḳ iseñ durma hemân eyle yas
Ola ṣalât ile selâm servere
La'net ola şûm Yezîd-i ebtere (Tah. 23/5)

Şair, gece gündüz Hz. Hüseyin'in matemini tutmaktadır:

Ey Ḥüseyn'im mâtemiñ ṭutmaḳdayım ṣubḥ u mesâ
Ḳanda bir bûy-ı muḥabbet ey kerem kân[ı] baña (G. 22/1)

Muharrem ayı Hicrî takvimin ilk ayıdır. Aynı zamanda Muharrem ayının 10'unda Hz. Hüseyin şehit edilmiştir. Şair, kendisi için âdeta sığınılacak bir liman olan Hz. Hüzeyin'in şehadetine çok üzülmektedir:

Sâl-ı nev başdı ḳadem artdı derûnum yâresi
Mis̠li'niñ dârü'l-amân-ı ilticâsın yâ ***Ḥüseyn*** *(K. 9/6)*

Hz. Peygamber, Hz. Peygamber'in kızı Fatıma, damadı Hz. Ali ve torunları olan Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'e âl-i ʻabâ denmektedir. Şair aşağıdaki iki beyitte âl-i abânın yolunda olduğunu belirtmektedir:

Bende-i ***âl-i ʻabâ****yız çâker-i isnâ ʻaşer*
Her dü ʻâlemde çıḳar ʻayyûḳa hep ʻunvânımız (G. 130/6)

Reh-i ***isnâ ʻaşer*** *râhında ḳurbânım şükür sâḳî*
Olaydım maẓhar-ı sırr-ı şeh-i dildârım illâ Hû (G. 279/4)

Aşağıdaki bentte şair, Hz. Hüseyin'i ve Kerbelâ şehadetini konu edinmektedir:

Söyleyim ʻaşḳıñ saña dîvânını
Gûş ḳıl Yaʻḳûb nebî aḥzânını
Zindana ḥabs eyledi Kenʻân'ını
Görmediñ mi ***Kerbelâ*** *destânını*
Râh-ı ʻaşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri (Tes. 31/5)

4. Harf Simgeciliği

Divan şiirinde bazı harfler simgesel değerlerinden yararlanılarak kullanılmıştır. Bu harfler elif, be, cîm, dal, re, sîn, sad, ayn, kaf, kef, lâm, mîm, nûn, vâv, he, lâmelif ve ye'dir (Tökel, 2003: 226).

Aşağıdaki şiirde "elif" harfi sevgilin boyu için kullanılmıştır:

Mest-i medhûşum bugünler aldı ʻaḳlım bir civân
Ḳaşı ṭuġrası gibi etdi ***elif ḳaddim*** *kemân*
Dûd-ı âḥımla yıḳılmaḳda der-i ḳalb-i virân
Ḳalmadı tende liyâḳat oldu bağrım ḫûn-feşân (Mur. 55/1)

Aşağıdaki murabbada "mîm" ve "dâl" harflernin kullanılması tesadüfî değildir. Şair, bu harfleri kullanarak "meded" (مدد) kelimesini oluşturmuştur (Tökel, 2003: 201):

‘Âşıḳım ḥüsn-i dil-âvîziñe ṣûrî ma‘nevî
***Mîm** ḥâliñ elf **dâl**iñ etdi ‘aşḳda dehlevî*
Ṣubḥ-ı âhım deşt-i ġamda oldu raḳṣ-ı Mevlevî
Lem‘a-i envâr-ı ḥüsnüñdür göñüller pertevi (Mur. 54/1)

Şairler “kef” ve “nûn” harflerini âlemin yaratılması için ilk emir olan ve Kur'ânda geçen “kün” (كن) “ol” lâfzından dolayı zikrederler (Tökel, 2003: 185). Mislî İsmâ’îl Hakkı da aşağıda beyitlerde “kef” ne “nûn” harflerini, simgesel değerlerinden yararlanarak “kün” lâfzını oluşturmak için kullanmıştır:

*Ḳalb[i] a‘mâlar ne bilsin **kâf [u] nûn**uñ sırrını*
Dü cihân nûru Ḥasan şâh-ı Ḥüseyn-i Kerbelâ (K. 10/3)

*Egri dil olmaz ḫaberdâr emr-i **kâf [u] nûn**dan*
Âşinâ-yı Ḥaḳ olur mu bî-naṣîb bu nûrdan
Neş’e-yâb olur mu bundan sırrı bu mechûlden
Şimdi göñlüm mürde olduysa raḳîb-i şûmdan
Bir gün ‘avn-i yâr ile iḥyâ olur ‘âlem bu ya (Tah. 42/5)

Şairler, “mîm” harfini başka harflerle birlikte anarak bazen Muhammed kelimesini oluştururlar (Tökel, 2003: 196). Aşağıdaki beyitte “mîm”, “hâ” ve “dâl” harflerinin simgesel değerlerinden yararlanılarak “Muhammed” (محمد) ismi oluşturulmuştur:

Sâye-i feyżi kemâlâtıñda buldu Mis̲li şevḳ
***Mîm** [ü] **ḥâ** [vü] **dâl**den ġayrıya etmez ilticâ (K. 10/10)*

Âşığın beli, çektiği sıkıntılardan dolayı “ye” (ى) harfi gibi olmuştur:

Bilirsin Mis̲li'de çoḳdur ḫaṭâlar
Aña baḳma efendim et ‘aṭâlar
*Miyânım **yâ**ya döndürdü cefâlar*
Ḳuṣûrum bir ṭaraf ḳıl çâre-sâzım (Mur. 59/5)

Atar müjgân-ı tîrin sîne-i ‘uşşâḳına bir bir
*Miyânım **yâ**ya döndügü sebeb Mis̲lî keder bâ‘is̲ (G. 49/5)*

Bu şiire ise âşığın boyu “ye” (ى) harfi gibi olmuştur. Yani bükülmüştür:

Ḳaddimi **yâ**ya döndürüp hicriñe ṣayd olalıdan
Zülfüñe şâne olmuşum oldu göñül âvâresi (G. 326/2)

Divan’da dikkati çeken unsurlardan biri de müzik terimleriyle oluşturulmuş bir “kâr-ı nâtık” güftesinin olmasıdır. Bu şiir 54 beyitten oluşmakta ve hemen her beytinde bir musikî makamının adı geçmektedir. Bunun yanı sıra, Divan’da halk edebiyatının aruzla yazılan nazım şekillerinden olan “şatranç” nazım şekliyle yazılmış bir şiir de mevcuttur.

SONUÇ

Mislî İsmâ'îl Hakkı, 19. yüzyıl divan şairlerindendir. Hayatı hakkında çok az bilgiye sahip olduğumuz şair, Mevlevîdir. Kuvvetli bir tahmine göre İstanbul Beşiktaş Mevlevîhânesi'ne bağlı olduğunu düşündüğümüz Mislî İsmâ'îl Hakkı, 21 Zilhicce 1286 [24 Mart 1870]'da vefat etmiştir.

Bildiğimiz tek eseri Divan'ıdır. Bu Divan oldukça hacimlidir. Tek nüshası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü'nde 318 numarada kayıtlıdır. 127 varaktır. Bu nüsha İstanbul Üniversitesi kayıtlarına göre *müellif hattı*dır. Çalışmamız, bu müellif hattı üzerinden yapılmıştır.

Mislî İsmâ'îl Hakkı, kasidelerinde oldukça ağır ve kuru bir dil kullanmıştır. Bunun yanı sıra musammat ve gazellerinde sade bir dil kullanmıştır. Divan'da 349 gazel, 23 kasîde, 17 murabba', 14 rübâ'î, 10 muhammes-tahmîs, 5 müseddes-tesdîs, 2, müsemmen-tesmîn, 1 tercî'-bent, 4 müstezâd, 1 şatranç, 2 mesnevî, 2 terkîb-bend, 2 kıt'a ve 14 tane de müfredât bulunmaktadır. Toplamda 446 adet şiir ve 3337 beyit/bent bulunmaktadır.

Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın Divan'ı, klâsik bir divan görünümündedir. Klâsik nazım şekilleri yanı sıra, "elif-nâme", "ramazaniye", "kâr-ı nâtık güftesi" gibi şiirleri de vardır. Divan'ında müzik terimleriyle oluşturulmuş bir şiirin oluşu (kâr-ı nâtık güftesi) ve aruz vezniyle yazılan halk edebiyatı nazım şekillerinden "şatranç"ın kullanılmış olması oldukça dikkat çekicidir.

Divan'ın muhtevasını ağırlıklı olarak din ve tasavvuf oluşturmaktadır. Mevlevîlik terimleri Divan'da sıkça konu edilmektedir. Bunların dışında harf simgeciliği, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i beyt, On iki imam sevgisi ve Kerbelâ hâdisesi dikkati çeken konular arasındadır.

Mislî İsmâ'îl Hakkı, zaman zaman oldukça lirik söyleyişlere ulaşmıştır. Bu şiirlerinden son derece samimî bir Mevlevî olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında Divan'da; kelimelerin yazılışlarındaki harf hataları, tamlama hataları, nazım şekillerindeki isimlendirme hataları, vezin ve kafiye hataları, bol bol yapılan imâle ve zihaflar, şairin zaafları olarak gösterilebilir.

Divan'daki birçok şiirde redif kullanılmıştır. Bu redifler, sadece ek olarak kullanılan redifler de olmakla birlikte çoğunluğu kelime hâlindeki rediflerdir. Divan'daki şiirlerin 286 tanesi kelime hâlindeki rediflerle yazılmıştır.

Şairin yazdığı tahmîs, tesdîs, tesmîn gibi şiirlerden yola çıkarak; Bağdatlı Rûhî, Esrâr Dede, Sabrî Mehmed Şerîf, Hayrî, Fuzûlî, Melek Efendi, Leylâ Hanım, Vîrânî, Hâfız ve Mevlânâ'yı edebî kişiliğini etkileyen şairler arasında sayabiliriz. Bu isimlerin yanı sıra Yenişehirli Avnî ise Divan'ın sonuna "Limuharririhi" başlıklı bir şiir yazarak, Mislî İsmâ'îl Hakkı'yı övmektedir:

Dîvân-ı şi'ri Mis̱li-i ṣâ'ib-ṭabî'atiñ
Gencîne-i ḫayâli gibi bî-mis̱âldir

Her ṣaḥfesinde var nice biñ naḳş-ı dil-pez̠îr
Gûyâ nigâr-ḫâne-i siḥr-i ḥelâldir

Gûyâ feżâ-yı çîn-i hünerdir ṣaḥîfeler
Kim sâḥasında her ġazeli bir ġazâldir

Her maṭla'-ı celîli bu 'aşḳ âsumânınıñ
Mihr-i kemâle maṭla'-ı feyż iştimâldir

Açdıḳca cild-i aḳdesini dest-i iḥtirâm
'Anḳâ-yı Ḳâf-ı 'aşḳa iki perr ü bâldir

Deryâ-yı bî-kenâr-ı beyândır bu naẓm-ı ter
Ey kec-nigâh ṣanma ḳuru ḳîl ü ḳâldir

Aldanma naḳş u ṣûrete ma'nâya baḳ gözüm
Elfâẓdan murâdı mezâyâ-yı ḥâldir

'Ömrü ṭavîl feyż-i buṭûnu füzûn ola
Naẓm-ı suḫanda ġâlib olur iḥtimâldir

Tâ ḫ˘ânda bir kemînesi ṣâḥib-kitâb olur
'Avnî bu da kerâmet-i Monlâ Celâl'dir

Bu çalışmamız, 19. yüzyılın sonunda, divan şiirinin son döneminde de olsa geleneğin canlı bir şekilde yaşadığının kanıtıdır.

KAYNAKÇA

AÇIK, Nilgün (2002): ***Divan Edebiyatında Mevlevîlik Etkisi ve Mevlevî Şairler,*** Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, Ankara.

AK, Coşkun (2001): ***Bağdatlı Rûhî Divanı – Karşılaştırmalı Metin***, Bursa.

AKYÜZ, Kenan – BEKEN, Süheyl – YÜKSEL, Sedit – CUNBUR, Müjgân (1958): ***Fuzûlî Türkçe Divan***, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara.

ALİ ENVER (2010): ***Mevlevî Şairler -Semâhâne-i Edeb-*** (Haz. Tahir HAFIZOĞLU), 1. Baskı, İnsan Yayınları, İstanbul.

ARSLAN, Mehmet (2003): ***Leylâ Hanım Divanı***, Kitabevi Yayınları, İstanbul.

AYVERDİ, İlhan (2005): ***Misalli Büyük Türkçe Sözlük***, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul.

CENGİZ, Halil Erdoğan (1986): "***Divan Şiirinde Musammatlar***", Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri), 415-416-417 (Temmuz-Ağustos-Eylül).

ÇAĞBAYIR, Yaşar (2007): ***Ötüken Türkçe Sözlük***, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

ÇELEBİ, Süleyman (2009): ***Mevlid*** (Haz: İskender PALA), Kapı Yayınları, İstanbul.

DEVELLİOĞLU, Ferit (2004): **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, Ankara.

DİLÇİN, Cem (1983): ***Yeni Tarama Sözlüğü***, TDK. Yayınları, Ankara.

DİLÇİN, Cem (2004): ***Örneklerle Türk Şiir Bilgisi***, 7. Baskı, TDK. Yayınları, Ankara.

DURU, Necip Fazıl (1999): ***Mevlevî Şairlerin Şiirlerinde Mevlevîlik Unsurları***, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

GENÇ, İlhan (2000): ***Esrâr Dede - Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye,*** Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları. Ankara.

GÖLPINARLI, Abdülbaki (2006): ***Mevlevî Âdâb ve Erkânı***, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.

GÜMÜŞ, Nevin (2005): ***Türk Tarih ve Edebiyatına Dair Değerlendirilmemiş Kaynaklardan Bir Mecmua Örneği: Tuhfe-i İsmailiye,*** Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, S. 18, Güz 2005, 129-162, Niğde.

HORATA, Osman (1998): ***Esrâr Dede Hayatı-Eserleri-Şiir Dünyası ve Divanı***, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

İPEKTEN, Halûk (2002): ***Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz***, 5. Basım, Dergâh Yayınları, İstanbul.

KALKIŞIM, Muhsin (1994): ***Şeyh Gâlib Divanı***, Akçağ Yayınları, Ankara.

KASIR, Hasan (1990): S***abrî Mehmed Şerîf Divanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)***, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisan Tezi, Erzurum.

KILIÇ, Mahmut Erol (2004): "***Osmanlı Şairleri ve Tasavvuf Mektepleri***", Sûfî ve Şiir – Osmanlı Tasavvuf Şiirinin Poetikası, İnsan Yayınları, İstanbul.

KUR'ÂN-I KERÎM MEALİ, (Haz. Hasan Tahsin FEYİZLİ), 4. Baskı, Server İletişim, İstanbul, 2006.

KURNAZ, Cemâl; ÇELTİK, Halil: (2010): ***Divan Şiiri Şekil Bilgisi,*** H Yayınları, İstanbul.

KÜÇÜK, Sezai (2010): "***Bir Sâhil-i Selâmet: Beşiktaş / Bahâriye Mevlevîhanesi***", Keşkül, S. 15. Yaz.

MERMER, Ayşe Nur (2008): ***On Dokuzuncu Yüzyıl Mevlevî Şairleri,*** Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

MİSLÎ İSMÂ'ÎL HAKKI, ***Divan,*** İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü, T 318.

MÜTERCİM ÂSIM EFENDİ (2009): ***Burhân-ı Katı***, (Haz.: ÖZTÜRK, Mürsel; ÖRS, Derya), TDK. Yayınları, İstanbul.

NÂCİ, Muallim (2006): ***Lûgat-ı Nâci***, Çağrı Yayınları, 5. Baskı, İstanbul.

OLGUN, Tahir (1973): ***Edebiyat Lûgati***, (Haz. Kemâl Edip Kürkçüoğlu), Enderun Kitabevi, İstanbul.

ÖZGÜL, M. Kayahan (2006): ***Osmanlı'nın Hazanında Gazel Dökümü***, Hece Yayınları, Ankara.

ÖZTUNA, Yılmaz (2000): ***Türk Musikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi,*** AKM. Yayınları, Ankara.

SAMİ, Şemseddin (2006): ***Kâmûs-ı Türkî***, 15. Baskı, Çağrı Yayınları, İstanbul.

SARAÇ, M. A. Yekta (2007): ***Klâsik Edebiyat Bilgisi, Biçim-Ölçü-Kafiye***, 3F Yayınevi, 2. Basım, İstanbul.

TANRIKORUR, Barihüda (2004): "***Mevleviyye***", DİA, C. 29, Ankara.

TOP, H. Hüseyin (2007): ***Mevlevî Usûl ve Âdâbı***, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

TÖKEL, Dursun Ali (2003): ***Divan Şiirinde Harf Simgeciliği***, Hece Yayınları, Ankara.

TUMAN, Mehmet Nail (2001): ***Tuhfe-i Nâilî*** (Haz: KURNAZ, Cemâl; TATCI, Mustafa, C. 2, Bizim Büro Yayınları, Ankara.

TURNALI, A. Bilgin: "***Eyüp Bahariye Mevlevihanesi Hakkında Aileden ve Yakın Çevreden Derlenen Anılar***", Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla Eyüp Sultan Sempozyumu IX, (Erişim 19.06.2010).
(http://ekitap.eyup.bel.tr:9600/sempozyum/eyup09/46_Bilgin%20Turnalı.pdf)

ULUDAĞ, Süleyman (2005): ***Tasavvuf Terimleri Sözlüğü***, Kabalcı Yayınları, İstanbul.

ÜNVER, İsmail (2004): "***XIX. Yüzyıl Divan Nazım ve Nesri***", Büyük Türk Klâsikleri, C. 8, Ötüken- Söğüt Neşriyat, İstanbul.

ÜNVER, İsmail (2008): "***Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler***", Turkish Studies, 3/6.

YILMAZ, Mehmet (1992): ***Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)***, Enderun Kitabevi, İstanbul.

YÜCER, Hür Mahmut (2003): ***Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (19. Yüzyıl)***, İnsan Yayınları, İstanbul.

METNİN KURULUŞUNDA TAKİP EDİLEN YOL

1. Metin kurulurken ilmî eserlerde kullanılan aşağıdaki transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır:

أ	’	ط	ṭ, Ṭ
ث	s̱, S̱	ظ	ẓ, Ẓ
ح	ḥ, Ḥ	ع	‘
خ	ḫ, Ḫ	غ	ġ, Ġ
ذ	ẕ, Ẕ	ق	ḳ, Ḳ
ص	ṣ, Ṣ	ك	k, K/ñ, Ñ/g, G
ض	ḍ, Ḍ/ż, Ż		

Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler şöyle gösterilmiştir:

ا	â, Â
و	û, Û
ى	î, Î

Farsça vâv-ı ma’dûleler â’dan önce üst konumunda (ˇ) işaretiyle gösterilmiştir: ḫˇâb, ḫˇâce gibi.

2. Şiirler Divan’daki sıralamalarına göre verilmiş ve Divan’ın şiir sıralamasına müdahale edilmemiştir. Şiirlerin numarası tarafımızdan verilmiştir. Ayrıca bütün şiirlerin vezinleri tarafımızdan şiirlerin üstüne yazılmıştır.

3. Metin içerisindeki vezin ve anlam eksikliklerini tamamlamak için ilâve ettiğimiz hece ve kelimeler [ ] içerisinde gösterilmiştir.

4. Metinde geçen âyet, hadis ve ibareler italik olarak gösterilmiştir. Ayrıca bu ifadelerin anlamları da dipnotta verilmiştir. Bu ibarelerin anlamları Mehmet Yılmaz’ın hazırladığı “Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler” (1992) ve âyetlerin anlamları ise Hasan Tahsin Feyizli tarafından hazırlanan Kur’ân-ı Kerîm Meali (2006) adlı kitaptan alınmıştır.

5. Vezin kusuru görülen yerler -eğer düzeltilememişse- dipnotta belirtilmiştir.

6. “ne” ile yapılan birleşmelerde düşen ünlü, apostrofla gösterilmiştir: n’ola, n'etdi, n'işleyim, ne'm, ne'mi gibi.

7. Normalde uzun okunması gereken Arapça ve Farsça kelimelerdeki aslî uzunluklar bazen vezne uygun olarak kısa okunmuştur. *Mislî* kelimesinin vezin gereği *Misli* okunması gibi.

8. Her şiir kendi içerisinde beyit/bend sayıları dikkate alınarak numaralandırılmıştır.

9. Metin, 19. yüzyılın ikinci yarısında yazıldığı için imlâ olarak genellikle günümüze yakın tercihlerde bulunulmuştur. Şahıs ve iyelik ekleri yuvarlak ünlülü değil eklendiği kelimenin ses yapısına göre okunmuştur. Örneğin; مثلينك kelimesi *Mis̱lî'nüñ* değil, *Mis̱lî'niñ* şeklinde okunmuştur. Metinde "وب" şeklinde geçen zarf-fiil eklerinin hepsi eklendiği kelimenin ses yapısına uygun olarak okunmuştur. Örneğin; كلوب kelimesi *gelüp* değil, *gelip* şeklinde okunmuştur. Metinde -lı eki bazen لو şeklinde yazılmıştır. Tarafımızdan bu ek -lı şeklinde okunmuştur. Örneğin; دكلو kelimesi *deñlü* değil, *deñli* şeklinde okunmuştur. Metinde teklik 3. şahıs bildirme eki سون şeklinde yazılmıştır. Bu ekler tarafımızdan eklendiği kelimenin ses yapısına uygun olarak okunmuştur. Örneğin; كلسون kelimesi *gelsün* değil, *gelsin* şeklinde okunmuştur. Metinde "kapalı e" ile gösterilen kelimeler, tarafımızdan normal hâlleriyle gösterilmiştir. Örneğin; ايتمه kelimesi *etme*, ويرمه kelimesi *verme*, ديدى kelimesi *dedi* şeklinde okunmuştur. Teklik 3. şahıs iyelik eki, eklendiği kelimenin ses yapısına uygun olarak okunmuştur. Örneğin; حسنينه kelimesi *ḥüsnine* değil *ḥüsnüne* şeklinde okunmuştur. Görülen geçmiş zaman eki, eklendiği kelimenin ses yapısına uygun olarak okunmuştur. Örneğin; كوردى kelimesi *gördü*, بولدى kelimesi *buldu* şeklinde okunmuştur.

10. Normalde "geniz ne"si ile yazılması gereken bazı kelimeler nûn (ن) harfiyle yazılmıştır. Tarafımızdan bu kelimelerin doğru şekilleri yazılmıştır. Örneğin 7. murabba'ın 5. bendinin 2. mısrasındaki اندقجه olarak yazılan kelime doğru olan *añdıḳca* şeklinde okunmuştur.

11. Metinde نيچون olarak yazılan edat, *niçin*; ايچون olarak yazılan edat ise *için* şeklinde okunmuştur.

12. Metinde طويولماز, طاغ, طولار, طورمايوب olarak tı (ط) harfiyle yazılan, kelimeler günümüz Türkçesine yakın bir ifadeyle, *duyulmaz*, *dağ*, *dolar*, *durmayıp* şeklinde yazılmıştır.

13. Metinde, Farsça tamlamalarda normalde gösterilmemesi gereken tamlama i'si (ى) birçok yerde gösterilmiştir. Biz, bu ifadeleri tamlamalı şekilde yazdık. Ayrıca metnin birçok yerinde "atıf vavı" yanlış olarak tamlama i'si (ى) yerine kullanılmıştır. Bu ifadelerin de tarafımızdan doğru şekilleri yazılmıştır.

14. Metinde geçen Arapça ve Farsça ifadelerin yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" (2008) adlı makalesindeki esaslara elden geldiğince uyulmaya çalışılmıştır.

III. BÖLÜM: METİN

1

1b **Bİ'SMİ'LLÂHİ'R-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM**
DER Z̠İKR-İ CENÂB-I ḪUDÂ ‘AZZE VE CELLE

[ḲAṢÎDELER]

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Raḥîm-i raḥmet-i Raḥmân Ḥakîm-i ḥikmet-i ‘ummân
Na‘îm-i ni‘met-i nu‘mân ‘Aẓîm-i ‘izzet-i ‘irfân

2 Bedî-i salṭanat-‘âlî Refî‘-i meymenet-vâlî
Serî‘-i maġfiret-bâlî Cemî‘-i câmi‘-i cîrân

3 Laṭîf-i ni‘met-i ikrâm şerîf-i devlet-i ‘allâm
Münîf-i rif‘at-i İslâm Ḥalîm-i ḥilme-i Ḥannân

4 ‘İẓâm-ı ‘izzet-i evlâ Celâl-i ḳudret-i Mevlâ
Kemâl-i Bârî-i a‘lâ Kerîm-i kâfi-i kevvân

5 Zülâl-i şerbet-i Ġufrân hilâl-i ṭal‘at-i cânân
Cemâl-i Yûsuf-ı Ken‘ân ṣadîḳ-ı ṣan‘a-i ṣafvân

6 Ḳadîm [ü] Evvel ü Âḫir Muḳîm [ü] Bâṭın u Ẓâhir
Mu‘izz [ü] mü’min-i Ḳâdir Semî‘-i sâtir-i sulṭân

7 ‘Alîm-i ‘âlim-i ‘allâm Ḳadîr-i ḳudret-i aḥkâm
Fehîm-i mübhem-i en‘âm Delîl-i dâ’im-i Deyyân

8 Mecît-i bâ‘is̠-i Ḥannân Ḥasîb-i vâris̠-i Mennân
Ḥabîb-i mükrim-i Bürhân Ṭabîb-i muḥsin-i Sübḥân

9 Velîyy-i vâli yâ Mevlâ ‘aliyy-i ‘âli yâ a‘lâ
Ḫafî-i maḫfi-i aḫfâ Muḥîṭ-i baḥr-i bî-pâyân

10 Muṣanni‘ ṣan‘at-ı Ṣâni‘ maṭla‘-ı ṭal‘at-i ṭâli‘
Mureffi‘ rif‘at-i Râfi‘ Celîl-i câbir-i cânân

11 Münevver nûr-ı nûrânî şükür-i şükr-i şükrânî
Muṣavvir ṣûr-ı ṣûrânî Cemîl-i ḫâlıḳ-ı ḥayrân

2a 12 Baṣîr-i bâsiṭ-i peyġam Ḳasîm-i muḳsim-i ḳassâm
Ḳarîb-i nâ’ib-i etvâb Bedî‘-i bâ‘is̠-i Ḳur'ân

13 Ḳavî-i ḳuvvet-i ḳâ’im Ḳadîm-i Bâḳi-i dâ’im
‘Azîz-i ‘Âdil-i ‘âlim Serîr-i sîret-i seyrân

14 Ne a‘lâ ḳudret-i şânıñ nihâyetsizdir iḥsânıñ
Ki biñ bir ism-i Sübḥân'ıñ olupdur ‘ârife bürhân

15 Ġanî-i ġâfir-i Ġufrân Şedîd-i şâfi-i şükrân
Raḳîb-i Râfi‘-i Raḥmân ki sensin cümleye cânân

16 Kemâl-i ḳuds-i Rabbânî viṣâl-i nûr-ı Sübḥânî
Cemâl-i sırr-ı nûrânî firâḳ-ı ḳurbe-i ḫûbân

17 Zülâl-i kevs̱er-i cennet hilâl-i kişver-i ṭal‘at
Ḫayâl-i dil-ber-i vuṣlat eder ‘uşşâḳ[ı] ser-gerdân

18 Teraḥḥum merḥamet şefḳat ta‘aẓẓüm ma‘delet rif‘at
Tefehhüm mûcib-i ‘ibret ki sensin derdlere dermân

19 Ġafûr-ı ‘ilm-i Ġufrânî Şekûr-i ḥilm-i şükrânî
Ve nûr-ı ism-i nûrânî bu **Mis̱lî**'ye erer bir an

2

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 *Küllü şey'in ḫâlıḳun*[10] vü bî-zevâl-i Ẕü'l-celâl
‘Arş [u] kürsî vü melâ'ik buldu ‘aşḳ ile kemâl

2 Eyleyip iẓhâr-ı ṣun‘un Âdem'i ḳıldı icâd
Perde-i mir'ât-ı vechiñ eyledi bî-şek küşâd

3 Ḥayy-ı muṭlaḳ yoḳ şerîki ‘aşḳıdır evvel-be-‘aşḳ
Etdi maḥbûbunu iẓhâr eyleyip i‘lân-ı ‘aşḳ

4 Eyledi ‘uşşâḳ ḳalbin *küntü kenz*[11]iñ maẓharı
Oldular ṣaḥib-velâyet sâlik-i ṣâdıḳları

5 ‘Aşḳ ile dil verdi eşyâ yanaraḳ şeksiz aña
Bağlayıp bel bildiler yoḳ şâhid-i emn ü beḳâ

6 Cümle eşyâ her biri ẕâkir lisân-ı ḥâl ile
Bezm-i vuṣlatda nişîn olmaḳ diler iḳbâl ile

7 Ṭâlibân[ı] cur‘a-i ‘aşḳ ile ḳılsın kâmkâr
Olalım müstaġraḳ-ı feyż ile günveş âşikâr

8 Yâ İlâhî eyle dergâhıñda ẕikrimi ḳabûl
Ḫalḳ içinde **Mis̱li**-i pür-cürmü âh etme melûl

---

[10] “Onun yüzü(zatı)nden başka her şey yok olacaktır (Kasas, 28/88).” (Yılmaz, 1992: 96).

[11] “Ben gizli bir hazineydim.” anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

3
MÜNÂCÂT

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Biñ isimiñ ḥürmetiçin ey şeh-i mülk-i beḳâ
Etme yâ Rab ẖânedân-ı ehl-i beytiñden cüdâ

2b 2 Râh-ı ʻaşḳ içre bıraḳma nâḳıṣ u kemter-şekil
Feyż-i Mevlânâ-yı Rûmî sâyedâr olsun baña

3 Zümre-i bî-gânegânıñ defterine etme ḳayd
Dâẖil-i cemʻiyyet-i ʻaşḳ intiẓârım dâ'imâ

4 Lücce-i feyżiñle müstaġraḳ edip mest et beni
Maʻden-i luṭf u keremsin menbaʻ-ı cûdü's-seẖâ

5 Kesmezem ümmîdimi olsam ne deñli pür-ḳuṣûr
Yüz tutup dergâhıña **Mis̱lî** eder dâ'im recâ

4
DER NAʻT-I CENÂB-I FAẖR-İ ʻÂLEM ʻALEYHİ'S-SELÂM

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Ḳıl şefâʻat bir güzîde gevher-i ẕü'l-kibriyâ
Ṣûretiñ naḳş[ı] hemîşe ʻilm içinde reh-nümâ

2 Sûre-i *Ve'l-leyl*[12] ṭurrâñ vaṣfıdır ḥarfâ-be-ḥarf
Ḳamet-i serv ü nihâliñ oldu *sidrü'l-müntehâ*[13]

3 ʻAyn-ı Ẕâtu'llâh ṣıfâtıñ ey ḥayât [u] cânıma
Senden açıldı velâyet bâb[ı] ẖatmü'l-enbiyâ

4 Oldu mihriñ ʻâşıḳa *hâẕâ ṣırâṭün müstaḳîm*[14]
Ḥüsnüñe eyler sücûd cümle melâ'ik dâ'imâ

5 Çekmede gülbângiñi ʻaşḳ ile dâ'im kâ'inât
Rûz [u] şeb derler şefâʻat yâ Muḥammed Muṣṭafâ

---

[12] "Geceye andolsun." anlamına gelmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'in 93. sûresi olan Duhâ Sûresi'nde geçmektedir (Yılmaz, 1992: 169).

[13] "Son ağaç (Necm, 53/14-15)." anlamına gelmektedir. Sidre, bir çeşit ağaçtır. Bu ağaç, yaratıkları temsil eder. Sidretü'l-müntehâ, son ağaç, yaratıklar âleminin son noktası, cennetin sonudur. Buradan ötesi, Allah'ın gayb âlemidir (Yılmaz, 1992: 145).

[14] "İşte doğru yol budur." anlamına gelir. Kur'ân-ı Kerîm'in 36. sûresi olan Yâsîn Sûresi'nin 61. âyetinde geçmektedir (Yılmaz, 1992: 67).

6 Oldu menzil âyet-i *Yâ-Sîn*[15] belî maḥbûb-ı ‘aşḳ
Nûr-ı vechiñdir ḥurûfu sûre sûre *Ṭâ vü Hâ*[16]

7 Şem‘-i ‘aşḳıñdan yaḳıpdır cümle ervâḥ [ki] çerâġ
Cümleniñ ser-tâcı sensin serverân-ı enbiyâ

8 Güften-i Ḥaḳ ḥaḳḳıña *levlâke levlâk mâ-ḫalaḳ*[17]
On sekiz biñ ‘âlemiñ cânı vücûduñ müctebâ

9 **Mis̱li**-i pür-cürm[ü] reddetme deriñden el-amân
Kıl heme şâyeste-i raḥmet Resûl-i kibriyâ

5

NA‘T-I CENÂB-I ḤAŻRET-İ FAḪR-İ KÂ’İNÂT

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Her dü ‘âlem buldu teşrîf-i vücûduñla ḥayât
Kevs̱er-i la‘liñ ḳatında eridi ḳand u nebât

2 Cümle eşyânıñ vücûdu etdi ‘aşḳıñdan ẓuhûr
Cümleniñ cânı muḥaḳḳaḳ sensin ey pâkîze-ẕât

3a 3 Bâġ-ı ‘aşḳıñda mis̱âl-i bülbül-i şeydâ gibi
Vech-i pâkiñ intiẓârıyla şikest oldu s̱ebât

4 Feyż-i bî-pâyân-ı deryâña dili endâḫte ḳıl
Rûz u nevrûz oldu ‘uşşâḳıñ şebi Ḳadr u Berât

5 **Mis̱li**'niñ ḥadden tecâvüz etdigi cürm [ü] ḫaṭâ
Ḳıl şefâ‘at yâ Muḥammed göñlümüz bulsun ḥayât

6

MÜNÂCÂT – MUḪAMMES

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Râh-ı maḳṣûd içre mâ-şâd eyle Allâh ‘aşḳına
Ḳalb-i vîrânımı Baġdâd eyle Allâh ‘aşḳına
Yoḳ mu‘înim cüz tu dil-şâd eyle Allâh ‘aşḳına
İntiẓâr-ı ġamdan âzâd eyle Allâh ‘aşḳına
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına

---

[15] Kur'ân-ı Kerîm’de geçen hurûf-ı mukattaa harfleri arasındadır. Kur'ân-ı Kerîm’in 36. sûresidir (Yılmaz, 1992: 180).

[16] Kur'ân-ı Kerîm’deki hurûf-ı mukattaa harfleri arasındadır. Kur'ân-ı Kerîm’in 20. sûresidir (Yılmaz, 1992: 151).

[17] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” anlamına gelir. Bir Hadîs olup olmadığı ise tartışmalıdır (Yılmaz, 1992: 113).

2 Etmedim ẓulmât-ı nefsim dîvini bir kez helâk
Bâġ-ı ümmîdimde ġonca verd-i maḳṣad nîst çâk
Olmadım vaḳtinde erbâb-ı diliñ pâyinde ḫâk
Mevc urup çirk-âb baḥrinde hemîn **Mis̱lî** semâk
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına

3 Günde biñ türlü günâh-ı nev-icâd etmekdeyim
Ġayrıya hem-pâlıġıḳla çoḳ fesâd etmekdeyim
Ḳalbimiñ mir'âtını her dem sevâd etmekdeyim
Âfet-i varlıḳla cismim Keyḳubâd etmekdeyim
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına

4 Merḥamet şefḳat seniñdir *raḥmeten li'l-‘âlemîn*[18]
Ḳıl meded gencîne-i esrâr-ı Rabbü'l-‘âlemîn
Yoḳ s̱evâbım ẕerre miḳdâr ḥażrete olam ḳarîn
Senden olmazsa şefâ‘at olurum dûzaḫ-nişîn
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına

5 Bende-i ḫâṣıñ degilim ümmet olduġum yeter
Eylemezseñ ümmetiñ maḥşerde tersâdan beter
Menba‘-ı cûd u keremsin ey ḥaḳîḳ-i verd-i fer
Eyledi iẓhâr-ı ‘aşḳ bu şeb efendim çeşm-i ter
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına

3b 6 Sen dururken pâdişâhım men kime feryâd edem
Bâb-ı ġayrîde düşer mi nâle-i bî-dâd edem
Kûh-ı cismim ṣubha dek ‘aşḳıñ ile berbâd edem
Ḥubb-ı naḳşıñda göñül kâşânesin Bihzâd edem
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına

7 Seyl-i eşk[i] dökmegi râhıñda mu‘tâd eyleriz
Şân-ı ‘âşıḳ böyledir nev-sûz îcâd eyleriz
İsm-i ẕâtıñ ḍarb-ı ḳalble ṣubḥa dek yâd eyleriz
Mis̱liveş geldik ḳapıñda böyle feryâd eyleriz
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına

7
MURABBA‘
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Şem‘-i ‘aşḳıñ olalı men mâ’ili
Olmuşumdur câm-ı vaṣlıñ sâ’ili
Ḳalmışım iḥsân-ı ‘aşḳa ḥâṣılı
Eyle imdâd yâ Muḥammed yâ ‘Alî

---

[18] “(Ey Muhammed! Biz seni) Âlemlere ancak bir rahmet olarak gönderdik.” anlamına gelmektedir. Kur'ân-ı Kerîm’in 21. sûresi olan Enbiyâ Sûresi’nin 107. âyetinde geçmektedir (Yılmaz, 1992: 137).

2 Bâb-ı luṭfuñdan şehâ dûr eyleme
Eyleyip pâ-mâl rencûr eyleme
Reddedip me’yûs u mehcûr eyleme
Eyle imdâd yâ Muḥammed yâ ‘Alî

3 Meclis-i ḥâṣıñda ḳılma şermsâr
Ẕâtına aḥvâl-i maḫfım âşikâr
Eyle bu bî-çâregânı kâmkâr
Eyle imdâd yâ Muḥammed yâ ‘Alî

4 Ḥâk-i pâyiñden ayırma hem-demiñ
Sırr-ı ‘aşḳıñda o şâhdır maḥremiñ
Ḳıl dili her dü cihânda ḫurremiñ
Eyle imdâd yâ Muḥammed yâ ‘Alî

4a 5 ‘Arż-ı hâl-i **Mis̠li**'yi eyle ḳabûl
Olurum ‘işyânım añdıkca melûl
Bende-i ‘aşḳıñ murâdın ḳıl ḥusûl
Eyle imdâd yâ Muḥammed yâ ‘Alî

8
DİGER NA‘T-I BE-CENÂB-I MEFḪAR-İ MEVCÛDÂT
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Mertebem eyle şefâ‘at yâ Resûla'llâh amân
Ḳıl kerem eyle ‘inâyet yâ Resûla'llâh amân

2 Suç ile meşhûr şefâ‘at cürm-i bî-ḥadd ‘âcizim
Ḫâme [vü] defter şeḳâvet yâ Resûla'llâh amân

3 Men ne sâḫtım kâle-i ‘aşḳ bu fenâ gülzârda
Eyledim müflis ticâret yâ Resûla'llâh amân

4 ‘Âlem-i emn ü beḳâda yoḳ yerim bî-reyb [ü] şek
Eyleyim bir istirâḥat yâ Resûla'llâh amân

5 Olmadım bir dem baṣîret üzre ḳaldım bî-żiyâ
Ḳaldım âmân bî-baṣâret yâ Resûla'llâh amân

6 Cürm-i men mîzâna ṣıġmaz ḥâṣılı meydân seniñ
Mest olup ez-câm-ı ġaflet yâ Resûla'llâh amân

7 Varmaġa yoḳ Ḥaḳḳ'a rûyu **Mis̠li**-i bî-pâ vü ser
Sendedir ol demde nuṣret yâ Resûla'llâh amân

9

DER-NAʻT-I ḲURRETÜ'L-ʻAYN CENÂB-I İMÂM ḤÜSEYN

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Âh âh göñlümde âteşden binâsın yâ Ḥüseyn
Dîde-i mâ pertev-endâz-ı żiyâsın yâ Ḥüseyn

2 Ol Şimir Mervân'a laʻnet ṣad-hezâr olsun müdâm
Teşne-leb çâk-i şehîd-i Kerbelâ'sın yâ Ḥüseyn

3 ʻÂşıḳân senden ümîd eyler behişt [ü] kevs̱eri
Sırr-ı Ḥaydar cedd-i pâk-i Muṣṭafâ'sın yâ Ḥüseyn

4 Cânısın iki cihânıñ nûr-ı vâhidsin belî
Şâh-ı ʻaşḳsın pençe-i âl-i ʻabâsın yâ Ḥüseyn

5 Ân pelîd-i ḫûk-ı ḥırs nice saña tîġ çekdi ki
Sen bu dînde reh-nümâ-yı pîşvâsın yâ Ḥüseyn

4b 6 Sâl-ı nev baṣdı ḳadem artdı derûnum yâresi
Mis̱li'niñ dârü'l-amân-ı ilticâsın yâ Ḥüseyn

10

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 On sekiz biñ ʻâlem içre gevher-i cismiñ żiyâ
Ḫâk-i pây-i ḥażretiñ niʻme't-türâb fevḳa'l-ʻalâ

2 Nûr-ı vechiñden seniñ bir şemʻadır şems [ü] ḳamer
Sırrıña maḫrem Ḥadîce Fâṭımâ faḫrü'n-nisâ

3 Ḳalb[i] aʻmâlar ne bilsin *kâf [u] nûn*[19]uñ sırrını
Dü cihân nûru Ḥasan şâh-ı Ḥüseyn-i Kerbelâ

4 Sırr-ı Ḳur'ân şehr-i ʻilmiñ bâbıdır sâḳî elest
Ol ʻAliyyü'l-Murtażâ şânında geldi *Hel ʻatâ*[20]

5 Her kim îmân eyledi ṣıdḳ ile oldu kâm-yâb
Hem Muḥammed Bâḳır'ıñ râhında etdi cân fedâ

---

[19] Kâf ve nûn harfleriyle oluşan kelime "kün"dür ve "ol" anlamına gelir. Allah bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız "ol" demesi yeter. Ol dediği şey hemen oluverir (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68) (Yılmaz, 1992: 89).

[20] "İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? (Yani insan üzerinden öyle uzun süreler geçti ki henüz kendisi, anılan bir şey değildi. Topraktan süzüle süzüle, çeşitli merhalelerden geçerek, uzun zamanı aşarak nihayet nutfe (döl suyu, sperma) hâline geldi).". İnsan Sûresi'nin ilk âyetinde geçmektedir. Bu sözle, insanın insan oluncaya kadar geçirdiği devreler hatırlatılmaktadır (Yılmaz, 1992: 68).

6 Ḳadr-i ʿâlî nûr-ı vâḥiddir dilâ i̱snâ ʿaşer
Nesl-i Aḥmed şevḳ-i cândır ʿâşıḳâ Zeyne'l-ʿabâ

7 İḳtidâ eyler gurûh-ı ehl-i nâcî bî-riyâ
Caʿfer-i Ṣâdıḳ çü Kâẓım oldu dînde pîşvâ

8 Şevk-i rûy-ı nûr-ı ẕâtu'llâh kemâl-i bâ-kemâl
Evvel ü âhir bulardır hep Taḳî Musâ Rıżâ

9 Hem Naḳî sulṭân-ı aʿẓam ʿAsker-i nesl-i Ḥasan
Ol Muḥammed Mehdi'dir kim tâcdâr-ı evliyâ

10 Sâye-i feyż-i kemâlâtıñda buldu **Mi̱sli** şevḳ
Mîm [ü] ḥâ [vü] dâlden ġayrıya etmez ilticâ

11

DİGER NAʿT-I İ̱SNÂ ʿAŞER RAḌIYA'LLÂHU ʿANH

Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün

1 Muḥammed Muṣṭafâ Ḥaydar ʿAlî'dir dînim îmânım
Fedâdır on iki şâhıñ rehinde bî-gümân cânım

2 Dü çeşmim seyline ġarḳ olsa keştî-i dil-i nâçîz
Mihir girdâbına endâẖtım yoḳ ḥadd ü pâyânım

3 Ḥadîce merdüm-i çeşmân-ı nûr-ı ẓâhir ü bâṭın
Saʿâdet tâcı başım üzre Zehrâ kûy-ı îmânım

4 Ḥasan şâh ʿaşḳına nûşum ki Zehrâ câna tiryâḳdır
Dökülse âh Ḥüseyn-i Kerbelâ için n'ola ḳanım

5 ʿAceb Zeyne'l-ʿabâ'nıñ kûy-ı ẖâkinde ġubâr olsam
Muḥammed Bâḳır'ıñ laʿl[i] zülâl-i Ḫıżr-ı ḥayvânım

5a 6 Reh-i ʿaşḳımda mescid Caʿfer-i Ṣâdıḳ olalıdan
O şâh-ı Mûṣa-i Kâẓım göñül taḥtında sulṭânım

7 ʿAlî Mûsâ Rıżâ'ya cân-feşân mecẕûb-ı ʿaşḳam ki
Taḳî şemʿ-i żiyâ-güster Naḳî sâḳî-i devrânım

8 Ḥasan ser-ʿAskerî mâhım dü ʿâlem revnaḳ[ı] cümle
Ġulâm-ı Mehdi'yim ḫıdmet bulara pertev-i cânım

9 N'ola eşkimle mâ versem seḥerde bâġ-ı feyyâża
Zaḥımnâk oldular ehl-i muḥibbân çeşm-i giryânım

10 Yazarsam dûd-ı âhımla bu on iki imâmânı
Yanar kilkim yedim üzre ṭutuşur belki dîvânım

11 Şunam iḳrâr-ı Şems[i] ser fedâ ḳılsam ‘aceb midir
Cenâb-ı ḥażret-i sulṭân-ı ‘aşḳdır genc-i pinhânım

12 Şunam âl-i ‘abânıñ ḫânḳâhında seg-i kemter
Faḳırla faḫr[21] edip devlet bulup feyżinde mihmânım

13 Ne gevher taḥrir etdimse divânımda be hey **Mis̱lî**
Cenâb-ı Ḥażret-i Ḥünkârıñ iḥsânı bu evzânım

12

DÎGER RAḌIYALLÂHU ‘ANH

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Efendim bâ‘is̱-i ‘aşḳım Muḥammed Muṣṭafâ'dandır
Bütün bu genc-i pinhânım ‘Aliyyü'l-Murtażâ'dandır

2 Ḥadîce kevkeb-i baḫtım sa‘âdet necmidir bi'llâh
Ezelden kân-ı kalbim Fâṭımâ ḫayru'n-nisâdandır

3 Dem-â-dem ḫâṭıra geldikce ẓulm-i bî-nihâyetler
Ki vaḳt-i ṣubḥ efġânım Ḥasan Ḥulḳ-ı Rıżâ'dandır

4 İki çeşmim ciger ḫûnîne ġarḳ olsun ki mâtemdir
Sinemde rîş-i pinhânım Ḥüseyn-i Kerbelâ'dandır

5 Dü ‘âlem içre maḳṣûdum bular pâyında ḫâk olmak
Ḳulûbum pertevi cem‘iyyet-i Zeyne'l-‘abâ'dandır

6 Muḥammed Bâḳır'a olsun fedâ her dü cihân varı
İmâm-ı Ca‘ferü's-Sâdıḳ bu dînde reh-nümâdandır

7 Ki yoḳdur ẕü'l-fiḳâr ġayrı o kim şâh-ı velâyetdir
Denildi *lâ fetâ illâ ‘Aliyyü'l*[22]-Murtażâ'dandır

8 Ḥasanü'l-‘Asker'iñ mihrine müstaġraḳ olunmaz mı
Muḥammed Mehdi de âḫir zamân ṣâḥib-livâdandır

9 Yolunda pây-mâl **Mis̱lî** hemîn ḫünkâr-ı Monlâ'nıñ
5b Bu inşâda ne türlü ḳayd olundu ol Ḫudâ'dandır

---

[21] “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

[22] “Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi kılıç yoktur.” ifadesinin kısaltılmış hâlidir. Zülfikâr, Hz. Muhammed’in, Hz. Ali’ye armağan ettiği ve Hz. Ali’nin kahramanca kullanmasıyla ün kazanmış, ucu çatallı, meşhur kılıçtır (Yılmaz, 1992: 100).

13
NA‘T-I CENÂB-I ḪAŻRET-İ MEVLÂNÂ ḲADDESA'LLÂHU SIRRAHU'L-‘AZÎZ

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Ṣalât-ı ‘aşḳda eẕkârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
Göñül bâğında gülzârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

2 Ne derc etdimse evrâḳ-ı perîşâna ser-â-ser hep
Heme naẓm-ı güher-bârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

3 Rıżâsı ṭavḳına teslîm-i gerdân etmişim bi'llâh
Dehânım içre güftârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

4 Erer rûḥâniyâtından ḳulûb-ı mürdeye nefḫa
Mihir şehrinde bâzârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

5 Cünûn-ı vaḳt-i rüsvâyım kitâb-ı ‘aşḳ Leylâ'mdır
Serimde tâc-ı zerkârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

6 Ümîdvâr olmazam ferdâya târîk-i ḳuyûdâtım
Hemîn sâḳî-i ebrârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

7 Gözüme ẕerrece gelmez dü ‘âlem câh-ı ‘ulyâsı
Güzeller içre serdârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

8 *Faḳırla faḫr*[23] ederiz dü cihânda bende-i ‘aşḳım
Göñül gencinde dînârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

9 Der-i ḫâkiñde bir ḫˇâr [ü] seg-i kemter olup bî-şek
Bu ḳayd-ı der-i bisyârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

10 Meşâm-ı ḫâṭırım bûy-ı muḥabbet eyledi altın
‘Abîr-i müşk-i Tatar'ım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

11 Naẓar ḳaṭ‘ edeli gülzâr-ı ṣûrîden velâkin gör
Küşâde verd-i bî-ḫârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

12 Zamânıñ nev-bahârı pâydâr olmaz geçer bir dem
Ḥaḳîḳat sebzezârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir[24]

13 Dehânım gevher-efşân olduğu benden degil zinhâr
Sülûk-i ‘aşḳda ‘ayârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

---

[23] “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

[24] Bu mısrada vezin hatalıdır.

14 Şikeste-beste taḥrîr eyledim ʻafv ede iḫvânân
Kitâbu'llâh-ı ruḫsârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

15 Ne mümkün medḥe ṣıġmaḳ ẕât-ı Mevlânâ gözüm nûru
Göñül levḥinde esrârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

16 Ezelden ʻaşḳ aña maẓhar vücûdu bâʻis̱-i ʻaşḳdır
Elest bezminde ikrârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

17 Zebânımda vü ḳalbimde olan eşʻâr-ı meknûnlar
İşit tekrâr-be-tekrârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

6a 18 Ḳabûl-i dest-i dil olmaz olursa güft-i yek ġayrı
Nehârü'l-leyl efkârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

19 Ne mümkün eylemek taḥṣîl-i ʻirfân olmasa feyżi
Çerâġ-ı dilde envârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

20 Hemîşe günde biñ renge girip âlûde olmaḳlıḳ
Esen deştimde ṣarṣarım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

21 Bu güftârı benim ṣanma fürû-mâye bendesiyim[25]
Divânımda ḳalemkârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

22 Der-i ḫâkiñde **Mis̱lî** kâse-lîs bir seg-i kemter[26]
Dü ʻâlem içre dildârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

14
NAʻT-I ḤAŻRET-İ ŞEMS-İ MEVLÂNÂ ḲADDESA'LLÂHU SIRRAHU

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Vücûd-ı ʻaşḳıñ ʻâlemde esâsı Şems-i Monlâ'dır
Ezelden ehl-i ʻuşşâḳıñ binâsı Şems-i Monlâ'dır

2 Cihâna sâye ṣalsın tâ ebed bâḳî füyûżâtı
Heme pervânegânın da fedâsı Şems-i Monlâ'dır

3 Viṣâl-i ẕâtına ermeklik için ferş olur jâle
Seḥâbıñ nev-bahâr üzre beḳâsı Şems-i Monlâ'dır

4 Be-her rûz ḳubbe-i ḥaḍrâsını gerdûn ṭavâf eyler
Cihâna âfitâbın da żiyâsı Şems-i Monlâ'dır

5 Bu devriñ ḥâliyâ iḥyâsı oldu Mes̱nevi'ñ ile
Gürûh-ı sâlikiñ ḳalbi cilâsı Şems-i Monlâ'dır

---

[25] Bu mısrada vezin hatalıdır.
[26] Bu mısrada vezin hatalıdır.

6 Mesîḥâ eyledi her mürde ḳalbi rûḥ-ı nuṭḳıyla
Dem-â-dem ehl-i ‘irfânıñ reḥâsı Şems-i Monlâ'dır

7 Onuñ bâbında ẖiḍmetdir bu raḳṣa gelmeden devrân
Zemîn ü âsumânında du‘âsı Şems-i Monlâ'dır

8 Ezel terbiyye görmüşdür der-i ẖâkiñde hep ervâḥ
Nücûm-ı evliyânın da edâsı Şems-i Monlâ'dır

9 Geçip hestî [vü] nîstîden heme dünyâ vü ‘uḳbâdan
Hemîn **Mis̱lî**-i nâ-kâmıñ H̱udâ'sı Şems-i Monlâ'dır

15

DER NA‘T-I ḤAŻRET-İ ŞEMS-İ TEBRÎZÎ

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Göñül bâġında [bir] ṣad-berg gül ü ẖünkâr-ı Şems'im var
Elestü rabbiküm[27]den tâ benim ikrâr-ı Şems'im var

6b 2 Çıḳardım ġayr-ı taḥrîri derûnum ṣafḥası içre
Dil-i vîrânımıñ kütbünde pür-esrâr-ı Şems'im var

3 Firâḳ-ı ḥüzn ile Ya‘ḳûb olursam râḥat-ı cândır
Ḥaḳîḳat Mıṣr[ı] içre Yûsuf u dîdâr-ı Şems'im var

4 Uzaḳ ol müdde‘î benden ẖabersizsin mey-i ‘aşḳdan
Seniñ destiñde âyîne benim ruẖsâr-ı Şems'im var

5 Menim Monlâ-yı Rûm'uñ bende-i ednâsı **Mis̱lî**yâ
Dilimde *lâ-fetâ illâ ‘Alî* [28] güftâr-ı Şems'im var

16

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Ḳulûbum ḳaṣr-ı bâġında gül-i ẖandân-ı Şems'im var
Yazılmış levḥ-i sînemde benim Ḳur'ân-ı Şems'im var

2 Ḥaḳîḳat şehriniñ sulṭânıdır hep bende-i ‘uşşâḳ
Dü ‘âlemde neden ẖavf eyleyem fermân-ı Şems'im var

---

[27] “Ben sizin Rabb’iniz değil miyim?” anlamına gelir. Allah, ruhları yarattığı zaman, onlara “Elestü bi Rabbiküm” yani “Ben sizin Rabb’iniz değil miyim?” şeklinde hitap etmiştir. Ruhlar da “Belâ” yani “evet” demişlerdir (Yılmaz, 1992: 39).

[28] “Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi kılıç yoktur.” ifadesinin kısaltılmış hâlidir. Zülfikâr, Hz. Muhammed’in, Hz. Ali’ye armağan ettiği ve Hz. Ali’nin kahramanca kullanmasıyla ün kazanmış, ucu çatallı, meşhur kılıçtır (Yılmaz, 1992: 100).

3 ‘Anâṣır içre Ya‘ḳûb'um bu ‘âlem saḥn-ı miḥnetdir
Bu Mıṣr-ı ‘aşḳ içinde Yûsuf-ı Ken‘ân-ı Şems'im var

4 Tehî-dest ṣanma Monlâ bendesin **Mis̱lî**[29]
Reh-i ‘aşḳ içre destimde ḳavî dâmân-ı Şems'im var

5 Şükürler kûy-ı yâr üzre bulunduḳ biz ġubârâsâ
Ne ġam şimdengeri ey dil der-i âmân-ı Şems'im var

17

DER NA‘T-I CENÂB-I ḤAŻRET-İ SULṬÂN VELED ḲUDDİSE SIRRAHU

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Vâris̱-i ḫünkâr-ı a‘ẓam Ḥażret-i Sulṭân Veled
Nefḥa-i ‘Îsî-i Meryem Ḥażret-i Sulṭân Veled

2 Tâcıdır ‘uşşâḳıyânıñ revnaḳ-ı şems-i cihân
Sırr-ı *ev ednâ*[30]ya maḥrem Ḥażret-i Sulṭân Veled

3 Cân fedâ etmek yolunda ‘ayn-ı farżdır sâlike
‘Aşḳ bîmârına merhem Ḥażret-i Sulṭân Veled

4 Mûrveş pâ-mâl ol vaż‘ etdigi âyîneñe
Ṣad Süleymân'a ḫatem-i Ḥażret-i Sulṭân Veled

5 Nehr-i kevs̱erdir kelâmı ‘âşıḳa âb-ı zülâl
Gül-bün-i firdevse şebnem Ḥażret-i Sulṭân Veled

6 Tûtiyâ-yı ‘ayn-ı ḳudret çeşm-i nâ-bînâlara
Münkirâna ḳaldı mübhem Ḥażret-i Sulṭân Veled

7 Âsitân-ı Ḥażret-i Sulṭân-ı ‘aşḳda **Mis̱li**yâ
7a Ola dâ’im feyż-i hem-dem Ḥażret-i Sulṭân Veled

18

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Dü ‘âlemde vücûd-ı ‘âşıḳânıñ cân[ı][31] dil-bersin
Göñüller ḫânḳâhınıñ bütün mihmân[ı] dil-bersin

---

29 Bu mısrada vezin hatalıdır.

30 “Daha yakın oldu.” anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 45). Necm Sûresi’nin 9. âyetinin meali şöyledir: “Aradaki mesafe, (üst üste getirilen iki yay) kadar, hatta daha yakın oldu.”. Bu âyet, Hz. Muhammed’in Miraç’tayken Allah’a olan yakınlığının derecesini ifade etmektedir.

31 Anlam gereği “-ı” ekleri tarafımızdan eklenmiştir.

2 Kemend-i mihriñi etdim miyâna beste sermedle
Behişt-i cânımıñ ḥûrîleri rıḍvânı dil-bersin

3 Ḫırâmân eyle ṭûbâveş ḥaḳîḳat bâġınıñ servi
Niyâzda sâlik-i bülbül gül-i ḫandânı dil-bersin

4 Zülâl-i la‘l-i fâmıñ kevs̱eri sâlik-i ‘aṭşâne
Hemîşe ma‘nide maḳṣûd olan Sübḥânı dil-bersin

5 Cemâliñ Ka‘be'sin etdim ziyâret ‘ıyd-ı vaṣlıñda
Ṣalât ile zekât u ṣavm ile ḳurbânı dil-bersin

6 Be-taḥḳîḳ ḥaccü'l-ekber olduġuña şübhe yer bulmaz
Durur miḥrâb-ı ebrûda namâz-ı ṭanı dil-bersin

7 Nigâhıñ ṭûr-ı sînemde tecellî eyleyen bî-şek
Dedim Tevrât-ı ‘aşḳı Mûsi-i ‘İmrân'ı dil-bersin

8 Düşüp deryâ-yı ‘aşḳa keştim oldum Nûḥ ibnü'l-vaḳt
Dü-çeşmim seyl olup aḳmaḳdadır ṭûfânı dil-bersin

9 Demiñdir nefḫa-i ‘Îsî hezâr ‘Îsî aña muhtâc
Nice ṣad mürde ḳalbiñ gevher-i cân cânı dil-bersin

10 Ne yüzden vaṣfıña meddâḥ olur hîç bu fürû-mâye
Gürûh-ı ḥâṣiyânıñ maḫzen-i pinhânı dil-bersin

11 Bidâyâtıñ küşâd etsem ḳabûl etmez ḫavâricler
Kerâmet söylenen dillerde vü bürhânı dil-bersin

12 Uzaġa gitmesin ṣûfî saña yek secde biñden yig
Füyûżât menba‘ı baḥreyn-i bî-pâyânı dil-bersin

13 Naẓîriñ görmemiş ‘ayn-ı felek bir kân-ı yektâsın
Nücûm-ı evliyânıñ devre-i keyvânı dil-bersin

14 Teḥâşî ḳalbe iksîr-i mu‘aẓẓam nîm-nigâhıñdır
Felâṭûn'um derûn-ı rîşeniñ Loḳmân'ı dil-bersin

15 Ḫaṭ u ebrû-yı zülfüñde hezârân bestedir diller
Muḥibb-i Mevlevî'ye lâyıḳ-ı eyvânı dil-bersin

16 Vuḳûf olsa eger ‘ârif eger ‘âbid saña ẕerre
Olur ḥuddâm-ı câvîd ‘aşḳınıñ ‘ummânı dil-bersin

17 Sipihr-i âsiyâb [u] pertev-endâz-ı cihân rûyûñ
Baṣîret ehliniñ her dem-be-dem seyrânı dil-bersin

7b 18 Berây-ı ẕât-ı ḳaddiñle türâba sürünür cûlar
Ṭuyûrât-ı ʻanıḳânıñ heme efġânı dil-bersin

19 Cebîniñ şemmesi ḫurşîd [ü] mâhıñ nûr[u] âfâḳa
Uyanıḳ ḳalb-i ṣâfıñ ḳandil ü raḫşânı dil-bersin

20 Çemen ṣaḥnında pür-ḫûndur derûn-ı lâle ḥasretle
Gül ü nergis küşâde olmaġa fermânı dil-bersin

21 Ḫarâbât rind-i ʻuşşâḳa atılan seng-i münkirden
Siper olmaḳlıġa sînede meşḳ ḳalḳanı dil-bersin

22 Ne mümkün sırrıña vâḳıf ola ʻaḳl-ı maʻâş ehli
Baṣîretsiz bilir mi zübde-i insânı dil-bersin

23 İçenler dest-i ḳudretden mey-i gül-gûnu pey-der-pey
Sürerler mest olup ẕevḳ-i demi devrânı dil-bersin

24 Cemâliñ şemʻine yansın dil-i pervâneler her şeb
Ḥaḳîḳat meclisiniñ nûr-ı pür-efşânı dil-bersin

25 Ṣalât-ı ʻaşḳıñ âgâhı gider mi câmiʻ-i ġayra
Oḳuyan muṣḥaf-ı ʻaşḳı bilir furḳânı dil-bersin

26 Hemîşe nezd-i ḫâṣıñda olan ʻuşşâḳa ʻaşḳ olsun
Ḥaḳîḳat şehriniñ kâşâne-i meydânı dil-bersin

27 Bıraḳsın zâhidân ferdâyı taḥṣîl eylesin ʻirfân
Ṣırâṭ-ı ʻaşḳ[ı] geçsin şevḳ ile mîzânı dil-bersin

28 Bugün nûş eylesin câm-ı şarâb-ı kevs̱eri ḳansın
Olup ṭâvûs-ı Firdevs diye [ki] destânı dil-bersin

29 Yapışsın dâmeniñden istivâsın añlasın bilsin
Uyansın ḫˇâb-ı ġafletden bile imân-ı dil-bersin

30 Ṭaleb deştinde Yaʻḳûb'a dönüp yansın Züleyḫâveş
Aḳıtsın Nîl-i eşkin Mıṣr'a ki Kenʻân'ı dil-bersin

31 Ḳaṣâ'id-gû olur dâ'im zebânım ʻandelîbâsâ
Mürüvvet maʻdeni dillerde ümmidânı dil-bersin

32 Göñül ḳaṣrında yoḳ ġayrı seniñ bir taḫtgâhıñdır
Geçip ḥükm ile taḫtıñda diliñ ḫaḳanı dil-bersin

33 Nigâhımda hüveydâsın ġazel-ḫˇân eyler ednâyı
Naẓar eyle ser-â-ser nüsḫa-i dîvânı dil-bersin

34 Ḥużûr-ı âsitânıñda menim nâçîz [ü] pâ-der-gil
Be-cüz tû çâkeri olmaz der-i âmânı dil-bersin

35 Felek dûr eyledi vaṣlıñ şarâb-ı ẕevḳ-i rûyuñdan
Bulunmaz cüz tu cânâ ẕerrece hicrânı dil-bersin

36 Ḥayât-ı câvidi buldu seniñ nefḫañla ʻÎsî-dem
Ḳapıñda ḳul olur şâh u gedâ sulṭânı dil-bersin

8a 37 Gürûh-ı sâlikân sâyeñde oldu *lâ-teḫâf*[32] her vech
Edip meydân-ı ʻaşḳda ṭop-ı ser çevgânı dil-bersin

38 Semʻ-i ġaddâra nuṭḳuñ panzehirdir şerbet-i nâfiʻ
Şifâ mehdinde ṭıfl-ı sâlikiñ pistânı dil-bersin

39 Naẓargâhımda bir pula deger mi gevher ü inci
Derûnum kûhsârında dür ü mercânı dil-bersin

40 Raḥim ḳıl nâme-i sûz-ı derûnum sînede ḳayd et
Ḥaḳîḳat şehrine âmed şoden kervânı dil-bersin

41 İki ʻâlemde ḥuffâẓ-ı niyâz-ı ʻâşıḳânsın sen
Sarây-ı maʻrifet-sâzıñ der ü derbânı dil-bersin

42 Gedâ-yı bî-mecâlim ḳoyma nâḳıṣ râh-ı ʻaşḳ üzre
Serâʻir meclisinde hem-dem-i şâyânı dil-bersin

43 Degil taʻrîfe ḥâcet sâḳi-i vaḥdet ʻayân oldu
Yazılmış kilk-i ḳudretle ʻulüvvü'ş-şânı dil-bersin

44 Ṣıfâtıñ ʻâlem-i maʻnîde vü ẓâhirde bürhândır
Ḥużûr-ı Ḥaḳ'da âdâb u rüsûm erkânı dil-bersin

45 Be-cüz'î ḳudretim olsa olurdum ṭâlibe vaṣṣâf
Pesend olmuş cemâl-i ḥüsn-i ʻâlî-şânı dil-bersin

46 Bilinmez gizl[i] bir kenz-i Ḫudâ'sın ʻayn-ı aʻmâya
Libâs-ı şâhid-i maʻnî olup dâmânı dil-bersin

47 Cemâliñ niʻmet-i maʻnî ġıdâ-yı rûḥ-ı ʻâşıḳdır
Ne iḥsânsın nişîn-i ḫalvetiñ erzânı dil-bersin

---

[32] "Korkma." (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31…) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa'ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa'ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçar. Allah da O'na "Korkma." şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

48 Yedi ḳat âsumânıñ zîneti şem‘-i cemâliñle
Ṭarîḳ-i ‘aşḳ-ı Mevlânâ'daki cevlânı dil-bersin

49 Leb-i ya‘ḳûtuñ ‘uşşâḳâna baḫş-ı cân eder dâ’im
Meger Ḫıżr'ıñ ḥayât-ı çeşme-i ḥayvânı dil-bersin

50 Yeşil ḳaftân-ı ma‘nîye bürünmüş ‘ârifân-ı ‘aşḳ
Bezenmiş ṣaḥn-ı diller içre pür-‘unvânı dil-bersin

51 Ḫaṭ [u] ḫâliñden almış noḳṭa-i nergis boyun bükmüş
Ṣararmış sünbül ü reyḥân dil-i şâdânı dil-bersin

52 Benefşe bâġ[ı] üşkûf[e] ḳuşanmış intiẓârıñla
Murâdı bûs-ı pây etmek imiş şâyânı dil-bersin

53 Muḥibb-i ḫânedânıñ tâcısın serde şeh-i nâzım
‘Alî-meşreb olan ṣâdıḳlarıñ Selmân'ı dil-bersin

54 Ḳadiñ ṭûbâ-yı bî-hem-tâ miyânıñ gül-bün-i a‘ẓam
İrem gülzâr[ı] içre bî-naẓîr rummânı dil-bersin

55 Geçer her mülke aḥkâmıñ dü olmaz nuṭḳ-ı manẓûmuñ
Ezelden gavs̱-ı aḳṭâbıñ reh-i yârânı dil-bersin

8b 56 Ne ki var feyżine muḥtâc ḥayât-ı câvidânîsin
Cenâb-ı kibriyânıñ şöhreti hem şânı dil-bersin

57 Derûnuñ ẕât-ı Mevlânâ-yı Rûm ṣanduḳasıdır ki
Cenâb-ı Ḥażret-i Şemsü'l-Haḳ'ıñ aḳrânı dil-bersin

58 Seniñ nezdiñde ṣoḥbet eylemek küstâḫdır ‘uşşâḳa
Velîler ḫaymesi içre suḫandânânı dil-bersin

59 Faḳîre bendelik devletsitânıñda nehârü'l-leyl
Vücûd iḳlîminiñ ser-tâ-be-ser sulṭânı dil-bersin

60 Cihâna mâlik olmaḳdan edâ-yı ḫidmetiñ devlet
Dil-i ‘uşşâḳ[a] ta‘mîr olmuşuñ iskânı dil-bersin

62 Seniñ ḫuddâmıñım şâhid ṭut arż u âsumânı hep
Bilirsin ahd ü mîs̱âḳ[ı] olan peymânı dil-bersin

63 Ḥarîṣ oldum bugünler mihr-i ‘aşḳıñda nihâyet yoḳ
Ṭuzaġ-ı ġûlden ḳurtarmaġa ḥassânı dil-bersin

64 Göñüller ḳaṣr[ı] bî-ücret seniñçün ḥâżır âmâde
Girip seyr eyle eṭrâf[ı] ḳadîm şâhânı dil-bersin

65 Ṭuyûr-ı maṭlabımıñ lânesi zülf-i siyâhıñdan
Anı pervâze-şeh-per ḳılmaġa dendân-ı dil-bersin

66 Sitânıñ ṭaşıdır Ka'be'm gerek ṣûrî gerek ma'nî
Onuñ miḥrâb[ı] eṭrâfındaki şem'dânı dil-bersin

67 Ḳabûl-i bende-i ḫâṣıñ degilse **Mis̱li-i** nâ-kâm
Kerem ḳıl eyleme me'yûs onuñ cânânı dil-bersin

19
DÎGER

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Muḥîṭ-i baḥr-i feyżiñle sözüm gevher-feşân oldu
Göñül bâğı küşâd oldu behişt [ü] gülsitân oldu

2 Ḳuşatmış bûy-ı elṭâfıñ ser-â-ser ḥayret-efzâdır
Naẓargâh-ı nigâr olmuş açılmış erġuvân oldu

3 Derûna lâle dâġ urmuş edelden vaṣlıñı eẕkâr
Meşâm-ı ḫâṭır-ı ġonca 'abîr-i pür-feşân oldu

4 Seḥâbıñ jâlesi bir dürr-i yektâ nîm-nigâhıñdan
Nihâl [ü] yâsemen ṣarmaş dolaş bir nerdübân oldu

5 Seḥerde oldu bülbüller münâdî feyż-i iḥsâna
Bütün zümrüde menṣûb kûh u deşt [ü] bûstân oldu

6 *Nefeḫnâ nefḫâsı*[33]n gûş etdi 'âşıḳlar olup ser-mest
Deriñde her biri bir gevherî bir baḥr-i kân oldu

9a 7 Gümânsız naḳd-i Mevlânâ-yı Rûmî'sin sen ey sâḳî
Naẓar ehline ebrû-yı siyâhıñ müste'ân oldu

8 Naẓîriñ görmemiş 'ayn-ı felek ḫayli zamânlardır
Dudaġ[ı] kevs̱eriñ bir cüz'ü 'ömr-i câvidân oldu

9 Cebîniñ nûruna ġarḳ oldu ḫurşîd-i zamân-ı rû
Göñüller âfitâbıdır cemâliñ râyegân oldu

10 Ne zîbâdır kül endâmıñ ne ṣun'-ı ẕât-ı Bârî'sin
Seniñ 'aşḳıñla 'uşşâḳıñ işi âh u fiġân oldu

---

[33] "Ben ona ruhumdan üfledim. (Hicr, 15/29)" anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 131). Hicr Sûresi'nin 29. âyetinin tam meali şöyledir: "Onu (insan şeklinde) tasarlayıp da ruhumdan üflediğim (ve o da dirildiği) zaman, (kudretim için) siz hemen O'na secde ederek yere kapanın (buyurmuştu)."

11 Dehânıñ yar[ı] bî-dermânlara biñ baḫş-ı cân eyler
Anı nûş eyleyen Ḫıżr-ı nihân rûh-ı revân oldu

12 Hümâ-yı ḥüsnüñe ʻâşıḳ degil de murg-ı dil ya ne
Müjeñler her biri gitdikce bir bir Ḳahramân oldu

13 Hemîn meddâḥıñım ẕikrim ʻibâdâtım ḫayâliñdir
Nigehbânım ḳaṣâ'idler divânım içre şân oldu

14 Ḳadîm olmaḳlıġa ḥâcet degil sâlikler ḫalvetde
Hemîn bâd-ı ṣabâ taḳsîm-i feyże kârbân oldu

15 Gürûh-ı teşne-leb ḳalmışlara ṣun kevs̱er-i laʻliñ
Ṣafâ kesb eylesin dâ'im füyûżuñ armaġan oldu

16 Zebûn [u] ḫâksâr olmuş gelenler âsitânıñda
Nigâh-ı Ḳahramânıñ düşdü Rüstem Ḫüsrevân oldu

17 Ḫayâl-i naḳş-ı ruḫsârıñ hüveydâ pîş-i çeşmimde
Bu naẓm-ı dürlerim cânâna râh-ı kehkeşân oldu

18 Olanlar râh-ı ʻaşḳıñda Ḫudâ'nıñ gencine mâlik
Edip târân-ı miḥnet milket-i mesrûra ḫân oldu

19 Viṣâl-i bezm-i envârıñ olaldan ey perî-çehre
Dile mihr-i Muḥammed ẕü'l-fiḳâr-ı şeh nişân oldu

20 Yedimde kilkim evṣâfa degil ḳâdir yazam şeb rûz
Maʻârif ehline bir nebẕe naẓmımdan feşân oldu

21 Nişîn-i post-ı Mevlânâ olaldan sâḳi-i devrân
Gürûh-ı ehl-i ʻaşḳa ol sebeb ḥükmüñ revân oldu

22 Degildir ṣad baña bu feyż-i inʻâmıñ dil-ârâmım
Ḳulûb-ı naḳd-i ʻuşşâḳa bu luṭfuñ dâstân oldu

23 Heme derc etdigim bu dürr-i meknûnlar kimiñdir hep
Kuyuñda ferş-i rûy etmek baña maʻnîde cân oldu

24 Suḫan-sâz eyledi dâġ-ı muḥabbet bâġ-ı ʻaşḳıñda
Hemîşe ṭûṭi-i gûyâ olup sükker-dehân oldu

25 Menim Mecnûn-ı devrân göñlümüñ Leylâ'sı mihriñdir
Sinemde gizledim mihrin sözüm ṣâḥib-dilân oldu

9b 26 Şuʻûrum olalı ġâret liyâḳat ḳalmadı tende
Bu çeşmim köhne-ṣâl oldu demim âḫir zamân oldu

27 Ṣafâlar sürmede her ʻâşıḳ-ı şeydâ ki bezmiñde
Baña da sâġar-ı ḥasret düşüp rıṭl-ı girân oldu

28 Temennîsi derûnum dâ'imâ sensin ser-efrâzım
Ki her bir beytim iḫvâna reşâd üzre ʻayân oldu

29 İşitsin nuṭḳumu taḳlîd ile dervîş olan ġâfil
Cenâb-ı Şems-i Monlâ ṣanmasın gözden nihân oldu

30 Ḫilâf-ı şerʻ ile ḫalḳı ṭuzaġa ṭunmasın ol ḫâr
Kelâmından olur maʻlûm beyitinden ʻayân oldu

31 Girelden bâġ-ı ʻaşḳa ʻandelîb [ki] *lâ-teḫâf*[34] oldum
Kemâle erdirip dil-beredir ʻaḳlım yamân oldu

32 Edip her ẕerreden irşâd be-cüz'î himmet-i pîrân
Dil-i nâlânıma zîb [ü] feriñle kehkeşân oldu

33 Ne gevher taḥṣil etdimse hemîşe ḥażretiñdendir
Şükür her dem inâyât-ı Ḫudâ rûz [u] şebân oldu

34 Dü ebrûlardır ʻuşşâḳıñ seḥerde fikr ü eẕkârı
Ṣaçın her mûyu erbâb-ı ḳulûba ḫânümân oldu

35 Erenler sırrıña laʻl-i dehânıñ özge ḥayretde
Şarâb-ı bâḳiyi buldu teni bir tâze cân oldu

36 Firâḳıñ aġusu dil-ber ser-i baġrım kebâb etdi
Gözümden olduġundan dûr iki çeşme revân oldu

37 N'ola yansam cemâliñ şemʻine her şebde bezmiñde
Fitîl aldıḳda dil-sûz-ı muḥabbet müsteʻân oldu

38 Ḥużûruñda dururlar muntaẓır ʻuşşâḳ ṣaf olmuş
İki ebrûlarıñ miḥrâb-ı ʻaşḳ-ı ḳudsiyân oldu

39 Dudaġıñ kevs̱erin nûş etdirip ehl-i ḫarâbâta
Kimi ḫâmûş ṣıfatlıdır bu **Mis̱lî** şâʻirân oldu

---

[34] "Korkma." (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31…) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa'ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa'ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçar. Allah da O'na "Korkma." şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

20

MURABBA‘

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1 Firâḳıñ göñlümüñ her şebde mûmı
Heme feyżiñle bildim her ‘ulûmı
Zedem ‘aşḳıñ ile dâ’im ḳudûmı
10a Yetiş imdâdıma Monlâ-yı Rûmî

2 Ne gevher taḥṣil etdim cümlesinden
Demem ḥâşâ bu kayd-ı naẓm benden
Bu pür-‘işyân[ı] dûr etme deriñden
Yetiş imdâdıma Monlâ-yı Rûmî

3 Ḥayât [u] cismimiñ bi'llâh seniñdir
Neye mâlik isem her gâh seniñdir
Ṣıġındıġım bu mülk [ü] câh seniñdir
Yetiş imdâdıma Monlâ-yı Rûmî

4 Kerem ḳıl bende-i rûy-ı siyâhım
Ki senden ġayrı yokdur bir penâhım
Sañadır ‘arż-ı ḥâlim pâdişâhım
Yetiş imdâdıma Monlâ-yı Rûmî

5 Sitânıñ üzre ednâ-yı faḳîrim
Murâdım maḳṣadım sensin emîrim
Deriñde **Mis̱li**'yi şâd eyle pîrim
Yetiş imdâdıma Monlâ-yı Rûmî

21

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ṣundu câm-ı ‘aşḳı sâḳî eyledi her bâr mest
Ṣanma bir ben olmuşum mest günbed-i devvâr mest

2 Bezm-i ‘irfâna ḳadem baṣ cân u dilden eyle gûş
Nây u nâyzen sırr-ı Ḥaḳ'dır Ḥaydar-ı Kerrâr mest

3 Def [u] ḳudûm sînesin dögmeklige bâ‘is̱ müdâm
Güfte-i ḫûbân-ı ma‘nî ṭurra-i ṭarrâr mest

4 Çeng [ü] ḳânûn ‘ûd u ṭanbûr hem daḫi sîne kemân
Nâle-sâz olmaḳ rebâbıñ dîde-i ḫammâr mest

5 Mest geldi[ler] ẓuhûra kâ’inâtıñ cümlesi
Sâḳi-i ṣahbâ-yı vaḥdet sâġar-ı ser-şâr mest

6 Cümle pür-meyden olup mest ṣanma farḳ et ‘ârifi
‘Âşıḳânı etdi cümle ce̱zbe-i dîdâr mest

10b 7 Kimi oldu küfür ile kimi îmân-ı ezel
Ârzu-yı şöhret ile oldu kimi var mest

8 Kimisi post [u] külâhla kimi oldu ehl-i ḥâl
Eyleyip seyr ü temâşâ ṣun‘-ı Ḥaḳḳ'ı yâr mest

9 Kimi ḳâl u ḳîl ile kimi bulup ẕevḳ-i derûn
Kimisi menṣûb-ı câh-ı salṭanat bedkâr mest

10 Kimi pervâz eyleyip ‘ulvîye kimi sufliyet
Bâġbân u pâsbân u bülbül-i gülzâr mest

11 Söyledi kimi ene'l-Ḥaḳ râh-ı ‘aşḳda ser verip
Lâ-teḫâf[35]ıñ etdigi rûz-ı ezel ikrâr mest

12 Kimi engûrdan kimi ṣahbâ-yı vaḥdetle müdâm
‘Aşḳ mest ü yâr mest ü münkir ü aġyâr mest

13 Nâzil-i Ḳur'ân u İncîl ü Zebûr Tevrât heme
Defter-i ‘uşşâḳıyâna ḳayd olan güftâr mest

14 Nüh felek beyt-i ḥaḳîḳat ‘arż olan ḥüsn-i cemâl
Ḫ˘âce-i müftî vü zâhid râhib-i zünnâr mest

15 Hem nevâ-yı sâz iken devr-i ṣıfât-ı Ẕü'l-celâl
Ma‘den [ü] eşcâr [u] ṭayrân ṣayd eden ṭayyâr mest

16 Ḫum-ı gül-gûn u ‘araḳ pîr-i muġân-ı meykede
Ḳalb-i ‘ârif çeşm-i dil-ber Ka‘be-i esrâr mest

17 Hem ‘aṣâ vü Mûsi-i mu‘ciz ü Fir‘avn-ı saḳîm
Ḳuvvet-i peyġam-berân [u] siḥir ü seḥḥâr mest

18 ‘Îsi [vü] Ya‘ḳûb [u] Yûsuf Ḥûd [u] Yaḥyâ vü Şu‘ayb
Âdem-i müstaġraḳ-ı baḥr aḥd-i râh-ı yâr mest

19 Hem Ḫalîl-i Âzer ü İsmâ‘il-i ḳurbân-ı Ḥaḳ
Hem nüzûl-ı Cebra’il ü Aḥmed-i Muḫtâr mest

20 Şems [ü] Sulṭân-ı Veled Zerkûb ü Ṣadre'd-dîn seyd
Ḫâne-i ervâḥ-ı ḳuds [ü] sâkin-i ḫünkâr mest

---

[35] “Korkma.” (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31…) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa’ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa’ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçar. Allah da O’na “Korkma.” şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

21 Râh-ı feyyâż-ı sülûk [ü] kân-ı usṭurlâb-ı ‘aşḳ
Merkez-i sırr-ı ḥaḳîḳat noḳṭa-i pergâr mest

22 Mâh u mihr [ü] sâl ü şehr [ü] ḫâk ü âb [u] dûd [u] bâd
Heft deryâ âsumân [u] kevkeb-i seyyâr mest

23 Nûr [u] ẓulmet hem basıṭ [u] ḳabż derûn-ı derdmend
Âb-ı Ḫıżrî vü Sikender çeşme-i pıñar mest

24 Şem‘ mest pervâne mest sûzân sûzî cânhâ
Ṭâḳ-ı ebrû-yı müjeñ hem nergis-i ġaddâr mest

25 Ḫˇâbgâh-ı ḫâne mest râḥat u ġam miḥnet elem
Pister [ü] bâlîn [ü] câme-ḫˇâb mest bîdâr mest

11a 26 Naġme-i cân-sûz-ı **Mis̱lî** ṣoḥbet-i rûḥ-ı revân
Ṣubḥ mest târîk-i ḫâk-i âsitân-ı yâr mest

22

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Sâḳiyâ ‘aṭaş-dil oldum olalı baġrım kebâb
İftirâḳıñla hemîşe eşk-i çeşmimdir gül-âb

2 Sâḳiyâ yetmez mi ki ferdâya endâḫt etdigiñ
Olalı maḥmûr-ı iḥsân u kerem ḥâlim ḫarâb

3 Sâḳiyâ peymâne-i hicrâna ḳandım rûz [u] şeb
İntisâb-ı dil saña ġayra eder mi intisâb

4 Sâḳiyâ gül-gûn la‘liñ ḳaṭresinden baḫş ḳıl
Bir gedâ-yı ḫâksârıñdır seniñ ‘âlî-cenâb

5 Sâḳiyâ efsâneyi ‘arż eyleme rindâneye
Ḥasret-efzâ dürd-keşânız dem-be-dem etme ‘itâb

6 Sâḳiyâ âzâd ḳabûl etmez ġulâmım ḥâṣılı
İmtiḥândan çekmezem el ḳıl niyâzım müstecâb

7 Sâḳiyâ ḫâk-i deriñdir Ka‘be-i taḥḳîḳ baña
Ġayr ḳapıya beni sevḳ eyleyip etme ‘aẕâb

8 Sâḳiyâ gerçi tehî-destim mezem yoḳdur hemîn
Bizleri de böyle ḫoş gör rûy-ı luṭfuñ bî-ḥesâb

9 Sâḳiyâ berg-i ḫazâna ḳoydu cismim infiṣâl
Yaġdır in‘âm-ı nisânın ey şeh-i devlet-me‘âb

10 Sâḳiyâ ṣun bâdeyi pür-neş’e olsun ‘âşıḳân
Ketm ḳılmaḳlıḳ neden kimden edersin ictinâb

11 Sâḳiyâ ḫandân olsun gülşen-i bâġ-ı göñül
Fer vere âfâḳa ruḫsâr-ı ṣifâl-i âfitâb

12 Sâḳiyâ bâd-ı ṣabâveş pây-mâl etmek nedir
İntiẓâr-ı bâr çekmeklik bıraḳmaz tende tâb

13 Sâḳiyâ vâḳıf iken üftâdegânıñ ḥâline
Etmeyip iẓhâr luṭfun çarḫ eyler inḳılâb

14 Sâḳiyâ tiryâk-ı maḥmûr-ı ‘uyûnuñ ‘aṭf ḳıl
Şem‘a-i ümmîd yandır her leyilde rûy-ı tâb

15 Sâḳiyâ nîm-sâġar-ı ikrâma maẓhar olmadım
Ḥâṣılı ḥayretde ḳaldım ey ḥaḳîḳî mâh-tâb

16 Sâḳiyâ dil-beste-i zincîr-i ‘aşḳım tâ ezel
Girmez oldu gece gündüz dîde-i bîmâra ḫˇâb

11b 17 Sâḳiyâ medḫûş-ı câvîd eyle her leyl ü nehâr
Ṭâli‘-i nâ-pâydârım ḳaplasın hem çü seḥâb

18 Sâḳiyâ sûz-ı fiġânım n'ola te’s̱îr eylese
Hem-nişîn oldum elemle ḫûn-ı bağrımdır şarâb

19 Sâḳiyâ tedbîr-i ‘aḳl u iḫtiyârım ẕerre yoḳ
Nûr[u] gitdi çeşmimiñ oldu heme her câ serâb

20 Sâḳiyâ çarḫ-ı ḳażâya düşdü baḫt-ı ‘âcizi
Gördügüñ âbâd ḳalbim n'eyledi berḳ-i şihâb

21 Sâḳiyâ yandırdı sûz-ı ḥasret-i ṣahbâ-yı ‘aşḳ
Âḫiri kûtâh-dest etdi sipihr-i âsiyâb

22 Sâḳiyâ vaṣlıñ meyinden dûr eder dâ’im beni
Zehr-i istiġnâsına ḳandırdı ḳanda müşk-i nâb

23 Sâḳiyâ kâr etdi câna teşnelik âh âh âh
Merdüm-i çeşmim yüzer hem çü semek eşk seyl-âb

24 Sâḳiyâ ḳurtar belâ-yı vâdi-i nâ-refteden
Ṣun hemîn peymâneyi eyle yine ba‘dez ‘uḳâb

25 Sâḳiyâ hem ayrılıḳ ḥubb-ı vaṭan ẓulm-i felek
Murġ-ı göñlüm lânesin etdi ḫarâb-ender-ḫarâb

26 Sâḳiyâ bu ibtilânıñ intihâsı yoḳ mudur
Var mı ‘uḳbâda ‘aceb bundan işit dûd-ı ‘aẕâb

27 Sâḳiyâ emr eyle tîr-i ġamze-i cellâdıña
Belki âḫir olurum bir kûze-i câm-ı türâb

28 Sâḳiyâ ġamla güẕâr eyler dem-i eyyâmımız
Bir yol olamaz mı [ki] teklîf-i bâdeyle ḫiṭâb

29 Sâḳiyâ sekrân-ı hicrân olmada yektâ olup
Böyle mi erkân u vażʻ-ı ‘âdetiñ eyle cevâb

30 Sâḳiyâ gel merḥamet-sâz ol be-cüz‘i mey-be-yâr
Ḥâlime ḫandân ola lâyıḳ mı böyle şeyḫ u şâb

31 Sâḳiyâ tecdîd olur günden güne derd-i firâḳ
Ḳalmadı bir neş’e-yâb olmaḳda dilde iltihâb

32 Sâḳiyâ ḳaldı tehî hep kûze-i ḳalb-i ḥazîn
Ḳalmamışdır nem daḫi verir ṣadâyı ṣan rebâb

33 Sâḳiyâ nuṭḳ eyle isti‘dâd-ı ‘aşḳ yoḳsa eger
Ḳaṭ‘-ı gûy et bî-zevâl-i âfitâb-ı kâm-yâb

34 Kesmez ümmîdi sitânıñda seniñ **Miṡlî** gedâ
‘Andelîbâsâ nevâsın taḥrir eyler bâb bâb

23
[MUḪAMMES]
Müfte‘ilün / Müfte‘ilün / Fâ‘ilün

12a 1 Mâh-ı Muḥarrem'de dili ḫûnlara
Şâh-ı şehîd[sin] feyiż et kemtere
Âteş-i ‘aşḳ ola füzûn her sere
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

2 Teşne-i leb ḳoydu Fırâṭ[ı] kesib
Vermedi yek ḳaṭre-i âb-ı ġużûb
Çekdi tığın sînesi üzre başıb
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

3 Taḥrik edip Kûfe[yi] ḫalḳı nihân
Leşker-i ḥarb eyledi ḥâżır hemân
Kimle dedi ol pelîd-i müslümân
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

4 Eyledi maẖdûm-ı mükerremleriñ
Ḫûn ile âlûde bütün tenleriñ
Ḫâke döküp zülf-i mu‘anberlerin
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

5 Cum‘a namâzında iken cümle nâs
Câme ecel etdi Ḥüseyn'e libâs
‘Âşıḳ iseñ durma hemân eyle yas
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

6 Ṣoñra tutup ehlini etdi esîr
Tâc-ı seri ‘âlimâna dest-gîr
Olmadı seg faẖr-i cihândan ḥabîr
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

7 Ṣoydu cemâl câmesini ol ẖa'în
Âl-i ‘abâyı edip aña nişîn
12b Arż u semâ titredi rûḥü'l-emîn
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

8 Ḳarşısına re's-i Ḥüseyn'i ḳoyup
Urdu ẖazânını İblîs'e uyup
Başladı lu‘b eylemege pür-‘uyûb
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

9 Minber-i müslimde nice bir zamân
La‘net emir eyledi ol bî-imân
Ḫuṭbeyi kendine edip râyegân
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

10 Ṣoñra Ebâ Müslim alıp intiḳâm
La‘net onuñ ḥaḳḳına oldu tamâm
Çıḳmaġa dûzaẖdan ebedü's-selâm
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

11 **Mis̱li** bu şeb sûz-ı derûn etdi cûş
Koyma mihir kâsesini ẕerre boş
Baḳ ḥaḳârete bu nedir eyle gûş
Ola ṣalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

24[36]

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Gülşen içre *râst* geldim bir *ruẖâvî* dil-bere
Sâzkâr etdi fiġânım geçdi naġmem mermere

2 H̱ˇâb-ı râḥat mı verir *sûz-ı dil-ârâ* ‘âşıḳa
Aldırıp *râst-ı cedîd*i *penc-geh*de ezbere

13a 3 Ḥasretiñle ḳoydu *nikrîz*e *nihâvend*e gidip
*Nev-es̱er*dir *sûznâk*im teşneyim nâzik-tere

4 ‘İşvesi ġâyet pesendîde [vü] germ *büzürg* civân
Gezdi *mâhûr*-beste baḥr-i vaḥdeti ser-tâ-sere

5 Bulmasın *zâvîl* bu neş’e *şevḳ-i dil* olsun füzûn
Vech-i pâk[i] fer verir ẖurşîd-i tâb-ı kemtere

6 Nev-ẓuhûr üftâdeniñ feryâdıdır *ṭarz-ı nevîn*
Bir hedâyâ-yı *ḥicâzkâr* baẖş ḳıldı çâkere

7 Pâymâl-i *çârgâh*ım eylerim ta‘ẓîm hemîn
Gördüm inşâd[ı] göñülde taḥrir etdim deftere

8 Seyr edip *‘uşşâḳ* içinde ol *dügâhî* bir *ṣabâ*
Vaṣlıña oldum münâdî çıḳdım âẖir minbere

9 H̱uṭbe-i ‘aşḳ-ı *bayâtî* üzre âvâz eyledim
Iṣfahân râhında nâlem çıḳdı burc-ı aẖtere

10 *Iṣfahân*ıñ da ḳarârı vermedi ruẖṣat baña
Düşdü encâm-ı *ḥicâz*ıñ mihri ḳalb-i kemtere

11 Mevsim-i eyyâm-ı ṣayf içre *hümâyûn*lar giyip
Reh-revân olduḳ *Nişâbûr*'dan *Nişâbûr*'uñ nere

---

[36] Bu şiir musikî terimleriyle yazılmış bir kâr-ı nâtıktır. Kâr-ı nâtık din dışı klâsik musikîsinde güfteli büyük bir formdur (Öztuna, 2000). Yazmada, müzik terimi olan kelimelerin üzerine mîm (م) harfi koyulmuştur. Tarafımızdan bu müzik terimleri *italik* olarak gösterilmiştir. Müzik terimlerinin tamamının izahı ve kâr-ı nâtık hakkında ayrıntılı bilgi için Yılmaz ÖZTUNA’nın Türk Musikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi adlı eserine bakılabilir (Öztuna, 2000).

12 Ney *nevâ*-yı âhımı ṭutdu bu şeb sâḳî yetiş
13b Tîz sulṭân-ı *ʻırâḳ*ı eyle ḥâżır sâġara

13 Ṭut *Ḥüseyn*'iñ mâtemin çek nefsine muḥkem *ḥiṣâr*
Gel *ʻacem*le seng-i laʻnet ur Yezîdî leşkere

14 *Gül-ʻiẕâr*ı ġonca-i Zehrâ vü nûr-ı Aḥmed'i
Vermedi bir ḳaṭre âbı ṣundu destin ḫançere

15 Bûsesin *gerdâniye* almışdı faḫr-i dü cihân
Re'sden etdi dü pâre laʻnet ol şimr ü ḫara

16 Başladı ḫâmem *ʻarażbâr*-ı taṣavvuf yazmaġa
Laʻnet olsun hem pelîde tâ varınca maḥşere

17 *Ṭâhir* et ḳalbiñ *sipihr*in baḳma devriñ naḥsına
Gitdi o *şeh-nâz* behişte âferîn bâl ü pere

18 Naġmeler eyle bayâtî *ʻarabân*da murġ-ı dil
Cân gibi olsun hemîşe mihriñ ibn-i Ḥaydar'a

19 Ḳıl *muḥayyer* naẓmıñı ey ḫâme ʻaşḳ olsun saña
Hem ṣalât eyle selâm et Ḥażret-i Peyġam-ber'e

20 Çıḳsın âvâzım reh-i ʻaşḳ üzre burc-ı *sünbüle*
Eskidir naġmât-ı bülbül *bûselik* diz gevhere

21 Ey *ṣabâ* gülşende söyle *bûselik*den bir ġazel
Ḳıl ḳarâr râh-ı ḥicâzı *bûselik*de bir yere

14a 22 Kilk-i âhım ṣubḥa dek oldu *nevâyî-bûselik*
Baḳmadan dâ'im ḫayâle döndü çeşmim ejdere

23 Gir ḥiṣâra *bûselik*le gör ḥaḳîḳat şehrini
Ṣalınıp bâġ-ı feyiżde nisbet olsun ʻarʻara

24 Ger *ʻacem*le hem-nefes olduñ ise her vech ile
Añla râzın *ʻarabân*dan bûselikler âvere

25 Sen *ʻarażbâr-bûselik*de eyle esrârın nihân
Tâ ola *gerdâniy*e ẓâhir vere bir mâdere

26 Kes̱reti vardır hevânıñ çıḳmasın *mâhûr* bu şeb
*Bûselik*ler ġarḳ olur söyle o şemʻ-i ḫâvere

27 Geldi *ṭâhir bûselik* pâk oldu kûy-ı dil-rübâ
Der-be-der gezdirdi *şeh-nâz-bûselik* batdım tere

28 Çıḳdı *evc*e bî-muḥâbâ ṣad ṣadâ-yı *bûselik*
Sâz ile girdi *muḥayyer-bûselik* sünbül-tere

29 Ḳal'a-i naġmât aldı gördüler hep nâgehân
Bûselik buldu ḫitâm verdi cihânı envere

30 Ḳıl *ṣabâ*yı zemzeme 'âşıḳlara versin ḥayât
Nûş edip ṣahbâyı rûyun döne verd-i aḥmere

31 Ney *nevâ*-yı âhıma *kürdî*yle hem-râz oldular
14b 'Arż ḳıldım sûz-ı âhım mâlik-i fermân-bere

32 Hep *'acem* iḳlîm[i] üzre çekdi esbin gördüler
Yüz sürüp *ẕevḳ [u] ṭarab*lar gitdi miḥnet ṣarṣara

33 Gitdi gördüler *muḥayyer*den çıḳardıḳ cümlesin
'Iyd-ı vaṣlıñda *segâh*ıñ yandım Allâh Ekbere

34 'Aşḳ-ı pâkî *müste'âr* olmaz baña mâldir ezel
Ḳadd-i câna baġlı *ḥüzzâm*-ı muḥabbet dâvere

35 Söyledir dâ'im *'arażbâr* nuṭḳ ile üftâdesin
Mâye-i mihri göñülde ḳaynatıp döndüm zere

36 Naẓm-ı mâ *revnak-nümâ*dır hem olup rûḥa ġıdâ
Ṭûṭiye sükker baġışlar dil verelden rehbere

37 Besteyim zincîr-i zülfüñde *Ṣıfâhân* dil-beriñ
Bâṭınım pûşîde ḳıldı ḳoydu reng-i ṣuvere

38 Baġladım *ḥüzzâm-ı sulṭânî* miyâna 'ahd ile
*Ḳarcıġar*da girdi dil bî-vehm ü bâkle bir yere

39 Meclis-i ehl-i dilânda buldum âḫir devleti
Nûş edip ṣâf[î] *'ırâḳ*ı mest olup ser-tâ-sere

40 Olmuşum *beste-nigâr* çekmem *'ırâḳ*dan destimi
Ḳapılır elbet beşer ol dîde-i efsûngere

15a 41 *Râḥatü'l-ervâḥ* olmaz mı viṣâl-i 'âşıḳa
Vech-i *dilkeş-ḫâverân* endâḫt ḳıldı pistere

42 Olmadı pûşîde evvel ḥâl-i dil 'âlem bu ya
Çıḳdı hep *evc*e fiġânım ḫalḳ etdi maṣḥara

43 *Evc-ârâ*dır heme ḥüsn[ü] füzûn-ı 'aşḳ eder
N'eyleyim ḳılmaz *feraḥnâk* düşürür derd[i] sere

44 Gerçi kim *şevḳ*-i *cedîd*dir vaṣl ammâ âh âh
Söyleyim fehm eylemezsin girmediñ bu çenbere

45 Ḳaddimi döndürdü yâya bâr-i *ḥüzzâm-ı cedîd*
Uydurup âẖir serimi bir mu'aẓẓam şeş-pere

46 *Bûselik*lerden *'aşîrân*dır dil-i 'âriflere
Gire her ḳalb-i ṣadef bî-dür o nehr-i kevs̱ere

47 Bir muḥibbân-ı *Hüseynî*-i *'aşîr*di fenn ile
Hep pesend etdi *'acem* mülkünde bu cân pervere

48 Dâ'imâ bâġ-ı füyûżda eyleyip *şevḳ [ü] ṭarab*
Eylerim maẖfî naẓar hep çeşm-i fettân dil-bere

49 *Şevḳ-efzâ*dır cemâl[i] gülşen[i] deryâ-dile
*Şevḳ-âver*sin saña gel baḳ perî[ye] peykere

50 Bezmiñi etmiş *nühüft* aġyârdan etmez küşâd
15b *Sûz-ı dil* tâm bulmadıḳca kimse ḳoymaz kişvere

51 Ba'dez-în *feraḥ-fezâ*[dır] evveli mâtem henûz
Ṭatmadıḳca zehrin evvel ṣunma destin sükkere

52 Şüst-i *'arâban*da tamâm yüz ṭutar bu güft [ü] gû
Şi'rimiz *ṭarz-ı cedîd* düşdü gene baḥr [ü] bere

53 Eyle *sulṭânî-yegâh*ı cüst [ü] cû şâm u seḥer
Bulmadan 'ömrüñ ẖitâmı **Mis̱li** eriş cevhere

54 *'Allemü'l-Âdem-i esmâ*[37] sırrı sen de ḳıl küşâd
Vâḥid-i ferd ol yetiş gel gülşen [ü] nesrînlere

---

[37] "İsimleri öğretti." (Bakara, 2/31-32) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 20). Bakara Sûresi'nin 31 ve 32. âyetlerinin tam meali şöyledir: "(Allah, yarattığı) Âdem'e (eşyaya ait) bütün isimleri öğretti, sonra onları meleklere gösterip: "Haydi! Görüşünüzde doğru iseniz, onların isimlerini bana haber verin." dedi. (Melekler de: "Yâ Rabbi!) Seni (bütün noksan sıfatlardan) tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka hiçbir bilgimiz yoktur. Her şeyi hakkıyla bilen, 'hüküm ve hikmet sahibi' mutlaka o sensin sen." demişlerdi."

25
[TERCÎʻ-BEND]
Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 ʻÂşıḳım ẓâhir ü bâṭın dilde sulṭânım ʻAlî
Yazarım eşk-i dü çeşmim ile dîvânım ʻAlî
Rîş-i bağrım artdı dermân eyle Loḳmân'ım ʻAlî
Mihr-i ʻaşḳıñ serde tâcım şâh-ı ḫûbânım ʻAlî
Eyle imdâd çâre-sâzî vü nigehbânım ʻAlî
Ḥüsn ü ʻaşḳıñ defterân[ı] sırr-ı Ḳur'ân'ım ʻAlî
Ehl-i ʻaşḳıñ melce'i post ü penâhânım ʻAlî
Feyż-i ebnâ-yı göñül iḥyâsı cânânım ʻAlî
Âsitânıñda gedâ-yı müstemendânım ʻAlî
Sûz-ı güftâra naẓar eyle kerem-kânım ʻAlî
Dûzaḫ-ı firḳatde ḳoyma yandım îmânım ʻAlî
Kevs̱eriñ sâḳîsisin ḳandır beni cânım ʻAlî

2 ʻAfv ḳıl ʻiṣyânımı sırr-ı velâyet ʻaşḳına
Feyżiñe müstaġraḳ et nûr-ı risâlet ʻaşḳına
Eyle iḥyâ ḳalbi Ḳur'ân-ı feṣâḥat ʻaşḳına
Ẕâtına mir'ât olan pâkîze-mir'ât ʻaşḳına
16a Ġonca-i ümmîdi ḫandân ḳıl ḥaḳîḳat ʻaşḳına
Ẕâtıña maḫṣûṣ olan şâhım secâʻat ʻaşḳına
Ṣubḥ olunca müstemend ehl-i münâcât ʻaşḳına
Kerbelâ'da rûy-ı ḫâk olan şehâdet ʻaşḳına
Hem Ḥadîce Fâṭımâ Maḥmûd-ı mir'ât ʻaşḳına
Faḳru faḳr[38] ile faḫirlenmiş melâmet ʻaşḳına
Dûzaḫ-ı firḳatde ḳoyma yandım îmânım ʻAlî
Kevs̱eriñ sâḳîsisin ḳandır beni cânım ʻAlî

3 Ne ḥarîf ü hem-demim var âteş-i firḳatdeyim
Rûz [u] şeb bâd-ı muḥabbetle füzûn ḥayretdeyim
Bâr-ı ġamla kûşe-i hicrânda ʻuzliyyetdeyim
Vuṣlat-ı bezm-i nigâr olmaḳlığa ġayretdeyim
Ḳuvvet-i ḳalb-i perîşânım ile zaḥmetdeyim
Ferş olup rûy-ı siyâhımla der-i ḥâcetdeyim
Ne yarar Allâh'a kârım var ne ḫod ṣanʻatdayım
Ne olup s̱âbit-ḳadem râhıñda bir ḫidmetdeyim
Maʻrifet kesb eylemeklikden beri ḫilḳatdeyim
Ben de bilmem ḥâṣılı bir başḳaca ḥâletdeyim
Dûzaḫ-ı firḳatde ḳoyma yandım îmânım ʻAlî
Kevs̱eriñ sâḳîsisin ḳandır beni cânım ʻAlî

---

[38] "Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm." anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

4 Eyledim teslîm saña her bir umûrum ey velî
Her dü ʻâlem içre sensin evliyâlar ekmeli
Bâġ-ı ʻaşḳıñ ḥaḳ ḥaḳîḳat gül-bünü vü bülbüli
ʻÂşıḳıñ cânı ki cânân gülşeni vü sünbüli
Çoḳ şükür oldu bu göñlüm ḥüsn ü ʻaşḳıñ mâ'ili
Her ne varım var ise sendendir [ol] ve'l-ḥâṣılı
Kâse-lîs-i ehl-i beytim ġayrıñ olmam sâ'ili
Sâlikânıñ çün seniñle fetḥ olur her müşkili
İḳtidâ eder saña bu rehde ʻabdiñ kâmili
Ḳıl dil-i vîrânemi luṭfuñla raḥmet vâṣılı
Dûzaẖ-ı firḳatde ḳoyma yandım îmânım ʻAlî
Kevs̱eriñ sâḳîsisin ḳandır beni cânım ʻAlî

16b 5 Çün seniñ sânında geldi Şîr-i Yezdân *Hel ʻatâ*[39]
Evvel âẖir yâr-ı ġârıñdır Muḥammed Muṣṭafâ
Reh-nümâ-yı ʻâşıḳ u ʻaşḳıñ bu dînde evvelâ
Müstemendân ẕikr ederler yâ ʻAliyyü'l-Murtażâ
Şehr-i ʻilmiñ bâb[ı] söylendi ʻulüvvü'l-bâbihâ
Lâ-fetâ[40]dır kilk-i ḳudret menbaʻ-ı cûdü's-seẖâ
Zümre-i dil-teşnelerdendir bu nâçîz yâr-ı mâ
Eyleme iḥsân-ı bî-pâyânıña gel nâ-sezâ
Bağla zincîr-i cünûna **Mis̱li**[y]i kân-ı ʻaṭâ
Yandı ṣabrım maḥşere dek ḳalmasın bu mâ-cerâ
Dûzaẖ-ı firḳatde ḳoyma yandım îmânım ʻAlî
Kevs̱eriñ sâḳîsisin ḳandır beni cânım ʻAlî

26

[MÜS̱EMMEN]

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Sâḳiyâ ṣahbâya men lâyıḳ degilsem bir ṣu ver
Meyve-i feyżim ẖazân-ı bâd yıḳdı ser-te-ser
Çeşme-i laʻliñ müdâm gördükce dil bâde diler
Bâri ṣun tiryâḳ leblerden gide dilden keder
Gitmez ʻaynımdan ẖayâl-i verd-i rûyuñ ey püser
Şemʻa-i ḥasret yakıp ḳıldı beni bî-pâ vü ser
Mekteb-i ʻaşḳda ṭufeylim göster ey ẖ̌âce es̱er
Maʻrifet kesb eylesin ʻuşşâḳ-ı şeydâ ver ẖaber

---

[39] "İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? (Yani insan üzerinden öyle uzun süreler geçti ki henüz kendisi, anılan bir şey değildi. Topraktan süzüle süzüle, çeşitli merhalelerden geçerek, uzun zamanı aşarak nihayet nutfe (döl suyu, sperma) hâline geldi).". İnsan Sûresi'nin ilk âyetinde geçmektedir. Bu sözle, insanın insan oluncaya kadar geçirdiği devreler hatırlatılmaktadır (Yılmaz, 1992: 68).

[40] "Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi kılıç yoktur." ifadesinin kısaltılmış hâlidir. Zülfikâr, Hz. Muhammed'in, Hz. Ali'ye armağan ettiği ve Hz. Ali'nin kahramanca kullanmasıyla ün kazanmış, ucu çatallı, meşhur kılıçtır (Yılmaz, 1992: 100).

2 Bî-mu‘allim defteriñ yoḳ bende idrâk etmege
Nîst ḳudret ẕerre dil âyînesin pâk etmege
Bî-Mesîḥâ'ken olur mu câyım eflâk etmege
Er gerekdir biñ ḥicâbıñ perdesin çâk etmege
Câh-ı miḥnetde ne mümkün dil ṭarabnâk etmege
Yalıñız ḳâbil mi remz-i *mâ-‘arefnâk*[41] etmege
Mekteb-i ‘aşḳda ṭufeylim göster ey ḫˇâce es̱er
Ma‘rifet kesb eylesin ‘uşşâḳ-ı şeydâ ver ḫaber

3 Naḳd-i Loḳmân-ı ilâhî nefḫ-i iḥsân etmeden
Cân bulmaz mürde-diller bezm-i cânân etmeden
17a Pür-ḫavâṭır câyını ‘aşḳ ile vîrân etmeden
Yek naẓarda dil-siyâh pûşîd [ü] ‘üryân etmeden
Âsitân-ı ḫâk üzre cân ḳurbân etmeden
Men ‘aref[42] sırrı bilinmez farḳ-ı ‘irfân etmeden
Mekteb-i ‘aşḳda ṭufeylim göster ey ḫˇâce es̱er
Ma‘rifet kesb eylesin ‘uşşâḳ-ı şeydâ ver ḫaber

4 Nûş ḳılsam meclis-i vaḥdetde ‘aşḳ peymânesin
Kevs̱er-i la‘liñle bilsem mest olan mestânesin
Etmişim îmân u iḳrâr tâ ezel bir dânesin
Murġ-ı ‘anḳâ-yı nihân-ı mihrime bir lânesin
Nâṣiḥânıñ diñlemem pendi uzun efsânesin
Raḥm edip luṭfuñla pür-nûr eyle dil kâşânesin
Mekteb-i ‘aşḳda ṭufeylim göster ey ḫˇâce es̱er
Ma‘rifet kesb eylesin ‘uşşâḳ-ı şeydâ ver ḫaber

5 Eyle **Mis̱lî**-i gedâyı bezmiñe ey meh ḳarîn
‘Aynıma ẕerrece gelmez sensizin ‘âlem hemîn
Ma'bed ü maḳṣûd-ı ‘uşşâḳânsın rûḥü'l-emîn
Olmak ister dil hemîşe ḫidmetiñde hem-nişîn
Zîr-i pâyıñda sürünsün gerdveş cân-ı ḥazîn
Ey Süleymân-ı zamânım mûr-tegdir **Mis̱li** în
Mekteb-i ‘aşḳda ṭufeylim göster ey ḫˇâce es̱er
Ma‘rifet kesb eylesin ‘uşşâḳ-ı şeydâ ver ḫaber

27
TERKÎB-BEND

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün
Fe‘ilün

1 Ser-i ‘âşıḳlara bir tâc-ı ser-efrâz-ı civânsın
Bilemezler dil-i a‘mâ seni tûtyâ-yı cihânsın
Ḳalbimiñ şehrine bi'llâhi Süleymân-ı zamânsın
Diyemem Yûsuf-ı Ken‘ân yüzüne nûr-ı dehânsın

---

[41] “Kendini bilen Rabb’ini bilir.” anlamına gelen Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 122-123).
[42] “Kendini bilen Rabb’ini bilir.” anlamına gelen Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 122-123).

Seni Ya'ḳûb olan elbetde bilir genc-i nihânsın
Dil-i 'âşıḳlara hem Ka'be vü hem ḥûr-ı cinânsın
Heme 'Îṣî nefesiñ sâlike cândır bi'llâh
17b Lebiniñ kevs̱er-i H̱ıżr'ı câvidândır bi'llâh

2 Sereli meykedeye 'aşkıñ ile eski ḥaṣîr
Rûz [u] şeb şem'-i h̲ayâliñle yanar beyt-i ḥaḳîr
Ne 'aḳıl var olalı zülf-i siyâhıñda esîr
Keremiñden ola yoh̲sa dil ü ḳandil-i münîr
Beni cânımdan uṣandırdı bu hicrân-ı kebîr
Gelir her demde meşaḳḳatle ṣabâ bâd-ı sefîr
N'ola bir kerre naẓar eyleseñ 'uşşâḳına sâḳî
Dü cihân içre bulurdum mesned-i devlet-i bâḳî

3 Nigehiñ 'âşıḳa ṣayyâd-ı muḥabbetde iken
Oldu miḥrâb kemân-ebru 'ibâdetde iken
Jâle-i feyż nis̱âr eyle ḥarâretde iken
Câna ḳıymaḳlıġa ġamzeñ bu cesâretde iken
Cez̲be-i vech-i münevver dil[i] ġâretde iken
Bu faḳîriñ der-i h̲âkinde melâmetde iken
Ṣalmadıñ sâye-i luṭfun serim üzre bir kez
Ne olur yâre-i pinhânıma çâre bir kez

4 Ṣalınıp pîş-i nigâhımda ṣafâlar versin
Dest-i iḥsânıñ ile h̲alḳa nevâlar versin
Sâlik-i gam-zede-i ḳalbe żiyâlar versin
Ḥâṣılı raḥm ederek z̲evḳ-i beḳâlar versin
H̲aste-i 'aşḳa gelip n'ola devâlar versin
Ġonca-i la'liñ ile neşv [ü] nemâlar versin
Yine mecz ola bu şehr-i vücudum yanar oldu
Mey ü ṣahbâ-yı derûnum yine h̲ûn-ı ciger oldu

5 N'ola bir kerrecik etseñ bu dil-i **Mis̱li**'yi şâd
Keremiñ genc[i] zevâl mi bulur ey 'âli-nijâd
Olalı mihriniñ âşuftesi ey şeyh̲ Reşâd
Çekilir çille degildir bu ḳadar ḥasret-i bâd
Beni rüsvâ-yı cihân eylediñ âh̲ir ber-bâd
Âteş-i sûz-ı derûnum olur her şebde ziyâd
18a N'ola kâr etse fiġânım saña dil-ber bi'llâh
Olur idim kerem-i maẓhar-ı Ḥaydar bi'llâh

28
[TESDÎS]

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Ey perî-peyker nigârım bî-riyâ sevdim seni
Etdim iḳrâr etmem inkâr nev-edâ sevdim seni
Terk-i ser mümkün rehiñde ḳıl vefâ sevdim seni

Yoḳ ḫilâfım nâzenînim bi'llahi sevdim seni
Fâriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilk-i ḳażâ sevdim seni

2 Yâreme merhem heme la'l-i güher-bârıñdadır
Rûz [u] şeb ârzû-yı vaṣlıñ göñlüm efkârıñdadır
Ḥâṣılı cây-ı penâhım zülfün esrârındadır
Baḫt-ı ḫurşîdim żiyâsı verd-i ruḫsârıñdadır
Fâriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilk-i ḳażâ sevdim seni

3 Külli sensin cümle 'âlem bir yañadır doġrusu
Rîş-i ḳalbe rü'yetiñ 'ayn-ı şifâdır doġrusu
Gevher-i yektâ-yı 'aşḳıñ bî-riyâdır doġrusu
Feyżine müstaġraḳ oldum ḳıl sezâdır doġrusu
Fâriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilk-i ḳażâ sevdim seni

4 Ten yakıp tâb-ı ruḫuñla derdnâk olsam yine
Tîr-i müjgânıñla cânâ sîne-çâk olsam yine
Câm-ı la'liñ bi-hûşu vü âh u nâk olsam yine
Şem'iñe ḳarşı yanıp men sûznâk olsam yine
Fâriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilk-i ḳażâ sevdim seni

18b 5 **Mis̱li**'yi Mecnûn-ı devrân etdiren Ṭûr'uñ şehâ
Ṭurra-i Leylâ ne ḥâcet beste ḳılmaḳ ḳalb-i mâ
Âteş-i sûz-ı firâḳıñ gelmede her şeb baña
Münkirânıñ cânı yanmaḳda ḥasedle dâ'imâ
Fâriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilk-i ḳażâ sevdim seni

29
[TESDÎS]

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Feyż-yâb olmaḳsa gerçekden derûnuñda emel
Evvelî bâb-ı Rıżâ'da ḳâ'im ol etme cedel
Merd-i kâmil destini ṭut ermeden saña ecel
'Âkil iseñ ṭut sözüm ġayrı yere uzatma el
Nûr-ı Ẕâtu'llâha ḳalbiñ olmaḳ isterseñ maḥal
Sür yüzüñ dergâh-ı ḫâk-i Ḥażret-i Monlâ'ya gel

2 Baḳma türlü türlü nefsiñ teşviş [ü] iġvâsına
Gel ḳarış ṣâḥib-baṣar ol vaḥdetiñ deryâsına
Sen Mesîḥî-ẕât iken düşme diviñ sevdâsına
Vuṣlat-ı yâr ol ‘azîzim baḳ kad-i bâlâsına
Nûr-ı Ẕâtu'llâha ḳalbiñ olmaḳ isterseñ maḥal
Sür yüzüñ dergâh-ı ḫâk-i Ḥażret-i Monlâ'ya gel

3 Vâṣıl-ı Ḥak'sa murâdıñ şâh-ı ‘aşḳa bende ol
Terk edip bâd-ı hevâyı cân ile efgende ol
Miḥneti ẕevḳ eyleyip âsûde [vü] ferḫunde ol
Geç tekebbürden ġubârveş ehl-i dil pâyinde ol
Nûr-ı Ẕâtu'llâha ḳalbiñ olmaḳ isterseñ maḥal
Sür yüzüñ dergâh-ı ḫâk-i Ḥażret-i Monlâ'ya gel

4 Gel ḥużûr-ı evliyâda geç ḳamudan ḫidmet et
Râḥatı ṣalb eyle rûz u şeb cefâyı ‘âdet et
Ḫâk olup ṣâḥib-dilânlar meclisinde ṣoḥbet et
Sîrete meyl eyle ġayrı ṣûretinden nefret et
19a *Nûr-ı Ẕâtu'llâha ḳalbiñ olmaḳ isterseñ maḥal*
Sür yüzüñ dergâh-ı ḫâk-i Ḥażret-i Monlâ'ya gel

5 Ṭaşradan kes pâyıñı ḳoy şehr-i ‘aşḳa bir ḳadem
Mest-i câm-ı vaḥdet ol tâ olasın ‘âlî-himem
Bir gün evvel ola gör gel lâyıḳ-ı bezm-i ṣanem
Fâ’ide gördüñ mü geçdi bâd-ı ‘ömrüñ bunca dem
Nûr-ı Ẕâtu'llâha ḳalbiñ olmaḳ isterseñ maḥal
Sür yüzüñ dergâh-ı ḫâk-i Ḥażret-i Monlâ'ya gel

6 Cân ise maṭlab eger cûlar gibi ol pây-mâl
Bî-varaḳ hem bî-mu‘allim keşf ola saña bu ḥâl
Cân niẟâr et kûy-ı yâri bulmaġa aç perr ü bâl
Gitmege râh-ı Ḫudâ'ya yalıñız emr-i muḥal
Nûr-ı Ẕâtu'llâh'a ḳalbiñ olmaḳ isterseñ maḥal
Sür yüzüñ dergâh-ı ḫâk-i Ḥażret-i Monlâ'ya gel

7 Vâḥid-i ferd olmaḳ isterseñ ṣaḥîḥen ‘âşıḳ ol
Dök sirişkin kûy-ı yârda şâh-ı ‘aşḳa lâyıḳ ol
Miẟliyâ gel sen de iḳrâr-ı Şemis'de ṣâdıḳ ol
‘Aşḳda Mecnûn ile Ferhâd'a yolunda fâ’iḳ ol
Nûr-ı Ẕâtu'llâha ḳalbiñ olmaḳ isterseñ maḥal
Sür yüzüñ dergâh-ı ḫâk-i Ḥażret-i Monlâ'ya gel

30
[TESDÎS]
Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Hep ḥurûfuñ ḫaberi noḳṭada gizli bânıñ
Ḳulu ol mürşid-i ‘aşḳıñ ola fetḥ-i bâbıñ

Dâmen-i ‘aşḳ[ı] bıraḳma ola âsân kâmıñ
Cân ni̱sâr et bu yola ḳurb-ı H̱udâ'dır câyıñ
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmıñ
Sikkesi altına gir Ḥażret-i Mevlânâ'nıñ

19b 2 H̱ânḳâhında ṣadâḳatde bulun et ḫidmet
Der-i yoḳluḳda muḳîm ol ere dest-i himmet
Ġayra baḳma reh-i ‘aşḳıñda bulursun ni‘met
Bundan özge dü cihânda ki olamaz devlet
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmıñ
Sikkesi altına gir Ḥażret-i Mevlânâ'nıñ

3 Sen de vâḳıf olayım dirseñ eger esrâra
Aç gözün münkir-i ‘aşḳ olma ṣaḳın iḳrâra
Aldanıp verme göñül teşvişe-i aġyâra
Ger ṣaḥîḥ maḳṣadıñ ermeklik ise dildâra
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmıñ
Sikkesi altına gir Ḥażret-i Mevlânâ'nıñ

4 Gözle âdâb-ı sülûku reh-i nefse gitme
Mûr-teg ol saña kemlik edene sen etme
Seni el incidir ise onu sen incitme
Bir gün evvel ṭuta gör yâr etegin fevt etme
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmıñ
Sikkesi altına gir Ḥażret-i Mevlânâ'nıñ

5 Varlıġıñdan ṣoyunup ‘aşḳ yoluna iḳrâr ver
Maḥrem olmaḳlıġa esrâr-ı H̱udâ'ya ser ver
Tâbveş her dü cihâna nefesiñden fer ver
Gel ḥaḳîḳatde ṣalın ‘aşḳ ile tâze ter ver
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmıñ
Sikkesi altına gir Ḥażret-i Mevlânâ'nıñ

6 Olayım dirseñ eger ẓâhir ü bâṭın bînâ
Mürşid-i ‘aşḳ sitânında bulun bul kîmyâ
Ḳayd-ı cûduñ bıraġıp düş yola Mecnûnâsâ
Her nefes ola zebânıñda Muḥammed Monlâ
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmıñ
20a *Sikkesi altına gir Ḥażret-i Mevlânâ'nıñ*

7 Âsitânıñda ḳarâr-gîr olalıdan **Mi̱slî**
Oldu âgâh nice yüzden ki giderdi cehli
Ṣâḥib-i ehl-i dilânı ḳomayıp bul vaṣlı
Birṭaḳım lâf-ı güẕâfıñ yoḳdur aṣlı faṣlı
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmıñ
Sikkesi altına gir Ḥażret-i Mevlânâ'nıñ

31
[TESDÎS]
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Ḥażret-i Monlâ-yı Rûm'uñ kemteri
Evvelâ ʻaşḳınıñ oldum maẓharı
Sîne-i ʻârifde buldum gevheri
H̱ûn ile âlûde göñlüm defteri
Râh-ı ʻaşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

2 Beste ḳıldım göñlü zülf ü ẖâline
Kimse vâḳıf olmamış aḥvâline
Cân ṣatarlar gûş ḳıl dil âline
Hîç baḳılmaz ʻâşıḳıñ pâ-mâline
Râh-ı ʻaşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

3 Herkes olmaz sırr-ı ʻaşḳıñ maḥremi
Hîç tükenmez ye's ü hicri mâtemi
Biñ ḳażâya daʻvet eyler her demi
Tîġ-i ġamdır rîş-i cânâ merḥemi
Râh-ı ʻaşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

4 Şâh-ı ʻaşḳıñ ḥadden efzûn bendesi
Ya nice ben olmayım efgendesi
20b Olurum her vech ile ferẖundesi
Ṣubḥa dek bülbül gibi nâlendesi
Râh-ı ʻaşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

5 Söyleyim ʻaşḳıñ saña dîvânını
Gûş ḳıl Yaʻḳûb nebî aḥzânını
Zindana ḥabs eyledi Kenʻân'ını
Görmediñ mi Kerbelâ destânını
Râh-ı ʻaşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

6 Dâ'imâ yaş dökmek olmuş ʻâdeti
ʻÂşıḳıñ başıyla oynar vuṣlatı
Câna iksîr-i muʻaẓẓam şerbeti
H̱alḳa rüsvâ eylemekdir ülfeti
Râh-ı ʻaşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

7 Gördü **Mis̱lî** Ṭûr-ı istiġnâsını
Dest-i kâmilden içip ṣahbâsını

Eylesin ẖandân Ḫudâ a‘dâsını
Müdde‘îye verdi hep ferdâsını
Râh-ı ‘aşḳı ṣanma ġâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

32
MÜSEDDES

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Çünki ‘âşıḳsın reh-i ẖûn-ẖˇâra incinmek niçin
Murġusun bâġ-ı ġamıñ gülzâra incinmek niçin
Râz-ı pinhânıñ bilinmez zâra incinmek niçin
Bî-naṣîb ḳaldıñ ise devvâra incinmek niçin
Ṭâli‘iñden aġla ey dil yâre incinmek niçin
21a Yâr meyl etmez saña aġyâra incinmek niçin

2 ‘Âşıḳânıñ istemez hemvâre şâdân eylemek
Ẕevḳdir bu kisve-i ‘unṣurda nâlân eylemek
Neş’e bulmaḳdan kinâye ḳalbi vîrân eylemek
Demmezin ġayrı nice demdir perîşân eylemek
Ṭâli‘iñden aġla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña aġyâra incinmek niçin

3 Kim ki vardır bâġ-ı ‘âlemde hemîşe şâd olur
Herkesiñ ḥâlince derdi gün-be-gün müjdâd olur
Kimi Ferhâd ‘aşḳ-ı Şîrîn'de kimi Bihzâd olur
Nâ-murâd olmuş iken kimi şeh-i dâmâd olur
Ṭâli‘iñden aġla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña aġyâra incinmek niçin

4 Böyledir âyîn[i] çarẖıñ tâ ezelden vâḳıf ol
Zümre-i ‘irfân iseñ ‘aşḳ Ka‘be'sinde ‘âkif ol
Nâzik ol ehl-i niyâz ol ‘âdet üzre nâẓif ol
Ki ricâlar eyle gâhî şem‘-i ḥüsne vâṣıf ol
Ṭâli‘iñden aġla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña aġyâra incinmek niçin

5 Hem çü **Mis̱lî** döndü iḳbâl râh-ı idbâr üzredir
Naẖs-perverdir zamâne cümle bu kâr üzredir
Ehl-i derdiñ ṣanma derdi şimdi tîmâr üzredir
Baẖt-ı nâ-sâzıñ seniñ daẖi bu pergâr üzredir
Ṭâli‘iñden aġla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña aġyâra incinmek niçin

33
[TERKÎB-BEND]
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Var mıdır râh-ı muḥabbetde fedâ nev-reste yâr
Pertev-i aṣlıyla dil-i aġyâr etdiñ kâmkâr
21b Ey dirîġ ṣandım ki mihriñde hemîşe üstüvâr
Ḫalḳ içinde şermsâr etdiñ beni ey gül-'iẕâr
Terk-i 'âşıḳ şânıña lâyıḳ görülmezdi nigâr
İnfiṣâliñden bu dil bir laḥẓa olmaz ġam-güsâr
Tîr-i 'âşıḳ râst gelir elbetde bir gün bî-şümâr
Bâ-ḫuṣûs aġyâr-ı bed-rûy-ı siyâhıñdır bu kâr
Saña 'âşıḳ biñ ise şeydâ-yı 'aşḳa ṣad hezâr
Yazayım sîne kitâbında bulunsun der-kenâr
Añladım mâhiyyetin bir nebẕesin ey meh biraz
Keselim aydın 'abâsı olmasın ḫâmem dırâz

2 Dil ne mümkün eylesin 'âlemde bir dem irtiḳâ
Olmamaḳ ḫandân ḳısmetdir ezelden bî-riyâ
Ṭâli'-i ḫurşîd mi etdi sipihri iḫtifâ
Kilk-i ḳudret böyle yoḳ tîr-i ḳażâya intihâ
Her cefâ vü cevre etmek lâzım elbet iḳtidâ
Fehm-i kün aḥvâl-i 'uşşâḳân ḳalbiñde şehâ
Ḥâl-i menfûriyyetinden iḥtirâz düşmez saña
Her ḫaṭâ-yı 'âşıḳı 'ayn-ı s̱evâb bil ḳıl vefâ
Aldanıp aġyâra buġż etmek düşer mi şânıña
Kesb-i 'irfân eyleyip gel âşinâ ol bul żiyâ
Böyledir âdâb-ı Mevlâ-yı Rumî evvel Reşâd
Ġoncasın bâġ-ı ḥaḳîḳatde timâr ol hem küşâd

3 Lâyıḳ-ı şem'-i muḥabbet mi olur ey ġonca-ter
'Âşıḳ [u] ma'şûḳ beyninde bula aġyâr ṣafer
Muṣḥaf-ı ḥüsnü ne bilsin münkirândır kör ü ker
Ḥubb-ı ebnâ-yı derûna ey begim verme keder
Ehl-i derdiñ ḳalbin işkest etmege eyle ḫaẕer
Yâr-i bî-hem-tâ ile leyl ü nehâr eyle sefer
Dil-nüvâz ol feyż-i Mevlânâ'ya 'arḳ ol ser-te-ser
Böyledir aḥvâl-i 'âlem nîk ü bed eyler güẕer
Başı üzre herkesiñ devrânı bir gûne döner
Devr-i Âdem'den beri ḥâlâ neler olmuş neler
Pây-mâl ol ḳalb-i âgehlerle eyle ülfeti
22a Çâk ḳıl ṣûret ḥicâbın göresin tâ sîreti

4 Cân verip ṣâḥib-dilâna bul ḥayât-ı câvidân
Dü cihânda hem mu'în olsun saña hem müste'ân
Bâd-ı 'aşḳla varlıġıñ bulsun fenâ ey nev-civân
İmtiḥân-ı ġayrıdan geç eyle nefsin imtiḥân
Sa'y ḳıl ḳurb-ı Ḫudâ'ya açıla genc-i nihân

Olasın câ-rûb-keş-i dergâh-ı feyż-i ḥâṣiyân
Mûrveş râh-ı erenlerde hemîşe reh-revân
Ḫâtem-i ‘aşḳı bulup sen ol Süleymân-ı zamân
Şâh-bâzım ‘âşıḳ-ı ṣâdıḳlara budur nişân
Ḳal‘a-i eş‘ârımı fetḥ eyleyendir şâdmân
Eylerim tâ ḥaşre dek bu ṭarz ile lâf u güẕâf
Sâye-i Monlâ-yı Rûmî'de olaldan *lâ-teḫâf*[43]

5 Etme ḫâricden tekellüm bulmaḳ isterseñ viṣâl
Eyleme efsâne sözlerle a **Mis̱lî** ḳîl ü ḳâl
Cüst [ü] cû et kûy-ı yâri eyle gel andan su’âl
Söylesin dünyâ vü mâ-fîhâda her ṣaḥib-kemâl
Her kelâmı etme taḥrîr el verir ol ġayr[ı] lâl
Bâġ-ı dildârdan yaña şimdengeri aç perr ü bâl
Destiñe elbet geçer ammâ geçermiş sîn ü sâl
Bu cihânda bulması ṣâdıḳ muḥib emr-i muḥâl
Taḳviyet ver bulsun artıḳ ülfet-i ṣûrî zevâl
‘Âlem içre cümle nâsıñ iltifât[ı] mekr ü âl
Ey göñül gel uṣlan artıḳ el verir bî-kârlıġıñ
Geç göçüñden ver fenâya elde cümle varlıġıñ

34
RAMAŻÂNİYYE

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Şâdmân etdi dil-i zâr[ı] hilâl-i Ramażân
Ġarḳ-ı nûr oldu ṭulû‘unda bu şeb kevn ü mekân

2 Eyleyip ẕâtını is̱bât şeşenbe gecesi
22b Ṣandılar nefḫa-i İsrâfil o dem oldu ‘ayân

3 Zeyn olup arż u semâ şu‘le-i teşrîf ile
Buldu ṣıbyân-ı zamân cümle ḫalâyıḳ yeñi cân

4 Cân ile oldu meserretle şeref-yâb cümle
Ḳalmadı şükrün edâ etmedik hîç nükteverân

5 Tâb u fer verdi heme ehl-i dilânıñ tenine
Giyinip câm-ı ṣıyâm mâh-ı mübârek Ramażân

6 Şehr-i iḳlîm-i Mıṣır'da Ḥasaneyn ravżasına
Doldu ferdâsı günü ṣâf-be-ṣaf mes’ele-ḫˇân

[43] “Korkma.” (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31…) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa’ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa’ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçar. Allah da O’na “Korkma.” şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

7 Ehl-i tevḥîde gelip feyż-i dil-ârâm nihân
Gâh ‘aşḳ[ı] geh[i] hüzün geh[i] diñlerdi Ḳur'ân

8 Yana pervâne göñül ḳandil-i raḫşân yerine
Belki düşmez idi şükrâne bu naḳdîne-i cân

9 Bu maḳâm-ı Ḥasaneyn Ka‘be-i s̱ânî ne gümân
Cem‘-i ervâḥ-ı ḳudüs baḫş olur hem rûḥ-ı revân

10 Cümlesinden birisi olmadayım feyżine ġarḳ
Etmede ‘aşḳ-ı Ḫudâ beyt-i dilimde cereyân

11 Çok çalışdım ki ḳaṣâ’id-gu olam evvelde
Ḥâṣılı oldu müyesser o maḳâm içre zebân

23a 12 Revnaḳ-ı ‘aşk verip baḫş-ı ṣafâ rûḥa hayât
Yerlere geçdi vücûdu yine fısḳ [u] hezeyân

13 Erişip dîde-i Ya‘ḳûb'a pirâhen-i Yûsuf
Rûşen-i dîde olup oldu ḥacîl melekiyân

14 Ṭutdu âfâḳ[ı] żiyâsı ne ẓulüm ḳaldı ne dûd
Birṭaḳım ehl-i ḍalâl göñlüne düşdü helecân

15 Ḳapanıp ‘ayn-ı ‘adû oldu küşâd çeşm-i derûn
Serilip raḥmet-i Ḥaḳ nûruna dalmaḳda cihân

16 Ser-te-ser ḳandil-i raḫşânla minârât donanıp
Eyledi şa‘şa‘ası arż u semâda leme‘ân

17 Yoġ iken ḥabbe-i pür-vâḥidesi pek çoġunuñ
Ḫâne-i ehl-i faḳîre bereket doldu hemân

18 Rûḥ-ı Monlâ'dan erer **Mis̱li**'ye bu naẓm-ı laṭîf
‘Avn-i Ḥaḳ erdire her sâliki maḳṣûda hemân

20 Merḥabâ on bir ayıñ serveri ey mâh-ı ṣıyâm
Oldu cârî dil-i ‘uşşâḳda bu feyż-i revân

35
[TES̱MÎN]

Müfte‘ilün / Müfte‘ilün / Fâ‘ilün

1 Gör dilimi beste ḳılan âgehi
Çây-ı penâh eyledim ol dergehi
Bir şeb idi gördüm onu nâgehî
Revzen-i dilden ararım ol mehi

23b *Âh mine'l-'aşḳı ve ḥâlâtihî*
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-'aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî[44]

2 Ḳurdu göñül âteş içinde binâ
Pûte-i 'aşḳ içre bulup kîmyâ
N'olduğumu pek bilemem bî-riyâ
'Aḳl u fikrim bir yaña ben [bir] yaña
Âh mine'l-'aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-'aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî

3 Cûş ederim tâ-be-seḥer eşk ile
Nâlelerim perdesidir sünbüle
Bendeyim cân[ım] ile îmân ile
Ḥaşr olayım tâ ki o sulṭân ile
Âh mine'l-'aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-'aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî

4 Tâb-ı ruẖ-ı şem'ine pervâneyim
Bülbül-i nâlân-keş-i dîvâneyim
Zülf-i perîşânına bir şâneyim
Âteş-i 'aşḳına hemîn lâneyim
Âh mine'l-'aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-'aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî

5 Ṣubḥa degin etdi nevâkârımı
Gûşuna bir kez ḳomadı zârımı
24a Yağmaladı elde olan varımı
Vermişim ol şâha ben iḳrârımı
Âh mine'l-'aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-'aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî

---

[44] Âh! Aşkın elinden ve onun hâllerinden
Âh! Yüreğimi yakan yandıran hararetinden
Ki nazar etmezim senden gayrı güzele
Andolsun! Allah'a ve onun âyetlerine (Mevlânâ)

6 Çeşmimi nemnâk ederek intiẓâr
Bağrımı ḥûn eyledi encâm-ı ṭâr
Ḳoymadı destimde be-cüz’ iḫtiyâr
Ya nice ben olmayayım ġam-güsâr
Âh mine'l-‘aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-‘aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî

7 Mışr-ı vücûdum olalı iftirâḳ
Eşk-i dü çeşmim Nil eder iştiyâḳ
Aç gözünü ḥüsn-i Züleyḥâ'ya baḳ
Yûsuf-ı ma‘niyle edip ittifâḳ
Âh mine'l-‘aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-‘aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî

8 Çâh-ı muḥabbet olalı meskenim
Dûzaḫ-ı nîrâna döner her yanım
Ten ola germ-âbe göñül külḫanım
Pîrehenim oldu bu âteş benim
Âh mine'l-‘aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-‘aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî

24b 9 Kûşe-i ḥasretde olup ser-be-ceyb
Minber-i ‘uşşâḳda oldum ḫaṭîb
Derd-i derûnum bilemez her ṭabîb
Çâre yine yârdan olur ‘an-ḳarîb
Âh mine'l-‘aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-‘aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî

10 ‘Aşḳ-ı şererdir sözümüñ nüktesi
Pister-i ‘ârzûda yatar ḫastesi
Bâġ-ı ḥaḳîḳiñ gül-i nev-restesi
Oldu cihân kâkülünüñ bestesi
Âh mine'l-‘aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-‘aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî

11 Peyk-i ṣabâ yâre ilet defterim
Kimseye fâş eylemezem ol derim
Vermezem aġyâra nihân gevherim
H̱ûn-ı cigerle doludur sâġarım
Âh mine'l-'aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-'aynü illâ ġayriküm
Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî

12 Verdim ise sâḳiye bir 'arż-ı ḥâl
Eylemedi derd-i nihânım su'âl
Ḥâl-i dilim şerḥini emr-i muḥâl
Ben kim ile eyleyeyim ḥasb-i ḥâl
Âh mine'l-'aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓara'l-'aynü illâ ġayriküm
25a *Uḳsimu bi'llâhi ve âyâtihî*

13 **Mis̱li**-i bî-çâre gelip dâ'imâ
Câm-ı feyż cur'asın[ı] eyler ricâ
Ġayrı ḳapıya edemez илticâ
Ẓâhiri vü bâṭını vü intihâ
Âh mine'l-'aşḳı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbi bi-ḥarârâtihi
Mâ naẓaru'l-'ayni ilâ ġayr kim
Aḳsam-ı bi'llâh ve âyâtihi

36
MUH̱AMMES

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Sitti Zeyneb mevlidi 'uşşâḳ[ı] etdi kâm-yâb
H̱alḳa ẖalḳa oldular ehl-i ṭarîḳat verdi tâb
Oldu icrâ âyin-i Monlâ-yı Rûmî bî-ḥicâb
Bağrım etdi muṭribiñ naġmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâḳ bî-ḥesâb

2 Cümle aṣḥâb-ı ṭarîḳat ḳıldı icrâ-yı kemâl
Mevlevî'ler açdılar ol ẕâta ḳarşı perr ü bâl
Feyż-yâb oldu o şebde nice nice ehl-i hâl
Bağrım etdi muṭribiñ naġmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâḳ bî-ḥesâb

3 Evliyâu'llâha ervâḥ cümlesi hep erdiler
Cân u dilden sâlik-i 'aşkıñ ġubârın sildiler
Herkesiñ ḥaẓmı ḳadar ṣahbâ-yı 'aşḳı ṣundular
Bağrım etdi muṭribiñ naġmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâḳ bî-ḥesâb

4 Çıḳdı âfâḳa ṣadâ-yı ism-i Hû cevlân edip
Mest-i câm-ı vaḥdet oldum ‘işret-i ‘irfân edip
Nev-muḥammes söyledim tâ ṣubḥa dek nâlân edip
Baġrım etdi muṭribiñ naġmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i ‘uşşâḳ bî-ḥesâb

25b 5 ‘Âcizim şükründe Mıṣr'ın oldu ḳalbim irtiḳâ
Mis̱liyâ ḫâkiñde buldum ṣad hezârân kîmyâ
Kilkimi gûyâ ede feyż-i erenler dâ’imâ
Baġrım etdi muṭribiñ naġmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i ‘uşşâḳ bî-ḥesâb

37
TAḪMÎS-İ ĠAZEL-İ ESRÂR DEDE EL-MEŞHÛR-I ŞÂḤİBÜ'D-DÎVÂN ḲUDDİSE SIRRAHU'L-‘AZÎZ

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 ‘Âşıḳlarıña vuṣlat-ı envârı unutma
Allâh için olsun dil-i bî-ẕârı unutma
Mihrin meyile sâlik-i ḫûn-ḫˇârı unutma
‘Azm-i sefer etdiñ dil-i nâ-çârı unutma
Gitdiñ güzel ammâ bu dil-efgârı unutma

2 Lâyıḳ mı bıraḳmaḳ beni hicriñle belâda
Ümmîd-i dili gül gibi gel eyle küşâde
Maḥmûr-ı ġamım la‘l-i lebiñ ṣun n'ola bâde
Gâhîce uyandıḳca şebistân-ı ṣafâda
Şol gece olan ṣoḥbet-i hemvârı unutma

3 Lâyıḳ mı ki âzürdeligiñ ehl-i niyâza
Luṭf eyle kerem ḳıl güzelim başlama nâza
Dil nâle eder ṣubḥa degin beñzedi sâza
Vardıḳca şeker-ḫˇâba girip pister-i nâza
Ne zehir içer dîde-i bîdârı unutma

4 Ol bâġ-ı ḥaḳîḳatde pesendim mey-i gül-reng
‘Uşşâḳa lebiñ zülf-i kemendim mey-i gül-reng
Hep ḫûn-ı ciger-nûşum efendim mey-i gül-reng
Nûş eylediğiñ demler efendim mey-i gül-reng
Bu mest-i zehir-nûş u elem-ḫˇârı unutma

5 Efġân ile geçdi şeb-i ḫurşîd [ü] ḳamerler
Bir kerre viṣâl luṭufu olmaz mı ḫaberler
Çeşmim yaşıla jâlelenir berk-i fecerler
Kâküllerini şâneye çekdikce seḥerler
Yâdıña getir ḳalb-i giriftârı unutma

26a 6 Sevdâlara dûş etdi beni zülf-i siyâhıñ
Ṣaḥrâda ḳoyup ʻâşıḳ[ı] nâz oldu penâhıñ
Senden de degildir bu reviş baẖt-ı siyâhıñ
Âyînede gördükce ḳaçan ẖasta-nigâhıñ
Luṭf eyle ṭabîbâ men-i bîmârı unutma

7 Meh-tâb-ı cebîniñ şeb-i müştâḳı dilimde
Sürẖ-i ruẖunuñ âteş-i ʻuşşâḳı dilimde
Tâ bezm-i elest ʻahdi vü mîs̱âḳı dilimde
Aḥvâlimi yazdım bütün evrâḳı dilimde
Destiñdeki mecmûʻa-i nâ-çârı unutma

8 Hîç yoḳ mu mürüvvet ʻacabâ dil-ber-i raʻnâ
H̱ûn oldu göñül ḥasret ile lâne-i ẖamrâ
Ṭâḳat mı gelir cân mı dayanır bu ne cânâ
Ben ṣabr edeyim derd ü ġam-ı hecriñe ammâ
Sen de güzelim etdigiñ iḳrârı unutma

9 Bilmem ki ne sûz ile dil-i zârımı yaḳdıñ
Kâkülleriniñ silsilesin boynuma ṭaḳdıñ
El bağlı deriñde dururum ġayrıya baḳdıñ
Aġlatmayacaḳdıñ yola baḳdırmayacaḳdıñ
Ol vaʻde-i tekrâr-be-tekrârı unutma

10 Feryâdımı her şebde bu gülşende bilirsin
Rüsvâ-yı cihân olduġum ʻaşḳıñda bilirsin
Giryân u perîşân beni kûyuñda bilirsin
Hicrânıñ ile çekdigimi sen de bilirsin
Her vech ile dîdâra sezâvârı unutma

11 Yoḳ ġayrıya ḳaṣd-ı nigehim sensin efendim
Dûr etme ḳapıñdan beni ey zülf[ü] kemendim
Mis̱lî saña bir bendedürür şâh-levendim
Yoḳ ṭâḳati hicrânıña luṭf eyle efendim
Dil-ẖasta-i ʻaşḳıñ olan Esrâr'ı unutma

38

TAẖMÎS-İ ĠAZEL-İ DERVÎŞ ṢABRÎ EL-MEŞHÛR-I ṢÂḤİBÜ'D-DÎVÂN ḲUDDİSE SIRRAHU

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

26b 1 Men âh çekmez idim ʻuşşâḳıña meydânıñ olsaydı
Giderir bulma mümkün mü ʻaceb iḥsânıñ olsaydı
Fedâdır râh-ı ʻaşḳıñda serim [de] yanıñ olsaydı
Ne aġlardım gözüm yaşın silen dâmânıñ olsaydı
Ne ġam yerdim ser-i zülfüñde dil mihmânıñ olsaydı

2 Verâ-yı perdeyi bilseñ eder idiñ sükûn ey dil
Ḳażâya râżı ol olma hemîşe ser-nigûn ey dil
Ġam-ı gerdûna incinme ki ol eylene gün ey dil
O mest-i fitne-cûya râst gelseydiñ o gün ey dil
Elinden ḳurtulur muyduñ eger biñ cânıñ olsaydı

3 Muḥabbet kâsesin doldur mey-i ʻaşḳ ile mâl-â-mâl
Döne idbârı gerdûnuñ ola hem-sâye-i iḳbâl
Geçer bir gün gibi kervân-ı ʻömrüñ ḳaflesi fi'l-hâl
Ṣabâ erdikce şemʻ-i bezme olmazdıñ perîşân-ḥâl
Seniñ pervâne kibrît-i dil-i sûzânıñ olsaydı

4 Ḳavî berkit o şâh-ı ʻaşḳa iḳrârı göñülümden
Muṣayḳal eyle hemvâre çıḳar jengârı göñlümden
Ṣaḳın yer bulmaya cânâ hevâ ṣarṣarı göñlümden
Çıḳardıñ ey ġam-ı ḫâṭır-nişîn-i yâri göñlümden
Derûn-ı dil gibi bir kûşe-i vîrânıñ olsaydı

5 Hemîşe ṣofra-i sâz ol a **Mis̱lî** olma gel cimri
Reh-i dildâra saʻy eyle amân olmayasın cebrî
Sözüm diñler iseñ ey dil dehâna alma hîç mekri
Yine genc-i viṣâl-i yâr açılmazdı saña Ṣabrî
Eger cismiñde her bir mû ʻazîmet-ḫˇânıñ olsaydı

39
TAḪMÎS-İ ĠAZEL-İ MÛMA İLEYH
Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Viṣâliñ bezmine ḫˇâhiş hemîn rıṭl-ı girân oldu
Saña dil verdigim ḫalḳ-ı derûna râyegân oldu
Bilirim meclis-i aġyârda sehv-i lisân oldu
Meded sâḳî vücûdum râh-ı ġamda nâ-tüvân oldu
Ġubâr-ı tevbe dâmân-ı dile kûh-i girân oldu

27a 2 Bu cürmüm eyle pûşîde çıḳar ḫâṭırdan evhâmı
Şikest oldu bugünler ʻâşıḳıñ ṣabr ile ârâmı
Bu taḫmîs ʻafvıña maġrûr ile ḳayd oldu encâmı
Ṣıḳıldım ḥasret-i meyden tehî olsun getir câmı
Mis̱âl-i dâne-i engûr çeşmim nem-çekân oldu

3 Ḳabûl eyle niyâz-ı ʻâşıḳ-ı fermân-beri luṭf et
Sitânıñdan ayırma dilsitânım çâkeri luṭf et
Sipihriñ yandı ḳahrıyla[45] salik-i serseri luṭf et
Yetişdir şîr-i pistân-ı rez-i feyż-âveri luṭf et
Ki mehd-i ġuṣṣada ṭıfl-ı diliñ kârı fiġân oldu

---

[45] Bu kelimeden sonra fazladan bir "ki" eki vardır.

4 Efendim ḥasretiñle olmuşum cân ile dil-rîşiñ
Yedim çekmem ṣabırdan sen de raḥm eyle bıraḳ nîşiñ
Ġubârveş isterim olmaḳ hemîşe pây-ı der-pîşiñ
Şitâb etsin mey-âver nıṣfı ḳaldı şîşe-i ʿayşıñ
Meded erbâb-ı meclis bîm-i cândan nîmcân oldu

5 Bulundu fetḥ eder ṣâḥib-dilân müşkillere sâḳî
Yanıp pervâne maḥv oldu elem bülbüllere sâḳî
Naṣîḥat ḳıl ṣabâya dökmesin kâküllere sâḳî
Yine feyż ü feraḥ bir yerden erdi dillere sâḳî
Yetişdirdi ʿaraḳla bâdeyi himmet-resân oldu

6 Nigâh-ı merd-i Allâh'ıñ ḳulûb[u] zîb ü fer etdi
Aḳıp iksîr-i güftârı ne ḫâṣ kâna es̱er etdi
Velâkin derd-i pinhânım be-ġâyetle beter etdi
Hevâ-yı rûḥ-ı Cem rindâna bez̠l-i sîm ü zer etdi
Yine sermâye-i keyf-i dü bâlâ der-miyân oldu

7 Açılmaz **Mis̱li**yâ nâ-puḫteler içre bile ṭabʿım
Göñül ʿanḳâ-yı meşreb düşemez âb-ı gile ṭabʿım
Ḳuyûdât-ı ʿanâṣır cümlesin ister sile ṭabʿım
Yine Ṣabrî ḫurûş-ı maʿni-i rengîn ile ṭabʿım
Sarây-ı naẓma hem fevvâre-i ṣahbâ-feşân oldu

40
TAḪMÎS-İ ĠAZEL-İ FUŻÛLÎ EL-MEŞHÛR-I ṢÂḤİBÜ'D-DÎVÂN ḲUDDİSE SIRRAHU

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

27b 1 Bende bugünlerde ʿaşḳıñ âteş-i efrâdı var
Bî-menendim ṣanma senden ġayrı bir dil-şâdı var
Mihriñi naḳş etmege her dem diliñ Bihzâd'ı var
Bende Mecnûn'dan füzûn ʿâşıḳlıḳ istiʿdâdı var
ʿÂşıḳ-ı ṣâdıḳ benim Mecnûn'uñ ancaḳ adı var

2 Sensin ey meh bâʿis̱-i ʿaşḳım icâd-ı aḳdemi
Geçmesin sensiz efendim ʿömrümüñ hîçbir demi
Cevriñ eglencem firâḳıñ oldu derdim maḥremi
N'ola ḳan dökmekde mâhir olsa çeşmim merdümi
Nutfe-i Ḳâbil'dür ü ġamzeñ gibi üstâdı var

3 Bağrım oldu iftirâḳ-ı ḥasretiñle ġarḳ-ı ḫûn
Yandı sâmânım efendim cismimi ḳıldı zebûn
İştiyâḳıñ cânıma kâr eyledi ḥadden füzûn
Ḳıl tefâḫür kim seniñ hem vâr men tek ʿâşıḳıñ
Leyli'niñ Mecnûn'u Şîrîn'iñ eger Ferhâd'ı var

4 Düşmüşüm âh bir ‘aceb derd-i nihân-ı müşkile
Etmezem şerḥ u beyânı münkirân u ġâfile
Baġladım her bir umûrum şâh-ı ‘aşḳa cân ile
Ehl-i temkînim beni beñzetme ey gül bülbüle
Derde yok ṣabrı onuñ her laḥẓa biñ feryâdı var

5 Ehl-i ḥaḳ görse bu naẓmım ḥarfini irşâd olur
Âşinâ-yı Ḥaḳ olanlar ḫurrem [ü] dil-şâd olur
Münkirânıñ olsa manẓûru eger nâ-şâd olur
Öyle bed-ḥâlim ki aḥvâlim görende şâd olur
Her kimiñ kim devr cevrinden dil-i nâ-şâdı var

6 Daḳḳ-ı bâb etmekden ayrılma ḥużûr-ı Ḥaḳḳ'da
Ṭâḳ-ı ebrû-yı nigârı taḥrir et evrâḳda
Günde biñ bir türlü gevher kilkiñe ḳonmaḳda
Gezme ey göñlüm ḳuşu ġâfil feżâ-yı ‘aşḳda
Kim bu ṣaḥrânıñ güẕer-gehlerde çoḳ ṣayyâdı var

7 **Mis̱li**'ye nâṣiḥ olurlar özünü bilmez cuhûl
‘Aşḳ ile var oldu ‘âlemde onu bilmez ‘uḳûl
28a Kerbelâ-yı ‘aşḳda ser vermekde olmaz dil melûl
Ey Fużûlî ‘aşḳ men‘in kılma nâṣiḥden ḳabûl
‘Aḳl tedbîridir ol ṣanma ki bir bünyâdı var

41
TAḪMÎS-İ ĠAZEL-İ MELEK EFENDİ

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Buldu dil Loḳmân'ını tîmâra ḥâcet ḳalmadı
Açdı ümmîdim gülü gülzâra ḥâcet ḳalmadı
Sâḳiyi buldum bugün ‘ayyâra ḥâcet ḳalmadı
Mevc-i ṭab‘ım cûş eder efkâra ḥâcet ḳalmadı
Şem‘-i ‘aşḳa yandı göñlüm nâra ḥâcet ḳalmadı

2 Olamaz şimdengeri baña penâh kâkül gibi
Ḫâl-i Hindû-yı ḫayâl[i] çeşmime fülfül gibi
Feyż-i Mevlânâ ile dil-şâd olup sünbül gibi
Bülbül-i bî-çâreye açıldı yârim gül gibi
Müjde ey murġ-ı seḥer kim zâra ḥâcet ḳalmadı

3 Bî-başîret ḳalb-i ‘âşıḳdan olur mu âşinâ
Oldu ehl-i vaḥdete eş‘âr-ı ḫâmem kîmyâ
Ey ‘azîzim feyż-i Mevlânâ'ya yoḳdur intihâ
Etme pey-der-pey bize teklîf-i bâde sâḳiyâ
Bir ḳadeḥ mest eyledi tekrâra ḥâcet ḳalmadı

4 Ḥamdüli'llâh oldu her naẓar [bizim] mir'âtımız
Yed-i bîd erer velâyet devletine destimiz
Bî-meḥâbâ ṣundu câmı oldu hüşyâr mestimiz
Bülbülâsâ vaṣf-ı gül-rûyuñla geçdi vaḳtimiz
Sırr-ı dil fâş oldu baḳ inkâra ḥâcet ḳalmadı

5 Çün elest mîs̠âḳının̄ ʻahdiyle oldum büt-perest
Mis̠li iḳrâr eyleyip cân ile oldum büt-perest
Der olup cây-ı penâh şevḳiyle oldum büt-perest
Bir Melek ṭabʻıñ yine ʻaşḳıyla oldum büt-perest
Nâṣiyemden âşikâr iḳrâra ḥâcet ḳalmadı

42

TAH̱MÎS-İ ĠAZEL-İ LEYLÂ H̱ÂNIM EL-MEŞHÛR-I SÂḤİBÜ'D-DÎVÂN RAḤMETU'LLÂHU ʻALEYH

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

28b 1 Sâlik-i ʻaşḳıñ demi ʻÎsâ olur ʻâlem bu ya
Baʻż rehde şaẖṣ-ı nâ-bînâ olur ʻâlem bu ya
Bâġ-ı maʻnîde ʻaceb ʻanḳâ olur ʻâlem bu ya
Gâh ʻâşıḳ merd-i bî-pervâ olur ʻâlem bu ya
Gâh olur kim târik-i dünyâ olur ʻâlem bu ya

2 Ẓann ile vâḳıf olunmaz ʻâşıḳıñ aḥvâline
Zâhidiñ yek z̠erre ṣıġmaz bu serâ'ir ʻaḳlına
Ṣûret-i ḥâliñ görüp de açma aġzın daẖline
Luṭf [u] ḳahrı bir gelir çarẖıñ maʻârif ehline
Zehr ise nûş etdigi ṣahbâ olur ʻâlem bu ya

3 Taẖt-ı dilde pâdişâhım Ḥażret-i Monlâ-yı Rûm
Sâyesinde eyleriz her dü cihân içre ḥükûm
Münkire nisbet şebân rûz çalarız def ü ḳudûm
Dil çerâġ olmuş iken bezmiñde sâḳî hem çü mûm
Şimdi kârıñ nâz u istiġnâ olur ʻâlem bu ya

4 Ol putuñ hep nüktesi şimdi bütün eşʻârda
Cân u dil ser-mest [ü] ḥayrân curʻa-i esrârda
Ḥażret-i ẖünkâra oldum tâ ezel iḳrârda
Vażʻ-ı küstâẖânemi ʻayb etme kûy-ı yârda
Vaṣla dâ'ir dilde bir ẖûlyâ olur ʻâlem bu ya

5 Egri dil olmaz ẖaberdâr emr-i *kâf [u] nûn*[46]dan
Âşinâ-yı Ḥaḳ olur mu bî-naṣîb bu nûrdan
Neş’e-yâb olur mu bundan sırrı bu mechûlden
Şimdi göñlüm mürde olduysa raḳîb-i şûmdan
Bir gün ‘avn-i yâr ile iḥyâ olur ‘âlem bu ya

6 Münkiri iḍlâle ṣaldı **Mis̱li**yâ hep ṣûretiñ
Ehl-i ‘irfân meclisinde oldu dâ’im şöhretiñ
Bülbül-i Monlâ-yı Rûm'sun artdı derd-i ḥasretiñ
Yoḳsa Leylâ Ġâlib'i tanẓîre şimdi ḳudretiñ
H̱âme bir gün bülbül-i gûyâ olur ‘âlem bu ya

7 Eylerim ta‘lîm-i‘aşḳı leyl [ü] rûz Mecnûn'dan
Sözlerimiñ naẓm[ı] her bir gevher-i meknûndan
29a Neş’e gelmez ṭab‘a ẕerre ‘aḳl-ı Eflâṭûn'dan
H̱ânḳâh-ı Mevlevî'de çekme ġam gerdûndan
Dest-gîriñ Ḥażret-i Monlâ olur ‘âlem bu ya

43
TAH̱MÎS-İ ĠAZEL-İ VÎRÂNÎ ḲUDDİSE SIRRAHU

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Şükür Ḥaḳḳ'a der-i Ḥünkâr'da bî-hem-tâ zerim vardır
Göñül burcunda bir Şems-i żiyâ-yı aẖkerim vardır
Reh-i ‘aşḳıñda bir bâd-ı sefîr-i ṣarṣarım vardır
Bi-ḥamdi'llâh s̱enâ-gûyum elimde defterim vardır
Dilimde lâ-fetâ ‘illâ Aliyyü'l[47]*-ekberim vardır*

2 Ḥüsâme'd-dîn Veled cânım iki deriñ dil ‘uşşâḳı
Âteş-bâz maṭbaḥında eyledim ahdi vü mîs̱âḳı
Firâḳ-ı âteşim ile n'ola yaḳsam bu evrâḳı
Bugün mest-i ẖarâbâtım elimde cur‘a-i bâḳî
İçip nûş eylerim onu ‘Alî'den kevs̱erim vardır

3 Ṣadef aġzım açılsa dürr-i meknûnuñ ṣaçar çok
Onuñçün münkirâne naẓmım olmuşdur bütün ok
Bu müşkü ger ki ‘âşıḳsañ meşâm-ı ẖâṭıra bir ḳoḳ
Ne ġam ġuṣṣa ẖavâricden dilâ bir ẕerre şübhem yoḳ
İki ‘âlemde bi'llâh[a] benim bir Ḥaydar'ım vardır

---

[46] Kâf ve nûn harfleriyle oluşan kelime “kün”dür ve “ol” anlamına gelir. Allah bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız “ol” demesi yeter. Ol dediği şey hemen oluverir (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En’âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68) (Yılmaz, 1992: 89).

[47] “Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi kılıç yoktur.” ifadesinin kısaltılmış hâlidir. Zülfikâr, Hz. Muhammed’in, Hz. Ali’ye armağan ettiği ve Hz. Ali’nin kahramanca kullanmasıyla ün kazanmış, ucu çatallı, meşhur kılıçtır (Yılmaz, 1992: 100).

4 Ṭutup pîr-i muġânıñ destini ṣahbâlar[ı] içdim
‘Aliyyü'l-Murtażâ Ḥaydar Muḥammed râhına gitdim
Ṣırâṭ[ı] ölmeden evvel ṭarîḳ-i ‘aşḳ ile geçdim
Fenâ-yı faḫri fi'llâhım ferâġat râhını gitdim
Bi-ḥamdi'llâh ‘Alî râhı öñümde rehberim vardır

5 Gürûh-ı sâḳi-i nâza ġulâmım bâṭın u ẓâhir
Der-i meyḫânede ṣahbâyı nûş etmek baña fâḫir
Bu taḫmîs ehl-i rindânıñ yanında nüsḫa-i nâdir
Ḥasan şâhım Ḥüseyn mâhım imâm ‘Âbidin [ü] Bâḳır
Ḥaḳîḳat ilmine hâdî ḥaḳîḳat Ca‘fer'im vardır

6 Heme Allâh Mevlânâ Muḥammed Ḥaydar efġânım
Nehârü'l-leyl bular ‘aşḳında gûn-a-gûn ġazel-ḫ̌ânım
29b Ḥadîce Fâṭımâ ḫayru'n-nisâdır dînim îmânım
İmâm Kâẓım Rıżâ'dandır Taḳî dînim Naḳî cânım
Tamâmet elli biñ tâc-ı güzîde ‘Asker'im vardır

7 Cemâliñ Ka‘be'sin ḳılsam ṭavâf[ı] kâmkâr olsam
Yanıp ‘aşḳıñla kül olsam der-i ḫâkiñde var olsam
Varıp ol bezme mest olsam ḫurûş [u] bî-ḳarâr olsam
Muḥammed Mehdi'niñ cânâ yolunda sînesâr olsam
Ḥaḳâyıḳ câna minnetdir göñülde istegim vardır

8 Gürûh-ı ehl-i ‘âşıḳlar bu yolda cümle ḥâk oldu
Nehârü'l-leyl sirişk-i seyl-i çeşmiñde semâk oldu
Hemân bir hû [vü hây] ḳaldı vücûdu çâk çâk oldu
Yezîdîler zaḥımnâk oldu ‘âşıḳlar[sa] pâk oldu
Bu çeşmim cümle ḫâk oldu içimde cevherim vardır

9 Umûrun eyledi teslîm bu **Mis̱lî**yâ bir üstâda
Gümân [u] şübheden oldu der-i Monlâ'da âzâde
Kodu ser ‘aşḳ râhında ṣalâ Mecnûn'a Ferhâd'a
Virânî'yim benim cânım fedâdır âl-i evlâda
Münâfıḳ boynun urmaġa elimde ḫançerim vardır

44
[MURABBA‘]

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Heme üftâde-i göñlüm der-i ḫâkiñde yatar
Merdüm-i dîdelerim râh-ı ḫayâliñde yatar
Ṣanma aġyâr beni râḥat künücünde yatar
Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar

2 Beni terk eylemez ol yâr-i pesendîde-edâ
Bilir ol bende-i ṣaddâḳını ṣormaz aṣlâ
Çoḳ uzaḳsın heme yanındasın ammâ ḥâlâ

Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar

3 Eylese ḳatlime fermân dile edvâ gibidir
Zehr ise ṣunduğu ‘uşşâḳına kîmyâ gibidir
30a Ṣanma kendiñ gibi bâbında heyûlâ gibidir
Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar

4 İki ‘âlemde efendim şeh-i devrânım odur
Rîşe-i bağrıma her laḥẓada Loḳmân'ım odur
Ġamla Ya‘ḳûb olayım Yûsuf-ı devrânım odur
Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar

5 Beni hep terbiyedir ḳasdı cefâdan naẓar et
Sözümü ‘ârif iseñ gûşuña la‘l [ü] güher et
Dil-i **Mis̱lî** gibi râhında o şâhıñ ḥaẕer et
Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar

45
[MURABBA‘]

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Sâḳiyâ mihriñ serimde encüm-i devlet baña
Lâyıḳ-ı vaṣlıñ degildir bu gedâ himmet baña
Ḳahr u luṭfuñ câm-ı ‘aşḳıñ gün-be-gün yüklet baña
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña

2 Her neye mâlik isem bi'llâh seniñ iḥsân yine
Pertev-i feyżiñle oldu bâġ-ı dil ḫandân yine
Nîst kes şâhımdan oldu derdime dermân yine
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña

3 Câmi‘-i ‘aşḳ içre şeb rûz ḳıblegâhımsın benim
Râ ḳaşıñ miḥrâb ḳıblem secdegâhımsın benim
Revzen-i câna żiyâ-güster çi mâhımsın benim
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña

4 Hem-nişîn-i ṣoḥbet olmak yek nefes câna bedel
Ehl-i ‘aşḳa rü’yetiñ biñ şems-i tâbâna bedel
Ẕerre luṭfuñ ṣad hezârân derd-i hicrâna bedel
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña

30b 5 Ẕerre isti‘dâdı yoġken **Mis̱li**'niñ ‘aşḳ bâbına
Senden aḫẕ etdi heme nûru dil-i bî-tâbına
Ben ne ḥâcet söyleyim ma‘lûmdur erbâbına
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña

46
MÜSTEZÂD

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün
Mef'ûlü / Fe'ûlün

1 Ey dil-ber-i Mevlâyi-i ḫûbân sekirem
Luṭf eyle dem-â-dem
'Aşḳ nemedini baġlamışım ḳaddime muḥkem
Ṭutdum onu lezem

2 Şevḳ ile girip maṭbaḫ-ı hicrâna ṣoyundum
İşkeste derûndum
Olduñ baña sen cânıma her vech ile hem-dem
Ey şâhid-i maḥrem

3 Bu sikke-i mihriñ serime oldu selâmet
'Uḳbâda sa'âdet
Ṭutsam yanaraḳ yaḳılaraḳ her şeb-i mâtem
Ḳalmazdı bu mübhem

4 Tennûre mi tennûr mu 'aceb sûz-ı firâḳıñ
Müjdâd iştiyâḳıñ
Egnimde cefâ ḫırḳası dil-i rişe merhem
31a Yoḳdur buña şübhem

5 Her leyl ü nehâr çille-keşân olmaz idim men
Feyż eylemeseñ sen
Dermeklige bir deste gülüñ gül-bün-i a'ẓam
Eşkim aña şebnem

6 Ocaġ-ı Ateş-bâz'a serim ḳoymada ḳaṣdım
Efzûn ola derdim
Evvel ki perîşân olayım âḫiri ḫurrem
Hîç ḳalmaya bir ġam

7 Esmâ-yı şerîfiñle semâ' eyleyelim âh
Ḥâl el vere nâgâh
Nefḫ eyle dil-i mürdelere tâ ola Âdem
Ey 'Îṣi-i Meryem

8 Sulṭân Veled âyinine kim ede ta'ẓîm
Cânın bula teslîm
'Uşşâḳ mecâlis-i derûnda ola ekrem
Sâlike bu iḳdâm

9 Sulṭân-ı şeh-i 'aşḳa revân ol cûyveş yâr
Ey **Mis̱li**-i nâ-çâr
31b Enhâr-ı füyûżâtını ba'dez eyle raḳam

Ḫâmûşî vü ebkem

47
MÜSTEZÂD

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün
Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Yandı ṣabrım dûd-ı ḥasretle ḳarârım çâre-sâz
Eyleme cevrin dırâz
Döndü ümmîdim ḫazâna nev-bahârım şîve-nâz
Eylerim dâ’im niyâz

2 İltifâtıñla n'ola etseñ beni ġamdan ḫalâṣ
Dîdemi nemden ḫalâṣ
Çıḳmasın eflâke her şeb âh u zârım şâh-bâz
Etme benden iḥtirâz

3 Egnime tennûre-i ʻaşḳıñ giyelden ey perî
Çeşmimiñ olduñ feri
Baġladım elf[î]-nemed mihriñ yanarım sırr-ı bâz
ʻAşḳıma ver imtiyâz

4 Sikke-i hicriñ giyelden olmuşum Mecnûn-ı ʻaşḳ
Leyli-i meftûn-ı ʻaşḳ
Deste-gül oldu elemler reh-güẕârım ehl-i râz
Çıḳdı ʻayyûḳa âġâz

5 Maṭbaḫ-ı sırr-ı Ateş-bâz'dan şerer düşdü dile
32a Maṭlabım gelmez ele
Nây gibi ṣad şerḥa oldu cism-i zârım ser-firâz
Gitdi ṭâʻat u namâz

6 Çeng [ü] ṭanbûr u ḳudûm u def gibi sînem dögüp
İḫtiyârım terk edip
Ṣubḥa dek döndüm rebâba girdigârım yâr-bâz
Defter-i ʻuşşâḳa yaz

7 Ḫırḳa-i rüsvâlıġı egnime aldım *lâ-teḫâf*[48]
Oldum ʻaşkıñla ṭeḫâf
Ḳalmadı destimde ġayrı iḫtiyârım dil-nüvâz
Âsitânıñdır ḥicâz

---

[48] “Korkma.” (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31…) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa’ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa’ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçar. Allah da O’na “Korkma.” şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

8 Nice biñ bir çilleñi çekmekdeyim olmaz ḫitâm
Ġayr[ı] luṭfun ḳıl devâm
Ḳıl teraḥḥum gel gel ‘ömr-i pâydârım mey-ṭırâz
Ver bu **Mis̱lî**'ye piyâz

48
MÜSTEZÂD
Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün
Mef‘ûlü / Fe‘ûlün

1 Ey nev-res-i maḥbûb ḥükûmet seniñ olsun
Fermân benim olsun
Ol bâġ-ı leṭâfetiñe râḥat seniñ olsun
32b Nâlân benim olsun

2 Pervâneye ḳarşı yanayım tâb-ı ruḫuñla
Bir şem‘a gibi men
Gel leyl ü nehâr yaḳmada ‘âdet seniñ olsun
Sûzân benim olsun

3 Ḫandân olasın verd-i behiştveş gül-i ra‘nâ
‘Uşşâḳıña ḳarşı
Ḳıl naġme feṣâḥatle melâḥat seniñ olsun
Seyrân benim olsun

4 ‘Aşḳıñla beni eyleme bî-tâb meh-i enver
Yoḳ ṭâḳat-i cismim
Bî-çâre bu mücrimlere raḥmet seniñ olsun
Peymân benim olsun

6 Raḥm eyle bu dervîş-i perîşânıña dil-ber
Ḳurtar beni ġamdan
Aġyârımı ḳahr etmede nuṣret seniñ olsun
Cânân benim olsun

7 Dil ṣabr edemez oldu begim hasret-i nâra
Artmaḳda firâḳım
33a Luṭf eyle bu ‘uşşâḳıña ġayret seniñ olsun
Sulṭân benim olsun

8 Elden gidiyor ḥâlini gör **Mis̱li**-i nâ-çâr
Ey ṣâḥib-i esrâr
Gel eyleme me’yûs bu ni‘met seniñ olsun
‘İrfân benim olsun

49
MÜSTEZÂD

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün
Mef'ûlü / Fe'ûlün

1 Ey 'âşıḳ-ı bî-çâre dile ni'met ü raḥmet
Ey bâḳi-i devlet
Feyżiñ umarız leyl ü nehâr ile mürüvvet
Ey yâr-i ḥaḳîḳat

2 Bir yerde ḳarâr eyleyemez cân temelli
Gel eyle tesellî
'Aşḳıñla eder ġayırıla eylemez ülfet
Hep umduġu himmet

3 Mihrin güherin ḫatem-i dil eyleyeliden
'Aşḳa gireliden
Artmaḳda hemîn sînecigim içre ḥarâret
Bilmem ki ne ḥikmet

4 Şeb tâ-be-seḥer artmaḳdadır dâġ-ı derûnum
33b Pek zâr [u] zebûnum
Firḳat kuşesinde ḳalalı gelmede s̱ıḳlet
Gelmez bu ne ṭâḳat

5 Kesmez yine ümmîdini biñ türlü belâla
Senden saña nâle
'Uşşâḳ-ı ḳażâ-zedeniñ ḥâline şefḳat
Etmek ne sa'âdet

6 Ḫâşâk [ü] ḥâs u ḫâr-ı ġam-ı hecriñe batdım
Bilmem neye çatdım
Her demde perîşân olur iḳlîm-i muḥabbet
Efġân eder elbet

7 Luṭfuñla nigâh eyle ki ḳahrıñdan uşandı
Ammâ ne dayandı
Mis̱lî gibi hîç var mı 'aceb çekmede s̱ıḳlet
Hem bir nice müddet

50
ŞAṬRANC-I DÎVÂN[49]
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1

Râh-ı 'aşḳı	isteyen dil	rehberi bul	ibtidâ
İsteyen dil	rehberi bul	ibtidâ	ḳıl cân fedâ
Rehberi bul	ibtidâ ḳıl	cân fedâ	eyle baña
İbtidâ	ḳıl cân fedâ	eyle baña	ṣubḥ u mesâ

34a 2

Ṣıdḳ ile gir	bu yola sen	bî-ser ü pâ	cân olup
Bu yola sen	bî-ser ü pâ	cân olup	kâmil olup
Bî-ser ü pâ	cân olup	bu yola sen	evvel edip
Cân olup	kâmil olup	evvel edip	terk-i hevâ

3

Neng ü nâm[ı]	terk edip gel	bâde-nûş ol	'aşḳ ile
Terk edip gel	bâde-nûş ol	'aşḳ ile	ol Ḥaḳ ile
Bâde-nûş ol	'aşḳ ile	terk edip gel	lâyıḳ ile
'Aşḳ ile	ol Ḥaḳ ile	lâyıḳ ile	eyle ṣafâ

4

Ḳalbiniñ tâ	gevherini	eyleyip pâk	ol edîb
Gevherini	eyleyip pâk	ol edîb	feyż-i ḥabîb
Eyleyip pâk	ol edîb	gevherini	olur naṣîb
Ol edîb	feyż-i ḥabîb	olur naṣîb	şek yok buña

[49] Şatranç, halk edebiyatında aruz vezniyle yazılan nazım şekilleri arasındadır. Aruzun *müfte'ilün / müfte'ilün / müfte'ilün / müfte'ilün* kalıbıyla yazılan musammat gazellere verilen addır. Bu şiir, şatranç nazım şeklinden ziyade -bütün özelliklerini taşımamakla birlikte- vezn-i âhar nazım şekline benzemektedir. Yazmada şiirin bazı kelimeleri numaralandırılmıştır. Biz de bu numaraları esas alarak şiiri vezn-i âhar şeklinde yazmayı uygun bulduk (Ayrıntılı bilgi için bkz. Dilçin, 2004: 362-366). Şiire dikkatle bakıldığında görülecektir ki bazı mısralarda başka vezinler de kullanılmıştır. Benzer bir şiir için bkz. Özgül, 2006: 424-425.

5

Ehl-i ‘aşḳıñ	imbiginden	gel çekilip	ter gibi
İmbiginden	gel çekilip	ter gibi	ḳaynar gibi
Gel çekilip	ter gibi	imbiginden	cûlar gibi
Ter gibi	ḳaynar gibi	cûlar gibi	aḳ **Mis̱li**'yâ

51

TÂRÎḪ-İ MÜLÂḲÂT

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Nâgehân meftûn olup bir dil-bere
Vaṣl-ı ḫûlyâsınla oldum nâ-tüvân

2 ‘Aşḳ[ı] evvel bir ḳolay kâr añladım
Oldum âḫir bâġ-ı ġamda pâsbân

3 Gördüğümde zülfüñe ṣayd eyledi
Ḳıble oldu baña oldum ebruvân

34b 4 Ġamze-i cellâdına emr eyleyip
Bî-muḥâbâ urdu câna nâgehân

5 Ḳahramân olsa düşer mümkün degil
‘Aşḳına elbetde bir âşûb-ı cân

6 Pençe-i bâzûsuna bir kez geçen
Yoḳ aña bir dem azâd olmaḳ ‘inân

7 Zülf[i] ḳullâbında biñ dil bestedir
Çeşm[i] âhû böyle bir âfet zamân

8 Eyledi bir fend ile şimdi beni
Burc-ı aḳreb sâ‘atinde yelḳovân

9 Söyledim târîḫ-i nev **Mis̱lî** tamâm
Etdi ṭab‘ım yeñiden o dür-feşân (1282)

52

TÂRÎḪ-İ DÎVÂN-I ‘ÂCİZ

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Bâde-i sulṭân-ı ‘aşḳ[ı] nûş edip
Ḥubb-ı Ẕâtu'llâha ṭutdum ihtimâm

2 Peyk-i ilhâm-ı İlâhîdir sözüm
Söyleyen dilde digerdir ve's-selâm

3 ‘İlm-i ṣûrî dersini bilmem henûz
Kütb-i ma‘nâdan alıp dersim tamâm

4 Bî-fer ü bî-ḥarf iken göründü ‘aşḳ
Gevher-i yektâya mâlik oldu fâm

5 Söylesin **Mis̲lî** bu şeb târîḫini
Hû deyüben buldu dîvânım ḫitâm (1286)

MURABBA‘LAR

53
[MURABBA‘]

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ḳanda olsam ey mürüvvet ma‘den[i] sensin murâd
Ol efendim sevdigim her bir murâdıñ üzre şâd
Eyle ‘uşşâḳ-ı dili hicr ü firâḳıñdan azâd
Sûz-ı ‘aşḳ[ı] lâne-i göñlümde sen etdiñ icâd

2 Kâkül-i pür-çîniñe baġlanmışım yoḳdur rehâ
Ṭâḳ-ı ebrû-yı siyâhıñ oldu çün miḥrâb baña
35a Ṣafḥa-i ḥüsnüñ ḥurûfu ḫâl-i fülfüldür şehâ
Eyle sulṭânım beni vaṣlın meyiyle dil-küşâd

3 Bâġ-ı ‘aşḳıñ meyvesi feryâd u âhımdır benim
Ṭurra-i zülf-i siyâhıñ ‘izz [ü] câhımdır benim
Ayıran senden beni baḫt-ı siyâhımdır benim
Nâzenînim ḥasretiñle oldu ‘aşḳım izdiyâd

4 Görmedim bir sen gibi hîç çeşm[i] fettân dil-beri
Mülk-i ḥüsnüñ taḥtı göñlüm çün sen olduñ serveri
Ser-firâzım çâre-sâzım burc-ı baḫtım aḫteri
Devr-i bezmiñ eyleme eyle beni luṭfuñla yâd

5 Bî-nevâ-yı âhıma hem-râz olup oldum rebâb
Cânıma kâr etdi sûz-ı firḳatiñ oldum kebâb
Eşk-i çeşmim cûş eder tâ ṣubḥa dek ṣanki gül-âb
Mis̲li baḫtım yâr degil onuñ için rûzum sevâd

54
MURABBA‘
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 ‘Âşıḳım ḥüsn-i dil-âviziñe ṣûrî ma‘nevî
Mîm ḥâliñ elf dâliñ etdi ‘aşḳda Dehlevî
Ṣubḥ-ı âhım deşt-i ġamda oldu raḳṣ-ı Mevlevî
Lem‘a-i envâr-ı ḥüsnüñdür göñüller pertevi

2 Söyleyim doġrusunu müştâḳıñım ey dil-rübâ
Ḳoymuşum cân u serim râhıñda şeksiz bî-riyâ
Doġ hidâyet âsumânıñdan bu şeb ey meh-liḳâ
Lem‘a-i envâr-ı ḥüsnüñdür göñüller pertevi

3 Dil esîr-i zülfüñ oldu yaḳma ḥasret nârına
Cevr edersin pek de ḳıyma ‘âşıḳ-ı nâ-çârıña
35b ‘Andelîbâsâ fiġânım ṣubḥa dek gülzârıña
Lem‘a-i envâr-ı ḥüsnüñdür göñüller pertevi

4 Naġme-i âhımdan etme mihribânım iḥtirâz
Âteş-i sûz-ı derûn taḳrîr eder bu dil-nüvâz
Âsitânıñda dem-â-dem eylerim vaṣlın niyâz
Lem‘a-i envâr-ı ḥüsnüñdür göñüller pertevi

5 Bâb-ı ḫâkiñde ḳuluñdur **Mis̱li** ey mâh-ı hilâl
Ġayrı yerde eylemez ‘aşḳıñda eyler perr ü bâl
Dil seniñ meftûnuñ oldu ġayrıya etme su’âl
Lem‘a-i envâr-ı ḥüsnüñdür göñüller pertevi

55
[MURABBA‘]
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Mest-i medḫûşum bugünler aldı ‘aḳlım bir civân
Ḳaşı ṭuġrası gibi etdi elif ḳaddim kemân
Dûd-ı âḥımla yıḳılmaḳda der-i ḳalb-i virân
Ḳalmadı tende liyâḳat oldu baġrım ḫûn-feşân

2 Noḳṭa-i ḥâl-i siyâhı gibi her rûzum siyâh
Dönmede berk-i ḫazâna bâġ-ı ümmîd-i giyâh
Oldu kârım dem-be-dem ‘aşḳ ile etmek âh u vâh
Ḥasretiñle oldu ‘aşḳım cümle ḫalḳa dâsitân

3 Göñlümü dûş etdi âḫir özge bir sevdâlara
Başımı ṣaldı o fitne bir ‘aceb ṣaḥrâlara
Vaṣlını ḳoydu dirîġa şimdicek ferdâlara
Söndü pür-şevḳ-i çerâġım artdı derdim bî-girân

4 Eşk-i çeşmim dâ’imâ Ceyḥûn eder ol şîvekâr
Yaḳdı ‘aşḳıñ ḳandil-i raẖşânını encâm-ı kâr
36a Tîġ-ı ḥasret tîrveş etdi derûnum içre kâr
Aña mecbûr olduġum hep nâsa oldu râyegân

5 Âsitân-ı meykede-bâz **Mis̱li**yâ ayrılma sen
Nûş edip la‘l-i şarâb andan [ki] hîç dûr olma sen
Luṭf-ı sâḳî el verir ġayrı ile yorulma sen
Ṣabr ḳıl cevr ü cefâya bir gün olur sâyebân

56
MURABBA‘
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Bu şeb bir mehle ülfet eylemekde âşinâ yoḳdur
Velâkin ṭarz [u] eṭvârı güzel ammâ ṣafâ yoḳdur
Ḳıyâfet yoṣmadır endâm-ı ẖulḳunda żiyâ yoḳdur
Eder ülfet tek-â-pûlarla onuñçün vefâ yoḳdur

2 Eder çoḳ ‘âşıḳı evvel görüşde zülfüne berdâr
Amân bilmez eder baġrını müjgânı ile ẖûnbâr
İnanma iltifât eyler ise ol şûẖ saña zinhâr
Eder ülfet tek-â-pûlarla onuñçün vefâ yoḳdur

3 Ṣaḳın dil verme mihrine düşersin va'llahi ẖâra
Alırsa pençeye bir kez düşürür lücce-i nâra
Gel ey ‘âşıḳ meyil verme o şûẖ-ı çeşm-i ġaddâra
Eder ülfet tek-â-pûlarla onuñçün vefâ yoḳdur

4 Nihâl-i ḳâmet-i verde cefâyı eylemiş kisvet
Eger efgendesin añlarsa etmez ‘aşḳına raġbet
Ki sen ṣanma o meh-rûyla olurum lâyıḳ-ı vuṣlat
Eder ülfet tek-â-pûlarla onuñçün vefâ yoḳdur

5 Bu **Mis̱lî** bilmeyip düşdü belâ-yı ‘aşḳına nâgâh
Cefâ tîġıyla etdi ẖirmen-i ‘ömrüm o meh kûtâh
36b Nehârü'l-leyl viṣâlin iştiyâḳıyla çekerdim âh
Eder ülfet tek-â-pûlarla onuñçün vefâ yoḳdur

57
[MURABBA‘]
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Düşdü dil etmez seni dil-ber fedâ
Sen de inṣâf-ı mürüvvet ḳıl baña
‘Âşıḳ-ı ġam-ẖ˘âreyim eyle vefâ
Sen benim ol cümle ‘âlem bir yaña

2 Her dü ‘âlem mûyuña olsun fedâ
Sen hemân ‘uşşâḳıña eyle ‘aṭâ
Cümlesinden kemteriñdir bu gedâ
Eyleme dergâh-ı luṭfuñdan cüdâ

3 Şem‘-i vechiñ dillere verir żiyâ
Zülf-i bûyun ‘arż eder peyk-i ṣabâ
Başıma bir devlet olduñ ey hümâ
Bulmadım şâhım gibi men bî-riyâ

4 Cümle maḳṣûd-ı göñülsün meh-liḳâ
H̱âk-i pâyiñ çeşm-i câna tûtiyâ
Câm-ı ‘aşḳıñdan içelden men şehâ
Oldum ebrûlarla ẖâle âşinâ

5 Etdi saña cism ü cânım iḳtidâ
Düşmesin araya aġyâr bed-liḳâ
Rûz [u] şeb vaṣlın ederdim ilticâ
Etme **Mis̱lî**'yi efendim nâ-sezâ

58
[MURABBA‘]
Müstef‘ilün / Müstef‘ilün

1 Göñlüm alıp bir dil-rübâ
Yaḳdı beni ser-tâ-be-pâ
Raḥm eylemez bir vech ile
‘Uşşâḳına eyler cefâ

2 Çeşm[i] siyeh müjgânı oḳ
Efgendesi müştâḳ[ı] çoḳ
Nâzında hîç aḳrânı yoḳ
Kim görse olur mübtelâ

37a 3 Bir deste güldür ruẖları
Ḥüsnüñde ‘âlem müşteri
‘Aşḳ ile oldum serseri
Biñ cân ile ben ḳul aña

4 Şimdengeri şâhımdır ol
Men Yûsuf'um çâhımdır ol
Her şeb benim mâhımdır ol
Oldur murâdım bî-riyâ

5 **Mis̱lî** düşelden ‘aşḳına
Hîç ‘aḳlı gelmez başına
Baġlandı dil [ol] zülfüne
Bî-iẖtiyâr ey cân-fezâ

59

MURABBA‘

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1 Ne etdimdi saña ben ser-firâzım
Gücenmişsin baña sen şâh-bâzım
Deriñde müstecâb eyle niyâzım
Ḳuṣûrum ber-ṭaraf ḳıl çâre-sâzım

2 Bu ser-mest ‘âşıḳıñ bî-ḥad günâhı
Ġamıñla eyleme rûzum siyâhî
Dil ü cânıñ sen olduñ pâdişâhı
Ḳuṣûrum ber-ṭaraf ḳıl çâre-sâzım

3 Kemend-i firḳatiñ ḳaddimde muḥkem
Ne etdim şâhıma yek ẕerre bilmem
Bıraḳdıñ bendeñi işkeste pür-ġam
Ḳuṣûrum ber-ṭaraf ḳıl çâre-sâzım

4 Sitem sözlerle baġrım oldu pür-ḫûn
Nehârü'l-leyl gözümüñ yaşı Ceyḥûn
Ben oldum sen ṣaçı Leylâ'ya Mecnûn
37b Ḳuṣûrum ber-ṭaraf ḳıl çâre-sâzım

5 Bilirsin **Mis̱li**'de çoḳdur ḫaṭâlar
Aña baḳma efendim et ‘aṭâlar
Miyânım yâya döndürdü cefâlar
Ḳuṣûrum ber-ṭaraf ḳıl çâre-sâzım

60

[MURABBA‘]

Müstef‘ilün / Müstef‘ilün

1 Çoḳdan beri ey bî-vefâ
N'oldu sebeb küsdüñ baña
Lâyıḳ mı ey ġonca saña[50]
Şimdengeri etmek fedâ

2 ‘Aşḳıñla oldum ḫûn-feşân
Günden güne ḥâlim yamân
Ruḫṣat verirseñ nev-civân
Taḳrîr edem derdim saña

3 Ḥalḳa duyurduñ râzımı
Âh eylediñ hep kârımı
Bilmez idim sulṭânımı

---

[50] Bu kelime metinde “beni” olarak yazılmıştır. Kafiye gereği biz “saña” olarak yazdık.

Böyle cefâ-keş bî-riyâ

4 Yaḳdıñ dil[i] etdiñ kebâb
Girmez ġamıñla çeşme ḫˇâb
Hîç ḳoymadıñ cismimde tâb
Düşmez idi bunlar saña

5 **Mis̱lî** saña ḳurbân iken
Her emriñe fermân iken
ʻAşḳıñla ser-gerdân iken
Etdiñ fedâ ey meh-liḳâ

61
MURABBAʻ
Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Baḳ ne hâle girdi ʻuşşâḳıñ naẓar ḳıl ey perî
Râhıña bî-şek fedâ cânımla âgâh ol seri
Yoḳdur imkânı seniñ ḫâkiñden olmaḳlıḳ berî
38a Gel açıl ʻuşşâḳa ḳarşı ḥüsn [ü] ʻaşḳıñ peykeri

2 Nice mümkündür göñül terk etmek ey gül-fem seni
Ol ḫam-ı gîsûlarıñla beste ḳıldıñ bendeñi
Olmuşum üftâde-i ʻaşḳıñ azâd etme beni
Gel açıl ʻuşşâḳa ḳarşı ḥüsn [ü] ʻaşḳıñ peykeri

3 Oldu muʻtâdım heme şeb rûz cânâ câm-ı mey
Kimse maḥrem râzıma olmaz olur âvâz-ı ney
Ḥasretiñle çıḳmada eflâke hûy [u] hây [u] hey
Gel açıl ʻuşşâḳa ḳarşı ḥüsn [ü] ʻaşḳıñ peykeri

4 N'ola şâd etseñ efendim ḫâṭır-ı işkestemi
İltifât-ı nîm-nigâhıñdır derûnum merhemi
Senden özge nîst şâhâ sûz-ı ʻaşḳım hem-demi
Gel açıl ʻuşşâḳa ḳarşı ḥüsn [ü] ʻaşḳıñ peykeri

5 Ben begim kimden kimi ifşâ edem bu ḥâlimi
Kimse bilmez ki nedir ʻuşşâḳıñıñ aḥvâlini
Bu nice bâbıñdadır bilmez misin bu **Mis̱li'**yi
Gel açıl ʻuşşâḳa ḳarşı ḥüsn [ü] ʻaşḳıñ peykeri

62
[MURABBAʻ]
Müstefʻilün / Müstefʻilün

1 Ey gül-ʻiẕâr-ı nev-bahâr
Kârım ḳılıp âh ile zâr
Lâyıḳ mıdır şimdengeri
Etmek beni âşuftekâr

2 ‘Aşķıñla rüsvây eylediñ
‘Aķlım[ı] yaġma eylediñ
Vaṣlın mu‘ammâ eylediñ
Gitdi elimden iḫtiyâr

3 Sensin göñülde pâdişâh
Ķaṣdı dilim bî-iştibâh
38b Sensin baña dil-ber penâh
Rûyum siyâh dil şermsâr

4 Taķdîr ezeldir ne'yleyim
Ermez elim ben n'işleyim
Niceye dek ṣabr eyleyim
Luṭfuñ ile ķıl kâmkâr

5 ‘Aşķıñla şeb tâ-be-seḥer
Oldu kebâb yandı ciger
Bu ṭarz ile ḥasret çeker
Yaķdı beni bu intiẓâr

6 Çoķ ‘âşıķı etdiñ sezâ
Bezm-i viṣâle dil-rübâ
Cân u teni buldu ṣafâ
Ben böyle ķaldım ġam-güsâr

7 Ḥaddiñ degil **Mis̱lî** saña
‘Arż-ı viṣâl etmek aña
Sen bir gedâsın ol şehâ
Bâb-ı amânda ķıl ķarâr

63
[MURABBA‘]
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Ne etdimdi ben o yâre
Düşürdü vâde-i nâra
Derûnum oldu biñ pâre
Dirîġâ âh sitemkâre

2 Beni incitdi cevriñle
Ḫarâb etmekde hicriñle
Ölürsem ġayr[ı] derdiñle
Budur taķdîre ne çâre

3 Nigâh-ı ķaṣdı cân almaķ
Serim ṣaḥrâlara ṣalmaķ
Beni dondan dona atmaķ
Yazıķ o çeşm-i ġaddâre

4 Tenim ‘aşḳıñla ḫâk etdi
Ġam-ı tîġıñla çâk etdi
Firâḳıñla helâk etdi
Beni döndürdü pergâre

39a 5 Bu **Mis̱lî** n'eyledi bilmem
Demiş ki vaṣlımı vermem
Sirişk-i çeşmini silmem
Yazıḳ oldu bu nâ-çâre

64
[MURABBA‘]
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Pek güzelsin ġonca-tersin sevdigim
‘Âşıḳa bir derd-i sersin sevdigim
Bî-menend ‘işve digersin sevdigim
Derd-i dilden bî-ḫabersin sevdigim

2 Ḥüsn içinde vechiñe yoḳdur uyar
Kim görürse olur elbetde şikâr
Cümlesinden ben birisi âşikâr
Sen bu ḥüsn ile ḳamersin sevdigim

3 Nîm-nigâhıñ ḳoymadı dilde şu‘ûr
Ġayr[ı] luṭf et ḳalmadı bende ṣabûr
Vaṣfıñ için etdi bu eş‘âr ẓuhûr
Mülk-i Çîn[e] müşk-i tersin sevdigim

4 Bunca demler ḥâlimi etdim beyân
Olmadıñ bir kez dıraḫt-ı sâyebân
Yandı cânım ben naṣıl etmem fiġân
Ḳaddime miḥnet kemersin sevdigim

5 Kimse çekmez bu cefâyı ey hümâ
Dil bilir ḳıymetini ey cân-fezâ
Biñde bir olmaz bu sırra âşinâ
Mis̱li'ye yektâ gühersin sevdigim

65
MURABBA‘
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Sînemi def gibi ‘aşḳda gerdigim
Vech[i] vardır râhıña ser verdigim
Cân u cismim râhıñ üzre serdigim
Olmadı esrârıña bir erdigim

39b 2 Ḳoydu ḥayretde beni her ḥikmetiñ
Câna tîġ-ems̱âl işler firḳatiñ
Ehl-i ‘aşḳa böyle midir ‘âdetiñ
Olmadı esrârıña bir erdigim

3 Ḳoymadıñ ẕerre elimde iḫtiyâr
Fitne-i çeşmiñle oldum ġam-güsâr
Göñlüm aldıñ olmadıñ hîç baña yâr
Olmadı esrârıña bir erdigim

4 Ḫˇâb-ı râḥat ḳoymadıñ çeşmimde hîc
Ḳorḳarım ki baña açıldı bu genc
Bî-nihâyet eylemekden cevri gec
Olmadı esrârıña bir erdigim

5 Şem‘-i ruḫsâra çekip dâ’im niḳâb
Oldu **Mis̱lî** âteş-i ġamda kebâb
Ṣubḥa dek şi‘r ile mânend-i rebâb
Olmadı esrârıña bir erdigim

66
MES̱NEVÎ

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ey nihâl-i ġonca-i gülzâr-ı firdevsden nişân
Vech-i mir'ât-ı mücellâ-yı Sikender'sin ‘ayân

2 Ey dudaġ[ı] ḥavż-ı kevs̱er naḳd-i vaḳt-i Ḥaydarî
Nefḫa-i rûḥ-ı muḳaddes burc-ı baḫtım aḫteri

3 Gülşen-i bâġ-ı ḥaḳîḳat vâris̱-i Monlâ-yı Rûm
Oldu teşrîf-i vücûduñ ‘âleme bâb-ı ‘ulûm

4 Ẕât-ı pâkiñ oldu mürde-dillere âb-ı ḥayât
Buldu ‘uşşâḳ-ı ṭarîḳat râh-ı ‘aşḳıñda necât

5 Âteş-i hicrâna lâyıḳ görme ey şâh-ı cihân
Müstemend bî-çâreyim geldim hümâ-yı lâ-mekân

6 Erdigim devlet yeter kim iltifât-ı ẕâtıña
Nûr-ı feyżiñden uruldu sır göñül mir'âtıña

40a 7 Ḫâk-i pâyiñ tûtiyâ-yı Iṣfahânîdir baña
Âsitânıñ seng-i beyt-i âsumânîdir baña

8 Mâye-i şevḳ [ü] sürûrum göñlümüñ eglencesi
Gülşen-i bâġ-ı ṣafânıñ nev erişmiş ġoncası

9 Maḳṣadım sû-i penâhım sensin ey pâkîze-ẕât
Râh-ı ‘aşḳda ‘âli-şânıñ fetḥ-i bâb-ı müşkilât

10 Ṣayd-ı ‘aşḳıñdır göñül murġu şikâr olmaz [mı] ki
Zülf-i pür-çîniñ ṭuzaġı olalı vermez [mi] ki

11 Âsitânıñ ṭaşına yüzler sürüp bu dil-şikest
İsterim bulmaḳ hemîn bâbıñda şâhım ma‘delet

12 Ney gibi ṣad şerḥa etdi bu cigergâhım firâḳ
Sûznak etdi beni râh-ı ṭalebde iştiyâk

13 Bâb-ı elṭâfıñda maḥrûm eyleme kân-ı vefâ
Bilirim iḥsân[ı] bî-ḥadd u ‘ad [u] cûdü’s-seẖâ

14 Eyle iḥyâ *küntü kenz*[51]iñ maẖzen[i] ṣâḥib-reşâd
Feyż-i Mevlânâ'ya maẓhar eyle şevḳ olsun ziyâd

15 Gerçi kim lâyıḳ degilsem de mürüvvet yoḳ mudur
Teşne-i derd-i dilâna ‘aṭf-ı himmet yoḳ mudur

16 Düşmüşüm bir vâdi-i nîrâne ey ṣâḥib-dilân
Yandı dil pervâneveş oldu dü çeşmim ẖûn-feşân

17 Rîş-i cânım merhem-i Loḳmânı sensin ey ṭabîb
Iżṭırâbımdan ölüp tâ ṣubḥ olunca ‘andelîb

18 ‘Aḳlımı târân edip zülfüñ gibi sevdâ-yı ‘aşḳ
Öyle Mecnûn'um ki Leylâ mı diger mi nîst farḳ

19 Kâse-lîs-i ẖˇân-ı ‘aşḳıñdır göñül ey mihribân
Girmez oldu ẕerre sensiz çeşmime kevn ü mekân

20 Deşt-i ḥüsne ḳıl tecellî ‘âşıḳım Mûsâ gibi
Nefẖa-i la‘liñ erişdir cân bulam ‘Îsâ gibi

21 Nâr-ı ḥubbuñ ile ölürsem ne devletdir kebâb
Olurum muṭrib içinde nâyveş yâẖûd rebâb

22 Perde-i âhım kemândan ẖârice çıḳdı gene
Telleri oldu şikest zülfüñ erişdirdi gene

23 Ḳahramân [u] Rüstem-i ġam yâreler açmaḳdadır
Hem bu yüzden senġ-i aġyâr dâ’imâ artmaḳdadır

---

51 “Ben gizli bir hazineydim.” anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

24 Söylesin ‘âlem ne derse cümlesi eyler güẕâr
Murġ-ı ‘aşḳıñ lânesi göñlümde olsun ber-ḳarâr

25 Şerḥa şerḥa etse münkir dâmeniñ elden ḳomam
Nâḳışım çün râh-ı ‘aşḳda isterim olmaḳ tamâm

40b 26 Mihriñi muḥkem edip bend tâb-ı ḳaddimde nihân
Çâk çâk olsam da etmem ismiñi şâhım ‘ayân

27 Bâde-i şâhid-perestim ḥâl-i zârım âşikâr
Kimse bilmez dil kimiñ meftûn[u] ġonca gül-‘izâr

28 Gerçi kim ṣûretde biñ maḥbûbadır göñlüm fütâd
Eyleyen ṣûrî tecessüs olamaz bizden reşâd

29 Maḳṣad-ı meyl-i derûnum sensin ey şeh-bâz-ı ‘aşḳ
Bulmadım şâhım gibi sulṭân-ı ehl-i râz-ı ‘aşḳ

30 Rûy-ı elṭâf-ı kemâl[i] Ḥaḳ saña vermiş ezel
Dünye vü ‘uḳbâ vü rıḍvân vaṣlıña olmaz bedel

31 Ḳıble-i ‘uşşâḳsın ẓâhir ü bâṭın şübhesiz
Aḥsen-i taḳvîm ṣıfâtıñ bî-menendim şübhesiz

32 Dâḫil-i ‘aşḳ olmayan bilmez ḥurûfât kimdedir
Bilmez a‘mâ sırr-ı ‘aşḳ-ı Ḥaḳḳ'a mir'ât kimdedir

33 Noḳṭa-i bâdan ḫabersiz şöhretim zındîḳ demiş
Bilmeyen âl-i ‘abâyı Rabb'isinden dûr imiş

34 Ḫânedâna cân fedâkâr olmayan mel‘ûna yûf
Ṣad hezârân istivâsın bilmeyen Mecnûn'a yûf

35 Ẕâtına kim secde ḳılmazsa beli hem cindir ol
Kim ki baş ḳoymaz derine mürşidiñ şeyṭândır ol

36 Çoḳ şükür bildik vücûd-ı Âdem içre her ne var
Oldu her ṣâḥib-dilândan remz-i ma‘nî âşikâr

37 Cânımı ḳılsam fedâ şükrâne düşmez ben saña
Himmet-i feyżiñ nihâyetsiz olupdur bi'llâha

38 Vaṣfıña açdım dehânım gerçi küstâḫım bu şeb
Her ne söylersem degil evṣâf-ı ẕikriñ ġonca-leb

39 Ḥażret-i Sulṭân Celâle'd-dîn-i Rûmî pîrimiz
Ḥamd ola ʻilm-i ezelde bu imiş taḳdîrimiz

40 H̱âk-i pây-i gavs̱-ı ẖaḳan-ı muʻaẓẓam bâbımız
Rûy-ı elṭâf-ı cenâbı ḥażret-i miḥrâbımız

41 Şefḳat-i elṭâf-ı ʻâlî menbaʻ-ı feyż-i Celîl
Rabb-i ekremini be-ḥaḳḳ nûr-ı İbrâhîm H̱alîl

42 Câm-ı ʻaşḳıyla olup müstaġraḳ-ı baḥr-i eḥad
Verdi pey-der-pey faḳîre Ḳâdir [ü] Ḥayyü'ṣ-Ṣamed

43 **Mis̱li** ʻaşḳıñla perîşân ẖûn-feşân olsun müdâm
Ḳıl kerem esrâr-ı aġyârdan nihân olsun müdâm

[ĠAZELLER]

1 [Elif-nâme]

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

ا **41b** 1 Elfî-nemedi doġru ḳuşan sâlik-i Monlâ
El vere saña feyż-i ebed ẓâhir ü 'uḳbâ

ب 2 Bil ḳadr-i ṭarîḳi bu yola cân ile baġlan
Biñ bâb-ı fütûḥât aça Ḥażret-i Mevlâ

ت 3 Teslîm-i rıżâ ol ḳoma endîşe-i ẖâmı
Tâ fetḥ ola iḥsân-ı H̱udâ ile temennâ

ث 4 S̱âbit-ḳadem ol varlıġıñı ver heme 'aşḳa
S̱ebt eyleme ġayrıya vü iẖvâna da cânâ

ج 5 Cândan ola yârâna mihir bî-'arıż olsun
Cân dîdesini eyle küşâd ḳalmaya a'dâ

ح 6 Ḥâl ehli olup ḳâl[i] bıraḳ sa'y-i sülûk et
Ḥelvâ gibi tâ germ-i muḥabbet edesin tâ

خ 7 H̱ar-gûş ḳulaġın kes alıp Âdem ḳulaġın hem
H̱ayr ola dem-â-dem her işiñ maḥv ola eşyâ

د 8 Dil ver güzelim merd-i H̱udâ ṣâḥib-i şeyẖe
Dil-berle hemîşe içesin sâġar-ı illâ

ذ 9 Ẕâtını nigâh eyle ṣaḳın ṣûrete baḳma
Ẕâtıñ neredendir ẖaber al ẖoşca ser-â-pâ

ر 10 Rabbiñ bilir ol nefsiñe ger vâḳıf olursa
Râżı ola her vech ile senden ede iḥyâ

ز 11 Zincîr-i cünûna heves et 'aşḳa girersin
Zülfüñde penâh eyleye ol şâne-i Leylâ

س **42a** 12 Sen senligiñi âteş-i 'aşḳ ile yaḳıp gel
Sen maḥv-ı fenâ bul vereler manṣıb-ı vâlâ

ش 13 Şâhen-şeh-i 'âlemdir eden feyżini îs̱âr
Şeşden geçesin tâ görüne cümlesi bir bâ

ص 14 Ṣarṣar-ı hevâyı çıḳarıp 'uzlet-i yâr et
Ṣadrıñda ṣaḳın neng ü namûs[u] ḳoma aṣlâ

ض 15 Ḍarb etme fuḥûş lâf ile iḫvân-ı ṣafâyı
Ḍarb eyle hemîn nefsiñi tâ kim deme ḥayfâ

ط 16 Ṭâhir olanıñ gevher-i ḳalbi yana şem‘i
Ṭâḳat getirir mi ‘acabâ nûruna dünyâ

ظ 17 Ẓâhirde melâmetle geçir ḫırḳa-i ‘ömrüñ
Ẓâhir ola ma‘nîde saña câme-i ra‘nâ

ع 18 ‘İrfân-ı me‘ânî saña keşf ola ‘azîzim
‘Uryân olasın pîrehen-i ṣûriden a‘lâ

غ 19 Ġâyib edesin bu ikilik perdesini sen
Ġaybîden ere gûşuña bir ṣavt-ı dil-ârâ

ف 20 Fânûsa dönüp nâr-ı muḥabbet yana tende
Fer vere dü ‘âlemlere ol şem‘-i şeb-ârâ

ق 21 Ḳaldır aradan nîk ü bedi vâḥid-i ferd ol
Ḳalmaya göñülde ḫas ü ḫâşâk ola zîbâ

ك 22 Kâlâ-yı muḥabbet ṣatasın şehr-i derûnda
Kerrâr u Muḥammed ola rehber saña her câ

ل 23 Lâyıḳ olasın salṭanata serimde dil-ber
Lâ deme ne ki emr eder ise saña şeyḫâ

م 24 Maḥmûd şefî‘iñ ola kim her dü cihânda
Me’vâda ola ḳaṣr u ḳarârıñ şeh-i ‘ulyâ

ن 25 Nân etme ṭaleb ‘aşḳa ṭalebkâr olasın hep
Nâdîde cevâhir bulasın tâ ola kîmyâ

و 26 Var râh-ı fenâyı ṭaleb eyle heme şeb rûz
Var ol dü cihânda bulasın Ḥaḳḳ'ı hüveydâ

ه 27 Hû ile ḫitâm eyleyesin ḫidmet-i ‘aşḳ[ı]
Hârûb gibi gel esefle atma ruḥ[u] cânâ

ى 28 Yalvar der-i sulṭân-ı S̲enâyî'de Ḫudâ'ya
Yâriñ ola **Mis̲lî** gibi bir şâhid-i ma‘nâ

2

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ḳaṭre-i dil baḥr-i bî-pâyân olur ‘âlem bu ya
Ẕât-ı ‘ârif manẓar-ı Sübḥân olur ‘âlem bu ya

42b 2 Âteş-i ruẖsâr-ı sâḳîye yanıp pervâneveş
Şem'-i dil envâr-ı 'âlî-şân olur 'âlem bu ya

3 Gevher-i meknûn 'ilmu'llâh-ı cemâl Ka'be'miz
Ġavs̱-ı 'arşu'llâh hemîn seyrân olur 'âlem bu ya

4 Bâġ-ı firdevsiñ gülü ser-mest olur ḳılsa naẓar
'Akl-ı ervâḥ [u] melek ḥayrân olur 'âlem bu ya

5 Yek nigâhı buldurur rindâna tâmıyla fenâ
Sâlik[i] sâġar-keş-i peymân olur 'âlem bu ya

6 Cur'asın nûş eyleyen 'uşşâḳ-ı şeydâ-yı zamân
Ẓâhirâ mûr ma'nide sulṭân olur 'âlem bu ya

7 Her kime düşse nigâhı reng[i] bî-rengân olur
Der-i reh-i ẖünkârda yek cân olur 'âlem bu ya[52]

8 Ṭûr-ı luṭfundan tecellî eylese bir 'âşıḳa
Ṣâḥib-i keşf enver-i Ġufrân olur 'âlem bu ya

9 Luṭf-ı Rabbânî erip bir sâlike tevfîḳ-i Ḥaḳ
Ol velâyet taḥtına ẖaḳan olur 'âlem bu ya

10 Ġonca-i gülzâr-ı cennetdir ẖaṭ u ebrûları
Ehl-i 'aşḳa ḳıble-i bürhân olur 'âlem bu ya

11 Âsitânıñda serin ferş eyleyen sâlikleri
Mest-i bâḳî lâubâlî-cân olur 'âlem bu ya

12 Sâḳiyi 'aşḳ sâye-i pîr-i muġân eyler 'azîz
Bir faḳîr ednâsıdır efşân olur 'âlem bu ya

13 Bâġ-ı 'aşḳıñda mis̱âl-i bülbül-i şeydâ gibi
Ṣubḥ olunca **Mis̱li**yâ giryân olur 'âlem bu ya

3

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Âsitânıñda hemîşe olma devletdir baña
İftiẖârım tende cân olduḳca ẖidmetdir baña

2 Pûte-i 'aşḳıñda ḳâl olup olursam mûmyâ
Her dü 'âlemde yaḳın-dânım selâmetdir baña

---

[52] Bu mısrada vezin hatalıdır.

3 Zâhirim dâ’im perîşân ol[ma]ġın ḫavf etmezem
‘Âlem-i ma‘nîde bir ḥarf-i beşâretdir baña

4 Merdüm-i dîdem sirişkim seyline ġarḳ olsa ger
Ol ḥazen gûyâ ki cânânımla vuṣlatdır baña

5 Ka‘be-i taḥḳîḳ içre ḥaccü'l-ekber olmaġım
Eşigiñ ṭaşını rûz [u] şeb ziyâretdir baña

6 Ḥiḍmetiñ terk eyleyip etmem efendim inzivâ
Nezd-i nâdândan ıraġ olmaḳlıḳ ḫalvetdir baña

43a 7 Seng-i münkir şân-ı ‘aşḳım medḥe şâyân olmayım
Küfr ile ṭa‘n olduġum ‘aşḳımda şöhretdir baña

8 Mihriñi ḳalbimde ḥıfẓ etsin Ḫudâ-yı Ẕü'l-celâl
Ḫırḳa vü tâc ü nemed egnimde külfetdir baña

9 ‘Aşḳıñı *hâẕâ ṣırâṭün müstaḳîm*[53] ṭutdu göñül
Ḫırḳa-i pûş-ı melâmet ‘ayn-ı kisvetdir baña

10 Ẓâhirâ göstermege rûy-ı kerâmet nâzenîn
Râhıma bend-i ‘aẓîmdir cümle ṣan‘atdır baña

11 Ḥiss-i ḥayvânî olanlar aldanır ol şîveye
Ehl-i ḥâl bil[me]mege ḳalb-i firâsetdir baña

12 Muttaṣıldır ‘ârifiñ cânân ile cânı hemîn
‘Ârifi kes̱retde görmek ‘ayn-ı vaḥdetdir baña

13 Pâdişâh ṣûretli olmaḳ bî-‘uḳûl ârzû eder
Saña ḳul olmaḳ riyâsız taḫt [u] s̱ervetdir baña

14 Sâyede şâh-ı cihâna ser-fürû etmem begim
Mihriniñ tâcı serim üzre selâmetdir baña

15 Ḫânḳâhıñ ravżadır ṭûbâ nihâl-i ḳâmetiñ
Vâ‘iẓiñ va‘d etdigi cümle ḥikâyetdir baña

16 Hîç ferdâya nigâh eyler mi murġ-ı cânımız
Cennet-i ḫuld-ı berîn senle hüviyyetdir baña

17 Ṣad hezârân cüst [ü] cû etsemdi ey şâhım seni
Bulma mümkün olmaz idi bir hidâyetdir baña

---

[53] “İşte doğru yol budur.” anlamına gelir. Kur'ân-ı Kerîm’in 36. sûresi olan Yâsîn Sûresi’nin 61. âyetinde geçmektedir (Yılmaz, 1992: 67).

18 Ḳadriñi gevher-şinâs-ı ‘aşḳ olan idrâk eder
Degilim lâyıḳ Ḫudâ'dan faḫr-i rif‘atdir baña

19 Raḥmet-i deryâ-yı Ḥaḳ ‘aṭşân-küş etsin beni
Hem-nişîn-i ṣoḥbet olmaḳ bâb-ı raḥmetdir baña

20 Gülşen-i bâġ-ı melâḥat verd-i ruḫsârıñ seniñ
Nuṭḳ-ı pâkin ma‘nisi genc-i velâyetdir baña

21 Çekmezem bir laḥẓa dâmân-ı taḥammülden yedim
Çille-sâz olmaḳda hem-pâ bunda ḥikmetdir baña

22 Tomarınc'ey nâzenînim ‘âşıḳıñ aḥvâline
Eylemek âzâr her dem çarḫıñ ‘âdetdir baña

23 Ḫâṭırım ġamnâk olmaz kendime nefsim için
Sâye-i luṭfuñla âḫir verme nuṣretdir baña

24 İltifât ‘addeylerim bâbıñda her ḫâr u ḫası
Cevriñi etdikce efzûn ‘ayn-ı raġbetdir baña

25 Mâl ü cân ü salṭanat nâmûs nâm ü her çi-hest
Cümlesi hep mihr-i ‘aşḳıñdan ‘ibâretdir baña

43b 26 Serde ‘aḳlım târ-mâr oldu velâkin zinde dil
Câm-ı ‘aşḳıñ câvidân[î] taḫt-ı devletdir baña

27 Râḥat etmek bâġ-ı ‘âlemde küfürdür ‘âşıḳa
Pister-i ḥasretde yatmaḳ gizli ṣıḥḥatdir baña

28 Yoḳdur ümmîdim feraḥ bulmaḳ denî kârḫânede
Müddet-i ‘ömrüm ḫitâm olduḳda râḥatdır baña

29 **Mis̠li**-i nâlânıñı dûr etmesin senden Ḫudâ
Meclisiñde ḥâżır olmaḳlıḳ ‘ibâdetdir baña

4

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Dil-ber-i şâh-ı şecâ‘at menba‘-ı cûdü's-seḫâ
Sâyedâr-ı ḳalb-i ‘âşıḳ kenz-i miftâḥ-ı vefâ

2 Vaṣfıñı mümkün mü almaḳlıḳ zebâna ey ṣanem
Görmemiş ems̠âlini çarḫ-ı sipihr-i bî-żiyâ

3 Göñlümü bend eylediñ bî-iḫtiyâr ser-tâ-be-ser
Ḥâṣılı müstaġraḳ-ı iḥsânıñ oldum bî-riyâ

4 Emriñe fermân-berim leyl ü nehârân âfitâb
Etmezem luṭfuñ ferâmûş ḥaşre dek ey meh-liḳâ

5 Rûz [u] şeb **Mis̱lî** seni medḥ eylese olmaz h̠itâm
Ẕerresin bu şeb edip taḥrîr ʻarż etdi saña

5

Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilün

1 O gül-i nev-res[i] bûstânıña ṣor ṣorma baña
Bülbülüñ ḥâlini h̠andânıña ṣor ṣorma baña

2 Ḳâmetiñ serviye nisbet edemem şerm ederim
Bâġ-ı firdevs ile ġılmânıña ṣor ṣorma baña

3 Ṭâḳ-ı ebrû-yı siyâhıñ nice vaṣf eyleyeyim
Rüstem-i ġamze-i müjgânına ṣor ṣorma baña

4 H̠âl-i hindûsuna ʻâşıḳ ḳapılır mı bilemem
Micmer-i sîm-i dırah̠şânına ṣor ṣorma baña

5 Bende-i pîr-i muġân sâḳiye ḥuddâm olayım
Sâġarıñ ẕevḳini derbânına ṣor ṣorma baña

6 Ḥasret [ü] ḥüzn ileYaʻḳûb'a dönen ḳalb-i şikest
Yolda ṣıdḳ ile mi Kenʻân'ına ṣor ṣorma baña

7 Ṭûr-ı sînemde tecellî nice eyler o güzel
ʻAşḳ ile Mûsi-i ʻİmrân'ına ṣor ṣorma baña

8 Hem çü ʻÎsâ-nefesi mürdeler iḥyâ mı eder
Kevs̱er[i] laʻl-i Bedeh̠şân'ına ṣor ṣorma baña

44a 9 Şimdi bu vaḳtiñ ʻAlî-meşreb[i] kimdir der iseñ
Gör Rıżâ bâbını Selmân'ına ṣor ṣorma baña

10 H̠ânedânıñ der-i h̠âkinde ġubâr oldu mu dil
Gel onu dîn ile îmânına ṣor ṣorma baña

11 Ṣâʻir-i vaḳt-i pesendîde mi **Mis̱lî** bilemem
Ḳıl naẓar ʻaşḳ ile dîvânına ṣor ṣorma baña

6

Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilün

1 Ceẕbe-i ḥüsn-i dili ʻâşıḳa ṣor ṣorma baña
Mihr-i ʻizârı naṣıl Vâmıḳ'a ṣor ṣorma baña

2 Biraz ‘aḳlım başıma yâr degildir bilemem
İnfiṣâl âteşine lâyıḳa ṣor ṣorma baña

3 Âh Leylâ diyerek Ḥażret-i Mevlâ'yı bulan
Ḥâlimi Ḳays-ı dil-i sâbıḳa ṣor ṣorma baña

4 Dil-beriñ ḥasret[i] iḫrâḳ mı eder cân ile ḳalbi
Berḳ-i ḥâṭıfda olan sâ’iḳa ṣor ṣorma baña

5 Pek taṣavvuf bilemem söyleyeyim râz-ı dili
Bezm-i ‘irfânda dehen-nâṭıḳa ṣor ṣorma baña

6 Çille-i firḳat[i] çekmeklige râżı olsam
Feyż-i Monlâ'yı dil-i zâ’iḳa ṣor ṣorma baña

7 Baḥr-i ‘aşḳ içre bulunmaz arama ḳa‘r u kenâr
Mevc-i pey-der-pey ten-i zevraḳa ṣor ṣorma baña

8 Muṣḥaf-ı sûz-ı muḥabbet o fütûr-dilde ḳadîm
Ḥüsnüñü vaṣf edemem revnaḳa ṣor ṣorma baña

9 Var mı ‘irfân ṭarîḳatde ‘aceb derseñ eger
Mis̱li-i nâçizi gel ṣâdıḳa ṣor ṣorma baña

7

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Hemîşe bezm-i ‘ârifde ṣafâ-yı cân olur peydâ
Derûn-ı ‘âşıḳân içre ḫafî destân olur peydâ

2 Züleyḥâveş göñül verdim yine bir Yûsuf-ı vaḳte
Gözüm yollarda Ya‘ḳûb-ṣıfat bârân olur peydâ[54]

3 Ḳulûbum ḳabż ile pürdür ne kimse râzıma vâḳıf
Ġarîḳ-i seyl-i eşkim ṣanki bir ṭûfân olur peydâ

4 Derûnum şehrini târân edip gitdi sipihr-i ġam
Taḥayyür ‘âleminde bir ‘aceb seyrân olur peydâ

5 Bidâyet eylese kilkim yedimde şi‘r ü inşâya
Ser-â-ser defter-i naẓmım heme efġân olur peydâ

44b 6 Ne mümkün ḫandenâk olmaḳ raḳîb-i baḫta yâr oldum
Cihân bâġına ṣalsam bir naẓar hicrân olur peydâ

---

[54] Bu mısrada vezin hatalıdır.

7 N'ola bir kerre yañılsa sa‘âdet burcuna düşse
Nigârıñ râhına ḳoysam serim çevgân olur peydâ

8 Nigâhım kûy-ı cânânıñ yoluna ṣarf eder olsam
‘Aḳîbinde ġarâ’ib ḳatlime fermân olur peydâ

9 Füzûn olduḳca dilde sûziş-i ‘aşḳ [u] muḥabbetler
O es̱nâda ṣanardım derdime dermân olur peydâ

10 Hemân berbâd ḫulyâmış tefekkür etdigim demler
Naẓar ḳıl ḥâliyâ ṣad fitne-i devrân olur peydâ

11 Devâsız ibtilâya uġradım **Mis̱lî** bulunmaz hîç
Ne bir küfr ü ne bir îmân ne bir yârân olur peydâ

8

Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün

1 Düşdüm düşelden ‘aşḳıña göñlüm seniñle dâ’imâ
Yer bulamaz aġyâr-ı bed sensin nişîn-i bî-riyâ

2 Pîş-i nigâhımda hemîn ṭûbâ nihâliñ ey ṣanem
Vaṣlıñ ṭarz-ı nev ‘uşşâḳına nev-res-edâ[55]

3 Mümkün mü ḫâṭırdan ferâmûş olasın kâlâ-yı ‘aşḳ
Pûşîde-i hicr-i ġamım olduñ begim ser-tâ-be-pâ

4 Görmez isem bir laḥẓa ger vîrân olur göñlüm evi
Devlet baña her rü’yetiñ dünyâ vü ‘uḳbâ bir baña

5 Ruḫsâr-ı âliñ pertevi kâşânemi pür-nûr eder
Meh-tâb-ı şem‘-i ḫâvere ḳılmam naẓar ey cân-fezâ

6 Ṣûrî degildir maṭlabım bir derdmend-i ‘âşıḳım
Bir çâre-cûy-ı ‘âcizim luṭf eyle gel kân-ı vefâ

7 **Mis̱lî** gibi dest-i tehî geldim ḳapıña ḳıl kerem
Ḳaldım heme iḥsânına ey …[56] cûd-ı seḫâ

9

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Nice nisbet olur ḳaddiñe ‘ar‘ar dil-ber-i ra‘nâ
Ḫırâmânıñ dil-i ‘âşıḳları eyler bütün yaġma

[55] Bu mısrada vezin hatalıdır.
[56] Bu kelimenin yeri boştur.

2 Hemîşe çeşm-i ġaddârıñ oḳur efsûn ‘uşşâḳa
Onuñçün etdirir ḫûn-rîz-i ġamzeñ baña vâveylâ

3 Firâḳ-ı hicr ile sûḫte-derûnum ḳandasın cânâ
Zülâl-i la‘liñi üftâdeñe bir kerre ḳıl i‘ṭâ

4 Heme sersem raḳîbiñ pençesindendir saña ḳanım
Ḥelâl olsun beni ḳatl eyle müjgânıñla bî-pervâ

45a 5 Dü ‘âlemde bulunmaz etmege da‘vâyı senden kes
Bu kârı ile ta‘cîl sevdigim gel eyleme ferdâ

6 Cefâ vü cevr ile elden bıraḳmam dâmeniñ sâḳî
Ba‘îd bundan baña böyle seni terk eylemek cânâ

7 Seniñ mecbûruñ olduġum ‘ayândır şâh u ednâya
Bu **Mis̱lî** âsitânıñda diler ḳahr et diler iḥyâ

10

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Feyż-i rûḥ-ı ḳudsiyândır şeyḫ-i mâ
‘Âşıḳa dârü'l-amândır şeyḫ-i mâ

2 Kenz-i dil miftâḥ-ı şevḳ-i Aḥmedî
Sâlike biñ baḫş-ı cândır şeyḫ-i mâ

3 Ḫasta-i ‘aşḳa nigâhın ṣalsa ger
Naḳd-i Loḳmân-ı cihândır şeyḫ-i mâ

4 Müjde olsun ḳanda var Ya‘ḳûb-ı ‘aşḳ
Yûsuf-ı devr ü zamândır şeyḫ-i mâ

5 Hemçü bülbül zâr eden ey merd-i râh
Erdi nevrûz âşiyândır şeyḫ-i mâ

6 Ġayr[ı] câyı terk edip gel murġ-ı ‘aşk
Bir ‘aceb bâġ-ı cinândır şeyḫ-i mâ

7 Hem ṣırâṭ u ḥûr-ı mîzân-ı beḳâ
Kevs̱er-i nehr-i nihândır şeyḫ-i mâ

8 Terk ḳıl dünyâ-yı dûnuñ gevherin
Bî-kerân deryâ-yı kândır şeyḫ-i mâ

9 ‘Aşḳa ḳul ol benligiñden geç ḳamu
Gör ne dildâr-ı civândır şeyḫ-i mâ

10 Bî-baṣar ehl-i ḍalâle maḫfidir
‘Ayn-ı ‘irfâna ‘ayândır şeyḫ-i mâ

11 Dilde aḫfâ eyle **Mis̱lî** râzıñı
Şerbet-i derd-i dilândır şeyḫ-i mâ

11

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Gitmemek meyḫâneye elde degildir zâhidâ
Böyle taḥrîr eylemişdir tâ ezel kilk-i ḳażâ

2 Bendeyim câ-rûb-keş-i müjgân ile kûyuñdayım
Bî-muḥâbâ âsitânıñda hemîşe ser fedâ

3 Manṣıb-ı fâniye bir laḥẓa perestiş eylemez
Zîr-i pâyiñde bulurlar ṣad hezârân kîmyâ

45b 4 Herkesiñ bir türlü bâzârı göñülde maḫfidir
Añlaşılmaz ‘aḳl u pindâr ile pinhân-ı ṣafâ

5 Nefsiniñ ḥaẓẓ etdigiñle eyle ülfet ey perî
Ḥâl-i ‘uşşâḳâna dem urma ḳalırsın bî-żiyâ

6 Herkesiñ kârı żarârı kimseden mes’ûl degil
Kendi nârıñ ile puḫte ol ḳarışma bî-devâ

7 Kimseniñ olmaz tecellîsi berâber vaḳt [ile]
Cümleyi bir eylerim ben diye etme iddi‘â

8 Günde biñ bir türlü döndürmekde çarḫın şâh-ı ‘aşḳ
Kimi gelir kimi gider kimin eyler ibtilâ

9 **Mis̱li** ḳul oldu ise kâfir mi oldu sâḳiye
Bozmaġa ḳâdir iseñ taḳdîrini olsun rıżâ

12

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Deşt-i ruḫsârıñda ṣayd etdi beni çeşm-i elâ
Beste ḳıldı tâb-ı zülfüñ ḳalb-i bî-tâbım şehâ

2 Ḳahramân-ı nâvek-i müjgânıña oldum şikâr
Keyḳubâd [u] Ḫüsrev [ü] Rüstem de olsa yoḳ rehâ

3 Merḥamet-sâz olsa ḫaṭ ḫâliñ amân bilmezlenir
Ṭâḳ-ı ebrû-yı siyâhıñ eylese bârî vefâ

4 Meh-cebîniñde çerâġ[ı] ḫâṭır-ı nâ-şâdımıñ
Ḳalb-i ‘âşıḳ bulur andan dâ’imâ neşv ü nemâ

5 Ḥücre-i târîk-i hicrânıñda etdirdiñ nişîn
Ey gözüm nûru efendim vaṣlıña eyle sezâ

6 Nâ-murâdım nîm-nigâhıñla beni ḳıl kâm-yâb
Böyle maġdûru bıraḳmaḳ şânıña düşmez şehâ

7 La‘l-i mey-gûnuñdan ayrı olduġum eyler ḫarâb
Rûzgâra uymadı bâd-ı ümîdim sâḳiyâ

8 Lâne-i mihriñden ayrı yerde iskân etmezem
Mis̱li-i ‘anḳâ-suḫan dürler düzer evrâḳına

13

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Beste-i zülfüñ göñül mümkün mü çözmek dil-berâ
Sâkin-i dîger be-laḥẓa aḥḳarına nâ-sezâ

2 Nev-bahâr eyyâm[ı] ḳanda her günüm ṣayf u şitâ
İbtilâ ile geçer vaḳt dîdeler rûşen gece

3 Böyle me’yûs vâdi-i nâ-reftede ḳalmaḳ neden
Kimden ümmîd edeyim kimdir eder ‘aşḳa devâ

46a 4 Hemçü mînâ nâle-i ḳulḳul semâya çıḳmada
Görmedim mesrûra dâ’ir söz eden ġayrı edâ

5 ‘Adl-i ḫaḳanî kocâ mıṣr[ı] göñüller Yûsuf'u
Hemçü Ya‘ḳûb eşk-i çeşmim seyl olur ṣubḥ u mesâ

6 Kâse-lîsiñim der-i ġayra naẓar ṣalmam henûz
Ḳıl kerem ḥâlimce ẕerre ey şeh-i kân-ı ‘aṭâ

7 Bezm-i taḥḳîḳiñ şeh-i ‘âlî-cenâbısın begim
Eyle müstaġraḳ füyûżâtıñ ile ser-tâ-be-pâ

8 Ne rehâ bulmaḳda ümmîd ne küşâd olmaḳdadır
Baḥr-i ḥayretde nişînim bilmez oldum kâr-ı mâ

9 Fetḥ ḳıl iḥsân ḳapısın ḥüsnüñüñ ḥaḳḳı için
Ṣad hezâr arslan içinde bir segiñdir **Mis̱li**yâ

14

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Erdi ümmîdim bahârı gül-'izârım geldi ya
Sâye ṣaldı başıma serv ü çınârım geldi ya

2 İntiẓâr baḥrinde ṭûfân-ı belâ ṭutmuş idi
Maḫzen-i sırr-ı velâyet girdkârım geldi ya

3 Külbe-i şevḳim ḫarâb etmişdi ġam ḫaylî zamân
Eyledi maḥżâ 'inâyet nâzlı yârim geldi ya

4 Rü'yeti ḳıldı şeref-yâb ḫâṭır-ı vîrâneyi
Meh-cebîniñden żiyâ buldum nigârım geldi ya

5 Eyledi dil-mürdeyi iḥyâ dem-i 'Îsâ erip
Her dü 'âlemde ṣafâ-yı 'aşḳ-ḳarârım geldi ya

6 Râh üzereydi göñül Ya'ḳûb-ı seyl-çeşm ile
Mıṣr-ı 'aşḳıñ Yûsuf'u dil-şehriyârım geldi ya

7 Açdı mihrim gülleri dünyâ vü 'uḳbâ bir yaña
Bu derûn-ı şevḳime muḥkem ḥiṣârım geldi ya

8 La'l-i nâbıñ teşnesi olmuş idim biñ cân ile
Erdi câm-ı vaṣl 'ömr-i pâydârım geldi ya

9 Ṣad zebândı ḫayli dem sûsen gibi bâġında dil
Şâneyim kâkülleriñe müşkbârım geldi ya

10 Ḫâk-i pâyi kuḥl-i cândır 'âşıḳ-ı şeydâlara
Nev-ġazeller yâdigârım dil-figârım geldi ya

11 Hemçü pervâne cemâl-i şem'ine yan **Mis̱li**yâ
Müdde'î bilsin kemâl-i 'aşḳ yârim geldi ya

15

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

46b 1 Çâker-i Monlâ-yı Rûm olmaḳ ne devletdir baña
Olmazız bir ân ü bir dem ḫâk-i pâyinden cüdâ

2 Şehr-i 'aşḳa maḥrem olmaḳsa göñül ḳaṣdıñ seniñ
Vaḳf-ı câ-rûb ol ġubâr-ı ḫânḳâhında aña

3 Başını çevgân-ı 'aşḳa ṭop edip gir göresin
Nice kemterler olurlar bu ḳapıda pâdişâ

4 Eyleme bu ḫidmete ey dil tekâsül ta‘cil ol
Âşiyân-ı ḳudsa pervâz eyle olma bî-vefâ

5 Hemçü **Mis̱lî** vaḳtidir ey ḫâme bülbülveş bu şeb
Ṭâlibe eglencedir bu nev-ġazeller dâ’imâ

16

Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün

1 Bir Mevlevî'dir sevdigim dâ’im külâh eyler baña
Ḳaṣdı nedir bî-gânelikle nîm-nigâh eyler baña

2 Kâr oldu gerdûn başıma etmez ḳarâr bir yerde dil
Añlaşılan bu işleri baḫt-ı siyâh eyler baña

3 Oldu fiġânım ‘andelîb her ṣubḥ u şâm meyḫânede
Sâġar umarken ḳısmetim pür-dûd-ı âh eyler baña

4 Ya‘ḳûbveş ol Yûsuf'uñ râhında ser-gerdân olup
Nîl eyleyip eşkim müdâm ġam ḫânḳâh eyler baña

5 **Mis̱lî** ṣaḳın ġam çekme sen ḥâṣıl olur bir gün murâd
Monlâ-yı Rûmî feyżini bir bâmgâh eyler baña

17

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Şem‘-i ruḫsârıñ göñül pervânesi yoḳdur rehâ
Yanmadır zîrâ onuñ kârı begim ṣubḥ u mesâ

2 Cânıma kâr eyledi sûz-ı ciger cismim nizâr
Çeşm-i inṣâfla naẓar ḳıl ‘ahdiñe eyle vefâ

3 Sûznâk oldu fiġânım evc-i ‘aşḳıñda bu şeb
Yandırır belki sipihri vaṣlıñı eyle nevâ

4 Luṭf edip gönder ṣabâ ile ġubârıñ pâyını
Vuṣlata lâyıḳ degilsem aña bâri ḳıl sezâ

5 Ka‘be-i miḥrâb-ı ṭâḳıñ secdegâhım bî-gümân
Andan ayrıġa ne mümkün secde etmeklik baña

6 **Mis̱li** tâ rûz-ı ezelden eyledi iḳrâr seni
Maṭlabı sensin efendim eyleme ġayrı fedâ

18

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

47a 1 La‘l-i nâbıñ cur‘asından yâdigâr et sâḳiyâ
Nefḫ edip bir demle ‘ömrüm pâydâr et sâḳiyâ

2 Yek ḳadeḥle mest ḳıl tekrâra ḥâcet olmasın
'Aḳl u nâmûsu yanımda şermsâr et sâḳiyâ

3 Zülf-i 'anber ḳaplamışdır âfitâb-ı ḥüsnüñü
Ref' ḳıl yüzden niḳâbıñ kâmkâr et sâḳiyâ

4 Ḫasta-i işkeste-ḫâṭırdır deriñde çâkeriñ
Sâġar-ı gülfâmıñ ile ḫoş-güvâr et sâḳiyâ

5 Vermişim göñlüm evin bî-ücret ey 'âlî-cenâb
Ḫâk-i pâyiñden ayırma ḫâksâr et sâḳiyâ

6 Eyledi işkeste beste 'azm-i reftârıñ seniñ
Nev-ẓuhûrdur **Mis̠li**'den bu der-kenâr et sâḳiyâ

19

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Hemçü kâkül serde 'aḳlım târ-mâr eyler ṣabâ
Her seḥer feyżin fütâde yâdigâr eyler ṣabâ

2 Bir ṭarafdan bî-ḥużûrluḳ gerdiş-i ġaddârdan
Bir ṭarafdan sûz-ı 'aşḳı âşikâr eyler ṣabâ

3 Evc-i ḥüsnüñde ḳarâr endîşesin ṭutmuş iken
Fikr-i cân-sûzum dönüp beste-nigâr eyler ṣabâ

4 'Anber-efşân zülfünüñ bûyun nis̠âr eyler hemîn
Nice mümkündür taḥammül câna kâr eyler ṣabâ

5 Çekme dâmân-ı taḥammülden elin **Mis̠lî** saña
Luṭf ile elbetde bir gün kâmkâr eyler ṣabâ

20

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Dil-firîb-i sâḳi-i 'aşḳ cevr-i mülhemdir baña
Ḫasta-i 'aşḳım nigâhı 'ayn-ı merhemdir baña

2 Bulalı pîr-i muġânı ḳalb buldu tâze cân
Ḫum [u] kûze nefḫa-i 'Îsî-i Meryem'dir baña

3 Ṭûr-ı 'aşḳıñda tecellî eyleyip sâġar müdâm
Naḳd-i Ḫıżr'î Mûsi-i 'İmrân kelemdir baña

4 Perçemim geçdi yedine ġayrı dest uzatmasın
Râh-ı 'aşḳa bir ḳadem ḳoymaḳ muḳaddemdir baña

5 Şerḥ mi eyler idim ger ḥavṣala pür olsa hep
Ḫaṭṭ-ı gîsû-yı nigâr elbetde mülhemdir baña

6 Ṣavma‘ân süprüntüsüdür ‘ûd [u] tûtyâ dîdeme
Nâfe-i tâtâr ne bûydur müşk-i a‘ẓamdır baña

47b 7 **Mis̲li**yâ sulṭân-ı ‘aşḳıñ sâyesinde bir ṣanem
Secdegâhımdır serimde tâc-ı Edhem'dir baña

21

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Ne ararsın a göñül maḳṣadıñı meyde ara
Ṭalebiñ gevher-i câna yürü kûyunda ara

2 Eri iksîr-i muḥabbet putesinde ḳâl ol
Saña Monlâ-yı Ḫudâvend ise Şems'inde ara

3 Nedir ol bülbül-i şeydâ gibi der der gezesin
Ġarażıñ yâr ise ol dil-beriñ ḥüsnünde ara

4 Lâ-cerem ‘âşıḳ iseñ Ka‘be-i taḥḳîḳe yürü
Saña rehber olanıñ kıble-i vechinde ara

5 Yanagör **Mis̲li** gibi sâḳiniñ ‘aşḳında hemîn
Ṭutagör yâr etegin cümleyi ânında ara

22

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ey Ḥüseyn'im mâtemiñ ṭutmaḳdayım ṣubḥ u mesâ
Ḳanda bir bûy-ı muḥabbet ey kerem kân[ı] baña

2 Dem-be-dem ḳan dökmede ‘aşḳıñla çeşmim merdümü
Ṣanki bir tennûrdur dil pişdi baġrım dil-berâ

3 Ger ölürsem âteş-i ruḫsâr-ı âliñle seniñ
Dü cihânda baña devletdir efendim bî-riyâ

4 Sen hemân ṣaġ ol açılsın ġonca-i baḫtıñ müdâm
Vermesin Mevlâ küdûret ḳıl hemân ẕevḳ u ṣafâ

5 Gevher-i inṣâf endâḫt eylesin Ḥaḳ ḳalbine
İltifât-ı ‘âşıḳân olsun işiñ ey meh-liḳâ

6 Sicn-i miḥnetde nişîn oldum begim Yûsuf gibi
İntiẓârıñda olup Ya‘ḳûbâsâ dâ’imâ

7 Ḥançer-i ġamzeñ cigerde yâreler açmaḳdadır
İltifâtıñ merhemidir gel dirîġ etme baña

8 Sînemi sûzân eder dâ'im firâḳıñ âteşi
Anı teskîn eylesin la'l-i zülâliñ cân-fezâ

9 Gerçi **Mis̱lî** bâb-ı ḫâkiñ olmaġa lâyıḳ degil
Sen ḳabûl eyle şerîk olmaz kimesne bi'llahâ

10 Bir ġazeldir bir ġam-ı münkirân [ki] hem bir es̱er
48a Ṣun yedime câm-ı ṣahbâyı hemîşe nev-edâ

23
ḤARFÜ'L-BÂ

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Bıraġam münkirân-ı 'aşḳ barışdım yâr ile imşeb
Ṣafâ baḥrinde mevc urur göñül dildâr ile imşeb

2 'Adû-yı bed nice dem infiṣâl etdirdi 'uşşâḳı
Helâk olsun hemîşe reşk ile bîzâr ile imşeb

3 Ne mümkün laḥm ayrılmaḳ ẓaferden bu ġarâ'ibdir
Meger ḫiffet getirmiş 'aḳlına bedkâr ile imşeb

4 Mes̱eldir dü göñül yek olsa dünyâyı ḫarâb eyler
Muḥabbet germ olup tâze zevâl-i yâr ile imşeb

5 'Ukûl-ı nâḳıṣa mâlik ne bilsin ḳalb-i 'uşşâḳı
Derûnum ġoncası ḫandân olup gülzâr ile imşeb

6 Füyûżât-ı Celâle'd-dîn erişdi 'avn-ı Ḥaḳnâke
Görüşdüm leşker-i 'aşḳıñ sipeh-sâlâr ile imşeb

7 Ne deñli ġam füzûn olsa kederlenmez dil-i üftâd
Tesellî buldu naḳd-i Ḥaydar-ı Kerrâr ile imşeb

8 Büyük ẓann eyleme yâriñ der-i ḫâkinde ser ḳoymaḳ
Şükürler bezme da'vet eyledi tekrâr ile imşeb

9 Cemâl-i cenneti ḫuld-i berîn ṭûbâ nihâlidir
48b Dil-i 'aṭşân telebbüs̱ oldu leb enhâr ile imşeb

10 Nice dem ḫavf ederdim ki ferâmûş eyledi ḥâşâ
Hezârân şerḥ-i 'aşḳ etdi şükür güftâr ile imşeb

11 Bu nâçize ne luṭf-ı bî-nihâyetdir meşâmım pür
'Abîr-i müşk-i bûy-ı ṭurra-i ṭarrâr ile imşeb

12 Belâ-yı hicr-i mübremmiş ıraġ-ı nezd-i yâr olmaḳ
Müşerref oldu çeşmim çoḳ şükür dîdâr ile imşeb

13 Gezerdim dûr olaldan kör gibi dünyâyı ser-tâ-ser
Żiyâlandı dü çeşmim merdümü envâr ile imşeb

14 Sevincimden unutdum çarḫıñ âzârın heme **Mis̱lî**
Gözüm bir laḥẓa varmaz ḫˇâba bu efkâr ile imşeb

15 Naẓar ḳılmaz dü ʻâlem destine ger geçse ʻuşşâḳıñ
Eden nîm-sâniye ülfet güneş ruḫsâr ile imşeb

24

Müfteʻilün / Fâʻilün / Müfteʻilün / Fâʻilün

1 Etmek ise maḳṣadıñ ʻâşıḳıñı kâm-yâb
Yaḳ cigerim et kebâb ḫûn-ı dilimdir şarâb

2 Eşk-i dü çeşmim hemîn dökmede bârânveş
Ḳalb-i ṣadef dürr için çekdi nisân-ı seḥâb

3 ʻAvn-i Ḫudâ erişe ger bu żaʻîf kemtere
Meclis-i ʻuşşâḳda şerḥ edemem bâb bâb

4 Dil düşeli ʻaşḳına bilmedi leyl ü nehâr
Ḳalmadı hîç ṭâḳatim ḳoymadı çeşmimde ḫˇâb

5 Sedd ü ḥiṣâr çekmede her neyi ḳasd eylesem
Ḳalmadı ümmîd-i dil olmaḳ için kâm-yab

6 Kûy-nişîniñ olup râhıña ḳoydum serim
Eylemedim sevdigim ġayrı dere intiṣâb

49a 7 Nâlemi gûş etmediñ bunca zamândır begim
Meclis-i sâzendede âhımı etdim rebâb

8 Bunca güẕâr etmişim mescid ü meyḫâneyi
Gûşuma erişmedi vaṣlıña dâ'ir cevâb

9 Bir ḳuru efsâneler dönmede çâr kûşede
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḳanı ʻâşıḳa ümmü'l-kitâb

10 Ḫâr-ı ġamı dûr edip ḳıl naẓar-ı iltifât
Eyle bu nâçîziñi luṭfuñ ile neş'e-yâb

11 Ḳaldırıp efsâneyi noḳṭa-i bâ oḳuna
Refʻ-i niḳâb eyle gel şaşıralar şeyḫ [ü] şâb

12 Mest-i müdâm eyle ki etmeyeyim farḳ-ı ġam
Çekmeyeyim çarḫdan günde hezâr ‘itâb

13 ‘Âşıḳa ‘âdet ise cevr[i] füzûn eylemek
Ḳoymadı tende mecâl yıḳdı bizi inḳılâb

14 Ḥâl-i göñül fehmine ḳoymadı ṭâḳat müdâm
Ḳaynamada fitnesi devr-i ḫumuñda ḥabâb

15 Sûz-ı muḥabbet müdâm yaḳmada ‘âşıḳların
Vechiñi eyle ‘ayân mâhveşim ol şitâb

16 **Mis̱li** için ġam degil câm-ı firâḳıñ seniñ
Zaḥmete girme begim râżıdır etmez icâb

25

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Açıldı yazmaġa başla göñül şehrinde bir mekteb
Olup vaṣṣâf-ı maḥbûbu S̱enâyî ẕikrini et hep

2 Müṭâla‘ eylerim şerḥ etmesi müşkil risâlâtın
Alınca ders-i ‘aşḳıñdan öñünde ṭutdu cân [u] ten

3 Viṣâliñ perde-i mażmûn ile setr eylemiş nekşâd
Ḳurulaldan bu üstâdı daḫi hîç görmemiş kevkeb

4 Efendi bendegâna ‘acz yoḳdur derd-i ‘aşḳ ister
Be-ġâyet imtiḥân eyler taḥammül eyleyemez ḳalb

49b 5 Ḳoyar sâ‘at-be-sâ‘at türlü renge **Mis̱li**-i zârı
İrâdem dest-i ḥükmünde ki oldur ṭâlib [u] maṭlab

26

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Göñlüm alalı fenn ile bir fitneyi âşûb
Zincîr-i cunûndur hevesim eyledi meczûb

2 Yûsuf'da bulunmaz bu ṭarâvet bu leṭâfet
Ya nice ‘aceb olmayayım ḥüzn ile Ya‘ḳûb

3 İḥsânı cefâdır baña ol serv-i bülendiñ
Çekmem yedimi derd ile olsamda çü uyub

4 Düşmekde göñül sâye gibi pîr-i muġâna
Pâ-mâl-i der-i meykede oldu baña menṣûb

5 Pür-neş’e eder sâġar[ı] gezdikce cihânı
Şâyeste edersem yoluña ḫaṭṭımı câ-rûb

6 Ṣâdıḳ mıyım ‘aşḳında ‘aceb ursa miḥenge
Ser olsa n'ola ebrû-yı çevgânına bir ṭop

7 Men‘ etmege fetvâyı verirmiş baña vâ‘iẓ
İnkâr olunur mu ‘acabâ kiẕbe-i maḥbûb

8 Ḳâl ehline baḫş olmadı çün [ki] kale-i ‘aşḳ
Maġrûr-ı ṣur olduġu için olmadı merġûb

9 Gezmekde beyâbân-ı belâda yine **Mis̱lî**
Pîrâhen-i nâmûsunu çâk etmedi maḥcûb

27

Müstef‘ilün / Fe‘ûlün / Müstef‘ilün / Fe‘ûlün

1 Deryâ-yı ‘aşḳda göñlüm oldu maḥall-i gird-âb
Ġarḳ oldu gitdi şeksiz hem çü semâk [u] murġ-âb

2 Hem âb mâliñi der-dest eyledi rehâ yoḳ
Ebrû-yı ṭâḳ oldu râh-ı fenâda miḥrâb

3 Ey ṭâlib-i Mevlâ'yî gel gör bu rûy-ı mâhı
Ḥâcet degil fanûsa ṭutdu cihân-ı meh-tâb

4 Micmerde ‘ûd u ‘anber hindû-yı ḫâl-i ‘âşıḳ
Dür-dâne pür-dehânı gerdânı baḥr-i sîm-âb

5 Cân-baḫş eder nigâhı ol ‘Îṣi-i yegâne
Leşker gibi müjenler ṣan ṣafa durmuş aṣḥâb

6 Vaṣfıñda kilk ‘acz ḳâṣır ey ehil-i ‘irfân
Vermiş envâr-ı ḫil‘at başdan ayaġa Vehhâb

7 Vaṣl-ı behişte nisbet olmaz nihân bu neş’e
Taḥtın verir vü tâcın gördükde çeşm-i Dârâb

50a 8 Pîr-i muġân vü sâḳî câm-ı şarâb-ı bâḳî
Vaṣlı için hemîşe dönmekde hem çü dolâb

9 Faṣl-ı bahâr ḫaṭṭı zeyn eyledi bu bâġı
Eşcâr-ı feyż için dökmemekde **Mis̱li** gül-âb

28

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Vaḳt-i eyyâm-ı bahâr olmaḳ sezâdır ʻandelîb
Ser-be-ceyb-i ʻaşḳ ta'cîz eylemeklik bî-edîb

2 Âh u nâle etmeden cânın verir pervânegân
Şu'le-i şem'e ururlar zaẖm ne bilir ṭabîb

3 Ey göñül etme telâşe râżı ol her ḥâliñe
Ol peri kân-ı ʻaṭâdır eyler iḥsân ʻan-karîb

4 Râh-ı maḳṣûda varılmaz żor ile ḍarb-ı mes̱el
Dâmen-i teslîme el ur görelim neyler ḥabîb

5 Râh-ı sa'yîde bıraḳma vüs'atin yetdi ḳadar
ʻÂḳıbet ḥâṣıl olur taḳdîre her ne[yse] naṣîb

6 Her işin işler verâ-yı perdeden ol pâdişâh
Luṭf ile in'âmı çoḳdur ḥikmet-i sırrı ʻacîb

7 Râh-ı ʻaşḳda pâyıñı işkeste eyle cânıma
Ḳıl taḥammül **Mis̱li**yâ tâ yana sâmân u şekîb

29

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Vuṣlat ümmîdi ile bağrım dolu ḳan oldu heb
Şehr-i göñlüm gördügüñ âbâd u vîrân oldu heb

2 Çâh-ı miḥnetde nişînim ġayr-ı manṣıb vermez el
Nîst çâre yârdan iḥsân hicrân oldu heb

3 Menba'-ı feyżim diye enhâr ederken eşkimi
Gevher-i çeşmim sefîd la'l-i Bedeẖşân oldu heb

4 Bitmedi bâġ-ı murâdım bâd-ı ġam etdi ẖarâb
H̱âksâr oldu nihâl-i ġonca ẖârân oldu heb

5 Bâġbân-ı fikr-i sa'y u teşbiḥ-i zühd ü ṣalâḥ
Nâgehânî ibtilâ mülküne ẖaḳan oldu heb

30

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Ey ġonca-rû ẖâṭır-şiken efġânıma sensin sebeb
Lânem firâḳıñ şâẖıdır nâlânıma sensin sebeb

2 Şem'-i murâdım yanmadan ey gül-bün-i bâġ-ı cefâ
Düşdü muḥabbet âteşi sûzânıma sensin sebeb

50b 3 Bûstân-ı feyżin sebzesin yâd eyledikce murġ-ı dil
Dü çeşme iḥdâs̱ eyledim giryânıma sensin sebeb

4 Eṭrâf-ı ḥüsnüñ bâġını bir kez temâşâ etmege
Pîşimdedir peyk-i ṣabâ cevlânıma sensin sebeb

5 Ümîdimiñ her ġoncası ḫûn-âb ile pür-lâleveş
Bir kûşe içre bî-küşâd ḫandânıma sensin sebeb

6 Geldikce ʻayyâr-ı ṣabâ vaḳt-i seḥer ʻarʻar-mis̱âl
Olsam ḫırâmân naẓm ile ʻunvânıma sensin sebeb

7 Yoḳ ḳâbiliyyet ẕerrece bir ḥarfe ḳudret **Mis̱li**'de
Ser-tâ be-ser ey nâzenîn dîvânıma sensin sebeb

31

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Nigâhıñ sâlike iksîr-i aʻẓam kîmyâdır heb
Ġubâr-ı ḫâk-i pâyiñ sürme-i cân tûtiyâdır heb

2 Ġulâm olmaḳ saña genc-i beḳâ bulmaḳ gibi cânâ
Saña dil verdigim benden degil feyż-i Ḫudâ'dır heb

3 Ḫayâl etdikce hem-pâ olmaġı bezmiñde hemvâre
Ne ḥikmetdir beni dûr eyleyen tîr-i ḳażâdır heb

4 Ḫilâfım nîst ey meh-pâre cândan bende-i ʻaşḳım
Bütün yârân u iḫvânım bu sırra âşinâdır heb

5 Muḥabbet gülsitânında göñül ḥayrân [u] medḫûşuñ
Dil-i **Mis̱lî**'yi zînet-yâb eden rûy-ı ʻaṭâdır heb

32

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Sekiz biñ ʻâlemiñ nûru Resûl-i müctebâdır heb
Velâyet mülkünüñ şâhı ʻAliyyü'l-Murtażâ'dır heb

2 Açıldı *küntü kenz*[57]iñ maḫzeni teşrîf-i Aḥmed'de
Gürûh-ı evliyâ râh-ı ṭarîḳa pîşvâdır heb

3 Sülûk-ı ʻaşḳa hem-râh ol bilinsin ḥaḳ ile bâṭıl
Nübüvvet nûruna âgâh olanlar evliyâdır heb

---

[57] "Ben gizli bir hazineydim." anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

4 Cevâhir ṣaçdığı evrâḳa kilkim ṣanma bendendir
Eden ser-mest-i şeydâ ʻaşḳ-ı Mevlânâ semâʻdır heb

5 Ḳaṭâr-ı bende-i ednâsına dâḫil ede şâhım
Hemîşe kûy-ı râhında niyâzım în ṣadâdır heb

33

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Nâr-ı hicrânıñla bağrım sâḳiyâ oldu kebâb
Ḳıl teraḥḥüm eyle temkîn ḳaṭre ḳaṭre ver şarâb

51a 2 ʻÂşıḳım ṣûrî vü maʻnî ilticâ-yı dil budur
Mâh-tâb-ı enver-i ruḫsârıña çekme niḳâb

3 Doġmadı ḫurşîd-i baḫtım gûşişim oldu hebâ
Vermedi destiñ tecellî ḳaldı der-zîr-i seḥâb

4 Olmadı bir dem müfîd seyl-âb-ı eşkim rûz [u] şeb
Bâd-ı nâ-hemvâre dâ'im şevḳim eyler inḳılâb

5 Hem çü şâne ṣad zebân etdi derûnum iftirâḳ
Bezm-i ʻuşşâḳa ḳadem baṣ bendeñ olsun kâm-yâb

6 Rûy-ı cevriñden ne mümkün dil seni terk eylesin
Ġayr[ı] ḳapıya küşâd olmaz bu dest-i intisâb

7 Öyle muḥkem-beste mihriñde göñül o şâh-ı ʻaşḳ
Munḳatıʻ olmam ne deñli eyleseñ ḥâlim ḫarâb

8 Hem çü **Mis̱lî** żaʻy edip kendim ne oldum bilmezem
Ḥâlime bir kez naẓar ḳıl ey cemâl-i âfitâb

34

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Ḫûn-i dildir nûş olan peymâneden bî-tû şarâb
Ḳıl tenezzül eyledim âmâde bezme dil kebâb

2 Çeşm-i ḥasret-keş nisân-ı bârânveş yaġmakdadır
Derc olur dür-dâneler fâm-ı ṣadefden bî-ḥisâb

3 Sebze-i ümmîdimi dâ'im ṣuvarmaḳdan ġaraż
Ola nezd-i ʻâşıḳânda mâh-ı mevlidde gül-âb

4 Zîr-i hicrânın seḥâb-ı ẓulmetinde dil esîr
Doġ hidâyet âsumânından cemâl-i âfitâb

5 Dîdeme sensiz görünmez bu fenânıñ şu‘lesi
Ey baña Şems-i ḥaḳîḳat hep sañadır intisâb

6 Etmesin gözden nihân ḳadd-i nihâliñ Lâ-yezâl
Sen muḳîm olduḳca bâḳîdir sipihr-i âsiyâb

7 Nâle-i dil-sûzumu bâbıñda şeb tâ-be-seḥer
Nev-niyâzım sen diler reddet diler ḳıl müstecâb

8 Tek muḥabbet bî-ḳarâr olsun göñülde **Mis̱li**yâ
Bâb-ı Mevlânâ'da elbet ref‘ olur bir gün ḥicâb

35

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Hem çü bülbül kâr-ı men âh u nevâdır rûz [u] şeb
Ṣûretin nakşında ḥayrân bî-riyâdır rûz [u] şeb

2 Olalı dü ebruvânıñ Ka‘be-i miḥrâb-ı dil
Navek-i müjgân imâmım iḳtidâdır rûz [u] şeb

51b 3 Pûte-i ‘aşḳıñda ḳâl olsam degil mi devletim
‘Âşıḳa nuṭḳuñ kemâl-i kîmyâdır rûz [u] şeb

4 Cânıma kâr eyledi âfet nigâhıñ yâver et
Ṣanma resm-i güft [ü] gû dil mübtelâdır rûz [u] şeb

5 Her ne taḥṣîl eyledise **Mis̱li**'niñ cümle seniñ
Ermese luṭfuñ egerçi pür-ḫaṭâdır rûz [u] şeb

36

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 İftiḫârımdır yanıp ‘aşḳıñda olsa dil kebâb
Ma‘nide nev-cân-alûdum ẓâhirâ olsam ḫarâb

2 Bâb-ı deriñ ḫâkiniñ câ-rûbudur cism-i nizâr
Bende-i pîr-i muġânım sâḳiyâ âver şarâb

3 Bî-muḥâbâ ṭut yolun meyḫâneniñ mestâneveş
Böyle bî-pertev denîde ‘âşıḳa çoḳdur ‘itâb

4 Perde-i nâmûsu çâk et ref‘ edip ecsâmını
‘Arż eder elbetde bir gün vech-i pâk-i âfitâb

5 Nev-ġazel ṭarḫ eyledi **Mis̱lî** bugün biñ ‘acz ile
Defter-i zîriñde ḳaydet eyleme redd-i cevâb

37

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Ḥasret-i rûyuñ revân eyler dü çeşmimden gül-âb
Görmedi bir laḥẓa hicrânıñ çekelden ẕerre ḫˇâb

2 Yoḳsa benden mi ḳusûrât bilmezem baḫtım nuḥûs
Perde-ender-perde eyler râh-ı maḳṣûdum seḥâb

3 Her ne deñli sa'ye iḳdâm eylesem olmaz müfîd
Aldı ḥayret her ṭarafdan dâ'imâ olur 'itâb

4 Olma teslîm-i rıżâdır çâr [ü] nâ-çâr ey göñül
Maḳṣad-ı meyli o yâriñ añlanan etmek ḫarâb

5 Vâ'iẓâ mecmû'a-i ḳalbim perîşân etme gel
İntiẓâr-ı yâre fâ'iḳ olamaz rûz-ı ġażab

6 Etdigiñ ferdâ-yı ni'met ravża-i bâġ-ı cinân
'Âşıḳa olmaz tesellî etme bî-ḥâṣıl cevâb

7 Sâlik-i meyḫâne-i faḳr-ı ḫarâbâtız hemîn
Eylediñ tennûr-ı sâḳîde dili ḳanlı kebâb

8 'Aşḳ ile cûş u ḫurûş et **Mis̱li**yâ gel hem çü ḫum
Âḫiri eyler 'azîz ol sâḳi-i 'âlî-cenâb

38

ḤARFÜ'T-TÂ

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

52a 1 Ḫâk-i pâye yüz sürelden cân u dil buldu ḥayât
Râḥıña baş ḳoyalıdan oldu vîrân ṣümmenât

2 Vâris̱-i sulṭân-ı 'aşḳsın melce'-i 'uşşâḳıyân
Nuṭḳ-ı dür-dâneñ ile da'vâ-yı kâẕib oldu mât

3 Dil teşekkür ḳılmada 'âciz ḳalır kân-ı vefâ
Sâye-i feyżiñle pür-neş'e hemîşe kâ'inât

4 Mürdeler baṣsa ḳadem bir kez ḥużûr-ı pâkiñe
Erişir rûḥâniyâtıñdan hemîn âb-ı ḥayât

5 Ġayr[ı] efkâr olmasın mihriñ baña eglencedir
Âteş-i 'aşḳıñla yansın **Mis̱li**'yi bu bî-s̱ebât

39

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 Geldim der-i sulṭân-ı şeh-i ʻaşḳa nihâyet
Teslîm-i rıżâsı olalı cândan irâdet

2 El-ḥamdü şükür baḥr-i füyûżâtına ġarḳım
Oldu nice yüzden bu günehkâra beşâret

3 Pejmürde ḫarâb olmuş idi ḫayli zamânlar
Kâş[an]e-i dil luṭf ile oldu ʻimâret

4 Tennûr-ı muḥabbetde bulup ẕevḳ-i beḳâyı
ʻAşḳ âteşi dünyâda vü ʻuḳbâda saʻâdet

5 Derc eyledigim cümle cevâhir o Ḫudâ'dan
Bu ʻabd-i fürû-mâyede yoḳ ẕerre dirâyet

6 Ḳoydum ki rıżâ ṭavḳına gerdânımı bî-şek
İḳrâr-ı Şemis'de ola maḳbûl-i şehâdet

7 Pîrân-ı ṭarîḳiñ olayım kemter-i ḫâki
Ol vech ile faḫr-i dü cihân ede şefâʻat

8 Olmazsa nigâh-ı kerem-i nûr-ı velâyet
Yoḳdur baña her vech ile bir yerde selâmet

9 **Mis̱lî** bu ġazel nâdire-i gevher-i vâḥid
ʻUşşâḳ-ı ṣaḥîḥ olduġuma etdi delâlet

40

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Gedâ-yı dergeh-i dildâr olmaḳdır baña devlet
Velâkin yoḳdur istiʻdâd eder ṣâḥib-dilân himmet

2 Gedâ vü şâha baḳmazlar derûn-ı ṣâfı isterler
Mürüvvet kânıdır anlar verirler dâ'imâ niʻmet

52b 3 Der-i sâḳîden ayrılma hemîn mest olmaḳ isterseñ
Zebânıñda mey-i laʻliñden ayrı olmaya ṣoḥbet

4 Bulanma ʻârifiñ aḥvâl-i ṣûrîsin görüp dil-ber
Çıḳar pindârı ḳalbiñden sülûkuñda ola sürʻat

5 Ṣafâ-yı cân ise maḳṣad füzûn-ı derde saʻy eyle
Muḥabbet âteşi dilde bula günden güne şiddet

6 *Lâ-tekul üf*[58] nefsen illâ vüs‘ahâ Allâh
Budur sa‘y eyleyip bulmaḳlıġa Ḥaḳḳ'ı saña ḥüccet

7 Saña bes ḫidmet-i pîr-i muġân etme tekâsül gel
Geçirme vaḳtiñi beyhûde **Mis̱lî** s̱âniye sâ‘at

41

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Yoḳdur arama ḫâme-i naẓmımda belâġat
İşkeste vü beste oḳunur vardır işâret

2 ‘Uşşâḳ-ı ḫarâbât-ı zamân sûḫte-derûnuñ
Revnaḳlı müzeyyen olamaz böyledir ‘âdet

3 İżhâr-ı hüner etme degil ‘âleme ‘ârif
Etmekde göñül ḥâlini bir nebẕe ḥikâyet

4 Var añla reh-i ‘aşḳa düşen ehl-i dilânı
Var ise seniñ de biraz ‘aḳlıñda firâset

5 Ne medrese vü mescid ü ne tekye bilirler
‘Uşşâḳa hemîn yanmasıdır ‘ayn-ı ‘ibâdet

6 Seng atma melâmetde görüp [ki] ḳılma nefer
Sâ‘atde birer renge girer eyle baṣâret

7 Meczûb-ı ḫarâbât u sekirân nigeh olsun
‘Aḳlıñ başıña yâr ise gel etme ḥaḳâret

8 Ẓâhirde görürseñ kimini ḫâke berâber
Ma‘nîsine gel eyle naẓar gör ne hidâyet

9 **Mis̱lî** bu gece kilkiñe ‘aşḳ[59] ola riyâsız
Bezmiñde nişîn eyleye ol yoṣma-ḳıyâfet

42

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Üftâde-i ‘aşḳıñ olalı ḳalb-i ṣadâḳat
Giydirdi o günden beri bir tâc-ı sa‘âdet

2 İḥsân-ı nigâhıñ olalı ẕevḳ-i digerdir
Ṭab‘ımda hemîşe görünür kân-ı ẕekâvet

---

58 “(Ana-babaya sakın) öf deme.” anlamındadır (İsrâ, 17/23) (Yılmaz, 1992: 106). Bu beyitte vezin hatalıdır.

59 Bu kelimeden sonra fazlan bir *‘aşḳ* kelimesi daha vardır.

3 Bir neş’e gelip verdi ġamı bâd-ı hevâya
Nuṭḳumda daḫi olmadadır cüz’î ḥalâvet

53a 4 İn‘âm erenler gece gündüz daḫi ḥâlâ
Meftûḥ u küşâd olmada hep bâb-ı saḫâvet

5 Bulmakda hemîn ni‘met-i sermed ne tecellî
Etmez mi göñül ḫâk-i rehiñ üzre ‘iṭâ‘at

6 Ġarḳ olmadayım luṭf u kerem baḥrine el'ân
Ma‘nâ mı ‘aceb ni‘met ü s̱ervet ne hidâyet

7 Sâyeñ var iken böyle gedâlar üzerine
Daḳ etmege bâb-ı digeri ġayr[ı] ne ḥâcet

8 Yoḳdur ne leṭâfet ne belâġat ne feṣâḥat
Eglence için ḫayli dem etdi onu âlet

9 Gerçi budalâ ṣaçmasıdır **Mis̱li** divânım
‘Afv eyleyeler böylece iḫvân-ı başâret

43

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1 Cefâya yoḳ mu sulṭânım nihâyet
Ḫarâb olmaḳdayım ḳanda ‘imâret

2 Firâḳıñ zinciri gerdende dâ’im
‘Aceb olmaz mı bir daḫi selâmet

3 Degilim kendime mâlik ne oldum
Beni cândan uṣandırdı melâmet

4 Ne gecem belli ne rûzum ne sâ‘at
Fezâ-yı hicr ile yoḳ istirâḥat

5 Ne hem-dem var ne maḫrem var ne sâḳî
Ne câm-ı neş’e-i bâde ne ḥâlet

6 Ne ẕikr [ü] ẕühd ü seccâde ne tesbîḥ
Ne ḫammâra nişînim ne ziyâret

7 Ne bir ‘âḳil ne Mecnûn'um ne Leylâ
Ne Ferhâd'ım ki Şîrîn'e ne âfet

8 Bu dükkân içre bir ṣan‘atda mâhir
Olup da etmedim ẕerre ticâret

9 Biraz sermâye taḥṣîl eyledimdi
Bütün laḳlâḳiyât ile ḥikâyet

10 Saña şekvâ degil ḥâl-i derûnum
Ki kendim kendime etdim ḥaḳâret

11 Dü dâmânım dolup çirk-âb ma‘âṣî
Mürüvvet kânısın eyle şefâ‘at

12 Tekâsül ẖidmet-i ‘aşḳda edip de
53b Kime kimden ede **Mis̱lî** şikâyet

44

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Bilmem nice dem çille-i kilkim yaza ḥikmet
Her şey’den uşandırdı [beni] ṭâli‘-i nikbet

2 Sen ṣuyuña eyleyen felek böyle geçer hep
Hîç vermeye mi ‘âşıḳ-ı nâ-çârına râḥat

3 Dünyâ-yı denî ẖalḳ[ı] raḳîbim heme ḥâlâ
Gör seng-i melâmet ḳomadı ẕerrece ṭâḳat

4 Kimden kime feryâd u fiġan eylesin ‘âşıḳ
Ġayrı ḳapıya eyleyemem ‘arıż-ı ḥâcet

5 Her cevriñe ẖoşnûd olurum **Mis̱li** gibi men
Bu nev-ġazel-i hem-demi ẓann etme şikâyet

45

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Esb-i nefse gel süvâr olma dil ü cânı gözet
Geç ḳamudan sîreti gör rûḥ-ı sulṭânı gözet

2 Kâmili etme tecessüs çeşm-i ṣûret-bîn ile
Pâk ḳıl dilden ġubârı ṣun‘-ı Sübḥân'ı gözet

3 Bu fenâ gülzârına ḳılma naẓar ma‘nâyı gör
Pây-mâl ol mûrveş mühr-i Süleymân'ı gözet

4 Râh-ı ‘aşḳda terk-i ser ḳıl başıñı ṭop eyleyip
Gir bu çevgân Ya‘ḳub'una ḥüsn-i Ken‘ân'ı gözet

5 H̱âṭırın al şâh u ednâ etme işkeste kesi
Beyt-i Ḥaḳ'dır dil naẓarda nûr-ı Yezdân'ı gözet

6 Ḳalbiñe varlıḳ getirme gûşiş-i ṭâ‘at ile
Kendiñi aḥḳar ṭut ehl-i ḥâl [ü] ‘irfânı gözet

7 Ḫâk-i pây ol sâḳiniñ pâyinde mey-ḫˇâr ol müdâm
Mis̱li ‘ibretle naẓar ḳıl câm-ı bürhânı gözet

46

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1 Eden iḥrâḳ beni nâr-ı muḥabbet
Olan rûz-ı ezel yâr-ı muḥabbet

2 Alıp hep varlıġı sâḳî yedimden
Reh-i ‘aşḳda verir kâr-ı muḥabbet

3 Hemîn meyḫâneniñ ḫâk-i derinde
Eder pertâb dil-i zâr-ı muḥabbet

4 Bize pîr-i muġânıñ luṭf[u] dâ’im
Göñül taḥtında ḫünkâr-ı muḥabbet

54a[60] 5 Geçer hestî vü nîstîden olup ṣâf
Olur zülfüñde ber-dâr-ı muḥabbet

6 İçip serşâr-ı ṣahbâyı yedinden
Şükür kim oldum iḳrâr-ı muḥabbet

7 Der-i ḫâkinde sâḳîniñ olaldan
Açıldı **Mis̱li** gülzâr-ı muḥabbet

47

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Göñül sen câna minnet bil çekilen sûziş-i ḥasret
Ḫarâb-ender-ḫarâb ol kim bulasın ma‘nevî ḳuvvet

2 Kemend-i zülfünü yâriñ ṭutup bâzû-yı ‘aşḳ ile
Derinde ol ḳulu zîrâ ki oldur maṭlab-ı şevket

3 Onuñ iḥsân[ı] ġâlibdir verir maḳṣûdunu bir bir
Nefes urma viṣâlinden degilsin lâyıḳ-ı vuṣlat

4 Tehî bülbül gibi ey dil menâl elṭâf-ı bâbında
Fedâ et cânıñı râhında ḳıl hem lâyıḳ-ı ḫidmet

---

[60] 54a’da, derkenarda farklı bir yazıyla bir gazel vardır. Bu gazelde Mislî mahlâsı geçmediği için metne dahil edilmemiştir.

5 Ṣabırda Zâl u Rüstemveş olup **Mis̱lî** fiġân etme
Seni senden giderince verir her dem-be-dem zaḥmet

48

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Naẓargâh-ı Ḫudâyı ḍarb-ı tevḥîd eyle âyâ et
Münevver ḳıl vücûd iḳlîmini nev-şehr-i Baġdâd et

2 Çekip peymâneyi sâḳî yedinden mest [ü] medḫûş ol
Ledünnî 'ilmini ögren dili bir ḫoşca üstâd et

3 'Arefden dersi almaḳsa murâdıñ ey dil-i şeydâ
Bu nefsin ölmeden öldür der-i ḫâkinde ber-bâd et

4 Eger kim ṭurra-i Şîrîn'e meyliñ beste olmaḳsa
O kûh-ı nefsi yaḳmaḳda nigâhıñ 'aşḳ-ı Ferhâd et

5 Eger Bihzâd iseñ naḳş [u] nigârı almaġa bî-şek
Bu dest-i 'aşḳda bir ḳaṣr-ı nev-îcâd sen de îcâd et

6 Gelip meyḫâneye bir bâde çek âzâd olup ġamdan
Düşüp mest ol cenâb-ı sâḳi-i ḫammâr[ı] yâd et

7 Cenâb-ı ḥażret-i sulṭân-ı 'aşḳıñ sâyede **Mis̱lî**
Olup ḥâl ehli ġavġâdan geçip sen saña imdâd et

49

ḤARFÜ'S̱-S̱Â

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

54b 1 Olan efġânıma her dem-be-dem râh-ı ḫaṭar bâ'is̱
Sirişk-i çeşm-i ḫûn-âba olur la'l-i güher bâ'is̱

2 Ġarâ'ib ḥâle dûş oldum alıp benden beni 'aşḳı
Heme bülbül-ṣıfat olmaḳlıġa ol ġonca-ter bâ'is̱

3 Muḳayyed eylemez bir ḥâl ile mümkün degil olmaḳ
Ki her bir demde bir türlü olur şîve diger bâ'is̱

4 Ne meylim râh-ı maḳṣûdda ne hîç bir kâra mâ'ildir
Perîşân olmama hep nîm-tebessüm ḫandeler bâ'is

5 Atar müjgân-ı tîrin sîne-i 'uşşâḳına bir bir
Miyânım yâya döndügü sebeb **Mis̱lî** keder bâ'is̱

50

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Zâhidâ geç müddeʻîlikden su’âlden etme baḥs̲
Nezd-i ʻârifde ḫamûş ol ḳîl ü ḳâlden etme baḥs̲

2 Gir semenderveş bu ʻaşḳıñ âteşine maḥv ol
Senligiñ elden bıraḳ âb-ı zülâlden etme baḥs̲

3 Ṣûrete nâẓır olup ṣâḥib-ḫaṭâ olma hemîn
ʻAḳlıña hem-pâ olup ince ḫayâlden etme baḥs̲

4 Merd-i kâmil destini ṭut sen seni bil âşikâr
Bir ḳuru efsâneyi rûy-ı ḫayâlden etme baḥs̲

5 Birṭaḳım ḥıfẓ-ı füsûnla girme ʻaşḳ meydânına
Ṣâḥib-i ḥâl olmadıḳca sen kemâlden etme baḥs̲

6 Rûy-ı maʻnîden niḳâbı ḳılmadıḳca çâk çâk
Baġlanıp ḥâl-i mecâzîde cemâlden etme baḥs̲

7 Ẓâhirin terk eyle sîret-bîn olup eyle naẓar
Sen seni gör sen seni bil ḫamr u bâlden etme baḥs̲

8 Ket-ḥüdâ-yı ḥaḳ mısın kimde ne vardır kim bilir
Geç enâniyyet sözünden ki vebâlden etme baḥs̲

9 Bî-nihâyet baḥr-ı luṭfu eylemez şirket ḳabûl
Zühdüñe maġrûr olup bugün viṣâlden etme baḥs̲

55a 10 Sen hemân ḥûrî vü ġılmân ârzusun çek dâ’imâ
Râh-ı ʻaşḳa girmeyince zülf ü ḫâlden etme baḥs̲

11 Göñlüñü râst eyle evvel baʻde gel ʻaşḳ bezmine
Râżı ol her cevr-i yâre mekr ü âlden etme baḥs̲

12 **Mis̲li**veş pâ-mâl olup gel âsitân-ı dil-bere
Teşvişi pâk eyle göñlüñden mis̲âlden etme baḥs̲

51

ḤARFÜ'C-CÎM

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Zübde-i insâna vuṣlat olmamaḳ güc olma güc
Sâlikâne ʻaṭf-ı himmet olmamaḳ güc olma güc

2 Ḳalʻa-i hicrâna bend olmuş dil-i dîvâneye
Fetḥ-i bâb etmekde nuṣret olmamaḳ güc olma güc

3 Beste-i mihr-i ṭufeylân neylesin bî-şîr olup
Mâder-i ʻâşıḳda şefḳat olmamaḳ güc olma güc

4 Ḥüzn ile baḥr-i sirişke ġarḳ olup Yaʻḳûbveş
Yûsuf-ı vaḳt ile ülfet olmamaḳ güc olma güc

5 Sevmeyen ḳâl ehlidir hep ehl-i ḥâl[i] tâ ezel
Bir kesiñ ẕâtında ʻizzet olmamaḳ güc olma güc

6 Neylesin ʻârif ki bulmazsa hemîşe hem-dem[i]
Mest-i bâde câm-ı vaḥdet olmamaḳ güc olma güc

7 Ṭaʻn ederler ehl-i ṣûret ʻârif-i deryâ-dili
Bu denî ʻâlemde raġbet olmamaḳ güc olma güc

8 Söylese derd-i derûnun kimse idrâk eylemez
Bi'ṭ-ṭabiʻ dilde ḥarâret olmamaḳ güc olma güc

9 Ṭaʻn ederler eyleseñ bir kûşe içre inzivâ
Ya ne yapsın ehl-i ẖalvet olmamaḳ güc olma güc

10 Yâr yoluna varını etseñ fedâ derler riyâ
Ṭabʻ-ı ʻâşıḳda seẖâvet olmamaḳ güc olma güc

11 İẖtiyârım bir putuñ destinde ʻazm-i râhıma
Mis̱liveş dâ’im melâmet olmamaḳ güc olma güc

52

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Mübtelâ-yı derd olan dermân[ı] bulmazsa ne güc
Merg-i ʻaşḳ olan mezâristân[ı] bulmazsa ne güc

2 Bu ġarâ’ibdir [ki] ṭabîb ʻâma çâre eylemez
Beste-ṭâliʻ zübde-i insân[ı] bulmazsa ne güc

55b 3 Ġam beyâbânında Yaʻḳûbî-ṣıfat nâlân olan
ʻAşḳ içinde Yûsuf-ı devrân[ı] bulmazsa ne güc

4 Naḳş-ı dünyâya göñül verdiyse sâlik ḥayf ḥayf
Ḥasret-i ferdâ olup cânân[ı] bulmazsa ne güc

5 Külli varın râh-ı ʻaşḳ içre fedâkâr olmayıp
Ḳaṭre ḳatre bâdeden ʻummân[ı] bulmazsa ne güc

6 **Mis̱li**âsâ serserî geşt [ü] güẕâr eyler ise
Vâdi-i ḥayretde ḳalmış cân[ı] bulmazsa ne güc

7 Sâye-i Monlâ'da sed yoḳ ‘azm-i râh etmeklige
Ḳıymetin bilmezse belki an[ı] bulmazsa ne güc

53

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Râh-ı ‘aşḳda pâk ḳıl göñlün mis̱âl-i esfidâc
Ba‘dez[în] feyyâż-ı muṭlaḳ eyleye ḫoşca sirâc

2 Vuṣlat-ı gül-rûy olmaḳ pek ḳolay kâr mı dilâ
Pister-i ḥasretde olmaḳlıḳ gerekdir nâ-mizâc

3 Sîniñ içre raḫneler aç âh ile vaḳt-i seḥer
Eyleye iḥsân-ı luṭfundan devâyı bî-‘ilâc

4 Ger diler iseñ şefî‘iñ ola faḫr-i dü cihân
Ḳurb-ı Ḥaḳḳ'ı ḥubb-ı Mevlânâ'yı eyle serde tâc

5 Ḳaṭ‘-ı yed et servveş eflâke ser çekmekligi
Pây-ı ‘uşşâḳda revân ol **Mis̱li** bir nehr-i zücâc

54

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Dil dil-ber-i devrâneleriñ bâbına muḥtâc
Çatmaḳlıġa bir vech ile erbâbına muḥtâc

2 Geldik geleli kûh-ı muḥabbetde nişîniz
Ḳurmaḳlıġa dil ḫaymesi ṭınâbına muḥtâc

3 Bârân-ı ġam-ı hicr [ü] keder esdigi demler
Gizlenmege şevḳ kâkül[ü] ḳullâbına muḥtâc

4 Dört üstüne ẕevḳ eyleyelim derseñ eger kim
Hâ’ilsiz olan vech-i ḳamer tâbına muḥtâc

5 İḥsân-ı ḳadeḥ pek umamam meclise olsun
Girmeklige îcâzet-i Vehhâb'ına muḥtâc

6 ‘Aşḳıñda helâk olmagı maṭlûb edersin
Deryâ-yı muḥabbetdeki girdâbına muḥtâc

7 Müstaġraḳ-ı luṭf u kerem olmaḳsa murâdıñ
Gel bekle feyiż baḥrini ḫîz-âbına muḥtâc

56a 8 Ṣabr ile ḫuṣûle gelir elbet ne ise ḳaṣd
Lâkin yedine girmege îcâbına muḥtâc

9 **Mis̠lî** de hezâr secde-i şükrâne ederdi
Ebrû-yı kemân enver-i miḥrâbına muḥtâc

55

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Ki senden ġayrıya dil-ber bulunmaz dilde nârım hîç
Vücûdum şehrini eyle temâşâ var mı yârim hîç

2 Ümîdim gülsitânında fiġâna başlar her a‘żâm
Seḥerde bülbül-i gûyâ olur yoḳ ġayrı kârım hîç

3 Ṣabâ nezdime geldikce mu‘anber zülfünüñ bûyun
Hedâya yollu gönderseñ ki yoḳdur müşk-bârım hîç

4 Ṣafâ kesb eylemek mümkün olur mu sensiz ‘uşşâḳa
O gülfâmsız benim de geçmesin bir dem bahârım hîç

5 Sebük-bâr **Mis̠li**veş sulṭân-ı ‘aşḳıñ sâyesi içre
Cenâb Ḥażret-i Aġazâde'de olur mu bârım hîç

56

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Mülk-i süflîden ḫalâṣ ol kişver-i vâlâya gec
Çöz bu düym-i bî-vefâyı lü’lü’-i lâlâya gec

2 Böyle izbe külbe-i aḥzânda olmuşsun nişîn
Nûş edip câm-ı ṣafâyı meclis-i kübrâya gec

3 Ver bu miḥnet ‘âleminiñ ẕevḳini sen ehline
Ol caḥîm-i ġamdan âzâd cennetü'l-me’vâya gec

4 Eyle pervâz şeh-per-i ‘aşḳ ile ḳaṭ‘ et menzili
Ṭâḳ-ı gerdûn-ı felekden encüme var ise hîç

5 Ẕevḳ-i ḫammârına degmez bî-beḳâ câmı bıraḳ
Pertev-i mihr-i münevver defter-i Mevlâ'ya gec

56b 6 Dûd-ı âhıñ çıḳsın eflâke dolansın bâmgâh
Pûte-i ‘aşḳıñda ḳâl ol ba‘dez-în kîmyâya gec

7 Lâne-i uṣfûrda olmaḳdan nişîn bıḳmaz mısın
Şeh-per-i ‘aşḳı ṭaḳınıp lâne-i ‘anḳâya gec

8 Gûş eden neşv [ü] nemâ bulsun sözün bâlâdan et
Gel oḳu ebced göñülden ḫâme-i imlâya gec

9 Ḳıl ikilik perdesin ṣad çâk çâk ver âteşe
Sırr-ı Âdem'den ḫabîr ol ḳurb-ı müste**s̲**nâya gec

10 **Mis̲li**yâ maḥbûb-ı Ḥaḳḳ'a cânıñı eyle fedâ
Râh-ı ʻaşḳda al berâtıñ defter-i Monlâ'ya gec

57

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Ki dâned cüz-i tû feryâd-ı dil âh u enînim hîç
Çi mümkün bulmaġa nâm-ı feraḥ ḳalb-i ḥazînim hîç

2 Yapış destimden ey sâḳî ṣunup câm-ı lebin bir dem
Nigâh-ı nâvek-i ġamzeñden ayrı yoḳ muʻînim hîç

3 Hemîşe eylerim taʻcîz bu kârım gerçi küstâḫdır
Ki senden ġayrıya ʻâlemde yoḳdur bir ḳarînim hîç

4 Reh-i kûyuñda dûr olsa serim cism-i nizârımdan
İki ʻâlemde devletdir ki yoḳ rûḥ-ı emînim hîç

5 Resûl-i müctebâ şâh-ı velâyetdir penâh **Mis̲lî**
Heme Allâh Mevlânâ ki yoḳdur ġayr[ı] dînim hîç

58

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Bilirim sen de ʻâşıḳsın o yâre dil ṣafâdan gec
Żiyâ-yı ḥüsnüñü der-dest edip ġayrı żiyâdan gec

2 Ḫayâl-i vech-i dil-berden saña bir özge niʻmet yoḳ
Yeter bî-kârlıġıñ bunca bu beyhûde hevâdan gec

3 Yanında ehl-i ʻuşşâḳıñ ki yekdir luṭf ile ḳahrı
Nedir âzâr-ı dil olmaḳ bu bezm-i bî-vefâdan gec

4 Muḥabbet râhını bârân-ı eşkiñ ile sîr-âb et
Ḳanaʻat mülküne ḫaḳan olup fikr-i ḳabâdan gec

57a 5 Ya ol meyḫânede pâ-best ayaġın atma yek ṭaşra
Bulup bir kûşe-i ʻuzlet tehî-dil merḥabâdan gec

6 Serip bir post ḫum u ṣahbâyı nezdinde ṣafâ-yâb ol
Bıraḳma dest-i sâḳîyi bu cây-ı âsiyâdan gec

7 Yed-i pîr-i muġânda maḫzeniñ miftâḥı ey **Mis̲lî**
Ṣoyun varlıġını neng ü vücûd-ı nâ-sezâdan gec

59

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Ḥubb-ı Mevlânâ'yı eyle serde tâc
Etme ḫalḳa ʻacz-i nefs-i iḥtiyâc

2 Derdini dermân bilip ol ehl-i ḥâl
Çek timârdan destiñi etme ʻilâc

3 Ḫâk-i pây-i Mevlevî'de ol muḳîm
Şemʻ-i ʻaşḳla dil-siyâh olsun sirâc

4 Câm-ı vaḥdet nûş [et] mestâne ol
Sil ġubârı **Mis̱li**yâ dilden göz ac

5 Ḥażret-i sulṭân-ı ʻaşḳa ḳul olup
Cânıñı evvelce eyle ʻaşḳa bâc

60

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Saḳâhüm ḫamrını gel Ḥaydar-ı Kerrâr olandan iç
Ḥayât-ı câvidânı vâḳıf-ı esrâr olandan iç

2 Fenâ-yı faḳr-ı tâma baṣ ḳadem faḫr ile ʻâlemde
Bulup meyḫâne-i ʻaşḳı ḳanıp ser-şâr olandan iç

3 Göñül mir'âtını ṣâf et çekip bir câm pür-ḫumdan
Varıp pîr-i muġâna sâḳi-i ebrâr olandan iç

4 Olup bîdâr ġafletden gözün aç gör ne ki vardır
57b Ḳulu ol şâh u ednânıñ leb[i] gül-nâr olandan iç

5 Münevver secdegâh-ı ebru-yı sâḳî ʻayân olsun
Gelip **Mis̱lî** vücûduñ taḫtına ḫünkâr olandan iç

61

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Raḳîb âgâh degil ḥâl-i derûndan yandıġımdır ṣuç
Ḥurûf-ı noḳṭa-ı bâdan ḫaberdâr olduġumdur ṣuç

2 Fenâ bâġında bî-ḥâṣıl şükürler ḳoymadı sâḳî
Düşüp râh-ı ṭalebde der-i ʻaşḳı bulduġumdur ṣuç

3 Olaldan secdegâhım ṭâḳ-ı ebrû-yı siyeh câna
Heme ders-i cemâliñ nüsḫasından aldıġımdır ṣuç

4 Gürûh-ı sâlik [ü] sâġar-keş-i pîr-i muġân oldum
Ezelden ehl-i iḳrârdan benim hep olduġumdur ṣuç

5 Ne deñli ṭa‘n ṭaşını eylese münkir sezâvârım
Reh-i maḳṣûd-ı menzilde geriye ḳaldıġımdır ṣuç

6 İmâmım râhib-i ‘aşḳdır ki oldur Ka‘be-i taḥḳîḳ
Gümânsız **Mis̱li**veş[61] seni ḥaḳ bildigimdir ṣuç

62
ḤARFÜ'L-ḤÂ
Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Dil-berâ la‘l-i meyiñ mürdeye i‘câz-ı Mesîḥ
Dedilerdi nice ‘uşşâḳ-ı zamân gerçi ṣaḥîḥ

2 Çekeyim hicr ile şîrâze-i ‘aşḳın heme şeb
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñü etsin dil-i ḥuffâẓ taṣḥîḥ

3 Olalı çeşm-i siyâhıñ gibi medẖûş-melamet
Olmada ḥâl-i ẖarâbât[ı] kim ẖalḳa ṣarîḥ

58a 4 Secdegâh-ı dil-i ‘uşşâḳ olup ebrû-yı kemân
Okunur âyet-i ‘aşḳ leyl ü nehârâda faṣîḥ

5 Ẕevḳiñe baḳ ne ki derlerse desinler **Mis̱lî**
‘Âşıḳıñ ḥâli hemîşe görünür nâsa ḳabîḥ

63
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Bulma mümkün mü ‘aceb dil bâr-ı ġamdan inşirâḥ
Ḥüzn ile çeşmim bulur mu eşk-i nemden inşirâḥ

2 Zehr olur nûş etdigim peymâne sensiz ey perî
Bulurum ḥayvân-ı Ḫıżr'ı ġonca-femden inşirâḥ

3 Sâlik-i râh-ı ḥaḳîḳat beste-i zülfüñ olup
Dâ’imâ bulur ḥalâvet ‘ayn-ı cemden inşirâḥ

4 Eyle inṣâf-ı mürüvvet bülbül-i şeydâya ver
Vaṣl-ı rûyu cennet-i bâġ-ı iremden inşirâḥ

5 Pertev-i ẖurşîd-i vechiñdir çerâġ-ı ‘âşıḳân
Kesb olur mu bî-tû cânâ câm-ı Cem'den inşirâḥ

6 Görmedim bir gün felek de maḳṣad üzre devr ede
Hîç olur mu derd-i hicrân olmadan inşirâḥ[62]

---

[61] Sonraki kelimenin yeri boştur.
[62] Bu mısrada vezin hatalıdır.

7 Dürr-i yektâ derc ederdi **Mis̱li**yâ ser-tâ-be-ser
Bulmadı fırṣat olur mu dilde ġamdan inşirâḥ

64

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1 Nuṭḳuñu cân[a] nihân söylediler gerçi ṣaḥîḥ
Vechiñi nûr-feşân söylediler gerçi ṣaḥîḥ

2 Ne bilir her dil-i a'mâ seni ey Yûsuf-ı vaḳt
Ben Züleyḫâ'ya 'ayân söylediler gerçi ṣaḥîḥ

3 Nice inkâr edeyim feyż-i Celâle'd-dîn'i
Şems-i maḫfî-i zamân söylediler gerçi ṣaḥîḥ

4 Der-i ḫâkiñden olunca baña ayrılma muḥâl
Sürmedi sâġar-ı cân söylediler gerçi ṣaḥîḥ

5 Ṣûrete nâẓır olanlar ne bilir bâṭınıñı
Maḫzen-i genc-i fülân söylediler gerçi ṣaḥîḥ

6 Ḥiss-i ḥayvâni ile kim seni idrâk eyler
Melce'-i rûḥ-ı revân söylediler gerçi ṣaḥîḥ

7 **Mis̱li** pür-cürüm[ü] ḳabûl ile efendim sen
Sâlik-i merkez-i cân söylediler gerçi ṣaḥîḥ

65

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

58b 1 Seni görmez mi gözüm serv-i bülendim bu ṣabâḥ
Sûz-ı dil artdı beni yaḳdı efendim bu ṣabâḥ

2 Ya edip bezmiñe lâyıḳ ya bu sûzânımı teskîn
Reh-i ḫâkiñde göñül cân-pesendim bu ṣabâḥ

3 Ne varır ḫˇâba dü çeşmim [ü] ne 'aḳlım[63] serde
Şâneyim 'aşḳ ile ey zülf [ü] kemendim bu ṣabâḥ

4 Dîdeden gitme muḥâl rûy-ı ḫayâliñ ṣanma
Nâzikâne ṣalın ey naḫl-i bülendim bu ṣabâḥ

5 Rûz-ı ferdâyı tüket sâye ṣalıp re'sime gel
Doġrusu **Mis̱li**-i nâ-kâmı begendim bu ṣabâḥ

---

[63] Bu kelimden sonra fazladan bir *var* kelimesi vardır.

66

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Gülşen-i ḥüsnüñ ṣabâ söyler faṣîḥ
Nâyveş eyler nidâ söyler faṣîḥ

2 Sünbüle ḳarşı gül-i ruḫsârıñı
'Andelîbân-ı vefâ söyler faṣîḥ

3 Men miyim efġân eden ḳalbim midir
İsmiñi ṣavt-ı nevâ söyler faṣîḥ

4 Reşk eder mihriñde gördükce felek
Olmadı senden rehâ söyler faṣîḥ

5 Bâġ-ı 'aşḳıñda görüp nergis seni
Cânını etmiş fedâ söyler faṣîḥ

6 Nev-bahâr-ı nev ki ḫaṭṭıñ 'âşıḳa
Gözyaşı âb-ı ṣafâ söyler faṣîḥ

7 İştiyâḳ bezminiñ artdıḳca şehâ
Sûz-ı 'aşḳıñ **Mis̱li**yâ söyler faṣîḥ

67

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Bî-tu mümkün mü fütâde bula gerdûnda feraḥ
Ḥasretiñle ẕerre yoḳdur ḳalb-i maḥzûnda feraḥ

2 Kâkül-i Leylâ'ya beste olalı muḥkem hemîn
Ḳıl tefekkür ne gezer 'aşḳ ile Mecnûn'da feraḥ

3 Çeşm-i nâdâna göre sensiz cihâna dil vere
Bî-tu cânâ olamaz hîç baġr-ı pür-ḫûnda feraḥ

4 Ma'rifet kesb eylemekdir 'ârifiñ sa'yı müdâm
Ola ferdâda ne mümkün mâl-i Ḳârûn'da feraḥ

5 Luṭf ile 'arż-ı cemâl eyle gehî ey âfitâb
59a Ḳalmadı 'aşḳıñla dil-ber **Mis̱li** şeb-gûnda feraḥ

68

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Bezm-i meyde çeşm-i ḫammârıñ baña verir feraḥ
Lem'a-i ḫurşîd-i ruḫsârıñ baña verir feraḥ

2 Olalı pîş-i dü çeşmimde hüveydâ dâ'imâ
Meh-cebîniñ tâb-ı envârıñ baña verir feraḥ

3 Taḥtgâh-ı ḥükm-i ʿâşḳıñdır ḳulûbum ḫânesi
Her dü ʿâlem içre iḳrârıñ baña verir feraḥ

4 Âsitânıñda hemîn âzâr-ı dil olsam begim
Bendeñ olduġum görel bârıñ baña verir feraḥ

5 Verdi bî-ücret saña **Mis̱lî** göñül kâşânesin
Ey perî içinde efkârıñ baña verir feraḥ

69

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1 Tende bir şemʿ-i şebistândır ḳadeḥ
Mürde câna Ḫıżr-ı ḥayvândır ḳadeḥ

2 Mûrveş ṣûretde âsândır velî
Taḫt-ı taḥḳîḳe Süleymân'dır ḳadeḥ

3 Maʿnide mir'ât-ı İskender odur
Her dü ʿâlem içre seyrândır ḳadeḥ

4 Menzil-i meyḫâneniñ şâh-râhıdır
Nezd-i ʿâriflerde bir şândır ḳadeḥ

5 Sîne-i ṣâḥib-dilânda tâ ezel
Ḫâme-i ḳudretle destândır ḳadeḥ

6 Ṣanma ḫâlî ḫâk-i râh-ı meykede
Ehl-i ḥâle nûr-ı îmândır ḳadeḥ

7 Düş ayaġına bugün gel sâḳiniñ
Ḳurb-ı Yezdân vaṣl-ı cânândır ḳadeḥ

8 Bir ḳadeḥle seyr eder eflâke hep
Dâḫil-i cemʿiyyet-i cândır ḳadeḥ

9 Şevḳ-i cândır kim ġıdâ-yı rûḥdur
Menbaʿ-ı deryâ-yı ʿirfândır ḳadeḥ

10 Keşti-i ʿuşşâḳa derc olmuş füyûż
Bî-nihâyet baḥr-i ʿummândır ḳadeḥ

11 **Mis̱li**yâ elden bıraḳma yek nefes
ʿÂlem-i esrâr-ı bürhândır ḳadeḥ

70

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

59b 1 Meclis-i ṣâḥib-dil-i merdân ile buldum ferah
Naḳd-i Ḫıżr [u] çeşme-i ḥayvân ile buldum ferah

2 Ḥażret-i sulṭân-ı 'aşḳıñ feyż[i] bî-pâyân olup
Râh-ı 'aşḳda sâye-i pîrân ile buldum ferah

3 Feyż-yâb etdi derinde ḥażret-i sulṭân cünûn
Bâġ-ı 'aşḳda ṣoḥbet-i rindân ile buldum ferah

4 Ṭâlib-i câm-ı elestdim sırr-ı 'Abdî Dede'de
Ḫânḳâhında hezâr 'irfân ile buldum ferah

5 Bende-i pîr-i muġânım sâlik-i ṣahbâ-yı 'aşḳ
Kûy-ı ḫâkinde nice iḥsân ile buldum ferah

6 Neng ü nâmûs delḳını terk eyleyelden ṣıdḳ ile
'Avn-ı sâḳî lez̠zet-i ḫûbân ile buldum ferah

7 Sâkin-i bâb-ı Rıżâ'yım Ḥażret Aġazâde'de
Sâye-i şâriḥde bir sulṭân ile buldum ferah

8 Bende-i ednâsıyım Âdem Dede'niñ **Mis̠li**yâ
Râh[ı] içre pertev-i îmân ile buldum ferah

71

ḤARFÜ'L-ḪÂ

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Bâġ-ı firâḳım târ-mâr etdi yine gülzâr-ı ruḫ
Yıḳdı gümânıñ şehrini çün olalı iḳrâr-ı ruḫ

2 Münkir görür yüz çevirir Ḥaḳdan ba'îddir çünki ol
'Ahdinde ṣâdıḳ olana mümkün degil inkâr-ı ruḫ

3 Reftem dirûz meyḫâneye sâḳî elin ṭutdum şükür
Pîr-i muġânıñ pâyına düşdüm olup bîmâr-ı ruḫ

4 Efsûn oḳur 'âşıḳlara çeşm-i ḥaḳîḳat-bîn yâr
Bülbül gibi etdi beni vaḳt-i seḥer bîdâr-ı ruḫ

5 **Mis̠lî** ḳadem basdı yine meyḫâneye 'avn-ı Ḫudâ
Bu külbe-i aḥzânıma yaḳdı çerâġ envâr-ı ruḫ

72

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Rûz [u] şeb efġânıma oldu sebeb gülzâr-ı şûḫ
Çille-i tîr-i kemânıñ çekdirir tekrâr-ı şûḫ

2 Her dü 'âlem ẕevḳini 'aşḳ câmına etdiñ fürûḫt
Tâ ezel ḳalb-i şikestim ḳılalı iḳrâr-ı şûḫ

3 Luṭf u ḳahrıñ leẕẕeti birdir ḫarâbât-meşrebe
Mest-i câm-ı 'aşḳ olup olduḳ heme hüşyâr-ı şûḫ

4 Etme teftîş ḥâl-i 'uşşâḳı ṣuverde ey aḫi
Ẓâhirâ çir-kâf-ı dâmen ḳalbleri envâr-ı şûḫ

60a 5 Cevr[i] her bir vech ile iḥsândır ṣâde dile
İncinip cevr ü cefâya olmayız bîzâr-ı şûḫ

6 Dûr edip rüsvâ-yı devrân etdigin ḳılma 'aceb
Nâz u istiġnâ olur 'uşşâḳa dâ'im kâr-ı şûḫ

7 Ḥażret-i sulṭân-ı 'aşḳıñ sâyesinde çoḳ şükür
Cümleyi etdik ferâmûş olalı bîdâr-ı şûḫ

8 Öyle Mecnûn olmuşum zincîr-i Leylâ baġlamaz
Aldı 'aḳlım gitdi ṣabrım edeli reftâr-ı şûḫ

9 Ne gezer ṣaġım ne ḫod bâlîne ser ḳor ḫastayım
Pister-i 'aşḳıñda göñlüm ḥâliyâ bîmâr-ı şûḫ

10 Gel bu er meydânına çâk et ikilik perdesin
Ey ḫabersiz olma câm-ı vuṣlat-ı inkâr-ı şûḫ

11 Eyleme ta'yîb 'azîzim kûy-ı râhıñda beni
Baġladı zincîr-i 'aşḳa bî-rehâ zünnâr-ı şûḫ

12 Pâyıña ser ḳoymadıḳca cân nis̱âr etmeksizin
Herkese ifşâ olunmaz nükte-i esrâr-ı şûḫ

13 Sa'y ḳıl derdin füzûn et gezme bî-ḥâṣıl heme
Sil ġubârı bulunur her kûşede 'ayyâr-ı şûḫ

14 Teşne ol göster ḥarâret baġrıñı büryân edip
Olmada cârî hemîşe feyż-i pür-enhâr-ı şûḫ

15 Pâk ḳıl mir'ât-ı ḳalbin ḳalmaya jeng [ü] ġubâr
Ḫâksâr ol râh-ı 'aşḳda edeler iẓhâr-ı şûḫ

16 Sen seni elden bıraḳ ḳul et özün bir kâmile
Varlıġıñ yoḳ eyle dilden ger ese ṣarṣar-ı şûḫ

17 Fâriġ ol her maḳṣadından terk-i terk et ṣavtveş
Râh-ı ʻaşḳda ṣâdıḳ ol feyżin ede is̱âr-ı şûḫ

18 Ġayr[ı] lâl ol ʻazm-i râh et Kaʻbe-i taḥḳîḳine
Ḫûb vâḳıf oldu **Mis̱lî** bu gece güftâr-ı şûḫ

73

Mefʻûlü / Mefâʻîlü / Mefâʻîlü / Feʻûlün

1 Uymuş yine bir fitne-i devrâneye ol şûḫ
Olmuş şeb-i vuṣlat dil-i bî-gâneye ol şûḫ

2 ʻÂşıḳlarını etmege işkeste bu günler
Pek etdi ṭamaʻ mûnis-i mihmâneye ol şûḫ

3 Zülfün dağıtıp gezmeye bâʻis̱ bu bahârı
Nezdinde olan ʻâşıḳ-ı dil şâneye ol şûḫ

4 Üftâde-i bî-çâresini kimseye ṣormaz
Uymaz olur olmaz tehi efsâneye ol şûḫ

60b 5 Hep terbiye etmek ġarażı cevr ü cefâdan
Ḳıymaz bilirim bende-i fermâneye ol şûḫ

6 Ye'siyle şikâyet gibidir ẓâhir-i ḥâlim
Etmekde naẓar ḫâṭır-ı vîrâneye ol şûḫ

7 Baḳmaz ne ḳadar güfte-i küstâḫ olur ise
Mis̱lî gibi bir bende-i dîvâneye ol şûḫ

74

ḤARFÜ'D-DÂL

Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilün

1 Dil-berâ kevkeb-i ʻulyâñ ede ẕâtı mezîd
Dest-gîriñ ola her demde şehen-şâh-ı vaḥîd

2 Göñlümüz kâkül-i pür-çînine beste olalı
ʻAşḳ u sevdâ vü muḥabbet ki aña oldu kilîd

3 Reh-i kûyuñda ṣafâ-yâb olalı revzen-i dil
Cümle aʻżâ-yı cevâhir hemesi oldu mürîd

4 Gül-bün-i bâġ-ı irem reşk eder görse seni
Gülşen-i ḥüsn-i cemâliñ getirir revnaḳ-ı ʻıyd

5 Cevr-i gerdûna gögüs vermesi âsân lâkin
Şem'a-i 'aşḳa taḥammül edemez her bir 'abîd

6 Cez̠be-i rûy[u] dilâ ver yine diller beste
Olalı ḳalmadı ġayrı çeşm [ü] cânında ümîd

7 O tebessümler eder âb-ı zülâl 'aşḳına baḫş
Bu mülûkâne-revîş böyle edâ ṭarz-ı cedîd

8 Ṣandılar 'âşıḳ-ı şûrîde seḥâb içre ḳamer
Zîr-i zülfüñde cebîniñ mâhveş oldu bedîd

9 Âferîn ḳuvvet-i bâzûsuna 'aşḳıñ der idim
Ġamze-i tîġ [ü] sinân **Mis̠li'**yi eylerse şehîd

75

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1 N'eyledi bendeyi bu âna degin baḫt-ı sefîd
Şems-i tâbânımı bir kerrecik etmez mi bedîd

2 Naḥsıma perver idi 'ârife ṣorduḳsa dedi
Ehl-i 'uşşâḳına doġdurmadı bir necm-i sa'îd

3 Ḳaṣr-ı firḳatde küdûretle geçir demiñ ḳaṣdı[64]
Bâġ-ı 'âlemde bize olması ḫandân-ı ba'îd

4 Yormanıñ fâ'idesi var mı dilâ kendiñi hîç
Ḥâṣılı 'âşıḳı şâd etmemege ḳıldı 'anîd

61a 5 **Mis̠li**-i çille-keşiñ z̠evḳi olur verdigi ġam
Cümle 'uşşâḳ şikest bizlere mi etdi ferîd

76

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Sâḳiyâ dil-teşneyim ṣâḥib-vefâyım etme red
Bende-i pîr-i muġânım bir gedâyım etme red

2 Ḫayli demdir çâkeriyim ben de bu meyḫâneniñ
Sâġar-ı mihnet-keş-i derd ü belâyım etme red

3 Luṭf edip cur'añla yâd etseñ 'aceb mi rindleri
Ḳıl sezâvâr ṣanma dil-ber nâ-sezâyım etme red

---

[64] Bu mısrada vezin hatalıdır.

4 Gerçi ki maḥrem degilsem pek de bî-gâne degil
Pâsbân-ı bâġ-ı ‘aşḳın bî-riyâyım etme red

5 Ṣâf-ı mey ‘âdet degilse **Mis̱li**veş müflislere
Dürd-keşler zümresinden ṣay rıżâyım etme red

77

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ḥâl-i mâder râh-ı ‘aşḳ sâḳî to dîd
Rûz-be-rûz oldu ciger-sûzum mezîd

2 Luṭf edip peymâne ṣun ḥâlim ḫarâb
Olalıdan teşne-leb oldum ḳadîd

3 Ẓulmet-i hicriñ seḥâbı çün keşîd
Ṭâli‘im olmuş sevâd olmaz sefîd

4 İştiyâḳ-ı mey baña bu ‘âleme
Geldigim demden beri ṣanma cedîd

5 Men ne mestim ki ne ḫod hüşyâr-ı dil
Artdı derdim olalı vaṣlıñ ba‘îd

6 Ḳıl kerem eyle tenezzül ey ṣanem
Tû-be-yâ ḫâṭır-be-dest **Mis̱lî** bedîd

78

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Çekmezem ser zîr-i pâyiñden nigârım olsun ‘ahd
Her ḫaṭâ-yı ‘ayn-ı dîn dâ’im ki yârim olsun ‘ahd

2 Ṣalmazam ḳaṣr-ı emelde senden ayrıġa naẓar
Gülşen-i bâġ-ı melâḥat gül-‘iẕârım olsun ‘ahd

61b 3 Mülk-i cûdumda degil mümkün ola dü pâdişâh
Ol nişîn-i taḫt göñülde şehryârım olsun ‘ahd

4 Ḫânḳâhıñda ḳabûl et vaḳf-ı câ-rûb kirpigim
Dâmeniñ elden bıraḳmam şeh-süvârım olsun ‘ahd

5 **Mis̱li**veş ḳaṭ‘-ı naẓar ḳıldım cihâna sensizin
Almazam göñlüm geriye müşkbârım olsun ‘ahd

79

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Yoḳdur baña hîç bir kes [o] devrâneden imdâd
Oldu dilimiz ‘aşḳ ile Şîrîn'ine Ferhâd

2 Ḳurtar beni gel varsa kemâliñ söz uzatma
Ger böyle ḳalırsam olurum ‘aşḳ ile berbâd

3 Bir öyle ḫarâbât-ı zamânım saña ṣaġ söz
Şimdengeri ṣanma edesin ḳaṣrımı bünyâd

4 Ol kâküle şâne olalı bu dil-i mecrûḥ
Ḫûlyâyı ḳo yoḳ‘âşıḳ-ı nâ-kâmına âzâd

5 Nefsiñi bıraḳ ortaya eyler mi taḥammül
Ṭâḳat getirir mi buña ger olsa da fûlâd

6 Men çekdicegim çilleyi dildâr bilipdir
İnanmaz iseñ söylesin ol ḳâmet-i şimşâd

7 Rü’yâda daḫi düşse eger sûziş-i nâçîz
Ṭâḳat getirir mi ‘acabâ ‘aşḳıma zühhâd

8 Vâ‘iẓ sözü ferdâyı bıraḳ gir bu behişte
Eylerdi ta‘accüb bunu görse idi Şeddâd

9 **Mis̱lî** gibi çoḳ da‘va-ı ‘aşḳ eylese ‘âlem
Her câna nigâh eylemez ol ġamze-i cellâd

80

ḤARFÜ'Ẕ-ẔÂ

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Mâh-ı eyyâm-ı ṣıyâmda ḥâlet-i ṭâ‘at lez̠îz̠
Vuṣlat-ı dildâr ile ifṭâr olur elbet lez̠îz̠

2 Nâṣiḥâ meftûḥ ḳılmaz bâbını meyḫâneniñ
Derdmendâne gelipdir câm-ı cem‘iyyet lez̠îz̠

62a 3 Bezm-i aġyâra icâbet etmege ḫavf ederiz
Bî-mey ma‘şûḳ gelmez ‘âşıḳa şerbet lez̠îz̠[65]

4 Diñlenilmez pür-tehî efsâneler olsa şükür
Meclis-i dil-berde olunca olur ṣoḥbet lez̠îz̠

5 Hem-nefes olmaḳdan ise ḫalḳ[a] **Mis̱lî** [ki] hemîn
Çekilip bir kûşe içre eylemek ḫalvet lez̠îz̠

---

[65] Bu mısrada vezin hatalıdır.

81

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 İntiẓâr-ı derde [bî]-tû cânı etdim ittiḫâẕ
Oldu dedim hem çü Nûḥ ṭûfân[ı] etdim ittiḫâẕ

2 Olalı ḫâk-i der-i meyḫânede dil *lâ-teḫâf*[66]
Tâ ezel bezmindeki peymân[ı] etdim ittiḫâẕ

3 Men ġulâm-ı sâḳiyim [ki] nezd-i ḫumdır ḫˇâbgâh
Olalı anda nişîn cânân[ı] etdim ittiḫâẕ

4 Ṣalmazam nüh ṭâḳ-ı çarḫıñ mürdesine yek naẓar
Zîr-i dest-i sâḳide bir cânı etdim ittiḫâẕ

5 Pâyıña yüz sürmeden maṭlûb[u] **Mis̱lî** sâḳiniñ
Varlıġımdan yoġ olup ‘irfânı etdim ittiḫâẕ

82

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Yine bâd-ı tehî geldi nigârdan istiyor uşḳaẕ
Mey-i ġaflet hem çü mey cân yârdan istiyor uşḳaẕ[67]

2 Hevâ-yı nefse râm oldum onu ḫoş-ḥâl ṣanıp ḥayfâ
Heme âşuftelik gevher-nis̱ârdan istiyor uşḳaẕ

3 Ṭuzaġ-ı dâne-i mekriñ reh-i maḳṣûduma ḳurmuş
Beni ṣayd eyleyip ol müşkbârdan istiyor uşḳaẕ

4 Okurmuş ṣad hezâr efsûn dirîġ ‘âşıḳlara maḫfî
Ham-ı gîsû [vü] ḫaṭ-ı sebzezârdan istiyor uşḳaẕ

5 Nişîn-i meykede olmuş iken **Mis̱lî** gibi şimdi
Beni de sâḳi-i şems ü nehârdan istiyor uşḳaẕ

83

ḤARFÜ'R-RÂ

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Bir dil-bere dil düşdü ki mümtâz-ı zamândır
Seyr et nicedir vechini ḫurşîd-i cihândır

---

[66] “Korkma.” (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31…) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa’ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa’ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçar. Allah da O’na “Korkma.” şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

[67] Bu mısrada vezin hatalıdır.

2 Ya nice perîşân-ı ẖarâb olmayayım men
Yaġmaladı sâmânımı hep ḳaṣdı yamandır

62b 3 ‘Aynımda ẖayâl[i] heme şeb tâ-be-seẖerler
Zâhid dil-i ‘uşşâḳa nihân ṣanma ‘ayândır

4 Bir yerde muḳayyed degiliz râh-ı fenâyız
Deyr-i dilimiz içre dem-â-dem ṣanemândır

5 Cânım gibi ṭutsam da ‘azîz sâġar-ı ‘aşḳı
Şükründe yine ‘âcizim iḥsân-ı muġândır

6 Men çille-keş-i ‘aşḳıñım aġyâr ṣafâda
Ḥall olmadı bu müşkil bî-şerḥ ü beyândır[68]

7 Ṭa‘n etmede mecmû‘-ı ṭarîḳat beni dâ’im
Ḥaḳḳımda bütün ẖalḳ-ı cihân şem‘-zebândır

8 Men‘ etmege ḳâdir mi olur cism-i naḥîfim
Düşdü düşeli ‘aşḳıña bî-tâb [ü] tüvândır

9 Dâmeniñi mümkün mü bıraḳmaḳ yedimizden
Ẓann eyleme mihriñde beni nev-hevesândır

10 Ye’s ile eger kim bulunursam aña küstâẖ
‘Afv eyle efendim onu da sehv-i lisândır

11 Ġamze ne ḳadar ḳâtil-i ‘uşşâḳ ise her dem
Âfet nigehi ‘âşıḳa pür-feyż-resândır

12 Hem cez̠be-i pür-tâb-ı ruẖ u zülf-i siyâhı
Çekmekde göñül esbini zer-kârı ‘ayândır

13 Meh-tâba bizi eyleme da‘vet naẓar eyle
Sûz-ı dilimiz râhımıza kâh-keşândır

14 ‘Arż eyleme taḳlîd ile mey eylemeyiz nûş
Yükletdi bize sâḳi-i ‘aşḳ rıṭl-ı girândır

15 Mescûda bıraḳma baña bes meykede bâz est
Mey-nûş olalı secdelerim rûy-ı pütândır

16 Teslîm-i ser etdim reh-i pâyında muġânıñ
Her sâġar-ı ṣad mürdeye biñ rûḥ-ı revândır

---

[68] Bu mısrada vezin hatalıdır.

17 Ferş olsa ʻaceb mi yüzümüz ẖâk-i deriñde
Ol her dü cihân içre baña şevket ü şândır

18 Etmezse beni nâʼil-i vuṣlat kereminle
Her cevr ü cefâ vü sitemi mûnis-i cândır

19 Söyletdi yine ḥasret-i cânân heme şeb tâ
Mis̱lî bu ġazel sâlike bir nehr-i revândır

84

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Ey göñül hîç söylemezsin bendeñe kâmıñ nedir
Vardır elbetde ẖafî râzıñ bu aḥkâmıñ nedir

63a 2 Târ-mâr etdiñ serimde ʻaḳl u fikrim ḳandedir
Böyle mübhem kâr ṭutduñ ṭavr-ı endâmıñ nedir

3 Cüst [ü] cû etmekde eṭrâf kûy-ı dil-beri
Rûz [u] şeb terk eylediñ ârâm-ı evhâmıñ nedir

4 Var mıdır efsûn oḳur ʻâlemde bilmem fitne-sâz
Görmez oldu ʻâlemi çeşmiñ ser-encâmıñ nedir

5 Bir şeyʼe mâlik degilim ẓâhirî vü bâṭınî
Ḳalmışım böyle tehî-dest baʻde peyġâmıñ nedir

6 Devlet-i dünyâyı çoḳdan ehline baẖş eylediñ
Luṭf edip ʻuşşâḳa söyle bunda inʻâmıñ nedir

7 Nâ-murâd etmek mi ḳaṣdıñ her dü ʻâlemde beni
Ṭarz-ı nâ-maʻhûduñu bildir ki encâmıñ nedir

8 Ne beni dildâra maḥrem eylediñ aġyâra hîç
Nuṭḳa gel bir râhım üzre ḳurduġuñ dâmıñ nedir

9 Añlaşılmaz ẓâhirâ ḥâl-i ẖarâb üzeresin
Nâ-feraḥla ḥüzn ile geçmekde eyyâmıñ nedir

10 Ḥâliyâ bu gülsitân içre ne ẖâr olduñ ne verd
Añlaşılmaz oldu ve'l-ḥâṣıl dil-ârâmıñ nedir

11 Yelḳovânâsâ dolaşmaḳlıḳdasın her rûz [u] şeb
Sâʻat ü vaḳtin şaşırdım ṣubḥ ile şâmıñ nedir

12 Kimse ile germ-ülfet eylemezsin tâ ezel
Hangi meclisde enîsiñ bildir aḳlâmıñ nedir

13 Ḥayretimden hangi râha eylesem geşt [ü] güẕâr
Ḳalmışım fehm etmeden ‘arż eyle ḫod-kâmıñ nedir

14 Râzınıñ ma‘nâsını şerḥ eylemekden ‘âcizim
Âşikâr et râh-ı ‘aşḳda baña efhâmıñ nedir

15 **Miṡli**-i bî-çâreyi ḳaṣdıñ ḫarâb etmek midir
Böyle sencîde ġazelle aña ibrâmıñ nedir

85

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Âteş-i ‘aşḳıñ ile dünyâ nedir bilmem nedir
Vaṣlıñ ârzû edeli ‘uḳbâ nedir bilmem nedir

2 Bâġ-ı ruḫsârıñ görelden ey gül-i ṣad-berg-i nâz
Tâ o demden cennetü'l-me’vâ nedir bilmem nedir

3 Cümleyi etdim ferâmûş eylemek illâ seni
Etmezem terk ġayr[ı] bir cânâ nedir bilmem nedir

4 Sen de üstâd olduñ ey meh cevr[i] tecdîd etmede
Eyledi taḥsîn saña da‘vâ nedir bilmem nedir

63b 5 Âşiyân-sâz olalı mihriñ serimde dâ’imâ
Lâ-mekânım bî-beḳâ ebnâ nedir bilmem nedir

6 Eyleyelden pâdişâhım taḫt-ı ‘aşḳıña cülûs
Kendime geçmez ḥükûm Dâra nedir bilmem nedir

7 Ne hevâ serden gider ne dil muḥabbetden cüdâ
Öyle Mecnûn olmuşum Leylâ nedir bilmem nedir

8 Hicriñ iştişmâm edelden ey kerem-kânım benim
Bûy-ı ‘ıṭr u ‘anber-i sârâ nedir bilmem nedir

9 Olalı pûşîde-i rûy-ı melâmet ey ṣanem
Ḫalḳ-ı ‘âlemde hemîn pervâ nedir bilmem nedir

10 Alalı ‘aşḳıñ kitâbından cemâliñ dersini
Zühd ü taḳvâ ‘âlem-i dânâ nedir bilmem nedir

11 İnfiṣâliñ câmını nûş edeli ṣâḥib-kerem
Öyle mestem ki cihân-ârâ nedir bilmem nedir

12 Cânib-i sulṭân-ı ‘aşḳımdan olaldan dûr dûr
Ġarḳ-ı eşk olmaḳdayım deryâ nedir bilmem nedir

13 Beste-i zincîr-i mihriñdir heme küllî ‘aḳıl
Ẕerresin görmemişim şeydâ nedir bilmem nedir

14 Her günüm târîk-i şebdir iştiyâḳıñla müdâm
Baksa dîdem encüm ü ârâ nedir bilmem nedir

15 Mümkün olmaz dâmeniñ elden ḳomaḳ şimdengeri
Senden özge ġayr[ı] bî-hem-tâ nedir bilmem nedir

16 Sen hemân cevr eyle isterseñ vefâ ḳıl dil-berim
Ḥüsnüñüñ ḥaḳḳı için ġavġâ nedir bilmem nedir

17 Teşne-i râḥat ḥarâm oldu baña bu arada
Ḥasretiñden özge bir ṣahbâ nedir bilmem nedir

18 Merdüm-i çeşmimdedir dâ’im ḫayâliñ cânıma
Ġayr[ı] bir ân kendine hem-pâ nedir bilmem nedir

19 Kûyuñ üzre ‘azm-ı râh eder hemîşe **Miṡli**yâ
Âşikâre cân fedâ aḫfâ nedir bilmem nedir

20 Men ġulâm-ı ḥażret-i sulṭân-ı ‘aşḳım tâ ezel
Ġayr[ı] bir ḳapı baña ḥâlâ nedir bilmem nedir

86

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Ey pâdişehim bu dil-i vîrâne seniñdir
Ḥıfẓ olduġumuz kûşe-i meyḫâne seniñdir

2 Taḥṣîl-i kemâl eyledigim her dü cihânda
İḥsân seniñ baḥr-i dür-dâne seniñdir

64a 3 Ḫâk-i reh-i dil-berde sürünmek baña devlet
Men nîst olalı ol der-i mîzbâne seniñdir

4 Men Ya‘ḳub-ı ḥasret-zedeye oldu hüveydâ
Ol ceẕbe daḫi lehce-i Ken‘ân'e seniñdir

5 Dildâre fedâ eylememek ‘âşıḳ-ı cânın
Mümkün mü taḥammül odu sûzâne seniñdir

6 Sen ref‘-i hicâb eyleyeli söyledi ‘ârif
İḳrâr-ı ezel olduğu peymâne seniñdir

7 Hîç kimse teṣâḥib edemez bâġ-ı cihânda
Miṡlî gibi medḫûş bu dîvâne seniñdir

87

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Böyle pey-der-pey cefâya ey nice ṭâḳat gelir
ʻÂşıḳa luṭfuñ ʻaceb sulṭânıma zaḥmet gelir

2 Men naṣıl şeb-tâ-seḥer nâlân u giryân olmayım
Her ne vaḳt atsam zerim ẖünkârıma ḥikmet gelir

3 Ḳâbiliyyet çünki yoḳdur ver baña göñlüm şehâ
Böyle rüsvâ-yı cihân etmek saña devlet gelir

4 Ne viṣâl-i bezmiñ eylersin ne ẖod bir dem ẖalâṣ
ʻAşḳımı iẓhâr-ı aġyâr eylemek râḥat gelir

5 Kendime ḳalsa benim yoḳ tâb tende ẕerrece
Dâ'imâ şemʻ-i cemâle yanmaġa ruẖṣat gelir

6 Sen de ẕevḳiñ var ise ṣorma baña bu ḥâleti
Her naẓarda vechiñi gördükce bir ḥâlet gelir

7 Eyleme taʻyîb ʻuşşâḳı begim âsûde ol
Ṣora tâ cürmüm heme sîretde pür-ṭâʻat gelir

8 Dâm-ı tezvîr ḳurma gel ʻuşşâḳ[ı] bî-râh etmege
Ehl-i ḥâliñ meclisinde cümlesi âlet gelir

9 Ḥûri ems̱âli görünen pîş-i çeşmimde hemîn
Bi'llah'a târîk-i şebsin ʻaynıma s̱ıḳlet gelir

10 Gülsitân-ı dehrde râḥat ḥarâm oldu baña
Âfitâb-ı ʻâlem-i cümle [ki] ol âfet gelir

11 Ṣubḥ u şâm yâriñ ẖayâli dîdede olsun ḳadîm
Kes̱ret içinde ḳarâr etsem baña vaḥdet gelir

12 Bî-ẖaber ẕevḳ-i derûndan kesle ṣoḥbet eylemek
Göñlümü ġaflet alır ol ḥînde pür-ḥiddet gelir

13 H̱âk-i pây-ı ḥażret-i sulṭân-ı ʻaşḳa ferş-i rûy
64b Etmege hangi vaḳitde **Mis̱li**yâ fırṣat gelir

88

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Gülşen-i ḥüsnüñde pîç-â-pîç olan sünbül müdür
Her seḥerde ḳalb-i ʻâşıḳ zâr eder bülbül müdür

2 Fehm[i] güc âgâh olmaḳ ḫayl[i] menzildir şehâ
Serde ‘aḳlım ṣad-zebân şâne ḳılan kâkül müdür

3 İstimâ‘-ı gûş-ı ‘âşıḳ olalı mestdir hemîn
La‘l-i nâbıñ ey melek-çehre esâsı mül müdür

4 Loḳma-i ḳalb-i kebâba pek yaḳışdı ey perî
Gerdeniñde ḫâl-i hindûlar ‘aceb fülfül müdür

5 Ey göñül gel **Mis̱li**'den eyle su’âl versin cevâb
Bezm-i vaṣl[ı] bilmem ol meh-pâreniñ müşkil müdür

89

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Emr ḳıl ḫandân olsun kûşe-i meyḫâneler
Bî-mey ü lâyıḳ degildir ‘âşıḳ-ı mestâneler

2 Ḳalmasın sâġar tehî ey sâḳi-i meh-pâre gel
Bestelensin zülf-i zinciriñde hep dîvâneler

3 Gülşen-i ḥüsnüñ küşâd et ey meh-i ḫâṭır-nüvâz
Teşnedir ‘âşıḳlarıñ dolsun heme peymâneler

4 Ḥüsnüñüñ başı için ferdâyı etme iltizâm
Vuṣlat bûstânıñ olsun ḫâṭır-ı ṣad şâneler[69]

5 Ḫûn-ı dil bu âna dek nûş etdigi üftâdegân
Ṣun dudağıñ kevs̱erinden sâlikâne ḳanalar

6 Luṭf edip ‘arż-ı cemâl et ey gül-i bâġ-ı ‘aṭâ
Dâ’imâ ‘aşḳıñ ile lâyıḳ mıdır ki yanalar

7 Ḫayl[i] dem almış idi ḳalbim ḫavâṭır ey ṣanem
Ṣun pey-â-pey teşne-yâb et yıḳıla putḫâneler

8 Âsitânıñda seg-i kemter naẓarla ḳıl nigâh
Ẓâhir ü bâṭın yeter ol yetişir efsâneler

9 Hem çü **Mis̱lî** kûy-ı râhıñda olursam dil-berâ
Ḳayd olur dîvânım içinde nice dür-dâneler

---

[69] Bu mısrada vezin hatalıdır.

90

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Gerçi kim dil râh-ı 'aşḳıñda seniñ âvâredir
Baḳma sen küstâḫıña ya n'eylesin bî-çâredir

2 Ṣoḥbet-i tâm bulma müşkildir baña Loḳmân-ı 'aşḳ
Ḳâbiliyyet nîst ammâ sendeki tîmâredir

65a 3 Zaḫmım inkâr etmezem ey ḥâẕıḳ-ı devrân saña
İstimâ' etdim suḫanı hem çü men bîmâredir

4 Mâh-tâbâsâ 'ayândır ḥâl-i maġrûr-ı yetim
Rûy-ı elṭâfıñ şikest[e]-ḫâṭır-ı beyzâdedir

5 Bu mes̱eldir ḳul ḳuṣûrsuz olamaz bir ân hîç
An[ı] mestûr eylemeklik ẕâtveş hüşyâredir

6 Cümleyi dilden giderse mihiriñi terk muḥâl
Sû-i **Mis̱lî** râh-ı 'aşḳıñda hemîn iḳrâredir

7 Söylediñ bî-dest [ü] bî-pâye olurum dest-gîr
Nice inkâr eyleyim men himmetiñ nâ-çâredir

91

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Dâġ-ı derdim âşikâr olsun da gör
Râz-ı 'aşḳım der-kenâr olsun da gör

2 Gerçi ṣıġmaz raḳama kâlâ-yı 'aşḳ
Naẓm ile cüz'î nis̱âr olsun da gör

3 İḫtiyâr-ı 'âşıḳı evvel alır
Mihr-i bâde üstüvâr olsun da gör

4 Ẕerre farḳ etmez nehârü'l-leyliñi
İki çeşmiñ de pıñar olsun da gör

5 Vaṣlıñ ârzû ederek şâm u seḥer
Sûz-ı ḳalbiñ bî-ḳarâr olsun da gör

6 Eyleme ta'yîb ehl-i vaḥdeti
Pür-ḫaṭarnâk reh-güẕâr olsun da gör

7 Ḳâle gelmez pür-'icâbet râh-ı 'aşḳ
Dîde-i dil eşkbâr olsun da gör

8 ‘Aḳlıñı târân eder mi bilmezem
Ca‘d-ı zülfü târ-mâr olsun da gör

9 Vuṣlat[ı] cân-baḫş eder mi der iseñ
Mis̱liâsâ intiẓâr olsun da gör

92

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Müjeñler her biri ‘âşıḳlara aġulu ḫançerdir
Girelden baġrıma göñlüm yazılmış ḫûn-ı defterdir

2 Ġarâ’ibdir cemâliñ bâġına ḫâr olduġum cânâ
Viṣâl-i bezm olan diller laṭîf ġonca-i terdir[70]

3 Ne ṭâli‘siz serim var bâġ-ı ‘âlemde ne ḥikmetdir
Firâḳıñ âteş[i] yaḳmaḳda cânım şâh-ı ejderdir

65b 4 Benimle necm-i bî-pertev gezer kûh u beyâbânı
Niyâza mihr-i dil etdim ise hep bî-muẓafferdir

5 Ne bir laḥẓa tesellî eyleyen vardır bu ṣaḥrâda
Baña hem-pâlıḳ eylerse o kes dâ’im mükedderdir

6 Ne ḥikmet ehl[i] şerḥ eyler ne şeyḫü'l-islâm ne müftî
Hemîn tennûr-ı firḳatde vücûdum bir semenderdir

7 A **Mis̱lî** bu ma‘âniñ [ki] küşâdı yâre menṣûbdur
Su’âl-i ġayriden ḳaṭ‘ et muḥabbet tâc-ı bihterdir

93

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Ḥaḳîḳat bâġ-ı ṣaḥnında gül-i nesrînimiz vardır
Biziz ol bâġda bülbül baḫş-ı cân âyînimiz vardır

2 Göñüldür bâġbânı giryedir âb-ı revân dâ’im
Ser-â-ser ġoncasın fâş etmeyiz temkînimiz vardır

3 Fezâ-yı rûḥ[u] nergisler serinde sünbül ü reyḥân
Perîşân eyleyen Ferhâdveş Şîrîn'imiz vardır

4 Şikâr olmazlarız ṣayyâd-ṣûret bizlere zinhâr
Hümâ-yı dilleri ṣayd eyleyen şâhînimiz vardır

---

[70] Bu mısrada vezin hatalıdır.

5 Ne kemter olsa da ẓahirde ‘aşḳıñ bendesi cânâ
Füyûżât-ı erenlerden bizim bâlînimiz vardır

6 Der-i pîr-i muġânda behresiz ḳalmaz olan pâ-mâl
Hemîn ṣâḳî yedinden sâġar-ı zerrînimiz vardır

7 Tezâyid bulsa her dem rûzgârıñ şiddet-i ḳahrı
Der-i insân-ı kâmilde ḫafî teskînimiz vardır

66a 8 Ġubârı zîr-i pâyında olaldan cûyveş cârî
Gürûh-ı ‘ârifân içre hemîn taḥsînimiz vardır

9 Olur mu bendesi sulṭân-ı ‘aşḳıñ eksik ‘âlemde
Derûn-ı şâ‘irânda **Mis̱li**-i rengînimiz vardır

94

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Muḥabbet râhını pâk etmege üstâdımız vardır
Okunur tekye-i ġam-ḫânede evrâdımız vardır

2 Ġubâr-ı dehriden gelmez rekâket sâlik-i ‘aşḳa
Bu râh üzre bozulmaz vapur-ı fûlâdımız vardır

3 Ne reyḥân u ‘abîr-i sünbüle eyler naẓar cânız
Ṣalınır bâġ-ı ‘aşḳda nâdir-i şimşâdımız vardır

4 Meşâm-ı ḫâṭıra gelmez ṣafâ ‘ûdî vü sârâdan
Eser vaḳt-i seḥerlerde mübârek bâdımız vardır

5 Ṣayılmaz ‘âlem-i fânîde ḳadri çün ḫarâbâtıñ
Gürûh-ı ‘âşıḳân bezminde hem ta‘dâdımız vardır

6 Ṣuverde *faḳr ile* âlûde biz *faḫr*[71] eyleriz dâ’im
Şükür Ḥaḳḳ'a ġam-ı gerdûndan âzâdımız vardır

7 Göñüldendir belâsı ‘âşıḳıñ yâre ḫiṭâb etmez
Ki sen zinhâr ṣanma ġayrıya isnâdımız vardır

8 Se âfetdir sem-i ġaddâr muḥabbet mâl ile câna
Edip ṣad çâk nâmûs perdesin îcâdımız vardır

9 Olaldan bülbül-i şeydâ gibi **Mis̱lî** nehârü'l-leyl
Sitân-ı ḥażret-i ‘aşḳda füzûn feryâdımız vardır

---

[71] “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

95

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Gelince ḫâṭıra ol serv-i bâlâ tende cân titrer
Ḥayâl[i] çeşmime geldikde ḳalb-i nâ-tüvân titrer

2 Görürse ḫâl-i hindûsun gül-i vechiñde 'âşıḳlar
Getirmez 'aşḳıña ṭâḳat ü Rüstem Ḫüsrevân titrer

3 Eger bâd-ı ṣabâ uġrarsa sünbül zülfüñe tâ ki
Dolaşdıḳca gülistânı zemîn ü âsumân titrer

66b 4 Neyi nisbet edersem şânıña lâyıḳ degil ẕerre
Miyânıñ görse ṭûbâ bâġ-ı cennetde hemân titrer

5 Eger ḳayd eylesem bir nebẕe evṣâfıñ yañar kilkim
Zülâl-i nuṭḳuñu cândan duyarsa tercümân titrer

6 Görünür ẓâhirâ vîrân belâ-yı ibtilâ üzre
Duyarsa maḫzen-i feyyâżıñı genc-i nihân titrer

7 Olupdur mâlik-i iksîr-i a'ẓam çeşm-i mestânı
Nigâh eyler ise taḥtında şâh-ı 'âli-şân titrer

8 Ne devlet çekse 'âşıḳ dîde-i câna der-i ḫâkiñ
Ġubâr-ı ḫâk-i pâyıñ görse kuḥl-ı Iṣfahân titrer

9 Bu ṭâḳ-ı çenber-i fîrûz daḫi görmüş mü ems̱âli
Eger duysa bu câh-ı 'âliyi hep kâmrân titrer

10 Ne lâzımdır desem feyżi dü 'âlem aña muḥtâcdır
Bu nûr-ı münteḫab görse eger gâhî Keşân titrer

11 Bilirim ḳadriñi ḫavâṣ u 'avâmdan ṣormazam hîç
'Ayıb mı **Mis̱li**-i ṣâḥib-zamân [u] nüktedân titrer

96

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Ḫâṭırım vîrânedir âbâd şeklin gösterir
Ba'dez-în Baṣra ḫarâb Baġdâd şeklin gösterir

2 Yaḳdı ġam ebnâ-yı 'ömrüm tâ temelden bî-mis̱âl
Ẓâhirâ ḳılsañ naẓar bünyâd şeklin gösterir

3 Bende-i üftâdesiyem güfte-i şîrîn-lebiñ
Ḫidmet-i pîr-i muġân Ferhâd şeklin gösterir

67a 4 ‘Aşḳa hem-pâlıḳla ma‘nîde bulursam devleti
Ḥâl-i ‘âşıḳ ṣûretâ berbâd şeklin gösterir

5 İntiẓârla pister-i bîmâre ser ḳoydum henûz
‘Unṣur-ı cism-i nizâr fûlâd şeklin gösterir

6 Eyledikce cân ile dilden tefekkür ḥüsnüñü
Naḳş-ı mihriñ etmege Bihzâd şeklin gösterir

7 Nâgehân iḥsânıñ ola ey mürüvvet ma‘deni
Sa‘y-ı der-pîş eylesem nâ-şâd şeklin gösterir

8 Bâġ-ı feyżiñ bûy[u] geldikce meşâm-ı ḫâṭıra
‘Andelîb-i ‘aşḳ olur feryâd şeklin gösterir

9 Fitne-i âḫir zamândır çeşm-i ġaddârıñ perî
Her nigâhıñ miḥnete îcâd şeklin gösterir

10 Nice efġân etmeyem her ṭavr u eṭvârıñ seniñ
Cevri taḥdîd etmege üstâd şeklin gösterir

11 **Mis̱li** rûy-ı vaṣlıña ermek diler âhû-yı vaḫş
Dil-şikâr etmeklige ṣayyâd şeklin gösterir

97

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Olaldan dûr çeşmimden sirişkim Nûḥ ṭûfândır
Enîsim maḥremim tâ ṣubḥ olunca âh u efġândır

2 Tehî sûz güdâz etmem der-i ḫâkiñde dildârım
Naẓar ḳıl nâvek-i ḫûn-ḫ˘ârıñı baġrımda pinhândır

3 Cihândan göz yumarsam da deriñde merdüm-i çeşmim
Ne mümkün terk ede göñlüm reh-i ‘aşḳıñda mihmândır

4 Cihân zeyn olsa envâ‘-ı şükûf ile gözüm yoḳdur
Cemâliñ ġoncası bâġ-ı ḥaḳîḳatde gülistândır

5 Tefe’’ül eyledim ḥüsnüñ kitâbından şehen-şâhım
Ḥurûf-ı fâtiḥa çıḳdı yaḳın-dânım ki Ḳur'ândır

67b 6 Cebînden burḳa‘[ı] ref‘ eyle görsün müdde‘î rûyuñ
Cihân-bîn âfitâbıñ bî-tu ‘uşşâḳâna zindândır

7 Firîb-i çeşm-i mestiñden rehâ bulmaḳ recâ ḳıldım
Ṣabır ḳıl **Mis̱li** câdûya cevâb-ı cümle dîvândır

98

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Eriş dil teşne-i ʻuşşâḳa sâḳî vaḳt-i iḥsândır
Leb-i laʻliñ yaḳın-dânım ki Ḫıżr-ı âb-ı ḥayvândır

2 Beni dûr eyleme pîr-i muġân meyḫâneden ġayrı
Dü çeşmim ḫûn-ı eşkimle elem taḥtında mihmândır

3 Behiştiñ ḥûrisin ârzûlayan ḳanda ʻaceb ʻaḳlı
Ne ḥüsn-i bî-nihâyetsin göñül ser-mest-i ḥayrândır

4 Neye mâlik isem dil-ber seniñdir ġayrıdan bilmem
Füyûżâtıñ kemâlâtıñ ne deryâ-yı bi-pâyândır

5 Yañagıñ ġonca-i gülzâra beñzetmek degil ḳâbil
Olur mu ẕâtıña nisbet ʻiẕârıñ verd-i Sübḥân'dır

6 Zebân-ı ḫâmeye ṣıġmaḳ ne mümkün dürr-i evṣâfıñ
Ki pek pâkîze-gevhersin cemâliñ vaṣf-ı Kur'ân'dır

7 Nice ehl-i dilânlar etmesin dil taḥtına ḫaḳan
Seriñde mûyuñuñ her bir teli bir mülke sulṭândır

8 ʻİẕârıñ var iken mir'âta baḳmaḳ ʻâşıḳa zuldür
68a Cemâl-i âfitâbıñla ḳulûbum genc-i raḫşândır

9 Reh-i meyḫânede pâ-mâl görüp ṭaʻn eyleme ġâfil
Ġulâm-ı sâḳidir **Mis̱lî** onuñçün şiʻri rindândır

99

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Ey ṣanem bîmâr-ı ʻaşḳa ẕerre raġbet yoḳ mudur
Lâle-i berg-i derûnum ṣoldu raḥmet yoḳ mudur

2 Kâfir-i meyḫâne ḳıldıñ zülfüñe bend eyleyip
İntiẓârıñdan ʻaceb bir laḥẓa râḥat yoḳ mudur

3 Bunca dem yâd etmediñ bir câm ile ḳaṣdıñ nedir
Ṣavmaʻa râhıñda bizlerçün selâmet yoḳ mudur

4 Añladım pervâ-yı maḥşer ʻaynıña girmez seniñ
Bâb-ı ḫâkiñde gedâya ẕerre himmet yoḳ mudur

5 **Mis̱li**-i bî-çâreniñ aḥvâline eyle naẓar
Luṭfuñ aġyâra olur ʻuşşâḳa şefḳat yoḳ mudur

100

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ehl-i dil ol bende-i şâh-ı velâyetlik budur
Ṭîb-ı ẖâṭır ile her câna sa‘âdetlik budur

2 Yan cemâl-i nûr-ı Ḥaḳḳ'a ġayrıdan mest ü ẖoş ol
Bu ikilik perdesin ḳaldır leṭâfetlik budur

3 Bir imiş yâ hû fenâfi'llâh beḳâbi'llâh ile
Vâṣıl-ı Ḥaḳ rütbe-i feyż-i şehâdetlik budur

4 Ġonca-i gülzâr-ı şâh-ı enbiyâdır Ka‘be'miz
Ân-ı vâḥidde güẕâr eyle seyâḥatlik budur

5 *Küntü kenz*[72]iñ gevheri ẕât-ı derûn-ı ehl-i ‘aşḳ
Vâḳıf-ı esrâr-ı ẖaḳan-ı celâletlik budur

6 Sırra maḥrem mi olur ‘âlemde serden geçmeyen
Cânıñı Ḥaḳḳ'a fedâ eyle saẖâvetlik budur[73]

7 Bir putuñ meftûnu oldu **Mis̱li** bir meyẖânede
‘Âşıḳıñ ḳalbindeki ṭab‘-ı ṣabâvetlik budur

101

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Senden ey sâḳî faḳîriñ rehde ḥâcetlik budur
Eyle iḥyâ ḳalb-i nâ-şâdım mürüvvetlik budur

2 ‘Azm-i reftârıñ beni ser-mest [ü] ḥayrân eyledi
Pâdişâh-ı kişver-i ḥüsn ü melâḥatlik budur

68b 3 Nuṭḳ-ı pâki ḥażretiñ ma‘nâ-yı ‘ilm-i Murtażâ
Bir nişân-ı maḥrem-i ehl-i kerâmetlik budur

4 Ḥüsn-i talṭîfiñ dil-i maḥzûnumu şâd eyledi
Merdüm-i kân-ı vefâ şân [u] şerâfetlik budur

5 Lâubâlî ‘âşıḳım ṣûfî ḳıyâs etme beni
Mülk-i Rabbânîde sulṭân-ı melâmetlik budur

6 Eyleme meyẖâneniñ râhında ser-gerdân beni
Ḥâlime inṣâf [u] raḥm eyle ‘adâletlik budur

---

[72] “Ben gizli bir hazineydim.” anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

[73] Bu beyitten sonra der-kenârda şu beyt vardır:
Pertev-i sûzuñla nûr-ı **Mis̱li**'yi nazm eyledim
Bir olup vaḥdetde ṭab‘ıñda ‘adâletlik budur

7 Bunca ẖum-hâ pür iken yek cur‘a etmezsin kerem
Etme istiġnâ baña ‘uşşâḳa ḥasretlik budur

8 Câm-ı la‘liñ ṣunmaz iseñ bir tesellî ver baña
‘Aşḳ-ı rûḥâniyye tek ḳalbde ḥalâvetlik budur

9 Ẕihnimi taḥrîk eder sevdâ-yı zülf-i ‘anberiñ
Bir naẓar ḳıl nuṭḳuma işte ẕekâvetlik budur

10 Ḥâṣılı sevdim seni ḳul olmuşum bî-iştibâh
Giydik ol tâc-ı dil-ârâm[ı] meḥâbetlik budur

11 Çeşm-i cemmâşıñ dili bend eyledi ṭûṭî-zebân
‘Âlem-i ma‘nîde erbâb-ı mürüvvetlik budur

12 Kim su’âl eyler ise ẕâtıñdan ey ‘âlî-cenâb
Söylesin dünyâ vü mâ-fîhâda aẖretlik budur

13 Gerçi küstâẖânedir bezmiñde etmek ḳîl ü ḳâl
Mekteb-i ‘irfânda aṣḥâb-ı feṣâḥatlik budur

14 **Mis̱li** evṣâfıñ ne mümkün raḳam etsin dil-berâ
Zümre-i ‘irfâna elṭâf-ı belâġatlik budur

102

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Aġla ey çeşmim seḥerde feyż [ü] iḥsân vaḳtidir
Bülbül-i zâr u nizâra verd-i ẖandân vaḳtidir

2 Devletiñ eyyâmıdır etme tekâsül bir demin
Tâ seḥer bir ẖîz kim erzân-ı Ġufrân vaḳtidir

3 Bûstân-ı maḳṣadıñ seyl-âb-ı eşk ile ṣuvar
Vaṣl-ı sâḳî ‘ömr-i bâḳî cân ü cânân vaḳtidir

4 Künc-i dilden sür çıḳar ṣafrayı bul ẕevḳ-i beḳâ
Nûş ḳıl sirken-gübîni derde dermân vaḳtidir

5 Sen fenâ-yı faḳr-ı tâma yol bulup gel **Mis̱li**yâ
Aṣl[ı] yoḳdur sâḳiden ġayrısınıñ yan vaḳtidir

103

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

69a 1 Beyâ sâḳî edip iḳrâr-ı ter ahd-i imânım var
Ferâmûş etmedim lâkin saña ma‘lûm zamânım var

2 Ḥarîṣ-i ʻaşḳıñım dil pîç-i tâb-ı zülfüñ olmuşdur
Derûn-ı cism-i ḫâkimde zer-i genc-i nihânım var

3 Keselden ülfet[i] nâdân fitenden dûr olup şimdi
Der-i meyḫânede meh-pâre-i pîr-i muġânım var

4 Ne bâkim var sipihr-i dûn raḳṣından getir câmı
Behişt-i nehr-i kevs̱er ḥoḳḳa-i laʻl-i dehânım var

5 ʻAceb **Mis̱lî** gibi var mı ḫarâbât ehl-i ʻâlemde
Ne kimse ḥâline vâḳıf çi ez kes vehm-i cânım var

104

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Dolanmakdan ġaraż kûy-ı nigâr-ı vuṣlat olmaḳdır
Ḳad-i ṭûbâsını bâġ-ı behişt içinde ṣarmaḳdır

2 Ne deñli olsa derd müjdâd elin çek çâk ḳılmaḳdan
Budur dermân ki derdi ġayrılardan ṣatın almaḳdır

3 Muḥabbet özge deryâdır bulunmaz ḥadd [ü] pâyânı
Merâm bu bâġa gelmekden nihâl-i verde ḳonmaḳdır

4 Ṣaḳın sen ṣanma ehven-i kâr ʻâşıḳlıḳ[74]
Ṭaleb deştinde gözyaşıyla gülzârı ṣuvarmaḳdır

5 Meh [ü] ḫurşîdiñ ʻâlemde a **Mis̱lî** raḳṣa gelmekden
Cenâb-ı ḥażret-i sulṭân-ı ʻaşḳa bende olmaḳdır

105

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Ezelden ḳalb-i nâ-şâdım o fitne yâre mâʼildir
Hemîn ḫûn-âbe-i çeşmim perî-ruḫsâra mâʼildir

2 Sözüm ṣarrâf-ı maʻnîye degildir müddeʻî kârı
Olanlar ʻaşḳ ile vâḳıf der-i ḫünkâra mâʼildir

3 Girenler bâġ-ı ʻuşşâḳa geçer hestî [vü] nîstîden
Şebân rûz bülbül-i şeydâ olup gülzâra mâʼildir

4 Mey-i gül-gûn-ı sâḳîden içenler ṣıdḳ ile emrûz
69b Dururlar âsitânıñda hemîn ol kâra mâʼildir

---

[74] Bu mısrada vezin hatalıdır.

5 Namâz u ẕikr [ü] tesbîḥim heme evṣâf-ı sâḳîdir
Ġulâm oldum olaldan ṣanma dil bir kâra mâ'ildir

6 Derinde kâse-lîs bir seg-i kemter [ki] bu **Mis̱lî**'dir
Ezel dükkânçe-i 'aşḳıñda dil iḳrâra mâ'ildir

7 Sen ey münkir yüzün döndür mey ü maḥbûbdan dâ'im
Gürûh-ı Mevlevî dâ'im heme dîdâra mâ'ildir

106

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Nihân-ı sûz-ı dil biñ dûzaẖ-ı nîrâna ṭa'n eyler
Sirişk-i çeşmimi ger görse Nûḥ ṭûfâna ṭa'n eyler

2 Resen hicrân[ı] boynumda henûz imdâd-ı sâḳî nîst
Naẓar ṣaldıḳda Loḳmân-ı cihân bî-câna ṭa'n eyler

3 Ġulâm-ı dil-firîb [ü] nergis-i cânân olup cânım
Siperdir nâvek-i müjgânına ḳurbâna ṭa'n eyler

4 Hemîşe âsitânıñdan beni dûr etmesin devrân
Muḥîṭ-i feyż-i in'âmı hezâr 'ummâna ṭa'n eyler

5 H̱ayâliñ her nefes pîş-i nigâhımdan ıraġ olmaz
Göñül kâşânesinde cüz tu 'aşḳ mihmâna ṭa'n eyler

6 Ser-i kûyuñda cârî olsa eşk-i nehr-i dü çeşmim
Açılır verd-i ruẖsârıñ gül-i ẖandâna ṭa'n eyler

7 Nişîn-i âsitânıñ naḳd-i Ya'ḳûb'u olan 'âşıḳ
Olursa ref'-i perde Yûsuf-ı Ken'ân'a ṭa'n eyler

8 Der-i ẖâkiñde **Mis̱lî** bûy-ı 'aşḳın aẖẕ eder dâ'im
Ṣabâ taḥrîk ederse zülfüñü reyḥâna ṭa'n eyler

107

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Doġru desem her ḥâl-i bed-ẖûy-ı cihân hep bendedir
Yoḳdur yüzüm ṭa'na kesi ẓulm-i nihân hep bendedir

2 Âyînedir bunca nuḳûş seyr etmege ben kendimi
Ġayrısınıñ raẖnesine urmam zebân hep bendedir

3 Sa'y etmedim 'ilm-i ledün kesb etmege tâ ma'rifet
Bî-'aḳl u bî-himmet ḳalıp ẓann [u] gümân hep bendedir

70a 4 İnsân ṣanıp ben kendimi dîv-i hevâ-yı ġûl ile
Nefsim ile hem-pâ olup türlü yalan hep bendedir

5 Ḳat‘ eyleyip bunca nihân ‘âlemleri ser-tâ-be-ser
Etdim ferâmûş ahdimi küllî zebân hep bendedir

6 Bâġ-ı murâdın sebzesin eşk-i terim yâd etmedi
Şimdengeri bülbül-ṣıfat âh u fiġân hep bendedir

7 Kâlâ-yı dünyâya göñül verdim vücûd[u] ṣarf edip
Çoḳ güft [ü] gû taḥṣîl edip vesvâs-ı ẓân hep bendedir

8 Buldum der-i meyḫâneyi lakin güẕâr etdi ‘ömür
Pîr-i muġân beyt-i Ḫudâ-yı lâ-mekân hep bendedir

9 Sulṭân-ı ‘aşḳıñ sâyesi **Mis̱lî**'ye erdi nâgehân
Câ-rûb-keş-i meyḫâneyim dürr-i nihân hep bendedir

108

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Bâġ-ı ḥüsnüñde nigârâ bülbülân olmaḳ budur
Cüz tu ẕikri mâhıma nîst şâdmân olmaḳ budur

2 Bâd-ı feyżiñ nefḫasın ârzû eden ‘ârifleriz
Keşti-i ‘aşḳda nişîne bâdbân olmaḳ budur

3 Ey göñül müstaġraḳ-ı ‘aşḳ-ı muġân ol rûz [u] şeb
Zîr-i pâyiñde gümânsız nerdübân olmaḳ budur

4 Vaḳf-ı câ-rûb eyle cismiñ ḳaddini dü-tâ ḳılıp
Lâyıḳı hem çü kemer-beste-miyân olmaḳ budur

5 Şeyḫ-i Ṣan‘ân ḳıṣṣasın ḫâṭırda müḥkem berkidip
Geç ḳamudan **Mis̱li** rüsvâ-yı cihân olmaḳ budur

109

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Feyż-i bî-pâyân tomarınc derc olan dür-dâneler
Şem‘-i ‘aşḳıñda verir cân ‘âşıḳ-ı pervâneler

2 Ẕâtıñı pinhân edip biñ renge ṣûret baġladıñ
Cümle sensin nûr-ı ẕâtıñla dolar kâşâneler

3 Semm-i ḳâtildir sipihrim ṣunduġu in‘âm-ı câm
Nûş eder mi onu la‘liñ nûş eden mestâneler

4 Her ḫarâbât ehline seng atma gözsüz müdde'î
Cennetü'l-me'vâ'da derler ol gürûh dîvâneler

5 Ehl-i ṣûret-bîn olan bilmez bu râzı ḳâl ile
'İlm-i ma'nî keşf edemez münkir ü bî-gâneler

6 Añlaşılmaz güft [ü] gû etmekle ḥâl ehl[i] henûz
Oldular esrâra vâḳıf 'âşıḳ-ı sulṭâneler

70b 7 Eyledi ḫammâreden dûr **Mis̱li**'yi bâd-ı ḳażâ
Ṣubḥa dek ḫûn-ı cigerdir çekdigi peymâneler

110

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Ḫulûṣ-ı ṭâhir olsa bir kişiniñ ḳadri 'âlîdir
Ser-â-pâ yüzünü ḫâk eylese sulṭân mis̱âlidir

2 Nihâyetsizdir iḥsânıñ baña farḳ eylerim cânâ
Ḥużûr-ı Ḥaḳ'da erbâb-ı melâmet lâubâlîdir

3 Żiyâ aldı erenler şem'-i fânûs-ı muḥabbetden
Gürûh-ı Mevlevî pervâne-i mevle'l-mevâlîdir

4 Ki nuṭḳ[u] 'ârifiñ ey dil ḥayât-ı sermed-i cândır
Leb-i la'l-i Bedeḫşânıñ da fercâm[ı] zülâlîdir

5 Şarâb-ı 'aşḳ nûş et **Mis̱li**yâ ẕevḳ u ṣafâ ile
Muḥabbet gevher-i elṭâf-ı Rabb-i Lâ-yezâlîdir

111

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Çâr-deh nev mâh-rû ḫûbân buldum çoḳ şükür
Rîş-i câna çâre-i Loḳmân buldum çoḳ şükür

2 Sürme-i ḫalḳı getirme ey ṣabâ ḥâcet degil
Ża'f-ı 'ayna tûtye-i çeşmân buldum çoḳ şükür

3 Şimdi bildim zîr-i ḫum-hâ ḫâkiñiñ men ḳıymetin
Nefḫa-i 'Îsî-dem-i cânân buldum çoḳ şükür

4 Vâ'iẓâ rind ehlini ferdâ ile ṣayd etme kim
Cennetiñ gülden gül-i ḫandân buldum çoḳ şükür

5 Zülf[ü] ḳullâbıñdadır îmân ü küfr ü ṭâ'atim
Küfr içinde gizl'olan îmân buldum çoḳ şükür

6 Ḫâk-i pây olur isem meyḫânede devlet baña
Ḳulluġunda genc-i bî-pâyân buldum çoḳ şükür

7 Nûḥ vaḳtin keştisinde sâkiniz leyl ü nehâr
Feyż-i baḥr[i] baḫş olan ʻummân buldum çoḳ şükür

8 Nâṣiḥâ meyḫâneden dûr olmazız bir vech ile
Bir ṣanem rûyuñda ol cânân buldum çoḳ şükür

9 Ḥażret-i sulṭân-ı ʻaşḳıñ sâyesinde **Mis̱li**yâ
Maḳṣadı cânım olan sulṭân buldum çoḳ şükür

112

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Baş kesen meyḫâne-i ʻaşḳa beḳâ-yı cân olur
Yoḳ olan pîr-i muġân ḫâkinde bir sulṭân olur

71a 2 Yaʻḳûb-ı ḥasret-keş-i vaḳt ol o ḥüsn-i Yûsuf'a
Sen Züleyḥâveş ḥarâret göster ey âsân olur

3 Gel ṭaleb râhında ser-gerdân olup ḳıl cân fedâ
Bâġ-ı ʻaşḳda verd-i ümmîdiñ heme ḫandân olur

4 Ṣûretine aldanıp ṣâḥib-dilânıñ demmezin
ʻÂşıḳ-ı şeydâ olanlar menbaʻ-ı ʻirfân olur

5 Hem çü **Mis̱lî** âsitâna baş ḳoyup meyḫâneniñ
Dest-i sâḳîden içen ṣahbâyı ʻâlî-şân olur

113

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Göñül yan ʻaşḳ-ı sâḳîyle külüñ tûtyâ-yı çeşmândır
Firâḳa ṣabr eden ʻâşıḳ iki ʻâlemde sulṭândır

2 Muḥîṭ-i mihr-i cânâna ġarîḳ ol ḳayd-ı tenden gec
Aña kim dalmadı bi'llâh degil cân dîv [ü] şeyṭândır

3 Olanlar zîr-i pâyında muġânıñ mûrveş ey dil
Vücûduñ şehrini dâned sezâvâr-ı Süleymân'dır

4 Dü ʻâlemde murâd-ı ʻâşıḳân sâḳî-i vaḥdetdir
Ki oldur maḳṣad-ı eşyâ delîlim sırr-ı Ḳur'ân'dır

5 Bulanlar sâḳiyi maḥşer ʻaẕâbından ḫalâṣ oldu
Cihân bir ẓıllidir onuñ ki onsuz cây-ı zindândır

6 Olup inkâr-ı meyḫâne özüñden ġâfil olduñsa
Hemîşe her dü ʻâlemde seniñ ḥâliñ perîşândır

7 Olup meddâḥ-ı sâḳî **Mis̱li** ifşâ eyleyip ḫalḳa
Kemâl-i feyż-i Mevlânâ bu naẓmım cümle andandır

114

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

71b 1 Gürûh-ı ʻâşıḳıñ mescûdu sensin maʻnide dil-ber
Ḥaḳîḳat beytine ebrûlarıñ bir nûrdan minber

2 Ki luṭfuñ bî-nihâyet baḥr-i ʻummândır gedâyâne
Dudaġ[ı] kevs̱eriñ dil-teşneyim ḫayli zamân-âver

3 Ḳabûl et sâlikiñ reddetme bâbıñdan gözüm nûru
Odur ʻuşşâḳa bî-şübhe ḥayât-ı sermed-i kevs̱er

4 Ḳamu ârzûsunu terk eyledi **Mis̱lî** dü ʻâlemden
Cihândan göz yumarsam da dil ü cânım [anı] ister

5 Belâ-yı câvidânîdir baña sensiz olan her câ
Giderse ḳanda bu rûḥum hemîşe ismiñi söyler

115

Mefʻûlü / Mefâʻîlü / Mefâʻîlü / Feʻûlün

1 Bir bâd-ı muḫâlifle olup ḳalbimiz âzâr
Mesrûrumu ġam eyledi mânende-i pergâr

2 Düşdüm yine bir teng ü nâ-reftede ḳaldım
Tedbîr nedir eyle beyân yâr-ı vefâdâr

3 Gûşişle muṭâbıḳ mı olur taḳdir ezeldir
Terk eylemedir çâresi tedbîriñi nâ-çâr

4 Kimse eremez saʻy ile maḳṣûduna meşhûr
Bir kimseye yâr olmalı baḫtı ola bîdâr

5 Bilmem ne füsûn eyledi ol ġamze-i fettân
Yây etdi miyânım vereli çilleyi devvâr

6 Ger etse dil[i] sehv ile şâdân ʻaḳabinde
Yârîden ṣad nevʻ-i belâ başıma ġaddâr[75]

---

[75] Bu mısrada vezin hatalıdır.

7 **Mis̲lî** buña ṭâḳat nice mümkün kerem eyle
Her vech ile ‘âlemde beni eyledi bî-kâr

116

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Ne gevher ṣarf ḳıldımsa cenâb-ı ḥażretiñdendir
Perîşân olduġum dâ’im nigâh-ı âfetiñdendir

2 Beni ta‘yîb ḳılma iḫtiyârım zülfüñe beste
Ciger-sûz ten-nizâr olmaḳ firâḳıñ külfetindendir

3 Ne ġamzeñ ḳatl edip eyler beni âzâd ne ḫod bende
72a Füsûn-ı çeşminiñ her dem sipihriñ ḥikmetiñdendir

4 Ne eyler vuṣlata lâyıḳ ne eyler redd ḫâkinden
Perîşân eylemek ‘uşşâḳ çarḫıñ ‘âdetindendir

5 Beyâ sâḳî yetişdir sâġarı ḫasta bugün **Mis̲lî**
Ḥükûmât-ı kevâkib naḫsa meyli raġbetiñdendir

117

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Dil-beste-i ‘aşḳıñ olalıdan dil-i nâ-çâr
Merg-i tenimiz buldu ḥayât[ı] heme bîdâr

2 Mümkün mü ḫayâliñ ola dûr çeşm-i ḥazînden
Etmekde viṣâliñ der-i meyḫânede efkâr

3 Sen şâha teveccüh edeli ṣıdḳ ile şeb rûz
Her demde ḳażâ tîġın atar gerdiş-i ġaddâr

4 İḫvân-ı ṭarîḳ ba‘żı ‘adâvetde iken hep
Çarḫıñ daḫi aġyârlıġı dâ‘im bizedir yâr

5 Ben silsile-i ‘aşḳıña bend oldum ezelden
Derler bu rehi terk edegör al ele pergâr

6 Ḥâşâ ki seni terk edeyim seng-i raḳîble
Tâ bezm-i elestden seni ben eyledim iḳrâr

7 Ṭâḳ-ı felegi başıma kâr etse dü ‘âlem
‘Ahdiñde göñül beste yine ey şeh-i serdâr

8 Çeşmimde hüveydâ olalı ḳâmet-i serviñ
Dem-zen olamaz ġamda zebân cüz tu-yı güftâr

9 Cânımdan uṣandırdı beni ḫalḳ-ı cihân kim
Ṣalmaz naẓarın ḳavm-i ḫara-i dîde-i bîmâr

10 ʻUşşâḳ ʻacîb görme ḫabersiz mey-i ʻaşḳdan
Her kimseye bir nevʻ-i tecellî ede dildâr

11 Pend eyleme beyhûde mey[i] terk edemem ben
Ḫâk-i reh-i meyḫânede biñ sünbül-i gülzâr

12 Düşmezse yoluñ ḫâk-i der-i meykedeye bil
Hep çekdiceğiñ cümle hebâdır saña eşʻâr

13 Ḫâk ol ḳadem-i sâḳi-i ʻuşşâḳ zamânda
Elbetde eder **Mis̱li** gibi maḫzen-i esrâr

118

Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilün

72b 1 Nigehim dûş olalı saña o demden beri ḫor
Ne ġamım ḳaldı göñülde ne de bir cây-ı küdûr

2 Tîġ-ı müjgânıñı ʻaṭf eyle devâ-yı ʻuşşâḳ
Bî-meḥâba duruyor nâvekiñe sîne-i ṭûr

3 Seni terk etme ne mümkün olamaz lâyıḳ-ı ʻirfân
Ne ki fermânıñ olursa bu faḳîrâna buyur

4 Ne ki cürmüm var ise eyle cezâyı lâyıḳ
Çeşm-i bî-gâne edelden ḳomadıñ dilde şuʻûr

5 Saña lâyıḳ mı degil olmaya **Mis̱lî** gibi ʻâşıḳ[76]
Seni ol rütbede kim ḳalbiñi teşvîş ediyor

119

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Bir muṣîbet baḫta yâr oldum gören ağlar güler
Dûzaḫ-ı ġamda yañar oldum gören ağlar güler

2 Vâdi-i hicrâna ṣaldı varṭa-ı evvelde ʻaşḳ
Dîdeden pür-ḫûn-nis̱âr oldum gören ağlar güler

3 Maṭlaʻ iken ḥâlime dil-ber nigâhın ketm eder
Çeşmine muḥkem ḥiṣâr oldum gören ağlar güler

---

[76] Bu mısrada vezin hatalıdır.

4 Yâr u aġyâr cümle bî-gâne nigâh eyler hemîn
Yandı ṣabrım bî-ḳarâr oldum gören aġlar güler

5 Ey ṣabâ luṭf eyleyip gel bir tesellî ver baña
Ṣubḥ olunca murġ-ı zâr oldum gören aġlar güler

6 Cevr ile inkâra yer bulmaz göñül iḳrâr-keşim
Esb-i sevdâya süvâr oldum gören aġlar güler

7 Maḥremim yoḳ ḥâlime vâḳıf degil bir kes müdâm
'Aşḳ ile bî-iḫtiyâr oldum gören aġlar güler

8 Dûd-ı âhımla yıḳılsın böyle ġaddâr ṭâli'im
Ḥasret içre pâydâr oldum gören aġlar güler

9 Çâresi ṣabr [u] taḥammüldür dediñ iş bitmiyor
Mülk-i ġamda şehriyâr oldum gören aġlar güler

10 Olmuşum bâġ-ı fenâda öyle pejmürde-ḫazân
Nîst maḳṣûd ġam-güsâr oldum gören aġlar güler

11 Bir ḥarîf oldum ne bir sâḳîye ne oldum 'adüv
Ġonca-i ümmîde ḫâr oldum gören aġlar güler

12 Nefḫa-i 'Îsî'ye mâlik yâre ḳul oldum ise
Dâġ-ı 'aşḳda lâlezâr oldum gören aġlar güler

13 Ey şeh-i pîr-i muġân luṭf eyle Allâh 'aşḳına
73a Hem çü **Mis̱lî** yâre yâr oldum gören aġlar güler

120

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Göñül murġ[u] olup şeydâ bu şeb gülzâra gelmişdir
'Aceb sevdâya uġramış yine bî-çâre gelmişdir

2 Olup pervâneye hem-pâ cemâliñ şem'ine ḳarşı
Degildir maṭlab[ı] ġayrı ḳamer-ruḫsâra gelmişdir

3 'Acâyib ḥâle dûş olmuş gezerken bâġ-ı 'aşḳıñda
Ki ḫandân olmadan ol ġonca bülbül ḫâra gelmişdir

4 Ġarîbdir kâr-ı devrânıñ bilinmez ẓann ile râzı
Viṣâle ermeden 'âşıḳ raḳîb âzâra gelmişdir

5 Geçip bi'l-külliye **Mis̱lî** heme dünyâ vü 'uḳbâdan
Nigâhın ġayrıya ṣalmaz der-i ḫünkâra gelmişdir

121

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Derûnum zârına maḥrem degil çeşm-i cihân aġlar
Perîşân ḥâlime vâḳıf göñül rûz [u] şebân aġlar

2 Ḥarîfim eşk-i çeşmimdir der-i meyḫânede dâ'im
Felâṭûn olsa Câlînûs [u] Loḳmân-ı zamân aġlar

3 'Aceb niçin bize imdâd ḳılmaz sâḳi-i devrân
Cigerde görse hicrânıñ oḳun kevn ü mekân aġlar

4 Naẓar ḳat' eyledi ẓannım yine pîr-i muġân bizden
Ġam-ı pisterde ḥâlim görse ḫavâṣân [u] ḫân aġlar

5 Yedinde sâġar-ı vaḥdet ḫayâlinde ruḫ-ı dildâr
Sürünüp cûyveş **Mis̱lî** reh-i 'aşḳda nihân aġlar

122

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Bir ṭabîbe derdimi yanmaḳdayım bî-iḫtiyâr
Sînem içre yâreler açmaḳda ten zâr u nizâr

2 Neşter-i müjgânıñ urdu 'âşıḳ-ı deryâ-dile
Zembelekli şîvelerle yâremi bir bir açar

73b 3 Hem Felâṭûn-ı zamân Loḳmân [u] Câlînûs daḫi
Olsalar anlar daḫi bâbıñda eylerdi ḳarâr

4 Fitneyi pergâr-ı ġaddâr-ı felek reşk eyleyip
Böyle ẕât-ı 'âli-şânı ḳadre vermez i'tibâr

5 Ehl-i 'aşḳıñ nabżına uyġun şarâb[ıñ] ḥabbesi
Gelmemiş gerdûna eczâ-ḫânesi 'âlî tebâr

6 Nergis-i maḥmûrları bîmâre biñ cân baḫş eder
Ṭâḳ-ı ebrû-yı siyâhı dilleri eyler timâr

7 Zülf zincîriñle baġlar ḳan ṭomârıñ fevḳini
Ḥoḳḳa-i gülfâmını ṭaşt eyler ol ṣaḥib-'ayâr

8 Ṣaydırır dür-dâne-i gevherlerin aḳdıḳca dem
Muṣḥaf-ı ḥüsnün ḳırâ'at etdirir hem bî-şümâr

9 'Aḳl-ı küll erer onu tefsîr ede ma'nâsına
Añladım geçmiş şitâ nev-rûz ya evvel bahâr

10 Ḥâl-i ‘anberdir zeneḫdânıñdaki dâġ lâleye
Başını aldı siyeh kühsâride ṭutdu ḳarâr

11 Gülsitân içre derûn-ı ġoncada bûy-ı ṣafâ
Şemmedir bir ruḫlarından bülbülü eyler şikâr

12 Bâġ-ı ‘irfânda ḫırâmân etse ḳarşı sünbüle
‘Ar‘ar [u] servi düşer diler naẓar[ı] ez-‘ayâr

13 Vaż‘-ı küstâḫânedir bu ḳîl ü ḳâl etmekligim
Neylesin pervâne göñlüm şem‘ayı elbet arar

14 Hem-nişîn-i âb olmuşken ẕikir içre semâk
Teşne-lebden ‘aṭş-ı efzûn ṣanma ki âba ḳanar

15 Söz firâvân olmasın cümle mis̱âl olsun buña
Bu ṭama‘ dünyâsı insân gördügü şey’e ṣalar

16 Pehlivân-ı Rüstemî naẓmıñda **Mis̱lî** yoḳ ḳuṣûr
Bilmeyenler ḳıymet-i eş‘ârı elbet tel ḳırar

123

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 ‘Aṭf-ı nigeh et ḳıl dil-i vîrâneyi ma‘mûr
Raḫşân ola ḳandîl-i muḥabbet heme pür-nûr

2 ‘Aşḳıñ sînemi nâya düzüp ṭutdu dügâhî
Gör çehre-i hicrânda nidâ etmede ṭanbûr

3 Bir cüz’i baña neş’e verilmez daḫi ḥâlâ
Dil âyinesi oldu firâḳıñ ile mestûr

4 Bu ḥâl-i ġarâ’ib beni bir ṭarza düşürdü
Dil ḳaldı tehî ṣanki durur kâse-i faġfûr

74a 5 Ne derd tamâmıyla ne ‘aşḳıñ ele geldi
Ḥasret beni etmekde hemîn ‘âleme menfûr

6 Yıḳdı beni bu ṭarz-ı melâmet nice demdir
Gezdirdi tehî rûz [u] şebân vermedi destûr

7 Dem yoḳ mu ‘aceb **Mis̱li**'ye ey sâḳi-i gül-ruḫ
Rüsvâ-yı cihân olduğu bu bâbda meşhûr

124

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 Ḳıl kilk-i derûn sûz-ı ġamı riḳ'aya taḥrîr
Sen yaz heme şeb eyleyeyim ben onu taḳrîr

2 Etdikce şikâyet ġam-ı gerdûn-ı felekden
Lâ-râḥat-ı dünyâyı yazar ḫâme-i taḳdîr

3 Cehd et burada ḳuvvet-i bâzûyu edip ṣarf
Olmaz yine taḳdîr-i Ḫudâ ẕerrece taġyîr

4 Zâhid yürü var mescide sen meykedeye ben
Bu ṭarz-ı melâmetde görüp eyleme ta'ẕîr

5 Ṣûretde ṣafâ zühd ü ṣalâḥ 'âleme ḫoşdur
Pek çoḳ görünür ḥâl-i ḫarâbâtide taḳṣîr

6 Ḳâl ehline hep deşt görünür ṭûr-ı melâmet
Ḥâl ehl[i] bulur nezd-i ḫarâbâtide iksîr

7 Sulṭân-ı reh-i 'aşḳa giden **Miṡli**-i mecẕûb
Żabṭ eyleyemez ne [77] kimse ne zincîr

125

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Çarḫ edelden dûd-ı âhım âsumânî yandı ṣabr
Nûş olaldan câm-ı hicr-i câvidânî yandı ṣabr

2 Tâb gelmez rütbede bir ḥâle ḳoydu baḫt-ı bed
Gün-be-gün tecdîd olur ġam dâsitânı yandı ṣabr

3 Yâre-i bağrım oñulmaz bir ṭarafdan başıma
Ḥâṣılı kâr eyledi kevn ü mekânı yandı ṣabr

4 Ḳal'a-i cismim virân oldu henûz kilk-i ḳażâ
Atmada pey-der-pey ü tîr-i nihânı yandı ṣabr

5 Bâġ-ı ümmîdim ḫazâna döndügüne ġam yemem
Bâd-ı miḥnet ḫirmen etdi gülsitânı yandı ṣabr

6 'Andelîb-i **Miṡli** ḫâmûş lâne-i aḥzânede
Ġonca-i derdim açılmaḳdır zamânı yandı ṣabr

---

[77] Bu kelime okunamamıştır.

126

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

74b 1 Açıldı bûsitân-ı dilde verdân-ı muḥabbetler
Esip bâd-ı ṣabâ yetdirdi zamân-ı muḥabbetler

2 Derûn-ı lâle ḥasretle ḳararmış açmadan ġonca
Açar dâġ-ı derûnun hep gülistân-ı muḥabbetler

3 Şedîd olmuş gibi gûyâ şitâ nergîsi baş kesmiş
Küşâd etdi kuyuñdan âb-ı ḥayvân-ı muḥabbetler

4 Ḳaranfiller ḳarâr ṭutmuş bir avuç ẖâkdân içre
Şikest etdi onu bir bir nigehbân-ı muḥabbetler

5 Dil-i 'âşıḳları ḳılmışdı beste nice müddetdir
Ki çözdü 'uḳdelerni 'andelîbân-ı muḥabbetler

6 Ḳapatmışdı 'avârıż ẓulmeti her kûşesin muḥkem
Ṭulû'ü'l-şems etdirdi şebistân-ı muḥabbetler

7 Bu feyżi **Mis̠li**yâ fehm et Aġazâde 'aṭâ ḳıldı
İnşa'llâh dâ'imîdir dilde rûḥân-ı muḥabbetler[78]

127

ḤARFÜ'Z-ZÂ

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Bende-i sulṭân-ı 'aşḳız 'âşıḳ-ı şeydâ biziz
Sâlik-i sâġar-keş [u] ẖuddâm-ı Mevlânâ biziz

2 Şöhret-i dünyâ degildir ḳalbi sûẖte-dillerin
İnfiṣâl-i yâr-i taḳrîr âteş-i kübrâ biziz

3 Şi'r ü inşâdan murâdı 'ârifiñ eglencedir
Saña iẓhâr-ı hüner ṣanma ezelden lâ biziz

4 Maḥrem olmaz degme kes aḥvâl-i ḳalb-i 'âşıḳa
Bî-ẖaberdir ṣanma mevzûndan bizi dânâ biziz

5 Ḫod-furûş olma enâniyyet sözün terk eyle gel
Ol ki lâ illâ budur pinhân-ı *lâ-yefnâ*[79] biziz

6 Sâkin-i ẖâk-i der-i meyẖâneyiz ṣubḥ u mesâ
Bezm-i sâḳîde dönen câm-ı ṣafâ ṣahbâ biziz

---

[78] Bu mısrada vezin hatalıdır.

[79] "(Kanaat), tükenmez bir hazinedir." anlamına gelen bir sözdür (Yılmaz, 1992: 91).

7 Ṭa‘n edip seng atma gözsüz müdde‘î dür-dâneye
Genc-i esrâr-ı Ḫudâ'dır ḳayd olan kîmyâ biziz

8 Şîve-i eş‘âra ‘ârif i‘tibâr etmez niçin
Dürr-i meknûna nigâh eyler dil-i bînâ biziz

9 Âsitânında rıżâ-yı sâḳiyi taḥṣîl edip
Bende-i pîr-i muġânız dürd-keş-i iḥyâ biziz

10 Ḫâk-i pây-i Muṣṭafâ vü Murtażâ'nıñ râhına
Vaḳf-ı câ-rûb eylemiş cân u tenin dü-tâ biziz

75a 11 Nażm-ı ‘ârifden teleẕẕüẕ her kese olmaz naṣîb
Bî-ḫaberdir münkirân onuñ içün a‘dâ biziz

12 Gerçi âteşden füzûn pîrâheniz biz ẓâhirâ
Câm-ı vaḥdet sâḳisi dil-teşnegâna mâ biziz

13 Aḫẕ-ı Mevlânâ-yı Rûm'dur ḫâme-i işkestemiz
Baḫş-ı ‘ömr-i ‘âşıḳânız naẓm-ı rûy-efzâ biziz

14 Ḳanda bir mest-i cünûn eş‘âr ḳılsa fehm ede
Bir ḳolay ḳâr ṣanma ṣûfî ‘aşḳı ki Leylâ biziz

15 Hest [ü] yoġu neng ü nâm[ı] terk edip ‘uşşâḳıyız
Dest-i sâḳîde şikest olmuş mey-i mînâ biziz

16 Bâġ-ı ṣahrâ-yı muḥabbetde gözün aç gör biziz
Mu‘ciz-i nuṭḳ-ı Mesîḥâ mürdeye iḥyâ biziz

17 Nuṭḳumuz ifşâ olunmaz meclis-i bî-gânede
Ṣayd-ı zâġân olamaz fem meşreb-i ‘anḳâ biziz

18 Her ḫarâbât-ı ṣadef bî-dürr degil zinhâr sen
Âdemiñ kâlâ-yı isti‘dâdını peymâ biziz

19 Cüst [ü] cû etme ṣuverde ma‘niye eyle naẓar
Bâġ-ı ‘aşḳıñ gül-bününde bülbül-i gûyâ biziz

20 Neş’e bulsun oḳuyup evrâḳımız ṣâdıḳ muḥib
Pertev-endâz-ı fenâyız şu‘le-i pehnâ biziz

21 **Mis̱li**veş bâk-i ḫavâric çekmezem bir vech ile
Çâker-i sulṭân-ı ‘aşḳız naḳd-i bî-pervâ biziz

128

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 Pür-mest-i dil-i 'aşḳımı ṣahbâ daḫi bilmez
Nûş eyledigim sâġar[ı] mînâ daḫi bilmez

2 Kâşâne-i dünyâda olur mu bize lâne
Ben eyledigim mesken[i] 'anḳâ daḫi bilmez

3 Vâ'iẓ beni aldatma füsûn-ı kütübüñle
'Aşḳıñ varaḳ-ı naẓmını dânâ daḫi bilmez

4 Teslîm-i rıżâyım ḳapısında heme şeb rûz
Ol şûḫ-ı dil-âvîzimi dünyâ daḫi bilmez

5 'Arż eyleme ferdâda olan cennet [ü] ḥûr[u]
Ol ḳadd-i gül-endâmını ṭûbâ daḫi bilmez

6 Ruḫsâr-ı nigâra naẓar etmeklige dâ'im
Âyînemi İskender [ü] Dârâ daḫi bilmez

7 Ammâ yine ṣûretde ḫarâbât-ı zamânız
75b **Mis̱lî** gibi tesbîḥimi esmâ daḫi bilmez

129

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Firâḳ-ı derd-i dil güçdür giriftâr olmayan bilmez
Hemîn hengâme-i miḥnet ile zâr olmayan bilmez

2 Şikâr-ı nergis-i ġammâzıma rûyum rehâ yoḳdur
Ḫaberdâr olamaz aġyâr baña yâr olmayan bilmez

3 Eger ifşâ-yı râz etsem 'adûlar recm eder ol dem
Ḳalıp râh-ı beyâbân içre nâ-çâr olmayan bilmez

4 Elimden iḫtiyârım aldı 'aşḳ bend etdi bir şûḫa
Dehân-ı neş'e la'l-i câm[ı] dildâr olmayan bilmez

5 Derûnum sûz[u] pinhândır ne mümkün şerḥ ede raḳḳam
Onuñ tennûr-ı 'aşḳında kebâbkâr olmayan bilmez

6 Ümîdim ġonca-ı pür-ḫâre ṣaldı ẓulm ile devrân
Ḥaḳîḳat bâġbân[ı] vaṣl-ı gülzâr olmayan bilmez

7 Yedimde kilkimiñ bikrin izâle ḳılması müşkil
Ḫudâ'ya reh-nümâ olmaḳda 'ayyâr olmayan bilmez

8 Ne midir mest eden leyl ü nehâr ‘uşşâḳ[ı] fehm eyle
Der-i meyḫâne içre ehl-i iḳrâr olmayan bilmez

9 Nedir kim bâr-ı ‘aşḳda ‘âşıḳıñ aḫẕ [ü] füruḫt[u] hep
Muḥabbet ‘âleminde ḳalb[i] ‘aṭṭâr olmayan bilmez

76a 10 Hemîn elṭâf-ı yâre mâlik olmuş bir gürûh gördüm
Girip her renge reng-i ‘aşḳla jengâr olmayan bilmez

11 Bahâsız dürr olur ma‘nîde seyl-i çeşm-i ‘uşşâḳıñ
Dil-i **Mis̱lî** gibi her demde ḫûn-bâr olmayan bilmez

130

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Şehr-i dil mülkünde Monlâ'dır bizim ḫaḳanımız
Ḫâkiz ammâ çıḳmada ‘arşa ‘uluvvü'ş-şânımız

2 Ders alır ma‘nîde rûḥundan ṭufeyl-i sâlikân
Sırr-ı esmâ vü ilâhîdir heme dîvânımız

3 Keyḳubâd [u] Ḥüsrev olsa ser-fürû etmezleriz
Bir kere iḳrâr-ı ‘aşḳ etdik odur ḫaḳanımız

4 Mûr-ı ‘aşḳız câm-ı sâḳîdir bize dâ’im rızıḳ
Ḥükm-i ma‘nî-i Süleymân ḳayd olan evzânımız

5 Ḥaydar-ı Kerrâr râh-ı Muṣṭafâ'dır şâhımız
Ḳutb-ı devrân-ı zamân Selmân'ımız[80]

6 Bende-i âl-i ‘abâyız çâker-i is̱nâ ‘aşer
Her dü ‘âlemde çıḳar ‘ayyûḳa hep ‘unvânımız

7 **Mis̱li**veş var mı ḫırâmân eyleyen bir şâ‘irân
Ṣaḥn-ı bûstân-ı naẓımda çeşme-i ḥayvânımız

131

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Behişt-i ‘âlem-i ma‘nî olan murġân şikâr olmaz
Ṭuzâġ-ı dîv-i iḍlâle dolanıp ġam-güsâr olmaz

2 Bulunma bezm-i nâdânda firâr et ḳavm-i aḥmaḳdan
Bu yolda ehl-i taḳlîde viṣâl-i şehriyâr olmaz

---

[80] Bu mısrada vezin hatalıdır.

3 Ṭutup bir dâmen-i pâki umûrun aña teslîm et
Ḳalanlar şekk [ü] ẓann içre ḥarîf-i bezm-i yâr olmaz

4 Ayırma çeşmiñi ruḫsâr-ı sâḳîden müdâm iste
Naẓar ḳat‘ eyle aġyârdan bu rehde i‘tibâr olmaz

5 Der-i meyḫâneniñ ḫâkinde pâ-mâl ol varınc'ey dil
‘Uḳûlüñ başıña devşir ki ‘ömrüñ pâydâr olmaz

6 Bu dem er bezm-i sâḳîye o gün maḥşerde hem daḫi
Yedinden câm-ı ṣahbâyı içenler şermsâr olmaz

7 Bugün bil ḳıymetin pîr-i muġânıñ teşne-leb sâlik
Kalanlar nâ-murâd bunda ṣoñunda kâmkâr olmaz

76b 8 Mey-i ‘aşḳ içre müstaġraḳ olup ẕevḳ u ṣafâ ile
Ṣoñuna bir naẓar eyle geçen gün saña yâr olmaz

9 Ṣaḳın fevt etme eyyâmı çekil birdir çi nigâh et
Bu çarḫ-ı bî-vefânıñ iltifâtına ḳarâr olmaz

10 Ḫulûṣ-ı ḳalb ile âdâb-ı Monlâ'ya edip gûşiş
Ṭarîḳ-i ‘aşḳ-ı pâkîniñ yolunda hîç ġubâr olmaz

11 Reh-i is̱nâ ‘aşerde bilmiş ol **Mis̱lî** ‘Alî Ḥakk'ı
Baña sulṭân Celâle'd-dîn gibi bir kimse yâr olmaz

132

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Şimdi mest olmuş degiliz tâ ezel mestâneyiz
Biz ḫarâbât-ı zamânız çâker-i meyḫâneyiz

2 Yoḳdurur ârzû-yı ravża yâre râżî olmuşuz
Tekye-i ‘aşḳ içre zincîr-bend olan dîvâneyiz

3 ‘Ahd [u] mîs̱âḳ eyleyip iḳrârla geldik ‘âleme
Bezm-i sâḳîde ṣaḳın ṣanma bizi bî-gâneyiz

4 Bende-i sulṭân-ı ‘aşḳız ḫâk-i pây-i Murtażâ
Heft ü penc ehline ṣarf[ı] eyledik bir dâneyiz

5 Ka‘be vü miḥrâbımız ebrû-yı sâḳîdir müdâm
Feyż-i Ḥaḳ oldu ‘ayân her ḳaṭrede ‘ummâneyiz

6 **Mis̱li**veş pîr-i muġânıñ sâyesinde rûz [u] şeb
Şem‘-i vech-i sâḳiye yanmaḳda bir pervâneyiz

133

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Nefes-zen olma güftâre ẖavâricler rıżâ olmaz
Oñ[ul]maz bir maraż inkâr aña hîç bir devâ olmaz

2 Bıraḳ beyhûde güft [ü] gûyu deryâ-dil olup 'âşıḳ
Ne derse ḳo desin 'âlem aña sâlik revâ olmaz

3 Mekîn nâdân ḳatında iḥtirâz eyle dil ü râzın
Bi-ḳıymet seng-i münkirden saña ẕerre sezâ olmaz

4 Pesend et herkesi ḥâlince dem-zen olma 'aybında
Bidâyet râh-ı 'aşḳ içre temelsiz hîç binâ olmaz

5 Murâdıñ verd ise ẖâr-ı ġamı zaẖmıña merhem bil
Cefâ vü cevr çekmeksiz viṣâl-i dil-rübâ olmaz

6 Nigâhıñ eyleme beyhûde ṣarf [bu] 'âlem-i dûna
Fenâ gülzârınıñ bâġında ġam çoḳdur ṣafâ olmaz

7 Hemîşe dest-i sâḳîden mey-i vaḥdet çekip cûş ol
Reh-i 'aşḳda ikilikle serîr-i evliyâ olmaz

77a 8 Gözetme 'aybını nâsıñ gözet dur 'aybıñı kendiñ
Seniñ her günde biñ 'aybıñ olur ẓâhir ṣadâ olmaz

9 Yine ṣarrâf gerekdir gevherin ḳadrin bile **Mis̱lî**
Baṣîretsiz bu gevherden cüdâdır âşinâ olmaz

134

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Cân olan cânânı bildik cân[ı] bilmezlerdeniz
Derd bizimle olalı dermân[ı] bilmezlerdeniz

2 Bende-i pîr-i muġânız sâlikân-ı muġbeçe
Mest-i câm-ı sâḳiyiz hicrân[ı] bilmezlerdeniz

3 Sâlik-i meyẖâne sâġar ṭâlibi âmâdeyiz
'Âlem-i fânîde ẕerre şân[ı] bilmezlerdeniz

4 Yâre vuṣlat istemez ferdâyı bekler müdde'î
Ol bilir kendi ḥesâbın an[ı] bilmezlerdeniz

5 Bende-i sulṭân S̱enâyî olalı **Mis̱lî** gedâ
Taḥt-ı dilde ġayrı bir sulṭân[ı] bilmezlerdeniz

135

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1 Çeşmimiz ṣubḥa degin 'aşḳ ile nemnâk ederiz
Der-i meyḫâneyi ḫâkin göze ser-ḫâk ederiz

2 Bende-i âl-i 'abâyız dil ü cândan ezelî
Münkiriñ râhını pür-ḫâr ü ḫâşâk ederiz

3 Kûşe-i meykedede sâḳi ile mey-nûşuz
Ehl-i rindân ile biz câm-ı ṭarabnâk ederiz

4 Olsa pinhân ne ḳadar ol peri-çehre yine biz
Himmet-i feyż-i S̲enâyî ile idrâk ederiz

5 Sâlikiz tekye-i 'aşḳ içre ezel **Mis̲lî**veş
Ḫâk-i meyḫâneyi zaḫm-ı dile tiryâk ederiz

136

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Sâḳiyâ müştâk göñlüm cüz tu dildâr istemez
Verd-i ruḫsârıñla gördü ġayrı gülzâr istemez

2 Ṣanma sen taḳlîd-i 'aşḳ olmuş yine ḥâl[i] ḫarâb
Her nigâhımda hüveydâ olalı yâr istemez

3 Cümle ümmîdin şikest etdi göñül illâ ki tû
Derdine dûş olalı ẓâhirde tîmâr istemez

4 Bâde-i la'liñ dirîġ etme naẓar ḳıl luṭf ile
Dâ'imî mest eyle ki bir daḫi hüşyâr istemez

77b 5 **Mis̲li** bir âzâd ḳabûl etmez ġulâmıñ şâh-ı 'aşḳ
Ḫâk-i dergâhıñdan ayrı yerde iḳrâr istemez

137

Müstef'ilâtün / Müstef'ilâtün

1 Ḳurbâniyân-ı devrân-ı 'aşḳız
Üftâdegân-ı mihmân-ı 'aşḳız

2 Cân u cihândan geçdik çü behlûl
Ṣâdıḳ muḥibbiz ḫaḳan-ı 'aşḳız

3 Leylâ-yı naḳde olduḳ çü Mecnûn
'Âlemde şimdi destân-ı 'aşḳız

4 Sâḳî-i devriñ içdik şarâbın
Pür-neş'e olduḳ mestân-ı 'aşḳız

5 Esrâr-ı ‘aşḳı meyden işitdik
Geçdik ḳamudan sübḥân-ı ‘aşḳız

6 Ṣahbâ-perestiz pîr-i muġândan
Bezminde kân-ı sulṭân-ı ‘aşḳız

7 Terk-i fenâyız bâb-ı Rıżâ'da
Maġrûr-ı faḳrız ‘irfân-ı ‘aşḳız

8 Ruḫsâr-ı sâḳî miḥrâbımızdır
Ḫâk-i derinde fermân-ı ‘aşḳız

9 Monlâ-yı Rûm'dur ‘aşḳım esâsı
Bâġ-ı ṭalebde büryân-ı ‘aşḳız

10 **Mis̱lî**'de yoḳdur ḳudret velâkin
‘Avn-ı Ḫudâ vü Ġufrân-ı ‘aşḳız

138

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ḫânedân-ı Muṣṭafâ'nıñ râhına ḳurbânlarız
Tekye-i bâb-ı Rıżâda emrine fermânlarız

2 Girye-sâzım rûz [u] şeb is̱nâ ‘aşer râhındaki
Mevlevî'yiz meşreb-i ‘anḳâ olan murġânlarız

3 Raḳṣımız ehl-i sülûkuñ pür-cilâdır ḳalbine
‘Âşıḳa Nûḥ-ı ḥayâtız münkire ṭûfânlarız

4 Nuṭḳumuz iḥyâ eder bir demde mürde-dilleri
Nefḫ-i ‘Îsâ naḳd-i Ḫıżr-ı çeşme-i ḥayvânlarız

5 Bende-i âl-i ‘abâyız Ka‘be'mizdir şâh-ı ‘aşḳ
Sâye-i Sulṭân Veled'de ṣâḥib-i ‘irfânlarız

6 ‘Ayn-ı ‘aşḳda ẕülde **Mis̱lî** mîm yâ maḥbûbudur
78a Âsitânıñda şükürler ‘âşıḳ-ı rindânlarız

139

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Her vaḳt ü her ân çün[ki] bu devlet ele geçmez
Sa‘y eyle göñül bir daḫi fırṣat ele geçmez

2 Elbetde gelir her ne ise cümle ḥuṣûle
Teslîme yapış ẓor ile ni‘met ele geçmez

3 Dâmân-ı taḥammülden elin çekme hemîşe
Ḳolaylıġ ile feyiż ü himmet ele geçmez

4 Fırṣat[ı] ġanîmet ṭutagör şimdiki vaḳtin
Her laḥẓada dildâr ile ṣoḥbet ele geçmez

5 Câ-rûb edegör cân u teni ḫâk-i derinde
Çoḳ kimseler ister ki o ḫidmet ele geçmez

6 Derdiñ ne ḳadar olsa füzûn ʻayn-ı devâdır
Herkes arıyor dilde muḥabbet ele geçmez

7 Nîrân-ı firâḳıñda hemîn tâ-be-seḥerler
Yanmazsa göñül ʻaşḳ ile cennet ele geçmez

8 Bîmâr-ı ṣanem olmayıcaḳ cism ile cânıñ
Ümmîd-i devâ eyleme ṣıḥḥat ele geçmez

9 Kesb eylemeyip maʻrifetu'llâhaʻazîzim
Mis̱lî gibi ḳaldıñ ise elbet ele geçmez

140

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Göñül fehm eyler ol yâri suḫanla kimseler bilmez
Vücûdu ṣaġ iken ʻâlemde fenle kimseler bilmez

2 Bilirler dâr-ı ʻuḳbâya açınca şeh-periñ nâ-geh
Kemâl-i ehl-i ʻirfân[ı] bedenle kimseler bilmez

3 Münâdî olsa her mûyum serimde nâleler ḳılsa
ʻAceb bu ʻunṣur-ı pîrâheniñle kimseler bilmez

4 Nedir bu ġaflet ey bâd-ı ṣabâ bu ḥâl[i] şerḥ eyle
O zülf-i ʻanber [ü] müşk ḫattıñıla kimseler bilmez

78b 5 Ġarâʼib mi a **Mis̱lî** bilmemek mażmûn-ı eşʻârın
Degil men ḥâliyâ naẓmı seniñle kimseler bilmez

141

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Râh-ı ʻaşkda Ḥażret-i ḫünkâra gidenlerdeniz
ʻUḳde-i ḳayd-ı ʻalâyıḳ naḳş[ı] silenlerdeniz

2 Behresiz ḳalır mı ‘âlemde ṭutan dâmânıñı
‘Alleme'l-esmâ[81]ya maẓhar cânı bilenlerdeniz

3 Ẓâhirâ mûruz Süleymân-ı zamân bâbındayız
Gül-bün-i bâġ-ı vefâda ġonca derenlerdeniz

4 Bûstân-ı feyż-i taḥḳîḳe hemîşe dil-berâ
Çeşme-i maḫf-i ‘uyûndan mâ verenlerdeniz

5 …[82] deryâda bir **Mis̱lî** bulunsa çok mudur
Ol ki taṭhîr-i ḳulûbdur anda çimenlerdeniz

142

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1 Ṣuverde sîret-i merdân bilinmez
‘Ayândır gün gibi îmân bilinmez

2 Daḫi ḥâlâ hüveydâ olmada Ya‘ḳûb[83]
Velâkin Yûsuf-ı Ken‘ân bilinmez

3 Ederler şevket ü şâna ri‘âyet
Virândır maḫzen-i pinhân bilinmez

4 Olupdur her biri bir türlü medḫûş
Şarâb-ı ‘aşḳ ile sekrân bilinmez

5 Ki ṣorsañ her kime ‘ârif menim der
Ṣavâb âgâhı çoḳ noḳṣân bilinmez

6 Ki yoḳluḳdur bu râh-ı münteḥâbât
Reh-i ‘aşḳda diger ‘unvân bilinmez

7 Göñülde ‘ârifân **Mis̱lî** hemîşe
Ḳoyarlar ḳadrini mîzân bilinmez

143

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Uġramaz baḫt-ı ‘alâ kim dediler işte biziz
Çekiyor derd [ü] belâ kim dediler işte biziz

---

[81] “İsimleri öğretti.” (Bakara, 2/31-32) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 20). Bakara Sûresi’nin 31 ve 32. âyetlerinin tam meali şöyledir: “(Allah, yarattığı) Âdem’e (eşyaya ait) bütün isimleri öğretti, sonra onları meleklere gösterip: “Haydi! Görüşünüzde doğru iseniz, onların isimlerini bana haber verin.” dedi. (Melekler de: “Yâ Rabbi!) Seni (bütün noksan sıfatlardan) tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka hiçbir bilgimiz yoktur. Her şeyi hakkıyla bilen, ‘hüküm ve hikmet sahibi’ mutlaka o sensin sen.” demişlerdi.”

[82] Bu kelime silik olduğu için okunamamıştır.

[83] Bu mısrada vezin hatalıdır.

2 Kevkeb-i burc-ı nuḥusetde dolaşmaḳda iken
Etmiyor daḫi du‘â kim dediler işte biziz

3 Ne de tesbîḥ ü zebânında ne evrâd vardır
Ḳılmıyor sa‘y-ı recâ kim dediler işte biziz

79a 4 Ne ḥüzün var ne tesellî ü ne hem-dem vardır
Yârdan oldu cüdâ kim dediler işte biziz

5 Herkesiñ menfuru ‘âlemde ṣorarsañ cânâ
Hep melâmetde edâ kim dediler işte biziz

6 ‘Aḳl[ı] başında müşevveş daḫi ẕerre yoḳdur
Neng ü nâmûs u riyâ kim dediler işte biziz

7 Mevlevî'yiz reh-i Mecnûn'a gider Leylâ'mız
Sâlik-i râh-ı fenâ kim dediler işte biziz

8 Manṣıb [u] câha heveskâr dil-i ‘âşıḳ olmaz
Ṭâbi‘-i ‘aşḳ-ı Ḫudâ kim dediler işte biziz

9 Âsitânıñda muḳîm kimseden etmez ḥaẕeri
Bende-i emr-i S̠enâ kim dediler işte biziz

10 Severiz biz nefesi mürdeler iḥyâ eyler
Gülşene bâd-ı ṣabâ kim dediler işte biziz

11 Bî-muḥâbâ reh-i ‘aşḳ içre [ki] dil ü cânıñ
Eylemiş Ḥaḳḳ'a fedâ kim dediler işte biziz

12 Etmeyiz ülfet-i germ ẓâhir ile bir laḥẓa
‘Âleme zişt-nümâ kim dediler işte biziz

13 Alamaz kimse ḥurûfât-ı zebândan **Mis̠lî**
Mey ü âlûde ḳabâ kim dediler işte biziz

144

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Güftâr-ı cihân ḫâṭır-ı sûzâneye girmez
Nâmûs-ı ‘uḳûller der-i dîvâneye girmez

2 Bir ḥâl-i ġarâ’ibde göñül doġrusu şaşdım
Bu nâr-ı nihân şem‘-i şebistâneye girmez

3 Dîvâne midir farḳ edemez kendiyi ḥâlâ
Bu ṭarz-ı melâmet daḫi meyḫâneye girmez

4 Teslîm-i rıżâ olmuş idi ḫayl[i] zamânlar
Ümmîdini kesmiş iken efsâneye girmez

5 Ġârât-i muḥabbet ser-i zülfüñde olaldan
Taḥrîk-i ṣabâ eyyâm-ı dil şâneye girmez

6 Ta‘ayyüb eden müdde‘i ger çekse bu derdi
Zincîr-i cünûn żabṭ edemez lâneye girmez

7 Ermez yed-i **Mis̲lî** a begim cây-ı ḫalâṣa
Çoḳ lâf-ı güz̲âf etmeyim evzâneye girmez

145

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

79b 1 Serim bâlin-i ġamda dilde ‘illet artar eksilmez
Nihân[î] yâreler sâ‘at-be-sâ‘at artar eksilmez

2 Amân nâṣiḥ tehî efsânelerle derdim artdırma
Dırâz etme sözü cânımda s̲ıḳlet artar eksilmez

3 Mes̲eldir ehl-i ‘aşḳ olur cefâ-keş tâ ḳadîm ‘âdet
Benim maḥbûbumuñ cevri be-ġâyet artar eksilmez

4 Ki el-ân bu mu‘ammâyı bilen kes nîst ey ‘âşıḳ
Sipihr-i devr-i ġaddârdan muṣîbet artar eksilmez

5 Bu müşkil ḥâliyâ ḥall olmadı gitdi ġarâ’ibdir
Güruh-ı ehl-i ‘irfân içre ḥayret artar eksilmez

6 ‘Aḳıl ḥayrân gözüm giryân viṣâl-i râhımız beste
Ciger tennûr-ı firḳatde harâret artar eksilmez

7 Gehî iḳbâl gehî idbâr olur her şaḫṣıñ eṭvârı
Biz ise bî-vefâ bâġında zaḥmet artar eksilmez

8 N'ola bir gün yüzü görsekdi ‘âlemde [ki] ne ġamdı
Geçerse ‘ömrü miḥnetle şikâyet artar eksilmez

9 A **Mis̲lî** naġme-i sûz-ı dile ḥadd ü nihâyet yoḳ
Sözüñü muḫtaṣar eyle ḥikâyet artar eksilmez

146

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Şem‘a-i ‘aşḳ yaḳıp râh-ı fenâya gideriz
Maḥv olup meclis-i sulṭân-ı S̲enâ'ya gideriz

2 Tâc-ı envâr-ı ilâhî serimizde var iken
Cem‘ olup bâl açaraḳ taḫt [u] livâya gideriz

3 Ḫidmet-i pîr-i muġân ederek ṣıdḳ ile icrâ
Kişver-i beyt-i mu‘allâ-yı Ḫudâ'ya gideriz

4 Pâk edip kâse-i ḳalbi içeriz câm-ı ṣafâ
Cevr-i ṣûrî çekerek semt-i ṣafâya gideriz

5 Ṭop edip ṣaḥn-ı belâda serimiz hemvâre
Nâyveş sûz-ı dil-ârâla fedâya gideriz

6 **Mis̱li**-i naẓm-keşiñ kilkine söz yoḳ aṣlâ
Şimdi meydân-ı saḥın içre ṣılaya gideriz

7 Ḳatılıp zümre-i Monlâ sürüsüne bî-şek
Âsitân-ı ḥarem-i emn [ü] beḳâya gideriz

147

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Kimde ‘aşḳ vardır ‘azîzim onu elbet biliriz
‘Aşḳ ile etdigi ‘iṣyân[ı] ‘ibâdet biliriz

80a 2 Vaż‘-ı küstâḫımı ṭa‘n eyleme meyḫânede kim
Ḫidmet-i pîr-i muġânı cana minnet biliriz

3 Nice kerrât ile devr etse felek çekmeyiz el
Der-i ḫâkinde nişîn olmaġı devlet biliriz

4 Gâh isterse melâmet geh[i] âbâd etsin
Ḫırḳa-i cevrini ma‘nîde ḫilâfet biliriz

5 Duymuşuḳ güfte-i cân-baḫşını iḥrâḳ oluruz
Bezm-i ġayrîdaki ṣoḥbetleri s̱ıḳlet biliriz

6 Bu rehi derk edemez ‘aḳl ile fânî-perest
İltifât etse bize ‘ayn-ı ‘adâvet biliriz

7 İçeriz mevt-i ecel câmını dûr olmayaraḳ
Sâye-i sâḳiyi bir tâc-ı sa‘âdet biliriz

148

ḤARFÜ'S-SÎN

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ey ṣabâ gel feyż-i ‘uşşâḳ artdıran ṣaḥrâya es
Esmesin bâd-ı muḫâlif ol ḳad-i bâlâya es

2 Nice ‘uşşâḳıñ mu‘aṭṭardır meşâmı ḥâliyâ
Ol ki pîç-â-pîç-i zülf-i ‘anber-i sârâya es

3 Ḳaṭ‘-ı ümmîd eyledim men kendi bâġımdan begim
Luṭf edip bir kerre ey bâd-ı seḥer ol câya es

4 Her zamân lâyıḳ mı aġyârıñ gülistânındasın
Ẓulm [ü] bî-dâdı ḳoyup raḥm eyle cân-baḫşâya es

5 İçdigi peymâne-i ḫûn-âb bizler biliriz
Zehrine ḳandıḳ hemîşe la‘l-i sükker-ḫâya es

6 Bî-nemekdir ḳîl ü ḳâli **Mis̱li**'niñ gerçi heme
Gûş ḳıl ḫâṭır için kâşâne-i ‘anḳâya es

7 Cümle maṭlûb-ı vücûdum terk edip terk eyledim
Esme ḳalb-i mücrime şimdengeri bâlâya es

149

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 ‘Andelîb-i ṣubḥveş âhım nevâdır her nefes
Çeşm-i merdânıñ nigâhı kîmyâdır her nefes

2 Naẓm ile eş‘âra ḥâcet yoḳ miyân-ı yârde
Çekdigim derd [ü] belâya âşinâdır her nefes

3 Bilse idi yâremi itler gülerdi ḥâlime
Sevdigim ehl-i baṣîret câ-be-câdır her nefes

80b 4 Ġayrıdan etmez su’âl ‘irfânı ġâlîbdir hemîn
‘Âşıḳıñ deşt-i dilinde ol hümâdır her nefes

5 Dâmeniñ elden bıraḳmaḳ nice mümkündür baña
Luṭf [u] ḳahrıña fütâde dil sezâdır her nefes

6 Ey benim şûḫ-pesendim ġayra muḥtâc eyleme
İştiyâḳ-ı ḥażretiñde mübtelâdır her nefes

7 Nice mümkündür ferâmûş eylemek ey meh seni
Meclisiñden dûr eden tîr-i ḳażâdır her nefes

8 Emriñi bir lâhẓa terk etmek naṣîbim olmaya
Âsitânıñda eli baġlı gedâdır her nefes

9 Ne beni saña baġışlar ne eder vaṣl-ı merâm
Rûzgâra minnet etmek bir belâdır her nefes

10 Bilmezem râh-ı necâtı ben şaşırdım doġrusu
Baña iḥsân[ı] sipihriñ ibtilâdır her nefes

11 Sen seni gör eyleme ta'yîb 'azîzim **Mis̱li**'yi
Ḥâliñe vâḳıf Ḫudâkâr-ı ḫaṭâdır her nefes

150

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Yaḳdı yandırdı derûnum bâd-ı bed-kâr-ı nefis
Eyleyen rencîde 'âlem içre ġaddâr-ı nefis

2 Ne raḳîb u yârdandır çekdigim cevr ü cefâ
Eyleyen rüsvâ cihâna cümle murdâr-ı nefis

3 Kimse ẓulm etmez baña ḥâşâ hemîşe dünyede
Dîdeden eden revân seyl-âbı ḫûnbâr-ı nefis

4 Aña hem-pâlıḳ eden lâyıḳ olur mu yârına
Âḫiri itler güler aḥvâline yâr-ı nefis

5 Ḳanda bulur râh-ı îmân [u] necât-ı âḫiret
Ger ki bir kes eylemez işkeste zünnâr-ı nefis

6 Dü cihânda olamaz ḫandân [u] râḥat ẕerrece
Ola dâ'im her işi her ḥâl[i] bâzâr-ı nefis

7 Meyve ümmîd eyleme 'ömr-i dıraḫtından ṣaḳın
Bir göñül içre bite hemvâre eşcâr-ı nefis

8 Yansa bir 'âşıḳ mü'eddib âteş-i 'aşḳla müdâm
Kâmkâr olmaz cihânda olsa eṭvâr-ı nefis

9 Çekdigi zaḥmet hebâdır râh-ı maḳṣûda hemîn
Vâṣıl olmaz bulunursa ẕerre âs̱âr-ı nefis

10 Bulmaḳ isterseñ ṭarîḳ-i 'aşḳ zinhâr uyma gel
Esmeye ḳalbiñde **Mis̱lî** hîç ṣarṣar-ı nefis

81a 11 Deşt-i maṭlûb üzre sen hendeseyi elden ḳoma
Râh-ı Mevlânâ'da etme faṣl-ı güftâr-ı nefis

151

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Sen kesilme benden ey meh bed-liḳâ aġyâr[ı] kes
Luṭf edip putḫâne-i maḫfîdeki zünnâr[ı] kes

2 Nice dem sa‘y eyledimse kûyuña olmaz naṣîb
Râhım üzre ‘aksine devr eyleyen pergâr[ı] kes

3 Hangi râh üzre sülûk etsem müyesser olamaz
Raḥm edip bî-fâ’ide ‘ömr-i dıraẖt-ı zâr[ı] kes

4 Şimdi bir millet ḳabûl etmez beni bir ḥâldeyim
Ne küfür ne müslümânım şerḥ edip güftâr[ı] kes

5 H̱alḳ-ı ‘âlem añlamaḳdan ḳaldı ‘âciz ḥâlime
Ḥükm-i fetvâyî olan ol riḳ‘a-i eş‘âr[ı] kes

6 Ben de geçdim cümlesinden doġrudur ẖalḳıñ sözü
Neş’e ver iḳrârıma ya güfte-i inkâr[ı] kes

7 Sen ḳabûl eyler misin kimse ḳabûl etmez iken
Ger ederseñ âhım üzre sedd olan dîvâr[ı] kes

8 Ḳalmadı şimdengeri hîç bir tesellî bende de
Söyle maẖfî gûşuma gel ey perî bu zâr[ı] kes

9 Sûz-ı ‘aşḳıñdır baña lâzım ne lâzım dü cihân
Serde zer tâcım odur gel bî-nemek ‘ayyâr[ı] kes

10 Kendi ḥâlimce efendim ben de bir ‘uşşâḳıñım
Vaṣla dâ’ir güft [ü] gû et ġayr olan efkâr[ı] kes

11 **Mis̱li**'yi bu vâdi-i nâ-refteye atmaḳ neden
Ger ḳuṣûrum çoḳdurur estaġfuru'llâh nâr[ı] kes

12 Bende-i sulṭân-ı ‘aşḳım böyle iḳrâr etmişim
Ẓâhir ü bâṭın efendimdir benim güftâr[ı] kes

13 H̱ânedân-ı ehl-i beytiñ bir seg-i ednâsıyım
Ġayr ile ḥaşr eyleme bu ‘abdiñi tekrâr[ı] kes

152

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Küsme ‘uşşâḳa begim aġyâre küs
Besteyim ‘ahdiñde [ben] rûzgâre küs

2 Men ne ḥâcet söyleyim aḥvâlimi
Nîst hem-dem vâdi-i pür-ẖâre küs

3 Baña ḳalsa cümleden geçdim henûz
Bendeñi bu ḥâle ḳoyan yâre küs

81b 4 Ger ṣarılsam her neye olur hebâ
Baẖtım üzre devr eden seyyâre küs

5 ‘Ahdimi etmem ferâmûş ey melek
Saña ma‘lûm ṭâli‘-i bed-kâre küs

6 Men degişmem on sekiz biñ ‘âleme
Mihriñi bi'llâh ki devvâre küs

7 Her ne cürmü işlesem cânânıma
Ḫavfıñı kesmez göñül ṣarṣâre küs

8 Elde olsa iẖtiyârım bî-riyâ
Dâmeniñ elden ḳomam düşvâre küs

9 Meyl-i dünyâ etmedi dil ḥâliyâ
Men ne güftem ḥikmet-i esrâre küs

10 **Mis̱li**-i pür-cürm ḳapıñda bestedir
Ol gedâya küsme sen güftâre küs

153

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Naḳd-i Loḳmân-ı zamânım derde dermânım Şemis
Mâye-i şevḳ taẖt-ı dil ḳaṣrında sulṭânım Şemis

2 Meh-cebîni pertevidir ḳalbimi envâr eden
Râh-ı ‘aşḳ-ı Mevlevî'de reh-rev-i cânım Şemis

3 Nuṭḳ-ı pâk[i] ravżanıñ ırmaġ-ı ḥavż-ı kevs̱eri
Çeşme-i Ḫıżr [u] zülâl-i âb-ı ḥayvânım Şemis

4 Mûr-tek pâmâl olursam âsitânıñda hemîn
Sâye-i ẖünkârda mühr-i Süleymân'ım Şemis

5 Bâ‘is̱-i râh-ı necâtım göñlümüñ eglencesi
Dîdeler rûşenligidir mûnis-i cânım Şemis

6 Maḳṣadım cây-ı penâhım ḳıblegâhım Ka‘be em
Gül-bün-i bâg-ı behişt [ü] rûḥ-ı Rıḍvân'ım Şemis

7 Ḳâmet-i ṭûbâsına ‘ar‘ar nice nisbet olur
Nev-nihâl-i bâġ-ı ma‘nî verd-i ẖandânım Şemis

8 Burc-ı tevfîḳ-i hidâyet ne sipihriñ aẖteri
Ḳuddise rûḥu'l-miyânım sırr-ı Sübḥân'ım Şemis

9 Tâ *elestü rabbiküm*[84]den gelmişiz iḳrâr ile
Etmeyip onu ferâmûş ahd [ü] peymânım Şemis

10 Hem çü **Mis̱lî** mescid ü Ka'be'm namâz u ḥâcetim
Her seḥer vird-i zebânım ẕikr ü erkânım Şemis

154

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

82a 1 Maḳṣad-ı göñlüm saña bâbıñda ḫidmetdir heves
Bezm-i ḥâṣıñda hemîşe germ-ülfetdir heves

2 Ḫûn-ı dil nûş etdigim leyl ü nehâr ġamla benim
Dâḫil-i cem'iyyet-i bezm-i ḥaḳîḳatdir heves

3 Nefs-i ġûluñ 'uhdesinden eyleyip cân[ı] ḫalâṣ
Şehr-i cûdumda ḥükûmât-ı 'adâletdir heves

4 Terk-i cân urmaḳ der-i meyḫânede ey sâḳiyâ
Dâ'imâ ḳurbiyyet-i nezd-i sa'âdetdir heves

5 Pister-i hicrânda dâ'im serilip yanmaḳlığım
Kûşe-i pîr-i muġâna 'arż-ı vuṣlatdır heves

6 Gûşiş-i pür-nâleye tâb yoḳ ederdim bir zamân
Vermedi bir fâ'ide Ḥaḳ'dan hidâyetdir heves

7 Ḥażret-i sulṭân-ı 'aşḳa ḳul olaldan **Mis̱li**veş
Her dü 'âlem sâḳiyâ cây-ı selâmetdir heves

155

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 'Âlem-i ma'nîde ḫurşîd-i hidâyetdir Şemis
Nüh felek ṭâḳında bir burc-ı melâḥatdir Şemis

2 Rü'yet-i *nûn ve'l-ḳalem*dir sırrıdır *mâ yesturûn*[85]
Ehl-i 'aşḳa ḳıblegâh-ı cây-ı vaḥdetdir Şemis

3 Zübde-i ifrâṭ-ı Âdem menba'-ı feyż-i kerem
Maḫzen-i bâb-ı ḥaḳâyıḳda belâġatdir Şemis

---

[84] "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?" anlamına gelir. Allah, ruhları yarattığı zaman, onlara "Elestü bi Rabbiküm" yani "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?" şeklinde hitap etmiştir. Ruhlar da "Belâ" yani "evet" demişlerdir (Yılmaz, 1992: 39).

[85] "(Kaleme ve kalemle) yazdıklarına and olsun." (Kalem, 68/1) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 120-121).

4 Ġalbe-i ẕât-ı tecellîde ʻaẓîm enhârdır
Feyż-i taḳsîm-i Ḫudâ'ya bir ʻimâretdir Şemis

5 Noḳṭa-i sırr-ı velâyet nefḫa-i ʻÎsî-i dem
Noḳṭa-i bâ-yı ḥaḳîḳatden ʻibâretdir Şemis

6 Miftaḥ-ı meyḫânedir pîr-i ḫarâbâtım hemîn
Râh-ı ʻaşḳda sâlike tâc-ı saʻâdetdir Şemis

7 Ḫavf-ı dûzaḫdan berîyim sâye-i ḫünkârda
Başı üzre **Mis̱li**'niñ bi'llâh devletdir Şemis

156

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Ṭulûʻ etdi güneş baḫtım żiyâsıyla ṣafâ meclis
Cemâl-i mâh-ı sâḳîyle olup pertev ziyâ meclis

2 Olup sulṭân-ı ʻaşḳıñ nâgehân luṭfu[86]
82b Raḳîb-i nâ-sezâlardan şükür Ḥaḳḳ'a rehâ meclis

3 Alıp sâġar ele dîrûz der-i meyḫâne-i ʻaşḳda
Neler fetḥ oldu ol meyden olupdur kîmyâ meclis

4 Eşigi ṭaşıdır Kaʻbe'm cemâl[i] bâb-ı ḥâcâtım
Olalı dâḫil-i sâḳî edip ʻahd-i vefâ meclis

5 Cenâb-ı Ḥażret-i Ḥaḳ'dan bize bu luṭf [u] iḥsânlar
Ḳamuyu terk edip **Mis̱lî** beyâ bu cân-fezâ meclis

157

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Bir nigâra ʻâşıḳım ṭabʻım amâna verdi süs
İntiẓâr bâġında bülbülveş fiġâna verdi süs

2 Hem çü nevme ẓulmet-i çâk eyleyip etdi ẓuhûr
Dil yeñi serden fitîl aldı nihâna verdi süs

3 Serseri gezme feżâ-yı ʻaşḳda ey murġ-ı revân
Şâhinâsâ ġamze-i tîġ [u] sinâna verdi süs

4 Ey ṣabâ taḥrîr etme serde yâr-i kâkülü
ʻAnberîn pür-tâb-ı zülf [ü] ebrusuna verdi süs

---

[86] Bu mısrada vezin hatalıdır.

5 Şimdi ‘âşıḳdan nihân etmek diler kendin o şûḫ
Cevr-i şemşîri ḳuşandı Ḫüsrevâne verdi süs

6 Gel yetiş bir bâde çek **Mis̱lî** bugün meyḫânede
‘Aks-i dil-ber sâġar-ı pîr-i muġâna verdi süs

7 Bir ḳadem ṭaşra bıraḳma âsitânıñdan hemîn
Sâḳi-i gül-çehreyi gör erġuvâna verdi süs

158

ḤARFÜ'Ş-ŞÎN

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Selâm[ı] ḳaṭ‘ edip sâḳî yarım kâr etmek istermiş
‘Aceb Manṣûr gibi miḥnetde berdâr etmek istermiş

2 Nigâh-ı çeşm-i ṣayyâdı şikâr etdi göñül murġun
83a Aṭıp bir berzaḫa cây-ı dil[i] nâr etmek istermiş

3 Nihânî sîne-i ‘uşşâḳ[ı] eylermiş nişân her dem
Urup ḫûn-ḫâr-ı müjgânıyla bîmâr etmek istermiş

4 İcâzet vermemek bezm-i neşâṭ-ı vaṣlına dâ’im
Perîşân ḥâlimi gördükde tekrâr etmek istermiş

5 Şikest etmek için **Mis̱lî** ġaraż hep varlıġı terk [et]
Ser-i kûyunda rüsvâ-yı ümîdvâr etmek istermiş

159

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Dîde-i ‘âlem-nümâ şems-i cihânım gel yetiş
Artdı zîrâ bî-devâ derd-i nihânım gel yetiş

2 İntiẓârıñ yıḳdı ebnâ-yı meserret câyını
Elf ḳaddim çü kemân serv-i revânım gel yetiş

3 Her ne deñli lâyıḳ-ı la‘l-i zülâl olmaz isem
Naḳd-i ‘Îsâ nefḫa-i rûḥ-ı revânım gel yetiş

4 İntiẓârıñ açdı baġrımda hezârân raḫneler
Ḫâl-i ‘ûd u kâkül-i ‘anber-feşânım gel yetiş

5 **Mis̱li** Ken‘ân'ıñ baña hicriñle Ya’ḳûb olmuşum
Ḳalbi per-endâz zindân sâyebânım gel yetiş

160

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Sipihriñ 'âdeti 'uşşâḳ[ı] maḥzûn etmek istermiş
Beni ol ṭurra-i Leylî'ye Mecnûn etmek istermiş

2 Cemâliñ Ka'be'sin ḳaṣḍ eyledikce dûr olup dâ'im
Gözüm enhârını seyl-âb-ı Ceyḥûn etmek istermiş

3 Ne ḳıldım ṭâḳ-ı gerdûna ne bâ'iṡ intiḳâm almaḳ
Revâ mı kûy-ı sâḳîde neẕir ḫûn etmek istermiş

83b 4 'Adû-yı münkir-i bed-fi'l râhım üzre seri çekmiş
Der-i meyḫânede ġavġâyı efzûn etmek istermiş

5 Murâdı üzre raḳṣ etse divânıñ **Miṡli** 'âlemde
Heme eş'ârını bir dürr-i meknûn etmek istermiş

161

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Ehl-i 'aşḳıñ her demi bir 'âlem-i esrâr imiş
Reng-i vâḥidde temel ṭutmaz meger jengâr imiş

2 Çok kişi da'vâ-yı 'aşḳ eyler nişânı ḳanda ṣor
Ṣanma sen ġaflet meyinden her dil[i] hüşyâr imiş

3 Keşti-i peynîr yürür mü lâf ile hîç bir vaḳit
Almayan dersin *'aref*[87]den bildigi pindâr imiş

4 Çok kişiniñ mihrini ur sen miḥenk ḳanṭârına
Âşikâr olur murâdı sîm ile dînâr imiş

5 Ḫirmen-i 'ömrü yıḳınca âḫirî peyk-i ecel
Dünye mâlı bilir oldum külliyen murdâr imiş

6 Sedd [ü] bend etdikde maḳṣad râhını rûḥu'l-ḳudüs
Kendine vâḳıf olur oldum da ne miḳdâr imiş

7 Diñle ey dil nev-ġazel taḥrîr-i evrâḳ eyledim
Miṡli'niñ eş'ârı bu şeb doğru bir güftâr imiş

162

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 'Aşḳa ḳul olmaḳ cihânda gizlice bir kâr imiş
Gelmeden bu bâġa maḳṣad vuṣlat-ı dîdâr imiş

---

[87] "Kendini bilen Rabb'ini bilir." anlamına gelen Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 122-123).

2 Şeş cihet ḳaftânına ḳoymaḳ murâdı dil-beriñ
Tâ ezelden el ṭutup ‘ahd verdigi iḳrâr imiş

3 Etmeyip ‘ahdin ferâmûş dâmen-i ‘aşḳa yapış
Kâmil-i ‘uşşâḳ olanlar sâḳi-i ebrâr imiş

4 Merd-i kâmil bâbına ser ḳoymadır merdlik bugün
84a Nefsini râh-ı necâta irgüren bî-bâr imiş

5 Ḫaste-i ‘aşḳ olsa bir kes ṣaġ odur bî-reyb [ü] şek
Ṣaġ olan bî-‘aşḳ sûzişsiz meger bîmâr imiş

6 Da‘va-i îmân eder her millete ṣor sen hemîn
Kendi zu‘munca bilen îmânını bisyâr imiş

7 Nefsine vermez der-i ‘irfâna teslîm olmaġı
Kendine varlıḳ veren hep tesbiḥ [ü] zünnâr imiş

8 Nefsini etmiş pesend etmez pesend bir kimseyi
Bilmez ol kim râh üzre varlıġı dîvâr imiş

9 Söyleseñ bir kâmili eksik bulur aḥvâline
Meclis-i kâmilde olsa ṣoḥbet-i nâ-çâr imiş

10 Der ki ṣorsañ himmet-i pîrân eder elbet ‘azîz
Ḳurduġu göñlünde hemvâre tehî efkâr imiş

11 **Mis̱li**yâ beste zebân ol bî-ḥużûr olma bu şeb
Dâ’imâ deryâ-diliñ eş‘ârı pür-envâr imiş

163

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Göñlüm yine bir fitne-i devrâneye uymuş
Bir dîde-i âhûveş-i mestâneye uymuş

2 Görmez mi ‘aceb çâh-ı zeneḫdânını bir dem
Biñ dâmı ḳurar ḫâl-i siyeh dâneye uymuş

3 Ḳılmaz mı naẓar ‘aşḳa düşen ‘âşıḳa zâhid
Dil şâne eden kâkül-i târâneye uymuş

4 Envâr-ı cemâliñ göreli dîde-i nâ-çâr
Târîk-i şebistânide pervâneye uymuş

84b 5 Sevdâ-zede-i ‘aḳıl u tedbîr ile fikrim
Zincîr-i şikest **Mis̱li**-i dîvâneye uymuş

164

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Meh-cebînim hem çü şeb ẓulmetde ḳaldım gel yetiş
Görmezem eṭrâfımı ḥayretde ḳaldım gel yetiş

2 Keştimi baḥr-i belâya ṣaldı bî-yelken kürek
İbtilâ-yı çarḫ ile ẕilletde ḳaldım gel yetiş

3 İntihâsı yoḳ mudur hîç imtiḥân etmek ise
Nâ-sezâ bir ṭâli'-i nikbetde ḳaldım gel yetiş

4 Ḥaṣılı ṣûrî vü ma'nî nâ-murâdım ḫayli dem
Neyleyem dest-i tehî s̱ıḳletde ḳaldım gel yetiş

5 Bu cihân bâğında ḫâr oldum gülüne herkesiñ
Dîde pür-ḫûn ḫâṭır işkestede ḳaldım gel yetiş

6 Nîm-nigâh-ı iltifâta mâlik olsam âh âh
Kûh-ı ġamda **Mis̱li**veş dehşetde ḳaldım gel yetiş

165

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 Bülbül bıraġıp gülşeni saḥrâlara düşmüş
'Aḳlın yitirip hicr ile ferdâlara düşmüş

2 Bilmez mi 'aceb meclis-i dildârını bunda
Ḥayfâ tehi bir vâdi-i ḫûlyâlara düşmüş

3 Sûz-ı dil olan naġmeyi terk etmegi ḳurmuş
Ḫˇâbide-i çeşm-i yine rü'yâlara düşmüş

4 Ṣaḥn-ı çemen[i] miḥnet-i devrâne degişmiş
Her leyl ü nehâr güfte-i da'vâlara düşmüş

5 Ẕevḳ-i dili biñ câna degişmezdi ġarâ'ib
Naḳd-i ġam-ı gerdûn ile sevdâlara düşmüş

6 Ḫâk-i der-i dildârı ḳoyup devre-i Mecnûn
Leylâ diyerek 'aşḳ ile sînâlara düşmüş

7 Taḳdîr-i Ḫudâ'ya nice nisbet ola tedbîr
Bâzû eyvâh ki ücrâlara düşmüş[88]

---

[88] Bu mısrada vezin hatalıdır.

8 Ḥikmetde Felâṭûn-ı zamân olsa da **Miṡlî**
Cân[ı] gehi seng ü [gehi] ḫâralara düşmüş

9 Çoḳ lâf-ı güẕâf eyleme şimdengeri ey dil
Bî-neng ü nâmıñ yine imżâlara düşmüş

166

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

85a 1 Derd-i dil ḫandân içinse âh u efġânıñ da boş
Etdigiñ leyl ü nehârân ḳalb-i aḥzânıñ da boş

2 Şeş cihet ḳaftânına girdiñ özüñ fehm etmediñ
Böyle saḥrâlar içinde seyr [ü] cevlânıñ da boş

3 Bilmezem aldandıġıñ ne bir tesellî ver baña
Ger ki ʻâciz ḳaldıñ ise ḳaṣr [u] eyvânıñ da boş

4 Maḳṣadıñ bu bâġa gelmekden nedir eyle cevâb
Ḳuru daʻvâ ile ḳaldıñ ise peymânıñ da boş

5 Hem çü **Miṡlî** lâf ile geçdiyse ʻömr ü müddetiñ
Bulmadıñsa ẕevḳ-i rûḥânîyi dîvânıñ da boş

167

Mefʻûlü / Mefâʻîlü / Mefâʻîlü / Feʻûlün

1 Sûz-ı dilimiz kûşe-i meyḫâneye dalmış
Zühd ü ṣalaḥ[ı] mescid [ü] miḥrâbda ḳalmış

2 Nâṣiḥ oluyor[89] zamâne baña dâ'im
Ḥâl-i dil[i] terk eyleyip efsâneyi almış

3 ʻArż eylese bir sûḫte-derûn-ı ḥâlini bilmez
Bilmem nereden[90] seccâdeyi çalmış

4 Egninde riyâ delḳi bürünmüş aña şeb rûz
Taḳlîd ile dünyâya bütün ġulġule ṣalmış

5 Lâf ile kemâl ehl[i] olursa ʻacabâ[91] kes
Miṡlî gibi bir şâʻir-i yektâ neye ḳalmış

---

89 Bu kelimeden sonra boşluk vardır.
90 Bu kelimeden sonra boşluk vardır.
91 Bu kelimeden sonra fazladan "bir" kelimesi vardır.

168

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 O dem güftâr-ı sûzişler benim hep ḥasb-i ḥâlimmiş
Firâḳ-ı yâr[i] çekmeklik güzellerle viṣâlimmiş

2 Ṣanırdım kendimi ṭal'at ṭutardım 'âlemi bî-fer
Ne görsem rûy-ı ḫalḳda cümlesi dilde ḫayâlimmiş

3 Henûz fehm etmedim kendim su'âl etmem heyûlâdan
Görürdüm raḫneler rûyunda ḫalḳıñ cümle ḫâlimmiş

4 Kimim men meclis-i dildâr ḳanda gör şu düşvârı
85b Viṣal-i bezm-i yâri istemek fikr-i muḥâlimmiş

5 Edip ḫayli hüner taḥṣîl ṭutardım kendimi insân
Dem-â-dem nefesim varlıḳ verip rûḥ pây-mâlimmiş

6 Göñül isterdi şâd olmaḳ fenâ bâġında her dâ'im
Ḥaḳîḳat ḫandenâk olmaḳ benim hep pür-melâlimmiş

7 Revâ görmez idim efzûn olunca çilleyi ẓâhir
Gider gördükce gerdûndan tesellî ḳîl ü ḳâlimmiş

8 Ne deñli ġam füzûn olsa hemîşe az baña bildim
Refâḥ-ı ḥâl[i] bulmaḳlıḳ reh-i 'aşḳda zevâlimmiş

9 Ḥaḳîḳatde bulûġ olmuş özün fehm eyleyen 'ârif
Bulûġa ermediñ ḥâlâ geçenler sîn ü sâlimmiş

10 Begenmezdim görünce ḫûy-ı ziştin rûy-ı 'âlemde
Zebân-ı ḥâl ile fehm eyledim fi'l-cümle mâlimmiş

11 Bilirseñ ebkem ol **Mis̱lî** dehânıñ olmaya serde
Görünen ṣun'-ı Ḥaḳ'dır cümlesi mâh-ı hilâlimmiş

169

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 'Aşḳıñla begim 'âşıḳ-ı dîvâneye dönmüş
Yanmaḳda dili sûz ile pervâneye dönmüş

2 Bir bende-i ednâ mı ḳapıñda onu ḥıfẓ et
Gör ḥâlini bir kûşe-i vîrâneye dönmüş

3 Ḥâl-i dil[i] taḳrîr ki degildir saña ḳaṣdım
'Aşḳ ile perîşân olaraḳ yâneye dönmüş

4 Hangi rehe eylerse sülûk maṭlabı sensin
Baḳ görmeyeli rûyuñu bî-gâneye dönmüş

86a 5 Kâşâne-i ‘uşşâḳa nüzûl etmeyeli sen
Gûyâ yed-i ġayrıdaki put-ḫâneye dönmüş

6 **Mis̱lî** gibi pür-cürm [ü] günâh hîç bulunur mu
Rûyuna naẓar eyle ki mûm-ḫâneye dönmüş

170
ḤARFÜ'Ṣ-ṢÂD

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Bu bendeye nâmıña [ki] himmet saña maḫṣûṣ
Derd-i dile dermân-ı selâmet saña maḫṣûṣ

2 Ben bilmez idim ‘aşḳ [u] muḥabbet ne cevâhir
Bîmârıña iḥsân u ‘inâyet saña maḫṣûṣ

3 Reşk etse sezâvâre [ki] miñ ġonca-i rûyuñ
Gülzâr-ı leṭâfetde ẓarâfet saña maḫṣûṣ

4 Yûf çarḫ-ı denîniñ gül-i nesrînine cânâ
Bûstân-ı ḥaḳîḳatde ṭarâvet saña maḫṣûṣ

5 Efsûn ile vâ‘iẓ süremez esb-i riyâsın
Meydân-ı muḥabbetde belâġat saña maḫṣûṣ

6 Bilsin ne ḳumâş olduġuñu ehl-i dilânıñ
Ṭûbâña demek ṭarz-ı nezâket saña maḫṣûṣ

7 ‘Azm-i rehimiz ḫak-i deriñdir dü cihânda
Bu **Mis̱li**-i nâçîze mürüvvet saña maḫṣûṣ

171

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Üftâde-i ‘uşşâḳı temâşâ saña maḫṣûṣ
Cân-baḫş nefes-i rûḥ-ı Mesîḥâ saña maḫṣûṣ

2 ‘Âcizleriñiñ ḳalbini işkeste ḳomazsın
Şâhâne-revîş ‘adliñi icrâ saña maḫṣûṣ

3 Bir kimse perende atamaz pîş ḳademiñde
Her maḫfi vü etmekde hüveydâ saña maḫṣûṣ

4 Olduḳca bu ‘âlemde vücûduñ kimi görsün
Ey Yûsuf-ı devrân ki Züleyḫâ saña maḫṣûṣ

5 Âyîne-i İskender[i] ṭâḳat getirir mi
Bu sırr-ı ṣafâ rûy-ı mücellâ saña maḫṣûṣ

6 Ṭâvûs-ı ʻalâ ʻarş-ı muʻallâda maḳâmıñ
Bu ṭarz-ı edâ meşreb-i ʻanḳâ saña maḫṣûṣ

7 Sen ʻilm-i ledün ḫˇâcesisin ʻaşḳ telâmîẕ
Müşkillere âgâh ser-â-pâ saña maḫṣûṣ

86b 8 Her vech ile red yollarını beste ḳılarsın
Ey **Mis̱li**-i sûzâne temennâ saña maḫṣûṣ

9 Hicrân-ı firâḳıñ şereri ile dem-â-dem
El-ân ser-i baġrıñda süveydâ saña maḫṣûṣ

10 Bir ân der-i dildârı bıraḳmazsın ölünce
Sevmeklige maḥbûb-ı dil-ârâ saña maḫṣûṣ

172

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Ḥüsnüñüñ lü'lü'-i bî-hem-tâsını gerdâna aṣ
Vaṣf-ı rûyun defterin verd-i ter-i ḫandâna aṣ

2 Sen ṣafâ eyle küşâd olsun hemîn nergisleriñ
Cevr-i gerdûn[u] begim ʻuşşâḳ-ı ser-gerdâna aṣ

3 İmtiḥân et ur miḥenge tâ bilinsin ʻâşıḳân
Bende-i ṣâdıḳlarıñı ʻahd ü peymâna aṣ

4 Kâle-i Hind mi beyân olsun ḳumâş-ı bendegân
Ḳalp olan ḳalb-i siyâhı külbe-i aḥzâna aṣ

5 Ẓulmet-i ġam ister etmeklik dili târîk-i şeb
Meh-cebîniñ pertev-i nûrun dil-i raḫşâna aṣ

6 Uġradıḳca her seḥer bâd-ı ṣabâ taḥrîk edip
Zülfünüñ evṣâfını ʻuşşâḳ-ı nazm-efşâna aṣ

7 Çeşmiñiñ ʻuşşâḳa etdigi ʻadillerden biraz
Ḳayd edip evrâḳa mülk-i ḫüsrev [ü] ḫaḳana aṣ

8 Sûziş-i cez̠b-i muḥabbet müddeʻî bilsin nedir
Raḥmet-i deryâ-yı luṭfuñdan birâz ṭûfâna aṣ

9 Bezm-i vaṣlıñ lez̠z̠et-i muḥtel dimâġa gitmesin
Câm-ı laʻliñ kevs̱erinden bu dil-i sekrâna aṣ

10 Gerçi pek bâlâ degilse ẓâhirâ eş‘ârımız
Mis̱li'niñ güftârını ḳaṣr-ı ‘ulüvvü'ş-şâna aṣ

173

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Vaṣlıñ imżâsını râhıñda şitâbânlara baṣ
Damġa-i la‘liñi peymâne-i sekrânlara baṣ

2 Secdegâh-ı ‘irefânı nice setr eylemiş ol
Zülfünüñ fitnesini ḳalb-i perîşânlara baṣ

3 Ne bilir müdde‘i maḥbûb-ı zamânıñ ḳadrin
Ḫalḳınıñ gevher-i rıṭlın kef-i mîzânlara baṣ

87a 4 Esb-i tâzîye süvâr olması ḫoşdur üzengi
İncitir pây-ı ‘azîziñ dil-i demânlara baṣ

5 Va‘d-i ferdâyı bıraḳma yine ḫoşdur bu revîş
Vuṣlatı naḳdiñi gel ṣâdıḳ-ı îmânlara baṣ

6 Levḥa-i ḫaṭṭ-ı cemâliñ onu ḥaḳḳâke verip
Kâle-i ‘aşḳı fürûḫt girde-i dükkânlara baṣ

7 Teşne-i mâ-yı ilâhî yine âgâh olsun
Midḥat-ı fâm-ı zülâliñ âb-ı ḥayvânlara baṣ

8 Saña Ferhâd-ı zamânıñ reh-i ‘aşḳıñda niyâz
Güft-i Şîrîn'iñi yaz ḥâlet-i vicdânlara baṣ

9 Ey Ṣıfâhân-edâ luṭf[u] dırâz eyleme gel
Kuḥl-i çeşmân olan ḫâkiñi şâyânlara baṣ

10 Ey ṣabâ faṣl-ı bahâr gülşen-i ‘uşşâḳa buyur
Naġme-i beste-nigârı ‘andelîbânlara baṣ

11 **Mis̱li**'niñ şi‘rini gel nây-ı feraḥnâke getir
Al bu mażmûnları evrâḳıña dîvânlara baṣ

174

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ser ḳodum râhıñda şâne ḫâke başma aña baṣ
Zîr-i pâyıñ ḫâkini luṭf eyleyip çeşmâna baṣ

2 Sâḫte ‘aşḳıñ ṣad hezâr râhıñda olmuşlar muḳîm
Başma her bî-câna ‘uşşâḳ-ı dil-i nâlâna baṣ

3 Ḳahr edip ferdâya ṣalma men ferâmûş etmedim
Etdigiñ tekrâr-be-tekrâr ʻahdi vü peymâna baṣ

4 Etme her ḫˇâhişgeri câm-ı meyiñle feyż-yâb
Rü’yet-i vaṣlıñ uman ḥasretkeş-i ʻirfâna baṣ

5 Cûyveş ferş eyleyip rûyuñ der-i meyḫânede
İç bu meyden ḫâk-i pây-ı dergeh-i sulṭâna baṣ

6 Dîv nefsin varlıġın ifnâ edip medḫûşa baş
Âdem'i bil olma Âdem'den cüdâ seyrâna baṣ

7 Ṭâlib-i ʻirfâna söyle **Mis̱li** nâm-ı sâḳiyi
Baṣma evrâḳa serâ’ir dildeki dîvâna baṣ

175

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Ṭâlib-i Raḥmân olanlar oldu şeyṭândan ḫalâṣ
Keşti-i Nûḥ'a girenler oldu ṭûfândan ḫalâṣ

2 Ḳurtarıp nefsin ḍalâletden ʻazîzim oldular
Dest-i sâḳîyi ṭutanlar bend-i zindândan ḫalâṣ

87b 3 Zübde-i Âdem edip terbiyyet-i pîr-i muġân
Ḫavf-ı ferdâyı bıraḳdı oldu nîrândan ḫalâṣ

4 Âsitânıñda der-i meyḫâne ḫâk[i] oldular
Bildi nefsin Rabbi'sin hem ṭavḳ-ı ḥayvândan ḫalâṣ

5 Ḥażret-i sulṭân-ı ʻaşḳdan luṭf erişdi nâgehân
Zülfüñe bend oldu **Mis̱lî** olmasın andan ḫalâṣ

176

ḤARFÜ'Ḍ-ḌÂD

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Bâʻis̱-i efġân u âhım rûy-ı ḫûbândır ġaraż
Kûy-ı hicrâna revân olmaḳda ʻunvândır ġaraż

2 Çek elin vurma ṭabîb-i ʻâma dermân ḳılmadan
Her ki şol derde düşerse belki dermândır ġaraż

3 Bende-i pîr-i muġânım pây-mâl-i sâḳiyim
Mey-keş-i leyl ü nehâr olmaḳda cânândır ġaraż

4 Bâʻis-i îcâd-ı ʻâlem mü’miniñ sermâyesi
Etdigim hemvâre cândan andan iḥsândır ġaraż

5 Ḳıblegân-ı ‘âşıḳân u ‘ârifân u sâlikân
Etmeyen ḥüsnüne secde olma şeyṭândan ġaraż

6 Güft-i Ḥaḳ *levlâke levlâk*[92] şânına *innâ fetaḥ*[93]
Eyledi mir'ât ẖod kendini seyrândan ġaraż

7 *Mûtu kable en-temûtu*[94] maẓhar olmaḳ isteyen
Tekye-i ‘aşḳa girer taḥṣîl-i ‘irfândır ġaraż

8 Aḥsen-i taḳvîm ṭab‘-ı **Mis̱li** raḳam etmeden
Pertev-i naẓmıñ cihân içinde efşândır ġaraż

177

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Olmuşum derd [ü] belâkeş âdemiyyetdir ġaraż
Sâlik-i faḳr [u fenâ] olmaḳda râḥatdır ġaraż

2 Ġayrı sıġmaz araya çün *ḳul hüva'llâhu eḥad*[95]
Türlü reng-i câmeden ma‘nî-i ẖalvetdir ġaraż

3 Ey mu‘ârıż âşinâ-yı Ḥaḳ degilseñ ebsem ol
Geç bu ẓulmet ‘âleminden câm-ı vaḥdetdir ġaraż

4 Ḳat‘-ı menzil eylemek emr-i muḥâl lâzım delîl
Ma‘rifet kesb etmege pîr-i ṭarîḳatdir ġaraż

5 Dil penâh-ı ‘âşıḳândır merd-i Ḥaḳ ma‘nî ṣuver
Aña etmeklik teşebbüs̱ bâb-ı raḥmetdir ġaraż

88a 6 Sâḳi-i devrân elinden nûş ḳıl peymâneyi
‘Aşḳ ile müstaġraḳ eylerse ḥaḳîkatdir ġaraż

7 Ser-nigûn ol maṭbaḥ-ı sırr-ı Ateş-bâz'a gelip
Büyük esmâ vü ṣıfâtı añla himmetdir ġaraż

8 **Mis̱li**yâ ḥaddim degil esrâr-ı Ḥaḳ-gû olmaġa
Ṭab‘ımız eş‘âra mâ’il câna ġayretdir ġaraż

---

[92] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” anlamına gelir. Bir Hadîs olup olmadığı ise tartışmalıdır (Yılmaz, 1992: 113).

[93] “Biz fethettik.” (Feth, 48/1) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 78-79).

[94] “Ölmeden önce ölünüz.” anlamına gelen Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 128-129).

[95] “O, Allah’tır, bir tektir, de.” (İhlâs, 112/1) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 94).

178

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Günehkârım deriñde eyleme bî-gâne yâ Feyyâż
Münâcâtım dem-â-dem raḥmet-i Ġufrân'a yâ Feyyâż

2 Ḥużûr-ı nezd-i maḥbûbuñda etme şermsâr amân
'İnâyet ḳıl s̱evâb[ı] maġfiret mîzâna yâ Feyyâż

3 İlâhî nûr-ı Aḥmed 'aşḳına luṭf eyle nâ-çârız
Revâ görme bizi sen âteş-i nîrâna yâ Feyyâż

4 Müyesser ḳıl viṣâlin merḥametli pâdişâhsın sen
Göñül 'âşıḳ cemâl-i Ḥażret-i Yezdân'a yâ Feyyâż

5 Şefâ'atdir niyâz[ı] ser-te-ser ehl-i faḳîrânıñ
Mülâḳî ḳıl bizi peyġam-ber-i ẕî-şâna yâ Feyyâż

6 Günâhı kûh-ı ḳâfâsâ tehî-dest dîdesi bî-nem
Yüzü yoḳ gelmege **Mis̱lî** ulu dîvâna yâ Feyyâż

179

ḤARFÜ'Ṭ-ṬÂ

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Gördügüm şeb eyledi 'aḳlım perîşân ẖâl ü ẖaṭ
Etdi çeşmim bâġ-ı ruẖsâra nigehbân ẖâl ü ẖaṭ

2 İltifât etmez iken 'uşşâḳ ser mestâneye
Ġonca-i gül-çehreyi etdirdi ẖandân ẖâl ü ẖaṭ

3 Bir nigâha cân verirken şimdi vaṣlıñ 'arż eder
Bizlere etdirdi âẖir âşinâyân ẖâl ü ẖaṭ

4 Kûy-ı 'uşşâḳ[ı] güẕergâh etdi gör bu luṭf kim
Mülk-i ḥüsnüñ olalı taḥtında mihmân ẖâl ü ẖaṭ

5 Bir ramaḳ ḳalmış idi dil ẖânesin ede ẖarâb
Etdi pey-der-pey bize iḥsân u iḥsân ẖâl ü ẖaṭ

6 Devlet erdi 'âşıḳa gitdi şitâ geldi bahâr
Gûyiyâ bâġ-ı cemâl[i] ḳıldı târân ẖâl ü ẖaṭ

7 Naẓm ile ol şûẖ cevrin ḳayd-ı evrâḳ eyleyip
88b Dâ'im ey **Mis̱lî** nedir bu râyegân-ı ẖâl ü ẖaṭ

180

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Mecmû'a-i ruḫsârına çekdi güzel ṭuġrâ-yı ḫaṭ
Söyle güzeller şâhına yâ hû ola imżâ-yı ḫaṭ

2 Çekdi cemâlin ṣaḥnına leşker muḥabbet mîrleri
Aldı miyâna 'aşḳ ile derd ehlini sevdâ-yı ḫaṭ

3 Zülfde hevâsın ḳaldırıp çeksin ġurûrdan destini
Sürsün ḥükûmet ẕevḳ ile ol ḫüsrev-i vâlâ-yı ḫaṭ

4 Hindû-yı ḫâl 'âşıḳları seyrânını ḳaṭ' etdiler
Mülkünde şimdi ḳuralı ġavġâsını da'vâ-yı ḫaṭ

5 Ḫoşca niẓâmıñ buldu yâr bilmez mi hîç ehl-i dilân
Nâḳışlara düşdü bükâlar olalı icrâ-yı ḫaṭ

6 Ḳoydu miyâna imtiḥân ṣun'-ı Ḫudâ'yı 'arż edip
Hep bende-i sâliklere verdi şeref zetbâ-yı ḫaṭ

7 Miḥrâb-ı 'ârif oldu tam müjde dil-i bînâlara
Açdı livâsın vechine biñ nâz ile 'ulyâ-yı ḫaṭ

8 Bâġ-ı behişti ḥüsnünün ḥavrâsı 'ayn-ı pür-ḫumâr
Enhâr-ı la'liñden müdâm buldu kemâl ṭûbâ-yı ḫaṭ

9 **Miṡlî** gibi kilk-i nüvîst bârân-ı çeşmin dökerek
Ḳoydu bu şeb dîvânına sencîde bir imlâ-yı ḫaṭ

181

ḤARFÜ'Ẓ-ẒÂ

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Ġayr ile gösterme yâ Rab ünsiyet cânân-ı ḥaẓ
Ḳalmayım dest-i tehî âh ile ol sulṭân-ı ḥaẓ

2 Bâz göñlüm lânesidir intiẓârı mâh-rû
Âteş-i âfet perîşân etmeye fistân-ı ḥaẓ

3 Ḳaṣr-ı şevḳim etmeye cây-ı ḳarâr baḫt-ı nuḥûs
Mâ-cerâ-yı giryeye bâ'iṡ olan ḫûbân-ı ḥaẓ

4 Cümle ümmîdim fedâdır vaṣlına ol nûrsun
Ber-murâd eyle baña ḳul olmaya tâbân-ı ḥaẓ

5 İlticâ-yı **Miṡli** ile ḳıl kerem üzre ḳabûl
Dûzaḫ-ı ġamda yaḳıben eyleme efġân-ı ḥaẓ

182

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1 Ṣafâ-yı baḫş-ı cân dîvân-ı Ḥâfıẓ
Şirâz iḳlîminiñ sulṭân[ı] Ḥâfıẓ

89a 2 Zülâl-i sulṭan [u] âb-ı revândır
Velâyet mülkünüñ ḫaḳan[ı] Ḥâfıẓ

3 Ḥaḳâyıḳ maḫzeni esrâr-ı 'aşḳdır
Ġarâ'ib-ḫurdedân evzân-ı Ḥâfıẓ

4 Hemîn 'âşıḳlarıñ eglencesidir
Ḫarâbât ehliniñ rindân[ı] Ḥâfıẓ

5 Es̱erdir ḫâme [vü] kilk[i] bahâsız
Oḳunur ḥaşre dek dîvân-ı Ḥâfıẓ

6 'Ayân etmiş rumûz noḳṭayı bir bir
Küşâd etmiş budur ihsân-ı Ḥâfıẓ

7 Ararken ḳafye-i ẓâdan ġazel nev
Ẓuhûr-ı **Mis̱li**'den efġân-ı Ḥâfıẓ

183

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 İçerseñ câm-ı sâḳîden bulur kilk-i ḥayât vâ'iẓ
Der-i meyḫâneyi fevt etmege ersin necât vâ'iẓ

2 Mu'ârıż olma ehl-i 'aşḳa da'vâ-yı ġurûrdan gec
Ledünnî 'ilmini ögren göñülde bul s̱ebât vâ'iẓ

3 Umûruñ sâḳiye teslîm edip bul ḥâl pür-ẕevḳ ol
Vücûduñ şehrine gir gör sen ol ẕât-ı ṣıfât vâ'iẓ

4 Dizine baş ḳoyup pîr-i muġânıñ mevt-i fânî ol
Olur her dem demiñ nevrûz ile ḳadri berât vâ'iẓ

5 Ḥayât-ı câvidân buldu der-i meyḫânede **Mis̱lî**
Tecellî eyledi sâḳî göñül envâr-ı ẕât vâ'iẓ

184

ḤARFÜ'L-'AYN

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Bezm-i vaḥdet vaṣl-ı Yezdân'dır semâ'
'Ârife bir özge seyrândır semâ'

89b 2 Biñ ḥicâbı ref‘ eder raḳṣ eyleyip
Ehl-i ḥâle âb-ı ḥayvândır semâ‘

3 Her dü yerde bir maḳâma ḳor ḳadem
Sâye-i ḳandîl-i raẖşândır semâ‘

4 Rûḥ-ı ḳudsîlerle pervâz eyleyip
Zümre-i ‘uşşâḳa nev-cândır semâ‘

5 Seyr eder ṣun‘-ı Ḫudâ'nıñ ḥikmetin
Sâlike iḥsân-ı cânândır semâ‘

6 Raḳṣ-ı ṣûrî ẓann edip ṣanma tehî
Baẖşiş-i ṣahbâ-yı pîrândır semâ‘

7 Ger ẖabersizseñ geri dur demmezin
Cem‘-i ervâḥ [u] melek-şândır semâ‘

8 Feyż-i ma‘nî içre rûḥ-ı sâlikân
Sırr-ı Ḥaydar pertev-efşândır semâ‘

9 Fâriġ olma râh-ı ‘aşḳda **Mis̱li**yâ
Ḳurb-ı şâha ‘aşḳ-ı sulṭândır semâ‘

185

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ey şeh-i ẖûbân-ı devrân el-vedâ‘
Ey meh-i heft âsumânân el-vedâ‘

2 Geçmezem senden ümîdim kesmezem
Sâye-i serv-i ẖırâmân el-vedâ‘

3 Ṣunduġuñ zehr olsa kevs̱erdir baña
Hem baña ey dîn [ü] îmân el-vedâ‘

4 Çekmezem dest-i taẖammülden yedim
Âşiyân-sâz dil-penâhân el-vedâ‘

5 Ben edem kimden kime feryâd u âh
Ey baña ṣabr ile sâmân el-vedâ‘

6 Senden özge ser-fürû etmem kese
Ḳahrıñ ey meh luṭf [u] iḥsân el-vedâ‘

7 Dil saña biñ şerm ile efgendedir
Meh-cebînim şems-i tâbân el-vedâ‘

8 Âsitân-ı ġayrıya ḳul olmazam
Böyledir va'llâha insân el-vedâ‘

9 Dil-şikesti olma niçin ey ṣanem
Bendeñim emriñe fermân el-vedâ‘

10 Reddedip dûr etme bezmiñden beni
Ey gül-i nesrîn-i cânân el-vedâ‘

90a 11 Râżıyım her ḥâl [ü] her eṭvârıña
Cümleden fâriġ bu bî-cân el-vedâ‘

12 Eylerim ẕâtıñ ile ben iftiḫâr
Her dü ‘alem içre ey cân el-vedâ‘

13 Gerçi yoḳdur maḥremiyyet bende hîç
Ṣâḥib-i ehl-i dilânân el-vedâ‘

14 Geçmezem bi'llâha senden cevr ile
Ey şeh-i vâlâ-yı ẕî-şân el-vedâ‘

15 **Mis̱li**'niñ işkeste beste sözleri
Ṣanma yâre derde dermân el-vedâ‘

186
ḤARFÜ'L-ĠAYN
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 La‘l-i mey-gûnuñ baña ey sâḳiyâ etme dirîġ
Rûyuñu rindân-ı ‘aşḳdan meh-liḳâ etme dirîġ

2 Ḥasret-i vaṣlıñla cân geldi lebe fermân-ber ol
Âsitânıñda nice demdir gedâ etme dirîġ

3 Ṣad hezâr etseñ de iştiġâl fedâ etmem seni
Hem çü bülbül eylerim sûz u nevâ etme dirîġ

4 Çeşm-i maḥmûruñ gibi mest-i firâḳıñ olmuşum
Bâde-i ârzû-keşim ol âşinâ etme dirîġ

5 Ḳayd-ı cândan geçmedir ‘âşıḳlarıñ sermâyesi
Cânıñı meydân-ı ‘aşḳda **Mis̱li**yâ etme dirîġ

187
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Etme yâ Rab kimseyi âh nezd-i yârinden ıraġ
Olmasın bir kes menimveş iḫtiyârından ıraġ

2 Nâr-ı ḥasretde bıraḳma ḫirmen-i ‘ömrün kesiñ
Nergis-i cemmâş [u] zülf-i müşgbârından ıraġ

3 Ehliyet kesb eylemişken bezm-i ḫâṣıñda hemîn
Etmesin devrân ḫaṭṭ-ı sebzezârından ıraġ

4 Bâġ-ı ḥüsnün rûz u şeb seyrân eden ‘âşıḳları
Dest-gîr ol ki düşürme gül-‘iẕârından ıraġ

5 Atdı çenberden nihânî nâgehân âh âh âh
Neylesin ya düşdü **Mis̱lî** şimdi yârinden ıraġ

188

90b **ḤARFÜ'L-FÂ**

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 ‘Âşıḳ oldu bir gül-i ḫandâna ḳalbim yâ Ra’ûf
Düşdü şeydâlar gibi efġâna ḳalbim yâ Ra’ûf

2 Derd-i bî-dermânlarız luṭf eyle ey ‘âlî-cenâb
Mâlik olsun ḥikmet-i Lokmân'a ḳalbim yâ Ra’ûf

3 Şem‘a-i nûr-ı tecellîyâtınıñ ḥayrânıyım
Girdi pervâne gibi devrâna ḳalbim yâ Ra’ûf

4 Dûr ḳılma bendeñi meyḫâne ḫâkinden amân
Mübtelâ-yı sâḳidir dîvâne ḳalbim yâ Ra’ûf

5 Teşne-mey ḥaşre bıraḳma mâ-cerâ-yı maḳṣadım
Maẓhar eyle sâġar-ı iḥsâna ḳalbim yâ Ra’ûf

6 Olalı pîr-i muġânıñ âsitânında ġulâm
‘Âşıḳ oldu ṣıdḳ ile îmâna ḳalbim yâ Ra’ûf

7 Ḳudret-i ṣun‘uñdan âgâh edeli sâḳî bizi
‘Aşḳıñı nûş etdi ḳana ḳana ḳalbim yâ Ra’ûf

8 Terk-i ümmîd eyledim bâb-ı Rıżâ'ñı bulalı
Lâyıḳ eyle vuṣlat-ı cânâna ḳalbim yâ Ra’ûf

9 Olalı ṣoḥbet-nişîn [ki] sâḳi-i devrân ile
Ẕikr eder esmâyı yana yana ḳalbim yâ Ra’ûf

10 Hem çü Ya‘ḳûb **Mis̱li** ‘âşıḳdır zamân-ı Yûsuf'a
Ṣabr eder Eyyûb gibi hicrâna ḳalbim yâ Ra’ûf

189

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Dil-berâ rûyuña mest oldum hele ben ṣâf ṣâf
Müşk-i bûyuñla dilim sekrâtıñ olmuş lâf lâf

2 Sûz-ı dil eş'âr ḳayd etmek heme kârı benim
Tîġ-ı müjgânıñ edelden sînemi gör câf câf

3 Ṣayd-ı 'aşḳıñ olalı zülfüñ ṭuzaġımdır hemîn
Âteş-i ḥasretle yandım cân u dil şeffâf fâf

4 Ṭâḳatım ṭâḳ eyledi zindân-ı ârzû ḳıl kerem
Pür-cefâ olma gürûh-ı 'aşḳa ol inṣâf ṣâf

5 Dûr olaldan **Mis̱li** senden giryeden ḫâlî degil
Dâ'imâ tîġ-ı felek etmekde dil-şikâf kâf

190

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Ṣun'-ı Ḥaḳḳ'a 'ayn-ı ṣûretle olan neẓẓâra yûf
Müdde'îniñ ehl-i ḥâle ḳurduġu efkâra yûf

91a 2 Dâ'imâ taḥḳîr eder abdâl Ḥaḳḳ'ı cümleyi
Bilmeyip sulṭân-ı 'aşḳı verdigi iḳrâra yûf

3 Kesb edinmiş ḫalḳıñ 'aybın güft ü gû eyler müdâm
Dûr olup Ḥaḳ'dan hemîşe etdigi güftâra yûf

4 Çün muḥabbetden Muḥammed oldu ḥâṣıl Murtażâ
Ol Muḥammed'siz muḥabbetden olan eş'âra yûf

5 **Mis̱li**yâ ebrû-yı sâḳî ola miḥrâbıñ seniñ
Böyle dünyâ-yı denîde ḳâle yûf aġyâra yûf

191

ḪARFÜ'L-ḲÂF

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Sil ġubârı ġayra baḳma ey göñül Allâh'a baḳ
Terk-i terk et geç fenâdan şem'-i vechu'llâha baḳ

2 Hem-nefes ol bezm-i sâḳîde tecellî el vere
Diñle neyden Ḥaydar-ı Kerrâr-ı sırru'llâha baḳ

3 Bir ḳadem ṭaşra ḳoma meyḫânede olup nişîn
Sîne-i pîr-i muġânda *küntü kenz*[96]u'llâha baḳ

4 Mest olup bir daḫi hüşyâr olma bu bâġda müdâm
Sâḳiniñ câmı içinde gizl[i] beytu'llâha baḳ

5 Geç ḳamudan ḳalb evvel ceng-i nefs eyle hemîn
Vech-i sâḳîye naẓar ḳıl ṣun'-ı Ẕâtu'llâha baḳ

6 Sâlik-i deryâ-dil ol mecmû'adır ḳalb-i muġân
'Âşıḳ-ı ḥubbü'l-vaṭan ol gizli 'ilmu'llâha baḳ

7 Âsitân-ı ḥażret-i sulṭân-ı 'aşḳa baş kesip
Ḳalbini pâk eyle **Mis̱lî** rûḥ-ı rûḥu'llâha baḳ

192

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Pertev-i ḥüsn ü melâḥat Ka'be-i esrâr-ı Ḥaḳ
Çeşm-i âhû-yı leṭâfet ḥikmet-i settâr-ı Ḥaḳ

2 Etme bu meydânda da'vâ-yı ene'l-Ḥaḳ ey ṣufî
Ḥażret-i Manṣûr gibi olduñ mu sen ber-dâr-ı Ḥaḳ

3 Bî-ḫabersin 'âşıḳıñ ḥâl-i nihânından hemîn
Ḳalb-i 'âşıḳda tecellî nûr-ı Ḥaḳ envâr-ı Ḥaḳ

4 Ümmet-i sulṭân-ı kevneyn olana devlet yeter
Ẕâtına mir'ât edindi Aḥmed-i Muḫtâr-ı Ḥaḳ

5 Kûyu meyḫâne-nişîni senden etmezler su'âl
Dînim îmânım cemâl-i Ḥaydar-ı Kerrâr-ı Ḥaḳ

91b 6 Seng-i ṭa'n atma melâmet ehline eyle ḥaẕer
Zînete meyyâl olur mu 'âşıḳ-ı dildâr-ı Ḥaḳ

7 Ḥâl-i menfûriyyetiñden iḥtirâz düşmez saña
Ḫalḳ ile aġyâr olur her kim olursa yâr-ı Ḥaḳ

8 Ol şarâb-ı ḥikmet-i Ġufrân'ı sa'y et bulmaġa
Şâh-ı merdân-ı Ḫudâ'dır sâḳi-i ebrâr-ı Ḥaḳ

9 'Andelîb-i bâġ-ı 'aşḳım zülf-i sâḳîdir ḳafes
Ḥamd ola oldu bu göñlüm bülbül-i gülzâr-ı Ḥaḳ

---

[96] "Ben gizli bir hazineydim." anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

10 Âsitânıñda nişîn olan bilir ḳadrin onuñ
Gelmedi devr-i zamâna …[97]veş dîndâr-ı Ḥaḳ

11 Kim ki sevmezse hezâr yûf ṣad hezâr yûf ṣad hezâr
Tâ ezel ‘aşḳ [u] muḥabbetdir dem-i iḳrâr-ı Ḥaḳ

12 **Mis̱li** ‘âşıḳdır cemâl-i nûruna sâḳîleriñ
Ḳudretinden ne güzel var eylemiş her varı Ḥaḳ

193

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Yaḳdı yandırdı vücûdum nâr-ı ‘aşḳ
Olmadan bezm-i viṣâl-i yâr-i ‘aşḳ

2 Nergis-i sâḳî ḥimâye olalı
Açdı ümmîd-i dil[i] gülzâr-ı ‘aşḳ

3 Ey ṭabîb geç çâre ḳılmaḳdan baña
Pister-i ḥasret olur bîmâr-ı ‘aşḳ

4 Ṣanma şimdi bende-i ‘aşḳ olmuşum
Rûz-ı evvel vermişim iḳrâr-ı ‘aşḳ

5 Ḳalb-i pâk olmaḳ gerek meyẖânede
Herkese keşf olamaz esrâr-ı ‘aşḳ

6 Her dili egri küşâd etmez anı
Hem biziz üftâdegân-ı nâr-ı ‘aşḳ

7 Ka‘be-i dil âsitân[ı] ẖâkidir
…[98]dır bugün bize serdâr-ı ‘aşḳ

8 Cümle maḳṣûd ‘aşḳ içinde fetḥ olur
Olma münkir sen dem-i inkâr-ı ‘aşḳ

9 **Mis̱li**'ye ẖışmıñla olsun ḳıl nigâh
Olayım Manṣûr gibi ber-dâr-ı Ḥaḳ

194

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Kûy-ı ‘aşḳ içre edip göñlüm vefâyı ittifâḳ
N'ola eylerse ḥasûdân ḥâl-i menfûrum mezâḳ

---

97 Bu kelime eksik yazılmıştır.
98 Bu kelimenin yeri boştur.

92a 2 Seng-i münkirden be-cüz'î ḳalmadı bâkim benim
Mihr-i 'aşḳıñ eyleyelden neng ü nâmûsu ṭalâḳ

3 Öyle muḥkem eyledi mihriñ binâ-yı ḫâṭırım
Ġayr[ı] yıḳmaz ḫâne-i ḳalbim yıḳarsa iştiyâḳ

4 Ṣaymazam sensiz geçen 'ömr ü zamânı bir pula
Dîdeden dûr olduġuñ ḥüzüne ġarḳ eyler firâḳ

5 Sâḳiyâ elden bıraḳmaz dâmeniñ **Mis̱lî** seniñ
Şerḥa şerḥa etseler cismim eger ehl-i nifâḳ

195

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Serde sevdâ-yı muḥabbet dilde nâr-ı iştiyâḳ
Pençesin ṣaldı serime derd-i yâr-i iştiyâḳ

2 Dil nedir dildâr nedir farḳ etmez oldum kendimi
Alalı bâzâr-ı 'aşḳda cümle kâr-ı iştiyâḳ

3 Künc-i bâg-ı ḥasret içre olalı 'uzlet-nişîn
Bülbülâsâ oldu göñlüm nev-bahâr-ı iştiyâḳ

4 'Aḳla yâr dirseñ degilim ne de ḫod dîvâneyim
Müşkili ḥall etmez oldu gül-'iẕâr-ı iştiyâḳ

5 **Mis̱li**veş gelmiş der-i ḫâkiñde sâḳî ḳıl naẓar
Yandı yandırdı beni bu intiẓâr-ı iştiyâḳ

196

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1 Gel açıl 'âşıḳa gel serv-i ḫırâmân olaraḳ
Göre ruḫsârıñı dil gül gibi ḫandân olaraḳ

2 Terk-i nâz ile begim ḳalmadı ġöñlümde şu'ûr
Rü'yet-i vaṣlıñı 'uşşâḳıña iḥsân olaraḳ

3 Naḳd-i Ya'ḳûb'a dönüp Yûsuf-ı devrân-ı zamân
Saña bend oldu göñül vechiñe ḥayrân olaraḳ

4 Bunca demler der-i ḫâkiñde nişîniñ olalı
Şeb [u] rûz etdi güẕâr zâr ile giryân olaraḳ

5 N'ola bir kerre naẓar ḳıl dil-i nâlânıma raḥm et
Mis̱liyâ geldi saña ḫâk ile yeksân olaraḳ

197

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Cüz tu sâḳî ḳaṣr-ı dilde genc-i râzım ġayr[ı] yoḳ
Ḳulluġum dâ'im sañadır ser-firâzım ġayr[ı] yoḳ

2 Dâ'imâ pîş-i nigâhımda ẖayâl-i ebruvân
Oldu miḥrâb mescid-i râh-ı Ḥicâz'ım ġayr[ı] yoḳ

92b 3 Vird [ü] ez̲kârı ḳamusun ṣarf-ı 'aşḳıñ eyledim
Bâġ-ı ümmîdimde şimdi şâẖ-bâzım ġayr[ı] yoḳ

4 H̱ûn-ı dildir ḳand-ı cemmâş olsa da nûş etdigim
Rîşe-i baġrıma Loḳmân çâre-sâzım ġayr[ı] yoḳ

5 Vermişim kâşâne-i ḳalbim firâḳ-ı vaṣlıña
Hem-dem-i ṣubḥ u enîsim dil-nüvâzım ġayr[ı] yoḳ

6 Bulmadım bir kes derûnum güllerin ẖandân edem
Seyl-i çeşmimdir hemîşe ehl-i râzım ġayr[ı] yoḳ

7 Mis̲liveş ṣayd eyledi ḥüsnüñ ṭuzaġ-ı zülfüne
Bülbülâsâ ṣubḥa dek sensin niyâzım ġayr[ı] yoḳ

198

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Bâġ-ı 'âlemde 'aceb ṣad bezm-i ẖandân olmadıḳ
Var mıdır bülbül-sıfat bu bâġda nâlân olmadıḳ

2 Câme-i ḳahrın felek her nâsa giydirmekdedir
Ol libâsı giymeyip var mı perîşân olmadıḳ

3 Güldürürse bir vaḳitde ḥüzn ile eyler ẖitâm
Bunca peyġam-ber ki gelmiş var mı giryân olmadıḳ

4 Şâd ederse ḥâżır ol hicrân oḳuna 'an-karîb
Pür-seḥâb olsa semâ olur mu bârân olmadıḳ

5 İnḳılâb-ı çarẖdan **Mis̲lî** seriñ olmaz ẖalâṣ
Külli renge var mıdır 'âlemde mihmân olmadıḳ

199

ḤARFÜ'L-KÂF

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 'Aşḳa mâlik eyleyen mâra kemâliñdir seniñ
Hem çü zülfüñ mâ perîşân der-ẖayâliñdir seniñ

2 Şübhesiz bâġ-ı irem ruḫsârıñ ey pîr-i muġân
Şerm eden verd-i zamânı rûy-ı âliñdir seniñ

3 Meh-cebîniñdir dü ʻâlem revnaḳ[ı] ey mâh-ı nev
Fer veren âfâḳa ḫurşîd-i cemâliñdir seniñ

4 Ser-fürû eyler mi sâlik mescidiñ miḥrâbına
Ḳıble-i ʻuşşâḳ ebrû-yı hilâliñdir seniñ

5 **Mis̱li** bir cân râhına verse hezâr cân aḫẕ eder
Nefḫa-i ʻÎsâ heme laʻl-i zülâliñdir seniñ

200

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

93a 1 Melâḥat burcunuñ mâhı dıraḫşânım ṣafâ geldiñ
Ḥayât-ı çeşme-i nev âb-ı ḥayvânım ṣafâ geldiñ

2 Dem-i ʻÎsî-i Meryem'dir lebiñ esrâr-ı ʻuşşâḳa
Ten-i bî-cânımıñ cânân[ı] ḫûbânım ṣafâ geldiñ

3 İki ʻâlemde maḳṣûdum viṣâl-i tâb-ı ruḫsârıñ
Muʻanber zülf-i pür-çîn [ü] perîşânım ṣafâ geldiñ

4 Neye mâlik isem bi'llâh seniñ luṭfuñla olmuşdur
Benim râh-ı sülûk içre nigehbânım ṣafâ geldiñ

5 Gürûh-ı ʻâşıḳânıñ Yûsuf'u devrân Züleyḥâ'sı
Menim Yaʻḳûb göñül mıṣrında sulṭânım ṣafâ geldiñ

6 Nihân-ı girye-sâz olmaḳ idi leyl ü nehâr kârım
Münevver oldu teşrîfiñle eyvânım ṣafâ geldiñ

7 Be-cüz tu kilkim evṣâfa degil ḳâdir şifâ-sâzım
Hemîn ʻaşḳıñla gûn-â-gûn ġazel-ḫˇânım ṣafâ geldiñ

8 Sezâvâr-ı viṣâliñ olduġum devlet dü ʻâlemde
Enîsim maḥremim serv-i ḫırâmânım ṣafâ geldiñ

9 Hemîşe **Mis̱li** ʻaşḳıñla irem gülzârınıñ verdi
Olupdur ʻandelîbâsâ dil ü cânım ṣafâ geldiñ

201

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Feʻûlün

1 Hüveydâ rûz [u] şeb sâḳî ḫayâliñ
Raḥim ḳıl ʻâşıḳa ʻarż et cemâliñ

93b 2 Göñül pür-dâġ-ı ‘aşḳıñda semender
Muḥibbânı yaḳar hicr-i viṣâliñ

3 Dü ‘âlem içre cân-ı câvidândır
Ṣunarsañ sâlike la‘l-i zülâliñ

4 Fedâdır ehl-i ‘irfânıñ revânı
Olur bezm-i ‘avâmda ḳîl ü ḳâliñ

5 Seni inkâr eden żındîḳa la‘net
Görür Ḥaḳḳ'ı gören ruḫsâr-ı âliñ

6 Vücûduñ kîmyâdır ‘âlem içre
Bulunmaz şimdiki ḥâlde mis̱âliñ

7 Ne mest-i âb-ı engûrum ne afyon
Beni mest eyleyen şîrîn-maḳâliñ

8 Ḫaṭâdır serve beñzetmek miyânıñ
Nihâl-i bâġ-ı ṭûbâ i‘tidâliñ

9 Seniñ tesbîḥini eyler dü ‘âlem
Ne deñli vaṣf ede **Mis̱lî** kemâliñ

202

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Cânımı şimdengeri ben râh-ı yâr etsem gerek
Ḳalb-i mûra ol Süleymân'ı ḳarâr etsem gerek

2 On sekiz biñ ‘âlemiñ hep iḫtişâmın terk edip
Vuṣlat-ı dildâr ile câna tîmâr etsem gerek

3 Çeşm-i ‘ârif her zamân seyr etmede ḳalp gevherim
Miḥnet ü cevri miḥengiñle ‘ayâr etsem gerek

4 Âfitâb-ı ‘ömre yetmişdir ġurûb bî-fâ’ide
Kevs̱er-i la‘liñle cânım pâydâr etsem gerek

5 Bunca dem beyhûde geçdi ḳâl u ḳîl ile nefes
Şimdi bundan böyle nuṭḳum yâd-ı yâr etsem gerek

6 Post serip kâşâne-i meyḫâneye edip ḳarâr
Ba‘dezân-ı infi‘âl[i] rûzgâr etsem gerek

7 Ferş edip pîr-i muġânıñ pâyına ruḫsârımı
Bildigim aġyâr[ı] anda cümle yâr etsem gerek

8 Öyle ser-mest eylesin sâḳî hemîşe bî-ḳarâr
Nâṣiḥân-ı zîr-i ḫumda şermsâr etsem gerek

9 Ḳana ḳana nûş ederken defterimde **Mis̱li**yâ
Böyle sencîde ġazeller der-kenâr etsem gerek

203

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

94a 1 Bâġ-ı ġamda nâle vü âhı hezâr etsem gerek
Şîven-i şebnem gibi dâ'im nis̱âr etsem gerek

2 Ḫâksâr olup der-i dil-berde cûlarveş aḳıp
Ṣubḥ ile aḫşâm olunca reh-güẕâr etsem gerek

3 Cîfe-i menṣûb-ı fânîden çekip destim hemân
Ḫâk-pây-ı yâr olmaḳ iḫtiyâr etsem gerek

4 El verir beyhûde bunca ʿâlemi geşt [ü] güẕâr
Ḫidmet-i pîr-i muġânı üstüvâr etsem gerek

5 ʿAşḳ ile âbâd edip ḳaṣr-ı dil-i vîrânımı
Ol güneş ruḫsâr yâri şehriyâr etsem gerek

6 Meclis-i dildâra uġra ey ṣabâ vaḳt-i seḥer
Zülf-i bûyuñla meşâmım müşkbâr etsem gerek

7 Döndü iḳbâlim yine idbâra **Mis̱lî** neyleyem
Bed-raḳîb-i nâ-sezâdan iʿtiyâr etsem gerek

204

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1 Ey perî gör nice pür-efkâra ḳoydu perçemiñ
Terk-i tesbîḥ etdirip âvâre ḳoydu perçemiñ

2 Kendiyi bir yerde bulmaz ki muḳayyedlik nedir
Ḫâṭırı târân edip ṣarṣara ḳoydu perçemiñ

3 Bilmezem geşt ü güẕâr etmekdeyim hangi maḥal
Neng ü nâmûsumu [ki] bâzâra ḳoydu perçemiñ

4 Gâh ʿâḳil gâhice dîvâneyim ḳaldım tehî
Bir ʿacâyib ṭarz ile reftâre ḳoydu perçemiñ

5 Ṣorsa nîm-nebẕe baña bir kimse maḳṣûduñ nedir
Nîst ʿaḳlım şâneveş eṭvâra ḳoydu perçemiñ

6 Dûd-ı nîrândan ne bâkim var H̱udâ-yı ʻavn ile
Cennet-i ʻaşḳıñdaki enhâra ḳoydu perçemiñ

7 Bâd-ı sevdâyı hevâyı aldı serden nâgehân
Ḳoymadı inkâr ile iḳrâra ḳoydu perçemiñ

8 El verip nâgeh tecellî bende-i ʻaşḳ eyledi
Bâb-ı dîgerden alıp reh yâre ḳoydu perçemiñ

9 Pîş-i çeşmiñde ẖayâliñ olalı eglencesi
Ḥamdüli'llâh **Mis̱li**'yi güftâre ḳoydu perçemiñ

205

Mefʻûlü / Mefâʻîlü / Mefâʻîlü / Feʻûlün

1 Ḥâlim yine müşkil ṭutalı nâzda ḳarârıñ
Ḥall olmadı reml ile begim âẖir-i kârıñ

94b 2 Ṭatbîḳ olamaz ḥarf ile bir fenne bu nükte
Söyle çekilir çille midir ṭarz-ı vaḳârıñ

3 Pervâne-i ʻaşḳ olmadır ʻâlemde hüner kim
Sûzân eder elbetde onu şemʻ-i ʻiẕârıñ

4 Bir kez açılırdı daẖi ʻömrüñde göñüller
Taḥrîr-i ser-i kâkülüñ olsaydı bahârıñ

5 Bârân-ı belâyı çekemez her dil-i üftâd
Bâzûsuna taḥsîn edelim **Mis̱li**-i zârıñ

206

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Beste ḳıldı göñlümü iḥsânesi bir kimseniñ
Olmuşum her emriniñ fermânesi bir kimseniñ

2 Her umûrum eyleyip teslîm çıḳdım aradan
Nîst ʻâḳil olmuşum dîvânesi bir kimseniñ

3 Eyledi râh-ı melâmetde perîşân sûznâk
Göñlümüzdür maẖzen-i vîrânesi bir kimseniñ

4 Raḳam etmezdim derûnum derdini âh neyleyem
Deldi bağrım tîğveş müjgânesi bir kimseniñ

5 ʻAşḳ-ı Leylâ'yı daẖi terk etdirip bî-iẖtiyâr
Olalı Mecnûn-ı ser-gerdânesi bir kimseniñ

6 Nâle-i cân-sûzumu ṣanma tehî leyl ü nehâr
Vuṣlat ârzûsunlayım giryânesi bir kimseniñ

7 Var mı **Mis̲lî**veş oñulmaz yâresi Loḳmân-ı dil
Râh-ı ʿaşḳda olmuşum mihmânesi bir kimseniñ

207

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1 Böyle ġamgîn rûzgârı olmasın bir kimseniñ
Sedd [ü] bend[i] râh-ı yâri olmasın bir kimseniñ

2 Bir tecellîñe ṭabîb-i çâre-sâz yoḳdur baña
Miḥnet içre eşk-i yâri olmasın bir kimseniñ

3 Ne bilen var ḥâl-i dilden bir tesellî eylesin
Böyle müşkil intiẓârı olmasın bir kimseniñ

4 Her neye etsem teşebbüs̲ maġduriyyet der- ʿuḳab
Nîst elde ih̲tiyârı olmasın bir kimseniñ

5 ʿArż-ı ḥâl-i dilde **Mis̲lî**veş hemîn taḥrîr olup
Sûz-ı ʿâşıḳ der-kenârı olmasın bir kimseniñ

208

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

95a 1 Vaṣf[ı] bî-mümkün siyâhî nûra beñzer kâkülüñ
Meh-cebînde ferve [vü] semmûra beñzer kâkülüñ

2 Añlanan peyk-i ṣabâ taḥrîk edermiş her seḥer
Ġâret-i ʿuşşâḳ dil-i meşhûra beñzer kâkülüñ

3 Ḥükm edip cemmâş-ı çeşmiñ ġamzeler yâre açar
Sen Süleymân-ı zamânsın mûra beñzer kâkülüñ

4 Devlet[i] bulmuş seriñde ʿâciziñ vây ḥâline
ʿÂşıḳıñ ḳanı gibi mey-h̲ˇâra beñzer kâkülüñ

5 Baʿżını zünnâra baġlar baʿżın eyler ehl-i dîn
Mis̲li'niñ ḳayd etdigi mez̲kûra beñzer kâkülüñ

209

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1 Dil-ber-i ʿuşşâḳa nâz u ʿişvedir kârıñ seniñ
ʿAḳlımı yaġmaya verdi revş-i reftârıñ seniñ

2 Nev-resîde ġonca-tersin görmedim ems̲âlini
Çille-i ʿuẓmâdır ey şûh̲ firḳat-i h̲ârıñ seniñ

3 Ḳayd olur muydu dü rûy-ı şi‘rim evrâḳa müdâm
Olmasa mir'ât-ı ḳalbim sırr-ı dîdârıñ seniñ

4 La‘l-i nâbıñ neş’esin ger görse idi câm-ı Cem
Mest-i lâ-ya‘ḳil ederdi feyż-i enhârıñ seniñ

5 Gülşen-i ‘uşşâḳıyânıñ gün-be-gün iḫyâsısın
Baḫş-ı cân-ı sermed eyler rûy-ı eṭvârıñ seniñ

6 Âteş-i ḥasretle yanmaḳda fitîl-i şem‘-i dil
Tende cân olduḳca ḳaldı bu da âs̱ârıñ seniñ

7 Câm-ı mihriñ şöyle beste ḳıldı sâḳî göñlümü
Âsitânıñ terk ḳılmaz **Mis̱li** nâ-çârıñ seniñ

210

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Teşrif eyle gülsitâna ola ḫandân gülleriñ
Diñle ‘uşşâḳıñ feraḥnâk naġme-i bülbülleriñ

2 Lâleveş dâġ-ı derûnum ḳara basḍı bağrıma
Def‘-i ġam etsin göñül nûş ede la‘l-i mülleriñ

3 Lâne-i firḳat bozulsun şânelensin perçemiñ
Târ-mâr etsin ṣabâ serde açan sünbülleriñ

4 Gerdeniñde bir dizi dür-dâne mi nûr-ı siyâh
Bir gümüş micmerde ‘ûdâsâ durur fülfülleriñ

5 Gece gündüz durmayıp efġân edersin **Mis̱li**yâ
95b Her dem âfâḳa resân mînâ gibi ġulġulleriñ

211

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ġayrıñ olmam olmasam cânâ seniñ ḫâkisteriñ
Pîş-i bâbıñda segiveş kâse-lîs [ü] kemteriñ

2 Muntaẓır ‘uşşâḳ bezm âmâde mey nûş etmege
Bâġa teşrîf eyle verd-i aḥmer olsun pisteriñ

3 Ḫûn-i dil ḥâżır şarâbdır saña bağrımdır kebâb
Meclis[i] pür-nûr etsin rûy-ı tâb-ı kemteriñ

4 Görmeye rûy-ı keder ḳalbiñ o ḫâṣṣa bendeniñ
Pâyıña yüz süre dâ’im baḫt-sâz-ı aḫteriñ

5 Sîm-i gerdâna revân olsun o sünbül perçemiñ
‘Anber-i sârâ-yı baṭṭâl eyleye müşk-i teriñ

6 Âferîn ey ḫâme bu şeb ḳayd olan dür-dâneye
Böyle sencîde ġazeller dola **Mis̲lî** defteriñ

212

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ey göñül sen yâri bulduñ bulduñ ammâ bilmediñ
Maḫzen-i esrârıñı bulduñ hüveydâ bilmediñ

2 Destiñe geçmiş iken râh-ı ṭalebde gezmediñ
Ey ḫabersiz ol idi bî-mis̲l [ü] hem-tâ bilmediñ

3 Şimdi bu cevr ü cefâlar cüzdür ey ġâfil saña
Ol meh-i enver idi bir naḳd-i kîmyâ bilmediñ

4 Uçdu ol murġ-ı irem tekrâr ṣayd olmaz saña
Nuṭḳ[u] kevs̲er sırr-ı Ḥaydar kadd[i] ṭûbâ bilmediñ

5 Şimdi **Mis̲lî**veş fiġân etmekligiñ nîst fâ’ide
Ol idi gencîne-i esrâr-ı deryâ bilmediñ

213

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Bâġ-ı ‘aşḳda bir gül-i ḫandânım almışdır felek
Genc-i ma‘nî maḫzen-i pinhânım almışdır felek

2 Ṣayd edip etdi beni de bend-i hicrân-ı ḳafes
Deşt-i ümmîdde olan devrânım almışdır felek

3 Bir zamân olmuş idim ‘aşḳda Züleyḥâ-yı zamân
Yûsuf-ı Mıṣr-ı dil-i sulṭânım almışdır felek

4 Ehl-i ‘uşşâḳıñ şerârından ḥaẕer ḳılmaz mı ki
Taḫt-ı dil ḳaṣrındaki mihmânım almışdır felek

5 Atdı bir kûh-ı beyâbân içre **Mis̲lî** n'eylesin
96a ‘Azm edip baḥr-ı ġama şâdânım almışdır felek

214

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ḳoyma râh-ı ‘aşḳda zerḳ ile riyâmend arlıġıñ
Ṣanma ehl-i tevḥidim men gitmeden inkârlıġıñ

2 Ṣoḥbet-i sâḳîyle mest ol baş ḳadem meyḫâneye
Geç bu da‘vâ sözlerinden ṭut yolun iḳrârlıġıñ

3 Gördügüñ mestâneyi ṭa‘n etme gözsüz nâ-ḫalef
Gel yapış dâmân-ı ‘aşḳa terk edip hep varlıġıñ

4 Zümre-i mü’min olan taḥḳîr etmez cinsini
Dâ’imâ Sübḥân olurdu dildeki bâzârlıġıñ

5 Ehl-i münkir **Mis̱li**yâ ṭa‘n ede gelmiş öyle reft
Vaḥdet içre ‘âşıḳ oldur bilmege âzârlıġıñ

215

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Rûyuña müştâḳ olaldan yaḳdı yârim ḥasretiñ
Başıma dar etdi devrân-ı nigârım ḥasretiñ

2 Câm-ı la‘liñ ṣun kerem ḳıl teşne-i efgendeñe
Heft deryâ eylemez teskîn yanarım ḥasretiñ

3 Bir ġarâ’ib ḥâle endâḫt âteş-i sûz-ı derûn
Mülk-i ġamda ḳoydu cân[ı] şehriyârım ḥasretiñ

4 Sâġar-ı pîr-i muġâna maẓhar-ı tâm eyle gel
Yoḳdurur ẕerre ḥuṣûlât elde kârım ḥasretiñ

5 Bâġ-ı ‘aşḳıñda seniñ meddâḥıñ olmuş sâḳiyâ
Hem çü bülbül **Mis̱li** her şeb âh u zârım ḥasretiñ

ḤARFÜ'L-LÂM

216

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Nûḥ-ı vaḳtim eşk ile ṭûfâna meyyâldir göñül
Leşker-i ġam bürüdü ṭuġyâna meyyâldir göñül

2 Nergis-i cemmâş-ı sâḳîdir tecellî eyleyen
Ṭûr-ı tende Mûsi-i ‘İmrân'a meyyâldir göñül

3 Bir ramaḳ ḳaldı lebe cân gelmege gitdi vücûd
Nefḫ-i ‘Îsîveş dem-i fermâna meyyâldir göñül

4 On iki şâhıñ ġubâr-ı zîr-i pâyı olmuşum
Dîn-i Aḥmed'de hemîn âsmâna meyyâldir göñül

5 Bâz-ı dil ṣayyâd-ı dûna ṣayd-ı bend olmaz velî
Pençe-i ‘anḳâ-yı Ḫıżrı câna meyyâldir göñül

96b 6 Bende-i iḳrâr-ı Şems'im ‘azm-i râh etsem n'ola
Râh-ı Mevlânâ'da her erkâna meyyâldir göñül

7 Şâneyim zülf ü ḫaṭ-ı pîr-i muġâna ṣad zebân
Ḳahramân-ı ġamze-i müjgâna meyyâldir göñül

8 Tesbiḥ ü seccâdeyi ʻaşḳa degişdim zâhidâ
ʻAlleme'l-esmâ[99] olan insâna meyyâldir göñül

9 Men sezâyım Râfiżî söyler gürûh-ı münkirân
Bende-i Ḥaydar'danım Selmân'a meyyâldir göñül

10 ʻAşḳda İbrâhîm Ḫalîl'iñ milletinden gelmişim
İsmim ʻİsmâʻîl olup ḳurbâna meyyâldir göñül

11 Caʻd-ı zülf-i muġbeçe zünnârım ʻaşḳımdır benim
Âsitân-ı deyrde efġâna meyyâldir göñül

12 Degilim bir şey'e **Mis̱li**veş ḥarîṣ ʻâlemde hîç
Maṭbaḥ-ı ʻuşşâḳda ʻirfâna meyyâldir göñül

217

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Şehr-i tende ḥükm eder bir ʻâli sulṭândır göñül
Ġayrınıñ emr[i] ṭutulmaz şâh-ı ḫûbândır göñül

2 Ger ṣuverde mûr-ı cüz'dür gizlidir kevn ü mekân
Ekber-i aʻẓam olan sırr-ı Süleymân'dır göñül

3 Birṭaḳım efsâneden bulmaz teleẕẕüẕ ṭıfl-ı nîst
Ḫâme-i ḳudretle naḳş olmuş dilistândır göñül

4 ʻAndelîbâsâ olursa naġme-sâz u sûznâk
Gülşen-i bâġ-ı vefâ içre ġazel-ḫˇândır göñül

5 Vâʻiẓân [u] nâṣiḥânıñ pendini gûş eylemez
Dergeh-i sulṭân-ı ʻaşḳda bende-fermândır göñül

6 Ḫâs [ü] ḫâşâkı ḳabûl etmez ezelden pâkdir
Ṭop-ı ʻaşḳı ḳapmaġa âmâde çevgândır göñül

7 Ḫâne-i ẓâhirde sâkindir velâkin maʻnide
Ḥaydar-ı naḳdîneniñ mihrinde mihmândır göñül

---

[99] "İsimleri öğretti." (Bakara, 2/31-32) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 20). Bakara Sûresi'nin 31 ve 32. âyetlerinin tam meali şöyledir: "(Allah, yarattığı) Âdem'e (eşyaya ait) bütün isimleri öğretti, sonra onları meleklere gösterip: "Haydi! Görüşünüzde doğru iseniz, onların isimlerini bana haber verin." dedi. (Melekler de: "Yâ Rabbi!) Seni (bütün noksan sıfatlardan) tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka hiçbir bilgimiz yoktur. Her şeyi hakkıyla bilen, 'hüküm ve hikmet sahibi' mutlaka o sensin sen." demişlerdi."

8 Bî-muḥâbâ atdı deryâ-yı muḥîṭ gird-âbına
Neş’e-yâb oldu o demde mûnis-i cândır göñül

9 Ḥikmet-i Loḳmân [u] Eflâṭûn'a etmez i‘tibâr
Derdmend [ü] **Mis̠li**-i nâ-şâda dermândır göñül

218

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Doġ şeref burcundan ey meh-pâre iḥsân eyle gel
Âteş-i ḥasretden âzâd ile şâdân eyle gel

97a 2 Naġme-i cân-sûzum eflâke resîd olmaḳdadır
Gûş ḳıl âvâzımı luṭfun firâvân eyle gel

3 Gülşen-i ‘aşḳıñda bülbülveş fiġânım tâ seḥer
Bâġ-ı in‘âmıñ küşâd et ḳalbi h̠andân eyle gel

4 Bir ṭarafdan ḳahr-ı gerdûn bir ṭarafdan sûz-ı dil
Pâdişâhım tah̠t-ı mesrûruñda mihmân eyle gel

5 Derdim efzûn kûşe-i hicrânı etdim ih̠tiyâr
Ey olan her rîşe Loḳmân baña dermân eyle gel

6 Ḳalmışım meydân-ı ceng-i firḳat içre çâk çâk
Menba‘-ı lutf u kerem tîmâra şâyân eyle gel

7 Kûy-ı elṭâfıñda her leyl ü nehâr eyler niyâz
Mis̠li-i bî-çâreye râhıñ sen âsân eyle gel

219

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Kimlerdir eden ḳalb-i perîşâna taḥammül
Dâ’im ola mı âteş-i hicrâna taḥammül

2 Lâyıḳ mı ‘aceb eylemek aḥvâlime cânâ
Mümkün olamaz külbe-i aḥzâna taḥammül

3 Göz göre cüdâ eyleye h̠âk-i der-i yârdan
H̠ûn-ı dil için ṣaḥın [u] meydâna taḥammül

4 Seyf-i ġamıñı bende-i bî-çâreye her dem
Söyle a begim var mı bu ‘unvâna taḥammül

5 **Mis̠lî** saña dil verdi füzûn oldu şerârı
Pür-âteşe etmez dil-i vîrâne taḥammül

220

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Żay‘-i evḳât etme ey dil ‘aşḳ içinde sulṭan ol
Ḥubb-ı deryâya ḳarış bir ḳatre iken ‘umman ol

2 Eylesin emvâcveş dâ’im tecellî nûr-ı Ḥaḳ
Dîv nefsin ḳatl edip dânâ [vü] kâmil insan ol

3 H̱od-bin olma nâsıñ ‘aybın ẕikr edip ṣubḥ u mesâ
‘Ayn-ı ‘ibretle naẓar ḳıl ‘âlem içre ‘irfan ol

4 Farḳ için eşyâya türlü renk verir ol pâdişâh
Cismin eczâẖâne eyle ḥikmet içre Loḳman ol

5 Ḳıl teveccüh sâḳiniñ miḥrâb-ı ebrûsun gözet
Mis̱liveş dâ’im rıżâ bâbında emre ferman ol

221

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

97b 1 H̱âk-i pây ol kûy-ı sâḳîde hemîn sûzâna gel
Çeşm-i a‘mâ olmayıp ẖandân olup ‘irfâna gel

2 Ṭa‘n edip abdâl-ı Ḥakk'ı olma merdûd-ı H̱udâ
Ẓahirî ḥâle naẓar ḳılma içeri câna gel

3 H̱âṭır-ı rindân taṭyîb eyle gel ‘âḳil iseñ
Tut yolun meyẖâneniñ ṣâḥib-dil-i merdâna gel

4 Ḳalb-i ‘âşıḳdır H̱udâ'nıñ beyt[i] gel eyle ṭavâf
Pendimi gûş eyle inṣâf eyleyip îmâna gel

5 Ey ṣufî etme tekebbür ẖaṣmıñ Allâh olmasın
Maḥrem olmaḳsa murâdıñ ẖâk ile yeksâna gel

6 Serserî geşt [ü] güẕâr etme cihânı vâḳıf ol
Sen seni bul sendedir âyîne-i devrâna gel

7 Etme da‘vâ-yı enâniyyet bu ‘âlemde ḳadîm
Yüzünü ẖâk eyle ḳalbiñ pâk ola ‘ummâna gel

8 Ser-güzeşt-i ḥâl-i ‘uşşâḳ[ı] bilen erḥam olur
Ma‘delet bul ‘âdil ol sen sendeki sulṭâna gel

9 Vaḥdet-i sırr-ı serâ’ir ‘ayn-ı ḳudret sendedir
Ḥaḳ ile mi‘râc-ı rûḥânî bulup seyrâna gel

10 Gülşen-i bâġ-ı leṭâfetde olup bülbül-ṣıfat
Ḫâk-i pây-i ḥażret-i şâh [u] gül-i ḫandâna gel

11 Gelmemiş **Mis̱lî** zamâna sâḳi-i ‘âlem-nümâ
Cânıñı râh-ı muḥabbetde fedâ ḳıl şâna gel

222

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ġayrıñ olma ṭâlib-i sulṭâna gel
Şem‘-i ‘aşḳa yañarak pervâne gel

2 Varlıġın erdir fenâ-yı tâma tâ
İkilikden ayrılıp ferdâne gel

3 Vaḥdetiñ deryâsına at kendiñi
Ayrılıp bir ḳatreden ‘ummâna gel

4 Żann u şek içre ḫırâmân eyleme
Ṭut hemîn sâḳî yedin rindâna gel

5 Âgah ol meyḫânede bir bâde çek
‘Aḳl-ı küll bul baş ḳadem ‘irfâna gel

6 Beyt-i Ḥaḳ ṣâḥib-dilânıñ ḳalbidir
Ġayrıya ḳılma naẓar insâna gel

7 Meyl-i dünyâ eyleyip olma ḥarîṣ
Ġâfil olma aç gözün uyana gel

98a 8 Her cefâya ṣabr edip Ya‘ḳûbveş
Yûsuf-ı ṣâḥib-zamân ol şâna gel

9 Dil-beriñ ‘aşḳında **Mis̱lî** yoḳ olup
Geç bu da‘vâ sözlerinden yana gel

223

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Mihr-i ‘aşḳda yâr-i ġâr ister göñül
Feyż-i câm-ı âşikâr ister göñül

2 Râz-ı ‘aşḳ[ı] fetḥ-i bâb etmeklige
Maḥrem-i dem gül-‘iẕâr ister göñül

3 Eyledi pervâz miḥnet-ḫâneye
Lâne-i şevḳde ḳarâr ister göñül

4 Birdir ol sulṭân olmaz bil iki
Ṣanma zâhid ġayr[ı] yâr ister göñül

5 İlticâsı **Mis̠li**'niñ leyl ü nehâr
Baḫş-ı câm-ı yâdigâr ister göñül

224

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Sâḳi-i gül-rûy [u] câm-ı âşinâ ister göñül
Meşreb-i 'anḳâyı maḥbûb-ı fenâ ister göñül

2 Sâġar-ı pûşîdemi açmaz dil-i bî-gâneler
Keşf-i esrâr etmege rûḥ-ı fezâ ister göñül

3 Ġonca-i ümmîdimi pûşîde ḳıldı ḫâr-ı ġam
'Andelîb-i baḫş-ı cân-ı ṣad-nevâ ister göñül

4 İltifât[ı] ḳat' edip çarḫıñ libâs-ı faḫrine
Âsitân-ı şâh-ı 'aşḳı dâ'imâ ister göñül

5 Olmuşum ḫâk-i reh-i meyḫânede **Mis̠lî** gibi
Bende-i pîr-i muġânım merḥabâ ister göñül

225

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Tâze bir mümtâz-ı ḫûbân-ı cihân ister göñül
Zülf-i pür-tâbında esrârım nihân ister göñül

2 Güft ü gûy-ı nâs[ı] bezdirdi beni cândan heme
Nâm[ı] sâḳî bir perî-rûy-ı civân ister göñül

98b 3 Leyle-i Ḳadri ṭaleb eyler hemîşe vâ'iẓâ
Vaḳt-i nevrûz [u] bahârdır erġuvân ister göñül

4 Her ne kim 'arż eylesem maḳbûl olmaz bu ḥaḳîr
Vech-i meh-tâb-ı dü 'âlem dilsitân ister göñül

5 Başıma ṭâḳ-ı sipihri kâr edip zindân eder
Ḫâl-i 'anber la'l-i kevs̠er nüktedân ister göñül

6 Ḳal'a-i bâb-ı şi'ârım fetḥ için bir kâmili
Câm-ı vaḥdet bî-ḫoşu bir şâ'irân ister göñül

7 Ḥasretim efzûn velâkin elde yokdur iḫtiyâr
Vaṣl-ı yâre nûrdan bir nerdübân ister göñül

8 Ṣanma Ḫızr-ı çeşme-i ḥayvâna eyler nîm-nigâh
Lü’lü’-i iḥyâ-yı ‘âlem câvidân ister göñül

9 Mûrveş pâmâl olursam ey Süleymân-ı zamân
Bu dıraḫt-ı ‘ömrüme bir sâyebân ister göñül

10 **Mis̱li**yâ sulṭân-ı ‘aşḳ dâ’im nigehbân çekme ġam
Çekmezem ammâ velâkin çoḳ zamân ister göñül

226

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Râh-ı ‘aşḳda bir ḳad-i bâlâyı gözler çeşm-i dil
Fikr edelden ol mehi her câyı gözler çeşm-i dil

2 Ḫ˘âba varmaz pister-i hecriñde ‘aynım ṣubḥa dek
Tâc-ı ‘ârif o cihân-ârâyı gözler çeşm-i dil

3 Gülşen-i bâġ-ı ḥaḳîḳat gül-bün-i ra‘nâ-yı ‘aşḳ
Kân-ı deryâ-yı ‘aṭâ yektâyı gözler çeşm-i dil

4 Âsitânıñ beklemekden rûz [u] şeb ḫammâreniñ
Dest-i sâḳîde olan ṣahbâyı gözler çeşm-i dil

5 Vâ‘iẓâ ‘uşşâḳa ‘arż etme behiştiñ ẕevḳini
Sûre-i *Yâ-Sîn*[100]'i bil Ṭâhâ'yı gözler çeşm-i dil

6 Nezdiñe cem‘ eylemişsin birṭaḳım echel ṭufeyl
Dü cihânda meclis-i kübrâyı gözler çeşm-i dil

7 **Mis̱li**veş ‘anḳâ-yı meşreb hem ġulâm-ı şâh-ı ‘aşḳ
Şâhid-i bî-**Mis̱li** bî-hem-tâyı gözler çeşm-i dil

227

ḤARFÜ'L-MÎM

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Sırr-ı ‘aşḳ-ı *Hel ‘atâ*[101]dır raḳṣ-ı Mevlânâ-yı Rûm
Ḳalb-i ‘uşşâḳa cilâdır raḳṣ-ı Mevlânâ-yı Rûm

---

[100] Kur'ân-ı Kerîm’de geçen hurûf-ı mukattaa harfleri arasındadır. Kur'ân-ı Kerîm’in 36. sûresidir (Yılmaz, 1992: 180).

[101] “İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? (Yani insan üzerinden öyle uzun süreler geçti ki henüz kendisi, anılan bir şey değildi. Topraktan süzüle süzüle, çeşitli merhalelerden geçerek, uzun zamanı aşarak nihayet nutfe (döl suyu, sperma) hâline geldi).”. İnsan Sûresi’nin ilk âyetinde geçmektedir. Bu sözle, insanın insan oluncaya kadar geçirdiği devreler hatırlatılmaktadır (Yılmaz, 1992: 68).

99a 2 Nefḫa-i ‘Îsî-i Meryem [ü] cem‘-i ervâḥ-ı ḳuds
Devlet-i şâh-ı beḳâdır raḳṣ-ı Mevlânâ-yı Rûm

3 Belde-i Mıṣr-ı ‘aẓîmdir ‘âlem-i ma‘nîde çün
Nîl-i deryâ-yı ‘aṭâdır raḳṣ-ı Mevlânâ-yı Rûm

4 Vaḥdet-i câm-ı ṣafâdır melce’-i ehl-i sülûk
Ḳurb-ı yâre reh-nümâdır raḳṣ-ı Mevlânâ-yı Rûm

5 Ṣanma taḳlîddir bu naẓmım âgeh ol ey Mevlevî
Ehl-i ‘irfâna ṣafâdır raḳṣ-ı Mevlânâ-yı Rûm

6 Fetḥ olur her bir fütûḥât ehl-i ḥâle bâb bâb
Derdliye dârü'ş-şifâdır raḳṣ-ı Mevlânâ-yı Rûm

7 Çarḫ edip bir bir maḳâmât ḳaṭ‘ eder ehl-i vecid
Feyz-baḫş-ı Murtażâ'dır raḳṣ-ı Mevlânâ-yı Rûm

8 ‘Ayn-ı ‘ibretle naẓar ḳıl devr-i küllî devr-i cüz’
Sırr-ı ‘aşḳ-ı Muṣṭafâ'dır raḳṣ-ı Mevlânâ-yı Rûm

9 *Küntü kenz*[102]iñ sırr[ı] tekmîl onda olmuş **Mi<u>s</u>li**yâ
Bir uzunca mâ-cerâdır raḳṣ-ı Mevlânâ-yı Rûm

228

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Ḥasretde nişîniñ olalı ‘aḳla ba‘îdim
Doġ burc-ı hidâyetden ayâ ṣubḥ-ı ümîdim

2 Mümtâz-ı cihânım der-i ḫâkiñde nice dem
Miftâḥ-ı füyûżât seniñ aṣma kilîdim

3 Bir kez nigeh-i ḫışm ile olsun naẓar eyle
Kâşâne-i miḥnetde begim ṭarz-ı cedîdim

4 Sâyeñde seniñ ġayr[ı] deri daḳ edemem ben
Muḥtâc saña bende-i nâ-çâr bir müridim

5 Yek ‘arż-ı cemâliñle göñül şâd olayım der
Lutf eyle güzel başıñ için baḫt-ı sa‘îdim

6 Baḳmaḳda ḫayâle gece gündüz dil-i şeydâ
Ṣanki ulu bir hem çü çınâr öyle ḳadîdim

---

102 “Ben gizli bir hazineydim.” anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

7 Cehd etdim ise **Mis̱li** gibi her ne ḳadar kim
Artdı o ḳadar dilde elem dâġ-ı cedîdim

229

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Künc-i dilde ġayr[ı] dildâr istemem 'aşḳ isterim
Mülk-i mihrim içre ẖünkâr istemem 'aşḳ isterim

2 Râhıña ḳıldım fedâ cân u cihânı dönmezem
Terkime dem urma zinhâr istemem 'aşḳ isterim

99b 3 Ka'be vü mescûd u secdem hem ṭavâfım cümle üst
Bir penâh-ı vird [ü] eẕkâr istemem 'aşḳ isterim

4 Çek zebânıñ nâṣiḥâ ẖod ḥâline ḳoy sâliki
Vuṣlat-ı cânâna 'ayyâr istemem 'aşḳ isterim

5 Var yine tedbîrini ṣarf eyle ehl-i 'âḳile
Nîst 'âḳil bende esrâr istemem 'aşḳ isterim

6 Bulmuşum sâḳî-i devriñ luṭf u himmet kânını
H̱ânḳâh-ı şeyẖ-i rehyâr istemem 'aşḳ isterim

7 Güft [ü] gûy-ı ehl-i taḳlîde fürûẖt eyle müdâm
H̱âne-i ḳalbimde pindâr istemem 'aşḳ isterim

8 Men melâmet üzre olmaḳda saña var mı keder
Genc-i dilde sîm [ü] dînâr istemem 'aşḳ isterim

9 Bende-i ednâsıyım sulṭân-ı 'aşḳıñ **Mis̱li**yâ
Feyż-i dîger bâb-ı iḳrâr istemem 'aşḳ isterim

230

Müstef'ilâtün / Müstef'ilâtün

1 Men ẖâk-i ẖâk-i Monlâ-yı Rûm'um
Men iḳtidâ-yı Monlâ-yı Rûm'um

2 Mihr-i dü 'âlem dilden rehâdır
Ḥasret-fezâ-yı Monlâ-yı Rûm'um

3 Eşk-i dü çeşmim leyl ü nehârân
Men iltica-yı Monlâ-yı Rûm'um

4 Sâḳî-be-yâr mey raġm-ı raḳîbe
Ser cân fedâ-yı Monlâ-yı Rûm'um

5 Tebrîz[i] Şems[iñ] iḳrârıyım men
Mis̱lî ṣafâ-yı Monlâ-yı Rûm'um

231

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Ḥaḳîḳat gevheri nûr-ı Muḥammed dînim îmânım
Ebû Bekir 'Ömer 'Os̱mân u Ḥaydar şâh-ı devrânım

2 Nücûm-ı âsumâna tesmiye[dir] âl ü aṣḥâbıñ
Hep aṣḥâb-ı resûl-i kibriyâ maḥbûb-ı Rabbânım

3 Seni iḳrâr eden mü'min muvaḥḥid geldi devrâna
Heme 'aşḳıñ ile şeb rûz ġazâl-i dest-i meydânım

4 Seni inkâr eden żındîḳa müḥlet geldi bî-şübhe
Bu münkir ḳısmına bi'llâh ezelden ben de düşmânım

5 Bulunmaz her göñülde gevher-i meknûn-ı dür-dâne
Nigâhıñ 'arż eder onu dil-i 'uşşâḳa sulṭânım

100a 6 Günâhım kûh-ı ḳâf olsa ümîdim kesmezem bir dem
Muḥabbet âteş[i] sırr-ı 'Alî'dir dînim îmânım

7 Muġâyir bâd-ı istiġnâ eder işkeste-i ḫâṭır
'İnâyet eyle sen 'âlî-himemsin pek perîşânım

8 Ne deñli sa'y edersem vaṣlıña taḳdîre yoḳ çâre
Yine maḥzûn göñül pür-ġam yanıp maḥv oldu sâmânım

9 Seni ḥaḳ bilmeyen a'mâ meger ki dûr imiş Ḥaḳ'dan
Heme nûruñla ġarḳ olmuş dü 'âlem cânda cânânım

10 Getirdi cümle eşyâyı ẓuhûra noḳṭa-i 'aşḳıñ
Ne bilsin bilmeyen nefsin bozamaz vech-i Ḳur'ân'ım

11 Ḥayât-ı sermedî buldu aña 'âşıḳ olan dil-ber
Ṭaḳıñdı zincir-i 'aşḳı deriñde şâh-ı devrânım

12 Cemâliñ ḥaḳ celâliñ ḥaḳ zebân-ı güft-i **Mis̱lî** ḥaḳ
Nişîn-i evlad ensâbıñ göñül taḥtında mihmânım

232

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Kûy-ı yârda ḫâk-i pây-ı Şems'iyim
Men ġulâm-ı ḫod vefâ-yı Şems'iyim

2 Bestedir dil kâkül-i pür-tâbına
Râh-ı ‘aşḳda mübtelâ-yı Şems'iyim

3 Çâker-i âl-i ‘abâ Zehrâ'danız
Bende-i pîr-i S̠enâyî Şems'iyim

4 Sâḳi ile olalı ṣoḥbet-nişîn
Ḥamd-i bî-ḥad âşinâ-yı Şems'iyim

5 Âsitân-ı meykede-bâz olalı
Ṣanma vaṣl-ı nâ-sezâ-yı Şems'iyim

6 Bülbül-i Monlâ-yı Rûm'um tâ ezel
H̱âk-i pây-ı Murtażâ-yı Şems'iyim

7 ‘Aşḳ ile ‘is̠nâ ‘aşer ḳurbânıyım
H̱ânedân-ı Muṣṭafâ-yı Şems'iyim

8 *Faḳr ile faḫr*[103] eylerim ‘âlemlere
Mis̠liyâ bâb-ı rıżâ-yı Şems'iyim

9 Varlığı verdim fenâya çoḳ şükür
Men ġubâr-ı *Hel ‘atâ*[104]-yı Şems'iyim

233

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Sâḳi-i meyḫâneyi buldum cihâna bakmazam
Mey-keşim leyl ü nehâran în u âna baḳmazam

100b 2 Mey be yâr ey yâr-ı ‘uşşâḳân bıraġam müdde‘î
Kevs̠er-i ferdâya meyl etmem cinâna baḳmazam

3 Lem‘a-i ruḫsâr-ı sâḳîdir ḳoyan her renklere
Olalı ‘aḳla ba‘îd sûd u ziyâna baḳmazam

4 Gel beri ey Mışr-ı ḥüsnüñ Yûsuf-ı Ya‘ḳûb'uñum
Girye-sâz oldu gözüm ‘aşḳıñla şâna baḳmazam

---

103 “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

104 “İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? (Yani insan üzerinden öyle uzun süreler geçti ki henüz kendisi, anılan bir şey değildi. Topraktan süzüle süzüle, çeşitli merhalelerden geçerek, uzun zamanı aşarak nihayet nutfe (döl suyu, sperma) hâline geldi).”. İnsan Sûresi’nin ilk âyetinde geçmektedir. Bu sözle, insanın insan oluncaya kadar geçirdiği devreler hatırlatılmaktadır (Yılmaz, 1992: 68).

5 Varlıġım ẕâtıñla her ʻâlemde maḥbûbü'l-ḳulûb
Sensizin olan bedende ḳalb-i câna baḳmazam

6 Pîş-i ez-çeşmet mürûrum ḫâk-i râhıñda müdâm
Bî-ḫaber biñ nuṣḥ [u] pend etsin zebâna baḳmazam

7 Güft ü gû dâmıñla nâṣiḥ ṣayd-ı dil etmek diler
ʻÂşıḳa küllî ḥaḳâret ol beyâna baḳmazam

8 Hem çü **Mis̱lî** eyledim iḳrâr [u] inkâr etmezem
Rûyuña müştâḳ olaldan *kün fekân*[105]a baḳmazam

234

Müstefʻilün / Müstefʻilün / Müstefʻilün / Müstefʻilün

1 Câm-ı meyiñle terk yolun tutdum cihâna baḳmazam
Aldım ḫayâlin çeşmime ġayrı civâna baḳmazam

2 Sensin ṭaleb ey mâh-rû cüz tû murâdı ʻâciziñ
Ḫak-i rehiñde olmazam dûr în ü âna baḳmazam

3 Külli fenâdır ʻâlemiñ âḫir nuḳûşu yoḳ olur
Mihriñ yine bâḳî ḳalır cismimde câna baḳmazam

4 Dostum efendim hem-demim ʻaşḳıñdır eglencem benim
Serv-i revânım sünbülüm sensiz cinâna baḳmazam

5 **Mis̱lî** gibi giryân u zâr geldim ḳapıña ey perî
Mihrin zamânıñ bulmuşum âḫir zamâna baḳmazam

235

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Yetiş bîmâra Loḳmân-ı zamânım şâh-ı devrânım
Ki senden ġayr[ı] ḥâcâtım hemîşe nîst sulṭânım

2 Seḥâb-ı cevriñi çâk et şeb-i târîkimi refʻ et
Ḥaḳîḳat burcunuñ mâhı ṭulûʻ et sermed-i cânım

3 Demem ḥâşâ mürüvvet ḳılmadıñ ʻuşşâḳ-ı nâ-kâma
Kemâl-i râḥat-ı cânım seniñdir cümle ʻirfânım

4 Nigâh etmem cihânıñ bâġına bûstânına bir dem
Cemâl-i bâġ-ı ḥüsnüñdür hemîşe gel gülistânım

---

[105] Kâf ve nûn harfleriyle oluşan kelime "kün"dür ve "ol" anlamına gelir. Allah bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız "ol" demesi yeter. Ol dediği şey hemen oluverir (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68) (Yılmaz, 1992: 89).

5 Deriñde **Mis̱li** küstâḫâne gelmiş ḳîl ü ḳâl eyler
101a Ḳuṣûrun ber-ṭarâf eyle gedâdır şâh-ı ḫûbânım

236

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Yine bir sâḳi-i mehveş nigârımdan cüdâ düşdüm
Tehî câmım tenevvüşüm ki yârimden cüdâ düşdüm

2 Gezerken deşt-i maḳṣûd içre ḥayfâ ṣayd için nâgeh
Beni ṣayd eyledi ġayrı şikârımdan cüdâ düşdüm

3 Ararken âb-ı Ḫıżr'ıñ çeşme-i ḥayvânını şimdi
'Abîr-i zülf ü ḫaṭṭ-ı nev-bahârımdan cüdâ düşdüm

4 Muḫâlif bâd ile deryâ-yı gird-âba düşüp keştim
Ġarîḳ-i çeşm-i seyl-âbım kenârımdan cüdâ düşdüm

5 Bıraḳma sâġarı elden reh-i 'aşḳ içre ey **Mis̱lî**
Yine bir gün olur dersin azârımdam cüdâ düşdüm

237

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 Cânâ heme dem mest-i nigâhıñla uyandım
Pervâne gibi şem'a-i ruḫsârıña yandım

2 Gel hicr-i firâḳıñla beni eyleme maḥzûn
Zîrâ ḳabes-i 'aşḳ ile cânımdan uṣandım

3 Leylâ gibi bend oldu göñül ṭurra-i zülfe
Mecnûn gibi ḥasret ile nice daġ dolandım

4 Ben bilmez idim ey meh-i nev böyle cefâkâr
Ḥayfâ ki seniñ va'de-i eş'ârıña ḳandım

5 Raḥm eyle derûnum yanar âteş gül-i zîbâ
Aḥvâlimi 'arż etmege **Mis̱lî**'den utandım

238

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Şâ'ir-i Monlâ-yı Rûm'um ġayr[ı] ṣoḥbet bilmezem
Bende-i âl-i 'abâyım şân u şöhret bilmezem

2 Atmışım delḳ-i riyâ vü zerḳ[i] egnimden heme
Rind-i sâḳî meşrebim kûşe-i ḫalvet bilmezem

3 Künc-i meyḫâne-nişînim mest-i câm-ı vaḥdetim
Yoḳdurur 'aḳl-ı ma'âş ḥıfẓ u ẕekâvet bilmezem

4 Çeşmimiz bir dem rehâ bulmaz ḫayâl-i yârdan
Men ‘ibâdet etmege resmi vü ‘âdet bilmezem

5 Sâḳi-i meyḫâne her ne emr ederse râżıyız
Olalı teslîm-i ‘aşḳ ġayrı muḥabbet bilmezem

6 Eyleme tedbîr üzre çoḳ vaḳit etdi güẕâr
Câm-ı mey nûş etmeden başḳa selâmet bilmezem

101b 7 Rûyumu ferş eyledim ḫâk-i reh-i meyḫânede
Dest-i sâḳîden şarâbdan özge ḥâcet bilmezem

8 Dü cihânıñ manṣıb u eyvânını ḳıldıḳ fedâ
Derd-i dilden câm-ı ‘aşḳdan özge devlet bilmezem

9 Ḥażret-i sulṭân-ı ‘aşḳıñ bende-i ednâsıyım
Hem çü **Mis̱lî** cüz’ avâz mihri ki ni‘met bilmezem

239

Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün

1 Bir fitneye bend olmuşum dünyâ güler ben aġlarım
Ḳalbimdedir nâr-ı caḥîm ‘uḳbâ güler ben aġlarım

2 Ḥayret heme eṭrâfımı aldı firâḳ-ı hecr ile
Ermez idim bir nesneye ḫûlyâ güler ben aġlarım

3 Yoḳ añlayan ḥâl-i dilim baña benim yoḳ ḳudretim
Düşdüm fezâ-yı fikrete ġam-hâ güler ben aġlarım

4 Ne var enîs ü hem-demim ne sâḳide ṣahbâ-yı câm
Gencîne-i meyḫânede her câ güler ben aġlarım

5 Ne lâyıḳ-ı ‘aşḳ olmuşum ne ṭard-ı dergâh-ı muġân
Düşdüm yedim yoḳdur ṭutan bî-pâ güler ben aġlarım

6 Bilmem bu gûne devr edip neyler beni çarḫ-ı denî
Sa‘y eylesem def‘i için esmâ güler ben aġlarım

7 Oldum ġarîb [ü] bî-kesân mâlik degilim kendime
Söyler isem râz-ı dilim ifşâ güler ben aġlarım

8 Bî-âşiyân u maḥremim bî-‘aḳl u nâ-deryâ dilim
Yoḳdur ümîdim vâ‘iẓâ ferdâ güler ben aġlarım

9 ‘Azm-i rehim sen şâhadır ruḫṣat verirse rûzgâr
Böyle ḳalırsa **Mis̱li**yâ a‘dâ güler ben aġlarım

240

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Dâ'imâ 'âlemde yoḳluḳ gizl[i] kârımdır benim
Ḫalḳa rüsvâ eylemeklik iftiḫârımdır benim

2 Her dü 'âlem mihrini iḫrâc edip dilden heme
Âsitân-ı ḫâk-i dil-ber intiẓârımdır benim

3 Bir şey'e mâlik degilsek de ġınâ aṣḥâbıyız
Etmemeklik ser-fürû maḫlûḳa varımdır benim

4 Dîde nem destimde mey ḫâṭır şikest bağrım kebâb
Tâc-ı mihr-i 'aşḳ-ı dil-ber serde nârımdır benim

5 Ẓerre şekvâ eylemem cevriñle ḫoşnûd olmuşum
İftirâḳ-ı dâġ-ı ḥasret gül-'iẕârımdır benim

102a 6 Bâġ-ı sînemde nehâr-ı gül-bün ü üşkûfeler
Rûz [u] şeb seyl-âb-ı çeşmim âh u zârımdır beni

7 Ḥüzn ile âlûde etmek pek büyük elṭâfdır
Ḳal'a-i nefse hemîn müḥkem ḥiṣârımdır benim

8 Ṣanma düşmânlıḳ eder çarḫ-ı sipihr-i bî-vefâ
Şâd u ḫândan etmemeklik kâmkârımdır benim

9 Etdigi her bir cevirde leẕẕet-i nev baḫş eder
Ḳotarılmış puḫte bir ḥelvâ-yı yarımdır benim

10 Çâre-sâz-ı ḥażret-i sulṭân-ı 'aşḳda dâ'imâ
Sûz-ı dil artdıḳca feyż-i nev-bahârımdır benim

11 Çille müjdâd olduğuñdan **Mis̱li**yâ etme ḥaẕer
Üstüvâr olmaḳlıḳ iḳrârda ḳarârımdır benim

241

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1 Bende-i ṣâdıḳını yâr[i] bilipdir bilirim
Dili sûzân eden ol nâr[ı] bilipdir bilirim

2 Pister-i ḥasrete ferş etdigi bîmâr ederek
Nâvek-i ġamze-i ġaddâr[ı] bilipdir bilirim

3 Her dili egriye dil bağlamaz ebrû-yı kemân
İnfiṣâl etdiren aġyâr[ı] bilipdir bilirim

4 İmtiḥân eylemeden ḳurb-ı ḥarîm eyleyemez
Cân râhında fedâkâr[ı] bilipdir bilirim

5 Ehl-i taḳlîd[i] sözünden fehm eder nâdire-gû
Dil-i üftâde-i nâ-çâr[ı] bilipdir bilirim

6 Sûziş-i ʻaşḳ u muḥabbetle yanıp leyl ü nehâr
Bî-ġaraż etdigi iḳrâr[ı] bilipdir bilirim

7 Gün gibi **Mis̱li**-i pâ-der-gil ü meh-tâb cemâl
Bî-devâ derde giriftâr[ı] bilipdir bilirim

242

Mefʻûlü / Mefâʻîlü / Mefâʻîlü / Feʻûlün

1 H̱âk-i deriñi biñ der-i vâlâya degişmem
Ḳalbimde olan sûzişi Dârâ'ya degişmem

2 Mecnûn-ı zamân olduġum ʻaşḳıñla ne devlet
Bu luṭfuñu mâżîdeki Leylâ'ya degişmem

3 Her ḥâlde birer türlü telez̠z̠üz̠ buluyor dil
Ṣûretde zehir cevriñi ḥelvâya degişmem

4 Gâhîce tenezzül edip ʻuşşâḳ[ı] küşâd et
Bezm-i dil[i] biñ meclis-i kübrâya degişmem

102b 5 Göñlüm seni terk eyleyemez rûy-ı cefâdan
Naḳd-i ġamı ṣad baḫşiş-i ferdâya degişmem

6 Sen söyle baña emriñe fermân ne olursa
Men dür-i lebiñ rûḥ-ı Mesîḥâ'ya degişmem

7 Bir şâha beni bende ḳılıp oldu göñül şâd
Ferdâdaki inʻâm-ı müheyyâya degişmem

8 Bülbül baña ʻarż eyleme sen verd-i fenâyı
Ol rûy-ı gül-endâmımı zîbâya degişmem

9 Hem-pâ olalım **Mis̱lî**-i nâ-kâm ile ey dil
ʻAşḳ âteşini maḫzen-i kîmyâya degişmem

243

Mefʻûlü / Mefâʻîlü / Mefâʻîlü / Feʻûlün

1 Bir ġonca-i nev-resteniñ ʻaşḳıyla nizârım
Gülşen daḫi ʻâciz bilemez dildeki kârım

2 Bülbül ne ‘aceb ḥâlime vâḳıf olayım der
Dil verdiceğim nâfeye açmam yine zârım

3 Ne ẖâric ü ne bezm-i nigârım ki [106] ruẖ
Taḥḳîḳ yine cümleye hem kendime yârim

4 Sen ṣorma benim meskenimi ‘aḳl-ı ma‘âşla
Men pîr-i muġânıñ der-i ẖâkinde ġubârım

5 Eṭvâr-ı vaḳârım daẖi nâmûsula cânım
Şemsü'l-Ḥaḳ-ı Tebrîz ocaġında nis̱ârım

6 Çeşmiñ beni bir ḥabbeye lâyıḳ ḳo ki görmez
Hem-sâye-i sulṭân-ı S̱enâyî'de kibârım

7 Ṣanma kuy-ı cânânda göñül ġayrıya meftûn
Gel bâd-ı ṣabâya onu ṣor ḳanda ḳarârım

8 ‘Azmî gibi bir çeşme-i feyżim heme cârî
Ṣâḥib-naẓarıñ meclisi içinde ‘ayârım

9 **Mis̱lî** gibi bir derd-i derûnum bilen olsa
Söyler idi ruẖsârıma pür-cürm-i hezârım

244

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Gülşen-i bâġ-ı fenâda yine âbâd olamam
Manṣıb-ı ṣûret-i ġavġâ ile dil-şâd olamam

2 Keyḳubâd eylese ger dehrine şâhen-şeh-i ‘aşḳ
Kûşe-i ġamda nişînim daẖi âzâd olamam

3 Ġonca-ı ẖâṭır[ı] ẖandân kılar ise ede luṭf
Gerdiş-i miḥnet ile ẕerrece nâ-şâd olamam

103a 4 Ey ṣabâ yâre ulaşdır şeb-i âhım seḥerî
Hem çü tû murġ-ı göñül bâline ṣayyâd olamam

5 Kes suẖan ẖâme-i işkeste bu şeb ġayrı yeter
Mis̱li'niñ naẓmı gibi şâ‘ir ü üstâd olamam

---

[106] Bu kelime okunamamıştır.

245

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 Raḥm eyle dil-i rîşe-i nâ-çâra efendim
Ṭâḳat ḳomadı cismde bu yara efendim

2 Muḥtâc-ı devâdır der-i ḫâkiñde gedâdır
Senden ola dermân giriftâra efendim

3 Göñlümde begim ġayr-ı muḥabbet bulamaz yer
Ger yâve midir ger ki ṣaḥîḥ-âra efendim

4 'Ömrüm temelin etdi ḫarâb dûzaḫ-ı ḥasret
Göstermege ḥâcet ḳoma mi'mâra efendim

5 Seyl-âb-ı keder eyledi pejmürde bu bâġı
Gör bâd-ı ḫazân n'eyledi ezhâra efendim

6 Ümmîd edecek ḳalmadı imkâna maḥal
Neyler beni ḳoymaḳda bu eṭvâra efendim

7 Bir şey'e yedim ermedi sed çekmede dâ'im
N'etdim ki 'aceb gerdiş-i ġaddâra efendim

8 'Uşşâḳa tecellî-i Ḫudâ ger ki olursa
Bir hîç getirmezem ki efkâra efendim

9 Te's̱îr eder âh u fiġânım şeh-i nâzım
Bir gün ki çıḳa ipligi bâzâra efendim

10 Çoḳdan beridir ḥâlime ḫandân ki bânû
Luṭfuñla sezâ eyle ki dîdâra efendim

11 **Mis̱lî** gibi şol zülf-i siyeh cây-ı penâhım
İḳrâr-keşim baġlama zünnâra efendim

246

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 Bülbül gibi dil her gece nâlânıñ efendim
Gör bâġ-ı firâḳıñda perîşânıñ efendim

2 Girmez mi 'aceb gûşuña bir tâ-be-seḥer âh
Ḫaylice zamân 'aşḳda mihmânıñ efendim

3 Teslîm-i serim ḳahrıña ger luṭfuña cümle
Bâbıñda hemîn emriñe fermânıñ efendim

4 Ḫâk-i deriñi eyleyeli ʻaynıma tûtyâ
Her nevʻ-i naẓım ile s̱enâ-ḫˇânıñ efendim

103b 5 Ne'm var ki ne'mi eyleyeyim râhıña îs̱âr
Etdikse ḳabûl cânımı ḳurbânıñ efendim

6 Teşrîf-i ḳudûm eylemediñ şâh-ı bülendim
Eyvân-ı göñül ḫâne-i vîrânıñ efendim

7 Ẓulmetde ḳalıp ye'ʼs-i şarâb eyledi medḫûş
ʻAşḳıñ yine ḳandîl-i dıraḫşânıñ efendim

8 Sen dil-ber-i âşûb-ı cihânsın baña cânsın
Olmaz bu devirde seniñ aḳrânıñ efendim

9 **Mis̱lî** dolanır bâġçeniñ eṭrâfını dâʼim
Lutfuñ ile küşâd eyle gülşeniñ efendim

247

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Baḥr-i ġamda mevc urur seyl-âb-ı eşkim dem-be-dem
Çek dili ḫoşca kenâra ṣâḥib-i luṭf u kerem

2 Ḳalmadı ẕerre tüvânım tîġ-ı müjgânım benim
Eyle fermân bir gün evvel eyleyim râh-ı ʻadem

3 Âh işitip âh çıḳar dâʼim lisânımdan heme
Duymadım bir vaṣla dâʼir güfte-i şâd ġonca-fem

4 N'ola bir hem-dem yetişdir yâḫud eyle maḥremiñ
Lâleveş ṣad dâġ-ı sînem sünbül-i bâġ-ı İrem

5 Nice dem dest-i tehî ḳalsın bu **Mis̱lî** ey hümâ
Sâyeñi olsun dirîġ etme n'ola evc-i himem

248

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Ṭapıñ beyt-i muḳaddes ʻaşḳdır evṣâfıñ ṣafâ ḳıblem
Sitânıñ secdegâh-ı ʻâşıḳândır cân-fezâ ḳıblem

2 Ḥarîm-i beyt-i pür-feyżiñden ʻulyâ Kaʻbe lâ-ġayrı
Olur mu nüh felek mûy-ı miyânıñdan hümâ ḳıblem

3 Firâḳıñ ḫâl-i rûyuñla füzûn mihriñ çü ḳalbiñde
Ḥacer esved[i] baṣdı sîneye beyt-i Ḫudâ ḳıblem

4 Dil-i ʻaṭşânı ḳandır ʻıyd-gehde laʻl-i ḫamrıñla
104a Ne ḥâcet Müzdelif'de renc-i ḳurbân cân fedâ ḳıblem

5 Kim etmez Muṣṭafâ'ya secde-i şükrâne hemvâre
Ki oldur secdegâh-ı ẓâhir u bâṭın beḳâ ḳıblem

6 Sitân-ı Kaʻbe'ye yüzler sürerler ümmet-i ʻâciz
Ġubâr-ı ḫâk-i pâye rûy-ı ferş etsem żiyâ ḳıblem

7 Temennî eyliyor vaṣlın maʻâṣî maḫzeni **Mis̱lî**
Niḳâb-ı refʻ-i vech etsek ḳabûldür iltica ḳıblem

249

Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilün

1 ʻÂşıḳım mehveş-i dil-ber severim
Meşrebim ḥâl[i] mücevher severim

2 Oturup bâġ-ı muḥabbetde müdâm
Ṣaḥn-ı dilde gül-i aḥmer severim

3 Beste ḳılmam dili her bir güzele
Severim cân-ı muṭahhar severim

4 Cânveş sînede mihmânımdır
Bî-menend lü'lü-i gevher severim

5 Destiñi urma o dildâra seḥer
Ey ṣabâ zülf-i muʻanber severim

6 Türlü renkler görünür rûyuñda
Öyle mir'ât-ı Sikender severim

7 Vuṣlat endîşesi düşdü câna
Yanarak şemʻa-i ḫâver severim

8 Âteş-i ḥasretle olduḳca füzûn
Ḳatre bilmem dolu sâġar severim

9 Ẓulm-i târîk-i şeb artmaz bende
Bî-fenâ tâb-ı münevver severim

10 Ḳadd[i] ṭûbâ vü melekler bende
Nehr-i Cennet leb[i] kevs̱er severim

11 Zâhidâ bâzâr ṣanma[107]
Mis̱li maḥbûb-ı peyâm-ber severim

250

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

104b 1 Ḫânḳâh-ı der-i ḫünkârda bir er severim
Şems-i Tebrîz żiyâ-enver-i kemter severim

2 Vaḳf edip râh-ı ṭarîḳatde ṭılısmân-ı tenim
Ser-firâz-ı heme 'âlem şeyḫ-i ekber severim

3 Ḫânedânıñ yoluna cân ile ser ola fedâ
Severim Ḥazret-i Zehrâ gibi mâder severim

4 Nûr vilâyetine o dâmad-ı peyem-ber-i 'aşḳ
Hem 'Ali ibn-i Ebû Ṭâlib-i Ḥaydar severim

5 Hem Ḥasan şâh-ı Ḥüseyn Zeyne'l-'abâ [vü] Bâḳır
Cân ile Mûsi-i Kâẓım daḫi Ca'fer severim

6 Bekleriz bâb-ı Rıżâ Mûsa Rıżâ-yı 'aşḳa
Ḥadîce 'Âyişe peyġam-ber-i ḫ˘âher severim

7 Hem Taḳî vü Naḳi'dir nûr-ı dü 'âlem bî-şek
Mehdi-i ṣâḥib-i seyf-i Ḥasan 'Asker severim

8 Çâr yârıñ reh-i pâyında ġubâr-ı nâçîz
Olurum faḫr-i cihânı daḫi bihter severim

9 **Mis̱li**yâ 'avn-i Ḫudâ'dır saña 'irfân ezelî
Secde-i şükr ederek Allâhu ekber severim

251

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Ḳalb-i dil râ bî-ṭahâretden ben iḳrâr istemem
'Aşḳa münkir olanıñ ḥaḳḳında güftâr istemem

2 Bir sefer ḫazefle ẓâhirdir onuñ nâmı henûz
Ḳalbimiñ kâşânesinde böyle mindâr istemem

3 Böyle lâ-ḫayra naẓım gönderme ey şâ'ir baña
Ṣûret-i fâniyle mest olmuşdan hüşyâr istemem

---

[107] Bu mısrada eksik kelime olduğu anlaşılmaktadır.

4 Ḳalbimiz bâġ-ı ḥaḳîḳatde mis̱âl-i ʻandelîb
Manẓar-ı verd-i cemâl sâḳî-i gülzâr istemem

5 Var devâyı ġayra eyle ey ṭabîb-i ʻâma sen
Gizlidir derdimde dermân ġayr[ı] tîmâr istemem

6 Nefsini bilmekdürür ʻuşşâḳa ʻirfân ḳavl-i Ḥaḳ
Fehm-i vaḥdetdir dil-i nâ-şâd-ı dildâr istemem

7 Câm-ı sâḳî bisyâriñ sûz-ı ġam-endâẖtım
Ḳalb[i] ḳara olanıñ göñlünde envâr istemem

105a 8 Bû Leheb şeklinde îmân eyleyen nâdân içün
Ehl-i ʻuşşâḳıñ derûnun **Mis̱li** âzâr istemem

252

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Bülbülâsâ bir gül-i ruẖsâra efġân eylerim
H̱âra ṣaldı çeşmimi eşkimi Loḳmân eylerim

2 Ṭurra-i Leylî'ye beste-dil rehâ yoḳ biñ zamân
Âẖiri Mecnûn gibi ṣaḥrâda iskân eylerim

3 Luṭf edip daʻvet ḳılarsa bezmine ol nâzenîn
Bir nigâha cânımı evvelce iḥsân eylerim

4 Luṭf eder sâḳî ümîdi ile her şâm u seḥer
Âteş-i ḥasretle bağrım aña büryân eylerim

5 **Mis̱li**yâ ḥadden tecâvüz eylese derd-i firâḳ
Ḥâṣılı yanıp yaḳılı dilde pinhân eylerim

253

Müfteʻilün / Fâʻilün / Müfteʻilün / Fâʻilün

1 Çıḳdı bu şeb göklere âh ile efġânlarım
Eyledi ṭûfân-ı Nûḥ dîde-i giryânlarım

2 Ḥasret-i yâr sûz-ı cân cevr ü cefâ vü elem
Mülk-i göñül şehrine oldu o sulṭânlarım

3 Mûsa gibi âẖirî yaḳdı tecellî-i yâr
Olmadı vuṣlat naṣîb degmedi ḳurbânlarım

4 Neyleyeyim olmadı baẖt-ı siyeh baña yâr
Yaḳdı ṣavurdu bütün ṣabr u ḥırmânlarım

5 Eyler idi ba‘żıca meclisine hem-nefes
Gerdiş-i ġaddâr gör aldı o ḥassânlarım

6 Şâma erişdi günüm örtdü seḥâb mâhımı
Söndü bu şeb **Mis̲li**yâ ḳandil-i raẖşânlarım

254

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Firâḳıñ ẖârına düşdüm ümîd bâġında ey nûrum
H̱arâb-ender-ẖarâb oldum ṣaḳın sen ṣanma ma‘mûrum

2 Ne vardır bir tesellî bir ṭarafdan ḳalb-i nâ-şâda
Ciger ẖûn-âbına ġarḳ olalı dü çeşm-i maḥmûrum

105b 3 Ne dest erer viṣâliñe ne terk eyler seni göñlüm
Ne de bir iltifâtıñla reh-i ‘aşḳıñda mesrûrum

4 Ne bend-i ṭurra-i Leylî ne bir Şîrin'e Ferhâd'ım
Zebân-ı ẖalḳ-ı ‘âlemde cünûn isminde meşhûrum

5 Ne sâḳî luṭf eder bir mey ne de redd-i cevâb eyler
Ne bir ẖiḍmetle şâdânım der-i meyẖânede ḥûrum

6 Derûnum sözünü şerḥ eylesem gûş eylemez bir kes
Hemîşe ‘âlem-i nâsıñ yanında nîş-i zenbûrum

7 Sirişk-i çeşmiñe ġarḳ olmasın **Mis̲lî** ne yapsın âh
Ne ṭard-ı dergeh-i sâḳî ne bir ẖuddâm-ı maġfûrum

255

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ey dirîġâ bunca ‘ömrüm geçdi irşâd olmadım
Şâh-ı ‘aşḳa ser verip mihriñde berbâd olmadım

2 Olmadım ṣıdḳ üzre ḥayfâ âsitân-ı meykede
Sâḳiniñ câmıyla bir dem ẖurrem ü şâd olmadım

3 Kes̲rete meyl eyleyip âgâh-ı vaḥdet olmadım
Kurtulup ẓann u gümândan bir dem âzâd olmadım

4 Ṣun‘-ı Ẕâtu'llâh yeterken ‘aynıma ‘ibret heme
H̱âne-i vîrânımı ta‘mîre üstâd olmadım

5 Eyledim ṣayyâd-ı zâġân şâhını göñlüm müdâm
Bir ḥaḳîḳat murġunuñ râhında ṣayyâd olmadım

6 Bâd-ı sevdâ-yı hevâ ile nişîn oldum hemîn
Dîv nefsim bekleyip kûyuñda cellâd olmadım

7 H̱irmen-i ‘ömrüm muẖâlif bâd ile esdi heme
Ma‘rifet kesb eyleyip ‘aşḳıla bünyâd olmadım

8 Ḥâlet-i nefsim heme ẖoş görünürdü dâ’imâ
Dil verip ‘aḳl-ı ma‘âşa külli dâmâd olmadım

9 Kûh-ı sengân içre güft ü gû edip nâ-pâk ile
Bâġ-ı maṭlûb içre bülbül gibi feryâd olmadım

106a 10 Ne ẖbîr oldum özümden ne ṣafâ buldum henûz
Nâ-ẖalef oldum mey-i dil-berle dil-şâd olmadım

11 Nîk ü bed her loḳmaya etdim tenezzül ḥırṣ ile
Mâ verip feyż-i ḥaḳîḳle rûḥa îrâd olmadım

12 Ṣûret ü naḳşa perestiş eyleyip ṣubḥ u mesâ
Bî-bahâ hem çü ḥadîd bir kân-ı fûlâd olmadım

13 Dökmedim bârân-ı eşkim kûy-ı maḳṣûd râhına
Bağrımı pür-ẖûn edip derdinde ifrad olmadım

14 Sâḳiniñ pendiyle gûşiş ḳılmadım ‘aşḳ râhına
Bu cihetden ‘aşḳ içinde **Mis̱li** ta‘dâd olmadım

256

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Sevdigim her dü cihânda iftiẖârımsın benim
Başıma tâc-ı sa‘âdet sâyedârımsın benim

2 Câna minnetdir edâ-yı ẖiḍmetiñ şeh-bâz-ı ‘aşḳ
Rûz [u] şeb dilde enîs ü yâr-ı ġârımsın benim

3 Her sözüñ nuṭḳ-ı İlâhî kâ’inâtıñ mefẖarı
Bî-rehâ dilde ẖayâliñ intiẓârımsın benim

4 Âsitânıñdır penâhım secdegâh-ı ḥüsn ü ‘aşḳ
H̱âk-i pâyiñ küḥl-i cânım pâydârımsın benim

5 Cümle ârzûsun göñül terk etdi bi'llâh sâḳiyâ
Muntaẓır ‘ahd almaġa **Mis̱lî** nigârımsın benim

257

ḤARFÜ'N-NÛN

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Gel ey dil-ber dil-i mir'ât-ı müştâḳıñda envârsın
Diyemem ben saña insân bulunmaz mis̱l-i gevhersin

2 Seniñ vaṣfındurur Ṭâ-Ḥâ vü Yâsîn Ḥaḳ kelâmında
Seniñ şânıñdadır *innâ fetaḥnâ*[108] âh ne deftersin

3 Dedi Ḥaḳ ḥaḳḳıña levlâk seniñ 'aşḳıñla durur ẖâk
Ki sensin cümle maṭlûbât göñül taḫtında serversin

4 Mis̱âlin görmemiş çeşm-i felek dil-ber ne yerdensin
Beni 'aşḳıñ ile ser-tâ-be-ser yaḳdıñ ne aẖkersin

5 Firâḳıñ ẖâṭırım eglencesi 'aşḳıñ dile maḥrem
Ümîd bâġında bi'llâhî ezelden ġonca-i tersin

6 Yazılmış ṣafḥa-i dilde Muḥammed Aḥmed ü Maḥmûd
Ne ġam müştâḳıña şâhım serinde nûr-ı esfersin

106b 7 Ne deñli olsa da **Mis̱lî** günehkâr kesmez ümmîdin
Ser-efrâzım şifâ-sâzım baña tiryâḳ-i ekbersin

258

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Cihânda istemem mâl [ü] menâli Ḥakk'ı sevdim ben
Gözüm yoḳ mülk-i Dârâ'da cemâl-i Ḥakk'ı sevdim ben

2 Göñül bir seyf-i ḳudretdir yedu'llâhda nihân ancaḳ
Olaydım maẓharı sırr-ı celâl-i Ḥakk'ı sevdim ben

3 Ne kim ol şâh murâd etse yaradır ân-ı vaḥdetde
Tahayyürde 'aḳıllar hep kemâl-i Ḥakk'ı sevdim ben

4 Faḳîre bir naẓar ḳılsa menend-i mihribân eyler
Be-ġâyet himmet-i feyż-i ricâl-i Ḥakk'ı sevdim ben

5 Ḫudâ'nñ 'aşḳına dil-teşneyim ḳandır beni sâḳî
Muġânıñ kevs̱er-i la'l[i] zülâl-i Ḥakk'ı sevdim ben

6 Müdebbir 'âşıḳım tedbîrime noḳṣân bulur aġyâr
Beni dîvâne ṣanmış lâubâlî Ḥakk'ı sevdim ben

---

108 "Biz fethettik." (Feth, 48/1) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 78-79).

7 Murâdım sâki-i vaḥdetle **Mis̱lî** germ-i ülfetdir
Ḥabîbim sevgilim Hû Lâ-yezâl-i Ḥakk'ı sevdim ben

259

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Derûnum bâġ [u] bûstânı gül-i ter erġuvânımsın
Nesîm-i şemm-i ṣaḥrâ-yı ġarâ'ib nev-fidânımsın

2 Heme nev-rûz-ı 'uşşâḳ-ı dü 'âlemsin bu ḥüsn ile
Donatmış kâkülü şeb-bû-yı vechiñ sâyebânımsın

3 Görenler 'ayn-ı ḳudretle nice inkâr eder ẕâtın
Żiyâ-yı ḳalb-i kâşânem tenime maḫfi cânımsın

4 Ḥurûf-ı ṣavta gelmez lem'a-i ruḫsârıñ ey meh-rû
Yedimle kilkim eglence mu'ammâ-yı zebânımsın

5 Ne ṣûretle seni zeyn eylesin ḫâmem degil mümkün
Göñül Ya'ḳûb-ı 'aşḳıñ Yûsuf-ı ḥüsn-i zamânımsın

6 Olalı devr-i bezmiñden şu'ûrum ḳalmadı aṣlâ
Ne sırdır bilmezem ḫaylî zamân tâb ü tüvânımsın

7 Firâḳıñ **Mis̱li**'yi işkeste beste söyledir dâ'im
Ḫayâliñ merdüm-i çeşmimde 'ömr-i câvidânımsın

260

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1 Vücûdum şehrine ḫaḳan-ı cânsın
Derûnum ḳaṣrına şem'-i nihânsın

107a 2 Seniñ vaṣfındurur dîvân-ı 'âciz
Ne söylersem daḫi ondan 'ayânsın

3 Seni inkâr eden münkir münâfıḳ
Ḫudâ'dan bî-ḫabîr bilmez ne kânsın

4 Bilen 'ârif eder idrâk bu naẓmı
Heme maṭlûb-ı 'âlem *kün fekân*[109]sın

---

[109] Kâf ve nûn harfleriyle oluşan kelime "kün"dür ve "ol" anlamına gelir. Allah bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız "ol" demesi yeter. Ol dediği şey hemen oluverir (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68) (Yılmaz, 1992: 89).

5 Özünden olmayan vâḳıf ki bir ḫar
Nefeḫnâ[110] nefḫasın uran civânsın

6 Seni Ya'ḳûb-ı vaḳt olan bilirler
Bugün Yûsuf-ı devrân-ı zamânsın

7 Bilir ḳalb-i ṣadef ḳıymeti cânâ
Dil-i 'âşıḳda dürr-i bî-girânsın

8 İkilikde ḳalan farḳ eylemez ẕâtın[111]
Nişîn-i vaḥdete bir sâyebânsın

9 Seniñ nuṭḳuñla oldu mürdeler ḥay
Ḥayât-ı 'aşḳ-ı cân u câvidânsın

10 Vücûduñdur heme Tevrât u İncîl
Nüzûl-i âyet-i şerḥ ü beyânsın

11 Yine **Mis̱lî** bilir ḳadrin efendim
Seni bilmezler içre în ü ânsın

261

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Sûz-ı 'aşḳdır bendeñi ol yâre meftûn eyleyen
Ḳays göñlüm mihr-i Leylâ ṣanma Mecnûn eyleyen

2 'Ârıżî ṣanma benim 'âşıḳlıġım ẕâtîdurur
Ḳahramân-ı tîġ-ı müjgân baġrımı ḫûn eyleyen

3 Ger tecellî etmeseydi 'aşḳ nedir bilmez idim
Dil-nişînimdir iki çeşmimi Ceyḥûn eyleyen

4 Ol kemân ebrûsunu evce çıḳarmış nâgehân
Sînemi def nâlemi ṭanbûr u ḳânûn eyleyen

5 Meclis-i 'aşḳda rebâb olsam kebâb olsa ciger
Nây cisme nefḫa ursa sûz-ı efzûn eyleyen

6 Bu perîşân ḳalbimi dâ'im naẓar etmekdedir
Bir de mesrûr eylese luṭfuñla maḥzûn eyleyen

---

[110] Ben ona ruhumdan üfledim. (Hicr, 15/29)" anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 131). Hicr Sûresi'nin 29. âyetinin tam meali şöyledir: "Onu (insan şeklinde) tasarlayıp da ruhumdan üflediğim (ve o da dirildiği) zaman, (kudretim için) siz hemen O'na secde ederek yere kapanın (buyurmuştu)."

[111] Bu mısrada vezin hatalıdır.

7 Tâb gelmez rütbede düşvârdır eyvân-ı dil
Bendesin bir kez su’âl etmez mi zebûn eyleyen

8 Menba‘-ı ‘irfândır hem merkez-i feyż-i ezel
Ḥâl-i menfûriyyetin bilir diger-gûn eyleyen

107b 9 Dâmen-i sâmâna **Mis̱lî** beste ḳıl cân u dili
Derd-i aḫfâñı seniñ bilmez mi meftûn eyleyen

262

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Şarâb-ı ‘aşḳ nûş eyle yed-i dil-berden ‘aşḳ olsun
Tehî ḳoyma göñül sâġarını ḫumlardan ‘aşḳ olsun

2 Gehî ġam gâh hicrân geh ‘itâb-ı yâr ile pür-sûz
Pey-ender-pey geçen varsa bu çenberlerden ‘aşḳ olsun

3 Cemâl-i ṭal‘atiñe baḳmaġa ṭâḳat gelir mi hîç
Alanlar ḳatre nûr şem‘-i żiyâ kemterden ‘aşḳ olsun

4 Gel imdi naḳd-i Mevlânâ'ya ḳul ol serserî gezme
Olanlar râh-ı ‘aşḳda feyżiñe maẓharlardan ‘aşḳ olsun[112]

5 Muḥibb-i ṣâdıḳıñdır âsitânıñda doġar dâ’im
Bu sencîde ġazeller **Mis̱li**-i kemterden ‘aşḳ olsun

263

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Muṣḥaf-ı rûyuñdaki ḫaṭṭıñ oḳunsun ba‘dezîn
‘Arż-ı ḥâl-i sûḫtegân nîrâne yansın ba‘dezîn

2 Kâle-i ḥüsnün bahâ-yı dûn ile verme şehâ
Nev-hevesler zehr-i istiġnâya ḳansın ba‘dezîn

3 Anıban bir nüsḫasın şerḥ eylesin dil ḫˇâcesi
Ṭâli‘-i nâ-sâz-ı ‘âşıḳlar uyansın ba‘dezîn

4 Hem çü Ya‘ḳûb pister-i firḳatde bîmâr olmuşum
Mıṣr-ı dilde Yûsuf-ı ṣâḥib-zamânsın ba‘dezîn

5 Noḳṭa-i mübhem olan hindûlarıñ tefsîr-i ‘aşḳ
Mis̱li'niñ sîne kitâbında nihânsın ba‘dezîn

---

[112] Bu mısrada vezin hatalıdır.

264

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Rûyuña etsin teveccüḥ şemʻ-i raḫşân isteyen
Pâyıña düşsün hemîşe genc-i pinhân isteyen

108a 2 Çâr-deh mi ebruvânıñ ṭâḳ ṭâḳ ey mâh-ı nev
Bir naẓar ḳılsın cebîne mâh-ı tâbân isteyen

3 Müşk-i mûyuñdur dil-i ʻâşıḳlara emn-i penâh
Zülf-i ḳullâba ṣarılsın ḳaṣr u eyvân isteyen

4 Gül-femiñden nûş ḳılsın selsebîl-i kevs̱eri
Gitmesin uzaḳlara laʻl-i Bedeḫşân isteyen

5 Ḳadd-i ṭûbâña göñül ḥayrân olur reftâr ile
Gerdeniñde ḫâl görsün ʻaşḳa bürhân isteyen

6 ʻÂşıḳa vaṣlıñ behişt-i câvidânîdir ṣaḥîḥ
Reşk ile yansın hemîn ḥûrî vü ġılmân isteyen

7 Nehr-i sekir mi zebânıñda ʻaceb cârî olan
Nuṭḳ-ı pâkin diñlesin tefsîr-i Furḳân isteyen

8 Dûzaḫ-ı firḳatde ḳalmaḳlıḳ ceḥennemdir baña
Hecriñe bel bağlasınlar ahd ü peymân isteyen

9 Kilk [ü] ḫâmemle nevâlar etdigim ḳılma ʻaceb
Şiʻr-i **Mis̱lî** ile gelsin şîre meydân isteyen

265

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 ʻAndelîbe ġonca-i rûyuñdur efġân etdiren
Sûz-ı ʻaşḳdır bâġ-ı ḥüsnüñde perîşân etdiren

2 Hem şaḳâyıḳ kân-ı Yaʻḳûb laʻliniñ te’s̱îridir
Lâleniñ ḫûn ile baġrını Bedeḫşân etdiren

3 Bâʻis̱-i bâd-ı ṣabâdır zülfüñü taḥrîk eden
Sünbülüñ başında ḳandîl[i] firâvân etdiren

4 Çeşm-i mestânıñ erişmişdir seḥerde bâġa çün
Nergisiñ boynun büküp râhıñda çevgân etdiren

5 Mâh-ı üşkûfe muḳayyed olmadı mihr-i füzûn
Ḳandan eylersin tecellî diye fermân etdiren

6 Ḳaddiñe reşk eyleyip eflâke ser çekmişdi serv
Mû-miyân-ı ‘ar‘ara bûy-ı nümâyân etdiren

7 Sûz-ı ‘âşıḳdır murâdıñ fitne-sâz-ı dü cihân
Reng-i bî-reng **Mis̱li**-i nâ-çâra bühtân etdiren

266

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Bî-gümân râhıñda ḳurbân olduġum bilmez misin
Ḳahramân-ı ġamla ḥayrân olduġum bilmez misin

2 Sikke-i nûruñ serimden çıḳma bî-mümkün şehâ
Âteş-i ḥasretle raẖşân olduġum bilmez misin

108b 3 Giyeli tennûreyi ‘aşḳda nişîn-i miḥnetim
Deste gül ruẖsâra nâlân olduġum bilmez misin

4 Müdde‘î men‘ etmek ister âsitânıñdan beni
Dâ‘im aġyârdan perîşân olduġum bilmez misin

5 Sû-i tedbîr etmege bî-ḳâdirim serv-i revân
‘Aḳl ile nâ-pâydârân olduġum bilmez misin

6 Ḥâl-i bî-rengim gören nefret eder benden hemîn
Sûz-ı hicrânıñla bî-cân olduġum bilmez misin

7 Kâse-lîsiñim der-i ẖâkiñde luṭf et mey be yâr
Âsitânıñ kemteri cân olduġum bilmez misin

8 Ey leb-i Şîrîn'iñiñ Ferhâd'ı oldum bî-riyâ
Ben zebân-ı nâsa destân olduġum bilmez misin

9 Kilk-i **Mis̱lî** eyledi biñ şerm ile iẓhâr-ı ‘aşḳ
Mihr-i tû ṣâḥib-suẖandân olduġum bilmez misin

267

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Beyâ ṣubḥ-ı nesîmî ‘aşḳ ẖaber-âver nigârımdan
Ḫaberdâr eyle şeh-bâzım dü çeşm-i eşkbârımdan

2 Gehî miḥnet gehî nâz olsa râżîdır göñül lâkin
Yıḳıldı lâne-i ṣabrım firâḳ-ı âh u zârımdan

3 Ne ẖasta pistere lâyıḳ ne ‘aḳlım var ne bir ṣaġım
Olaldan devr-i meşk-i zülf ü ẖaṭṭ-ı nev-bahârımdan

4 Ne bir seng atsa münkir etmişim iḳrâr dil ü cândan
Belâ-yı çarẖ ile bi'llâh geçmem gül-‘iẕârımdan

5 Niyâzı **Mis̱li**'niñ maḳbûl olamaz bir nefes bilmem
Ḫazân gülşenine döndüm kemâl-i intiẓârımdan

268

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Görünmez çeşmime arż u semâlar dûd-ı âhımdan
Sa‘âdet görmedik çarḫ-ı sipihriñ şems [ü] mâhından

2 Derûnum şehrini yıḳdı vü yandırdı bu idbârım
Ṣafâ kesb eylemek mümkün müdür ẓulm-i siyâhından

3 Ne ise ḥikmet-i Ḥaḳ ḥükmünü icrâ eder elbet
Tecellî dest uzatmaz etdigi dâm-ı külâhından

4 Ġarâ’ib kûy-ı inṣâfa yolu râst gelmemiş mi hîç
Nefes aldırsa ‘uşşâḳa düşer mi ṭâḳ-ı câhından

5 Şikest-i ḳalb-i ‘ârif mi aña ḫidmeti yoḳ ġayrı
Ne eṭvârdır ‘aceb şerm eylemez mi bârgâhından

109a 6 Ne yâre yol verir gitsin ne terk-i derd-i ser eyler
Atar dondan dona râḥat bıraḳmaz ḫˇâbgâhından

7 Ne mümkün ġayrıya ḳılsın naẓar ‘uşşâḳıyândır hep
Nehârü'l-leyl bir ḳurtulmadıḳ gitdi nigâhından

8 Demez mi bârgâha ‘arż edip bir gün olur maḳbûl
Neden ḫavf eylemez ṣâḥib-dilânıñ subḥgâhından

9 Gerek ḳahrı gerek luṭfu geçer bir demdir ey **Mis̱lî**
Ayırma merdüm-i çeşmin hemîşe ḳıblegâhından

269

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Yanar dil bî-sebeb hemvâre ḥasret olmasın olsun
Degildir iḫtiyâr destimde firḳat olmasın olsun

2 Viṣâlinden nice dem dîdemiz yumduḳ ne bir ümmîd
Ḫarâb-ender-ḫarâb oldum ‘imâret olmasın olsun

3 Edip ünsiyyet-i firḳat ḳabâ-yı ‘aşḳ-pûş oldum
Bıraḳdım neng [ü] nâmûsu melâmet olmasın olsun

4 Girersem gülşen-i ḫandâna zindândır heme cânım
Ne bâk şimdengeri ʻâlemde râḥat olmasın olsun

5 Heme hestî [vü] nîstîden nigâhı ḳaṭʻ edip ḫaylî
Duʻâ-yı ḥâcetim yoḳ vaṣl ḳısmet olmasın olsun

6 Ezel kilk-i ḳażâ taḥrîrine bir çâre var mı hîç
Bıraḳdım saʻyi elden bezm-i himmet olmasın olsun

7 ʻAyândır bendesi sulṭân-ı ʻaşḳıñ **Mis̱li** her ḳanda
Bilir ehl-i dilânlar serde kisvet olmasın olsun

270

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Acırdıñ ḥâlime ger sen de sûzân olduġum bilseñ
Ṭaḳardıñ ṭavḳ-ı iḥsânı perîşân olduġum bilseñ

2 Ciger pûḫte ben ise teşne-i laʻl-i zülâliyim
Yapardıñ ḫâṭır-ı ʻuşşâḳ ḥayrân olduġum bilseñ

3 Ṭufeylim mehd-i ʻaşḳıñda raḥim ḳıl mâder-i sâlik
Verirdiñ şîr seḥer vaḳtinde giryân olduġum bilseñ

4 Ne ḳatl eyler beni derdim ne ḫandân-ı viṣâl eyler
Ḳatardıñ zehr ʻuşşâḳa ġam-efşân olduġum bilseñ

5 Kemend-i zülfüñe beste dil-i **Mis̱lî** gibi bî-şek
Alırdıñ göñlümü emrinde fermân olduġum bilseñ

271

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

109b 1 Nedir Leylâ ʻiṭâbıñ bir kere Mecnûn[u] ṣormazsın
Neden ketm-i nigâhıñ ʻâşıḳ-ı maḥzûn[u] ṣormazsın

2 Deriñde nâle vü zârım sebeb ne gûşuña girmez
Bu ḳayd-ı dürr-i bisyârım olan mevzûn[u] ṣormazsın

3 Degilsem lâyıḳ-ı ʻaşḳıñ ġöñül bend oldu bî-pervâ
Firâḳıñdan dü çeşmimden aḳan Ceyḥûn[u] ṣormazsın

4 Ḫarâb oldu göñül bezmi revâ mı sâḳi-i devrân
Şarâb-ı ye'se ḳandırdıñ mey-i gül-gûn[u] ṣormazsın

5 Nişîn-i âsitânıñ olduġum bilmez misin cânâ
Nice demdir ḳapıñda ḥasret-i efzûn[u] ṣormazsın

6 Divâr-ı kerpiçi ṣoḥbet-nişîn edip nehârü'l-leyl
Nigâh-ı iltifâtıñla dil-i şeb-gûn[u] ṣormazsın

7 Nice sâl oldu **Mis̱lî**veş ümîd-i vaṣlıñ eyler dil
Der-i elṭâfıña düşdüm henûz meskûn[u] ṣormazsın

272

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1 Cüz tu sâḳî ḳalbime bir kimseler yâr olmasın
Âsitânı ḫiḍmetiñden ayrı bir kâr olmasın

2 Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ kitâbın oḳurum ḥarfâ-be-ḥarf
Çeşmime rûy-ı gülüñden ġayrı gülzâr olmasın

3 Maṭlab-ı zâhid behişte baña kûyuñdur maṭâf
Ḫasta-i ʿuşşâḳ-ı ʿaşḳıñ gel ki bîzâr olmasın

4 Câm-ı laʿlin ṣun pey-ender-pey dil-i ʿaṭşânıma
Mest-i bâḳî eyle ki bir daḫi hüşyâr olmasın

5 Kim ki cân ḳılmaz fedâ bir mûyunuñ râhında ol
Etmesin hîç hû [u] hây ʿâlemde ber-dâr olmasın

6 Girye-sâz olmazsa her şâm u seḥer Yaʿḳûbveş
Hem çü Yûsuf Mıṣr ilinde cân-bâzâr olmasın

7 Ḳaṣvet-i ḳalb artırır nâsıñ heme eşʿârları
İsterim dâ’im dilimde ġayrı güftâr olmasın

8 Ḳılmayanlar rûyuña secde Ḫudâ'dan isterim
Bulmasın bir dem ḥużûru keşf-i esrâr olmasın

9 Zühd ü tesbîḥe degişmem **Mis̱li** ʿaşḳın sâḳiyâ
Pîş-i çeşmimde ḫırâmân eyle aġyâr olmasın

273

Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün

1 Erişdiren saña is̱bâtını insâna ʿaşḳ olsun
Ḫabîr olup özünden dil veren ol câna ʿaşḳ olsun

110a 2 Nihâyetsiz ṣafâ ʿaşḳıñ muḥibb-i ṣâdıḳa dil-ber
Mey-i ʿaşḳıñ ile leyl ü nehâr sûzâna ʿaşḳ olsun

3 Dü ʿâlem manṣıb-ı bâd-ı hevâdır bezmiñe nisbet
Nişîn-i ṣoḥbet-i taḥtıñ olan sulṭâna ʿaşḳ olsun

4 Ṣıfât-ı nûr-ı Ḥaḳ'dır şübhesiz ruḫsâr-ı pür-tâbıñ
Cemâliñ perdesiz seyrân eden iḫvâna ‘aşḳ olsun

5 Dü çeşm[i] raḫnesin seyl-âb-ı ḫûna ġarḳ eden diller
Firâḳ-ı mihr-i vaṣlıñla ḳılan vîrâne ‘aşḳ olsun

6 Geçip dünyâ vü ‘uḳbâ mesnedinden ṣâf olup ‘âşıḳ
Viṣâle cânını şükrân veren ḳurbâna ‘aşḳ olsun

7 Seni ki cânına minnet bilen her emriñe fermân
Hemîşe âsitânıñda olan mihmâna ‘aşḳ olsun

8 Ġubâr-ı ḫâk-i pâyıñ tûtiyâdır çeşm-i ‘uşşâḳa
Bulup yek ẕerre-i ḫâkin çeken çeşmâna ‘aşḳ olsun

9 Saña dil-bestedir **Mis̱lî** iki ‘âlemde ey sâḳî
Göñül vermez be-cüz tû etdigi peymâna ‘aşḳ olsun

274

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Be-künc-i ṣavma‘a cânâ nevâlar hep firâḳıñdan
Hemîşe mest olup terk-i ṣalâlar hep firâḳıñdan

2 Ne ümmîdden geçer göñlüm ne ḳat‘-ı vaṣl-ı câm eyler
Benim bu çekdigim derd [ü] belâlar hep firâḳıñdan

3 Ne yedim fitne-sâz hem çü tu ey şem‘-i dil-i efrûz
Heme aġyâr ile ṭa‘na sezâlar hep firâḳıñdan

4 Füzûn olmaḳda baḥr-i iştiyâḳıñ mevci pey-der-pey
Cenâb-ı Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a recâlar hep firâḳıñdan

5 Heme şeb tîr-i gerdûna siper sînem olup cânım
Ser-i kûyuñda **Mis̱lî**veş fedâlar hep firâḳıñdan

275

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Ḫabîr ḳıl yâri ey ṣubḥ-ı nesîm âh u fiġânımdan
Semenderveş yanar kûh-ı tenim sûz-ı nihânımdan

2 Viṣâl-i bâġını ümmîd ile geşt ü güẕâr edip
Ṭutuşdu riḳ‘a-i cildi göñül şem‘-i ziyânımdan

3 Bilir bilmezlenir bend olduġum zülf-i siyâhında
Ḥicâb etmez mi bir laḥẓa sirişk-i ḫûn-feşânımdan

4 Yanımdan ẓâhirâ devr olduġuna ḳâ’il olmaz dil
Ḫayâli gerçi dûr olmaz benim ân u yanımdan[113]

110b 5 Zebân-ı **Mis̱li** küstâḫâne lâf urmaz cefâlardan
Heme eglencedir cânâ bu taḥrîrim divânımdan

276

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Âsitânıñdır penâh-ı ‘âşıḳân
Nuṭḳ-ı pâkiñdir ḥayât-ı câvidân

2 Ḳaddime mihrin kemendin baġladım
Etmezem ġayrı ḳapıya el-amân

3 Ḫˇâb-ı ẓulmetde dü çeşmim merdümü
Sensizin görünmez oldu *kün fekân*[114]

4 Âb-ı Ḫıżr'ı görsem etmem iltifât
Baña sensin cân ‘Îsî-i zamân

5 Ka‘be-i ‘uşşâḳ ebruñdur heme
Olmuşum bu beyte ‘âşıḳ bî-gümân

6 Bâġ-ı ârzûda mis̱âl ḳıl [bir] naẓar
Bülbülüñdür mihr-i ‘aşḳıñla zebân

7 Bâd-ı istiġnâ viṣâliñden beni
Edeli oldum efendim nâ-tüvân

8 Bende-i fermân-berim tâ ḥaşre dek
Ḫâke dergâhıñda olmaḳ baña şân

9 **Mis̱li** ‘arż etmek saña ḥâcet degil
Ḳıl naẓar dîvânına eyler beyân

277

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Nigâh-ı dil-firîbiñle perîşân etmek istersin
Hemîn ebrû-yı miḥrâbıñı pinhân etmek istersin

---

113 Bu mısrada vezin hatalıdır.

114 Kâf ve nûn harfleriyle oluşan kelime “kün”dür ve “ol” anlamına gelir. Allah bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız “ol” demesi yeter. Ol dediği şey hemen oluverir (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En’âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68) (Yılmaz, 1992: 89).

2 Ne ḳıldım pâdişâh-ı kişver-i ḥüsn saña ben böyle
Deriñden dûr edip aġyâra ẖandân etmek istersin

3 Elin ṣunmuş ciger ẖûn-âbına ġamzeñ şükür Ḥaḳḳ'a
Beni bu ṭarz ile rüsvâ-yı devrân etmek istersin

4 Muḥabbet bâbını beste ḳılıp açdıñ der-i cevrin
Gözüne ʻâşıḳıñ dünyâyı zindân etmek istersin

5 Murâdın **Mis̱li** fehm etdi ẖalâṣ yoḳdur bu müşkilden
Beni ʻaşḳıñla meyliñ ẖalḳa destân etmek istersin

278

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 ʻArż-ı ruẖsâr eyle ʻuşşâḳa perîşân olmasın
Murġ-ı cânıñ ṣubḥ olunca ṭâr-ı efġân olmasın

111a 2 Âteş-i ʻaşḳıñ derûna düşmüş evvel neylesin
Bâde-keş rind-i ẖarâbâtıñ ṣanem-ẖˇân olmasın

3 Başımı ṭop eyledim râh-ı muḥabbet içre ki
Ṭâḳ-ı miḥrâbıñdan ayrı baña çevgân olmasın

4 Vaʻde-i ferdâya ṣalma câm-ı laʻlin sâḳiyâ
ʻÂşıḳ-ı ḥasret-keşiñ sûzuñla büryân olmasın

5 Ṣun pey-â-pey çeşme-i Ḫıżr-ı ḥayâtı cânıma
Ne behişt ü kevs̱er [ü ne] âb-ı ḥayvân olmasın

6 Kuḥl-i çeşmiñdir ġubâr-ı zîr-i pâyiñ ey perî
Ẕerresin münkir bulup bînâ-yı çeşmân olmasın

7 Şemʻ-i ruẖsârıñ ẖayâl[i] künc-i ḳalbim pertevi
Vermeyenler râhıña cân vaṣlıñ âsân olmasın

8 Dûr olaldan meclisiñden ṭutdu ġam mihrin yerin
Leşker-i ġamla mürüvvet eyle ṭuġyân olmasın

9 Ṣad hezâr minnet Ḫudâ'ya bezmine ḳıldı naṣîb
Şerbet-i ʻaşḳıñda benden ġayrı sekrân olmasın

10 Nergis-i mest-i nigâhıñ ketm-i ʻâşıḳ eyleme
Neşʼe bulsun dil-ẖarâbım ḥadd [ü] pâyân olmasın

11 **Misli**'ye feyżin ʻaṭâ ḳıl menbaʻ-ı kân-ı kerem
Ġayr[ı] şâʻir naẓm-ı ẖâṣımda ġazel-ẖˇân olmasın

279
ḤARFÜ'L-VÂV

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Fiġânım ṣanma beyhûde sirişk-i zârım illâ Hû
Kesip ümmîd ġayrıdan göñülde varım illâ Hû

2 Cemâl-i ṭâlib-i Ḥaḳḳ'ım ezelden çâker-i ʻaşḳım
Bu meydân-ı muḥabbetde heme bâzârım illâ Hû

3 Hemîşe ḥubb-ı Mevlânâ Muḥammed Ḥaydar-ı Kerrâr
Zebânımda dil ü cânım heme eẕkârım illâ Hû

4 Reh-i is̱nâ ʻaşer râhında ḳurbânım şükür sâḳî
Olaydım maẓhar-ı sırr-ı şeh-i dildârım illâ Hû

5 Degildir **Mis̱li**'niñ taḥrîr-i eşʻâr[ı] mevzûnân
Zebân-ı **Mis̱li** fânîdir Ḫudâ güftârım illâ Hû

280

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Dil-i ʻuşşâḳıñ iḥyâsı nihâna âşinâdır bu
Viṣâl-i meclis-i şâha delîl [ü] reh-nümâdır bu

111b 2 İcâd-ı ḫilḳat-i ʻâlem şefâʻat merḥamet kânı
Cihânıñ pertevi nûru resûl-i kibriyâdır bu

3 Reh-i ʻaşḳıñ çerâġı evliyânıñ sırr-ı îmânı
ʻAliyyü'l-Murtażâ vü menbaʻ-ı cûdü's-seḫâdır bu

4 Maḳâm-ı Kaʻbetü'l-ʻuşşâḳ ḥużûr-ı pâk-i Mevlânâ
Reh-i sulṭân-ı ʻaşḳda Ḥażret-i Şems-i fedâdır bu

5 Der-i ḫâkinde yeksân ol hemîşe **Mis̱li**-i pür-cürm
İki ʻalemde bi'llâhî saña cân-ı ṣafâdır bu

281

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Gel ey zâhid dem-i ʻaşḳ deme esmâ [vü] müsemmâ bu
Hezârân ṣad dili mürde *nefeḫnâ*[115]-yı Mesîḥâ bu

2 Naẓar ḳıl ʻayn-ı ʻibretle onuñ erkânına ṣûfî
Gürûh-ı evliyânıñ serveridir Şems-i Monlâ bu

---

[115] Ben ona ruhumdan üfledim. (Hicr, 15/29)" anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 131). Hicr Sûresi'nin 29. âyetinin tam meali şöyledir: "Onu (insan şeklinde) tasarlayıp da ruhumdan üflediğim (ve o da dirildiği) zaman, (kudretim için) siz hemen O'na secde ederek yere kapanın (buyurmuştu)."

3 Kelâmı nuṭḳ-ı Ḥaydır mes̱nevîsin ḳıl tefekkür bir
Hemân ‘ayn-ı Ḫudâ'dır Ḥaydar-ı Kerrâr-ı ma‘nâ bu

4 Ṭurûḳ-ı sâ’ire râh-ı ḫilâfetdir bidâyâtı
Ezelden ẓâhir u bâṭın dil-i ‘uşşâḳa iḥyâ bu

5 ‘Ayândır ehl-i ‘irfâna zebânım durmayıp söyler
Benim şerḥ etmeme muḥtâc degil günveş hüveydâ bu

6 Ḥurûf-ı noḳṭa-i bânıñ gümânsız bâb-ı miftâḥı
Si vü dü bezm-i ḫâṣıñda degil ayrı vü hem-tâ bu

7 Hemîşe ‘ârifiñ nuṭḳu ṣafâdır ehl-i ‘uşşâḳa
Nice fehm eylesin bî-dil bu güftârı mu‘ammâ bu

8 Bu derc olan cevâhir feyż-i Mevlânâ ile oldu
Ṣalâdır teşne ‘uşşâḳa ṣafâ-yı rûy-ı mînâ bu

9 Bıraḳ zerḳ ü riyâyı müdde‘î gel mey-perest ol kim
İçen bir ḳatresin olmaz ḥayât-ı ‘ömr-baḫşâ bu

10 Naẓar ḳıl **Mis̱li**'niñ inşâsına ḥaḳ ver riyâ ṣanma
Şarâb-ı ‘aşḳ ile dâ’im olupdur ḫalḳa rüsvâ bu

282

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 Dil ḫânesini yıḳdı ḫarâb eyledi ârzû
Şekvâ edemem ḥâl-i dili rûyuña ḳarşu

2 Sen de ṣanemâ bâzice inṣâf[ı] bıraḳma
Ṭâḳat getirir mi bu ḳadar miḥnete bâzû

3 Bir yâñeden ârzû-yı viṣâliñ heme şeb rûz
Bir yâñeden âteş ṣaçıyor gerdiş-i bânû

112a 4 Râst gelse idim böyle felâketde gezerken
Luṭf ile ḳılardı naẓarıñ dîde-i âhû

5 Ḫavfım budurur kim seni incitmeye nâlem
Temren gibidir cism-i naḥîfimdeki her mû

6 Gâhîce ye’is ḥâl[i] füzûn olduğu demde
‘Aynımda görünmez şeh-i İskender ü Dârû

7 **Mis̱lî** güzelim vaṣlıñı dünyâya degişmez
‘Afv eyle ḳuṣûrun sañadır ‘aşḳ ile yâ Hû

283

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 Yansın dil-i 'âşıḳ meh-i ruḫsârıña ḳarşu
Naġmât-ı ferahnâk ede gülzârıña ḳarşu

2 Yek 'arż-ı cemâliñ gören 'uşşâḳa ne devlet
Şükrâne vere cânını dîdârıña ḳarşu

3 Şol bezm-i elestde olunan 'ahd ü mîs̱âḳ
İḳrârıñ ile ẓâhir[i] inkârıña ḳarşu

4 Biñ dâm-ı belâ çarḫına râst gelse ki nâ-çâr
Mest olagelir dîde-i bî-mârıña ḳarşu

5 Rûḥ ile nefes bu iki şâhâne-i tendir
İster ki nefes ḥükmün ede yârıña ḳarşu

5 Rûḥ emrine fermân ola 'aşḳ eyleye icrâ
Nefsi bıraḳır mı gide reh yârıña ḳarşu

6 Bî-terbiye **Mis̱lî** gibi ḳaldıysa eger kim
Bî-neng ola bed kâr ile esrârıña ḳarşu

284

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Sen güzelsin ḥaḳ eyvallâh Hû
Bî-bedelsin ḥaḳ eyvallâh Hû

2 Hû seniñ ismiñ seniñ ġayrı yalan
Cümle sensin ḥaḳ eyvallâh Hû

3 Bûstân-ı ḫâṭırımda bî-riyâ
Ġonca-tersin ḥaḳ eyvallâh Hû

4 Ḫasta-i 'uşşâḳ-ı şeydâya hemîn
'Âfiyetsin ḥaḳ eyvallâh Hû

5 Nezd-i 'irfân-ı vefâda mâh-rû
Maḥremisin ḥaḳ eyvallâh Hû

6 Ṣayd ḳılıp 'âşıḳ etmekde müdâm
Pür-hünersin ḥaḳ eyvallâh Hû

112b 7 Sâ'iliñdir **Mis̱li** bâbında şehâ
Muḥteşemsin ḥaḳ eyvallâh Hû

285
ḤARFÜ'L-HÂ

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Mübtelâ-yı derdmendim bî-devâ derler bize
'Âşıḳ-ı ḥasret-keş-i terk-i fenâ derler bize

2 Ḥâliyâ iḳbâl-i baẖtım iftirâḳ-ı yârdır
İbtilâ-yı bezm-i evvel bî-rehâ derler bize

3 Kâle-i mülk-i beḳâ tüccârıyız bâzârda
Dürr-i ṣarrâf-ı ḥaḳîḳat-âşinâ derler bize

4 Bikr-i 'aşḳım şerḥ güçdür raḳḳama sıġmaḳ muḥâl
Naẓm-ı eş'âr u vezinde bî-nevâ derler bize

5 Mâsivâ mihrin giderdiñ kimseden ẖavf etmezem
Terk-i nâmûs u vaḳârız pür-belâ derler bize

6 **Mis̱li** 'anḳâ âşiyân-ı Mevlevî'dir lânemiz
Bende-i sulṭân S̱enâyî pür-ṣafâ derler bize

286

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Ne ol mümtâze ẖûbânıñ mül-i gülfâmıñı söyle
Ne evṣâf-ı şükür kûy-ı ṣafâ-yı câmıñı söyle

2 Nihân et sırrıñı fâş etme aġyâra be hey 'âşıḳ
Ne vuṣlat ẕevḳiñi bildir ne dilde kâmıñı söyle

3 Felek ḳahrıñla çarẖ eylerse başıñda onu tez gec
Ne 'aḳreb burcunu bildir ne de aḥkâmıñı söyle

4 Şikeste eylesin zülfü gibi her dem seni ol mâh
Ne âzâr-ı dil olduġun ne ṣayd-ı dâmıñı söyle

5 Ne dildârıñ cemâl-i cân-fezâsın söyle iş'âr et
Ne 'aşḳın eyleyip iḥżâr ne **Mis̱lî** nâmıñı söyle

287

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Kemâl-i ehl-i 'irfânı sözümden gel 'ayân añla
Ki oldur nüsẖa-i kübrâ bu sırrı evvelân añla

2 Düşürme 'aḳlıñı vesvâs-ı ẓann-ı vâde-i çâha
Ṣarıl dâmânına her ne olursa imtiḥân añla

3 Ṣaḳın îmânıñı nâ-ehlden fâş etme aġyâra
Hemîşe nuṭḳunu ṣâḥib-diliñ genc-i nihân añla

113a 4 Bu remzi fehm edersin Âdem'iñ sırrın nedir bildiñ
Geçip ḳâl ehl[i] bezminden o kânı tende cân añla

5 Reh-i ʻaşḳ içre isterseñ vücûdun pây-mâl etmek
Belâ-yı sermedî tendir bu kûy-ı ḫûn-feşân añla

6 Suhûletle onu taḥṣîl olur ṣanma gözüm nûru
Nice ʻâşıḳlarıñ ḳanın yolunda erġuvân añla

7 Ġam-ı dehr ile âzürde olursañ ḳayd-ı cân etme
Sirişk-i çeşmiñi bâġ-ı vefâda gülsitân añla

8 Seni saña bıraḳmazlar bu râha bende olduñsa
Nedir ḥikmet dedigi herkesiñ bu nüktedân añla

9 Fesâne güfteyi ṭutma ne söyler ʻârifân gûş et
Vücûduñ mülküne vâḳıf olup onu cihân añla

10 Der-i ḫâkinden ayrılma yüzün ferş eyle hemvâre
Ṣûverden geç hemîn merd-i zamân[ı] lâ-mekân añla

11 Begim sen **Mis̲li**'den ṣâdır olur ṣanma bu güftârı
Bu bî-hem-tâ olan dür-dâneyi rıṭl-ı girân añla

288

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Göñül bezm-i muḥabbetde ilişdi zülf-i cânâna
Esip bâd-ı ṣabâ bir gün ulaşdım müşk-efşâna

2 Viṣâl-i Kaʻbe-i nûr-ı cemâlin fetḥ edip geldim
O demden şemʻine oldum reh-i ʻaşḳında pervâne

3 Görünmüşdü o meh-pâre daḫi bir şeb idi nâgeh
Hüveydâdır daḫi pîş-i nigâhımda o mestâne

4 Hümâ-yı murġ-ı göñlüm ṣalmışım her çi [ki] bâd-â-bâd
Mürüvvet kânıdır şâhım bıraḳmaz hîç perîşâne

5 Edip bir fend ile beste bu şâne göñlümü âḫir
Sirişk-i seyl-i çeşmimle olur ḫâṭırda ḫum-ḫâne

6 Bıraḳmam dâmenin zâhid belî pîr-i muġânıñ men
Olursa yâr benimle der-i putḫâne meyḫâne

289

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Bu şeb peymâne-i 'aşḳı çekerseñ işte meyḫâne
Muḥabbet sâġarından nûş ederseñ dolu meyḫâne

2 Şikeste eyleyip nâmûs u neng[i] yâre lâyıḳ ol
Ḳılarsañ râh-ı 'aşḳda cân fedâ açıldı ṣâl-ḫâne

3 Ṣalâ müstaġraḳ-ı dildâr-ı 'aşḳ olmuş olan câna
İçerseñ dest-i Kerrâr'dan küşâde oldu meyḫâne

113b 4 Ulaşmaḳ ẕât-ı Mevlânâ'ya isterseñ eger 'âşıḳ
Der-i ḫâkiñde ser ḳo dilde âbâd et semâ'-ḫâne

5 Münâdî oldu **Miṡlî** kendi nefsine fiġân eyler
Cenâb-ı Ḥaḳḳ'ıñ 'avniyle yıḳıldı ḳaṣr-ı putḫâne

290

Müstef'ilâtün / Müstef'ilâtün

1 Vaḳtin geçirme gel yâr-ı 'aşḳa
Geç ḳayd-ı tenden yan nâr-ı 'aşḳa

2 Fânî cihâna aldanma ṣaḳın
Bir pula ṣat gel iḳrâr-ı 'aşḳa

3 Ṣarf eyle varın sâḳî yoluna
Vâḳıf olursun esrâr-ı 'aşḳa

4 Bir merd-i kâmil ṭutduñsa destin
Sen ġarḳ olursun envâr-ı 'aşḳa

5 Sa'y eyle zâhid meyḫâneyi bul
Düşdüñse yâ hû efkâr-ı 'aşḳa

6 Mürşidsiz olan mürşidi şeyṭân
Olmaz delîlsiz dildâr-ı 'aşḳa

7 **Miṡlî** ezelden dönmem geri ben
Verdim bu cânı ḫünkâr-ı 'aşḳa

291

Müstef'ilâtün / Müstef'ilâtün

1 Ḳanlar dökülür bu dâr-ı 'aşḳda
Başlar kesilir bâzâr-ı 'aşḳda

2 Fırṣat eliñde sa'y eyle ey dil
Ḳalb-i selîm ol iḳrâr-ı 'aşḳda

3 Serden geçerseñ ser-cân olursun
Pür-nûr olursun envâr-ı ‘aşḳda

4 Derdi bulanlar dermân buldu
Dildâr gördü gülzâr-ı ‘aşḳda

5 Ṣıdḳ-ı ḫulûṣla gel gir bu yola
Nefsiñi öldür reh yâr-ı ‘aşḳda

6 Mengûş-ı remzim etdiñse şeksiz
Bûyu bulursun ‘aṭṭâr-ı ‘aşḳda

7 Meyḫâne bâzest bir bâde çek gel
Mis̱lî fenâ bul ḫünkâr-ı ‘aşḳda

292

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

114a 1 Dil-berâ feyż-i bidâyet ü nihâyet sende
Ravża-i ḫuld-i berîn bâġ-ı melâḥat sende

2 Gül-femiñden dökülür lü’lü’-i nâsıḳa hemîn
Her göñül fehm edemez remz [ü] işâret sende

3 Her ne vech ile ketim eyleseñ ‘aşḳı cânâ
Cüz’i ‘irfân ile bildim ki beşâret sende

4 Çeşm-i fânûs-ı kebûd mis̱liñi görmüş mü ‘aceb
Añladım reh-güẕer-i ‘aşḳ-ı selâmet sende

5 Ülker-i vaḳt-i seḥer kevkeb-i nûr-ı ‘aynıñ
Leyle-i ḳadir [ü] meh-tâb-ı sa‘âdet sende

6 Zülfünüñ ḳarasını mâh şeb-i âḫir gördüm
‘Âşıḳı ẓulme ṣalar bunca cesâret sende

7 Ḥaydar-ı naḳd-i zamân necim-i ‘alâsın sen
Ẕü'l-fiḳâr-ı yed-i ḳudret bu şecâ‘at sende

8 Ṣûretiñ perde-i ‘âlem dil-i bînâ ‘ârif
Dîde-i ḥalḳa görünmekde melâmet sende

9 Ḳandadır ‘aşḳ ile berbâd u ḫarâb olmuş
Âsitânıñda muḳîm ola ‘imâret sende

10 Nâṣiḥiñ diñlemem efsânesini ḫûbânım
Ṭûtiveş güfte-i taḥḳîḳ-i belâġat sende

11 Herkesiñ ḳadrini mîzâna heme urmadasın
Ẓâhir ü bâṭın ü ʻirfân [u] firâset sende

12 Ne bilir şîʻa vü zâhid bu perestiş ile
Ḥikmet-i mübhem-i sellâḳ-i hidâyet sende

13 Sendedir kevs̱er-i cennet ü ṭubâ [vü] sâḳî
Dü cihân devlet[i] vü sırr-ı velâyet sende

14 Ṭûr-ı Sînâ'da tecellî vü ʻaṣâ vü Mûsâ
O Mesîḥâ-yı nihân fetḥ-i velâyet sende

15 Ẕât-ı pâkiñ raḳam ü ẖâmeye gelmez yazsam
Her ne olmuş olacaḳ cümle kerâmet sende

16 Miftaḥ-ı genc ḳılıp sâlike ʻaşḳ-ı câvid
Rûḥ-ı ḳudsî vü iżâfe hem emânet sende

17 Hem ḥayât ile memât himmet ü hem râḥat
Ḥaşr [ü] mîzân ü ṣırâṭ u daẖi sâʻat sende

18 Bâb-ı ẖâkiñde segi **Mis̱li**-i kemter dâ'im
Her ne emr eyler iseñ cümle icâzet sende

293

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

114b 1 Açıl ġonca-dehânım feyż enhârın nis̱âr eyle
Ḳadîd etdi ẖazân-ı bâd-ı ṣarṣar kâmkâr eyle

2 Ledünnî mektebin ẖandân edip ders-i *ʻaref*[116]den ver
Ki fetḥ et bâġ-ı sînem menbaʻ-i ʻaşḳa pıñar eyle

3 Beni efkâr-ı nâ-puẖte ẖarâb etmekdedir dâ'im
Ṣoyup pîrâhen-i ṣûrîyi maʻnîde kibâr eyle

4 Ṣafâ-yâb eyle müştâḳı teraḥḥüm eyle nâ-çâra
Küşâd et dîde-i ḳalbi viṣâlin âşikâr eyle

5 Ki senden ġayrıya meyl eylemez rûḥ-ı ḥazînim hîç
Ḫarâbî-ḫâṭır âbâd eyle luṭfuñ bî-şümâr eyle

6 Yetiş ṣayyâd-ı ʻaşıḳ intiẓârıñla ẖarâb oldum
Çıḳar esfel ḳafesinden göñül murġun şikâr eyle

---

[116] "Kendini bilen Rabb'ini bilir." anlamına gelen Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 122-123).

7 Sitânıñda ġarîb-i bî-nevâ **Mis̱lî** fiġân eyler
Hemîşe feyż-i envârıñ efendim baña yâr eyle

294

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 Dil-mürde bulur cân-ı nevi ṣoḥbet-i yârla
Medḫûş olurum sâġar-ı serşâr-ı nigârla

2 Ṣad şeh-per-i Cibrîl olur ise reh-i 'aşḳda
Ṣayyâd-ı muḥabbetde şikârım dil-i zârla

3 Mecnûn[u] perîşân-ı zamân etmesi ḳâbil
Leylâ daḫi pâ-mâl olur cânı nis̱ârla

4 Ya'ḳûb-ı leb-i ḥüsnü bâġında gül ü ġonca
Feryâd ederim ṣubḥa degin bülbül-i zârla

5 Ṣabr eyle firâḳ-ı şeb-i hicrâna hemîşe
Mis̱lî durasın ḫâne-i iḳrârda ḳarârla

295

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Nigâh-ı yâr-i bî-gâne baña kâr etdi gitdikce
Kesildi iltifât-ı ḳalbi kâr etdi gitdikce[117]

2 Ne ṣahbâ-yı 'araḳ eglendirir göñlüm ne ġayrı kes
Hemîşe râḥatım ṣelb oldu ġam-ḫˇâr etdi gitdikce

3 Bu nâçîze muḥabbet edeli ol dil-ber-i ra'nâ
Ne ki inkâr-ı dil var ise iḳrâr etdi gitdikce

4 Füzûn olduḳca mihrim bî-sebeb terk eyledi âḫir
Firâḳıñ dârına her laḥẓa berdâr etdi gitdikce

5 Nedir ḥikmet ḫaberdâr eyle ey bâd-ı ṣabâ peyki
115a Cefâyı **Mis̱li-i** nâ-çâre tekrâr etdi gitdikce

296

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1 Dil bülbülü ḳonmaz mı görüp ġonca nihâle
Yaġdırsa sirişkin yeridir hem çü vü jâle

2 Nergis mi 'aceb ṣaḥn-ı cemâliñde dü çeşmiñ
'Uşşâḳ[ı] ta'accübde ḳodu şaşdı bu ḥâle

---

[117] Bu mısrada vezin hatalıdır.

3 Taḥrîk eden kâkülüñü bâd-ı ṣabâ mı
Sünbülde bulunmaz bu ḳoḳu nîst ki lâle

4 Vaṣlın edeli tekye-i ʻaşḳıñda men eẕkâr
H̱ûn-ı cigerimle doludur dilde piyâle

5 ʻÂşıḳ ḳapılır mı olur olmazlara fehm et
Her dil-ber-i mümtâzede yoḳ sendeki kâle

6 Dil sende emânet ten ü cân cümle seniñdir
Etdim seni men meclis-i sulṭâna ḥavâle

7 Biñ ẖârı olursa o gülü sen ḳoma elden
Mis̱lî edelim ẖâk-i deriñde heme nâle

297

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Ey dilâ gel ṭalibâna …[118] cây-ı penâh
Ol ẖaberdâr sâlikâna …[119] cây-ı penâh

2 Maṭlab-ı fi'l-cümle eşyâ zâhidân u ʻâbidûn
Dâmenin tut ʻârifâne …[120] cây-ı penâh

3 Cân nis̱âr et ẖidmetiñ ḳılmaḳ tamâmiyle müdâm
ʻÂşıḳ iseñ ʼâşıḳâne …[121] cây-ı penâh

4 Merd iseñ meydân-ı ʻaşḳda ol fedâkâr-ı zamân
Ḳoyma elden câm-ı câna …[122] cây-ı penâh

5 Doġru söz ister iseñ benden bu şeb gel gûş ḳıl
Mis̱li-i derd-i dilâna …[123] cây-ı penâh

298

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Feʻûlün

1 Açılsa sîneye ʻaşḳ ile yâre
Eder hem kendisi kendine çâre

2 Yanan ol yandıran oldur yine ol
Ki sen yoksun yanan oldur bu nâre

---

[118] Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.
[119] Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.
[120] Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.
[121] Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.
[122] Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.
[123] Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.

3 Ledünnî ‘ilmini bildiñse setr et
Düşürme zevraḳ-ı ṣabrın kenâre

4 Meyil verme bu bâġıñ ġoncasına
Hebâdır hep nigâh etme bu ḫâre

115b 5 Cefâ vü cevrini yâriñ viṣâl bil
Eger Manṣûr iseñ yapış bu dâre

6 Olur mu ‘âşıḳ-ı şeydâda ġam hîç
Çeker Ya‘ḳûbveş kendini zâre

7 Olursun yoḳ olursun var hemîşe
Varırsın **Mis̱li** yol budur o yâre

299

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1 Eger olduñsa yoḳ erdiñ kemâle
Budur âdâb reh-i ‘aşḳ-ı viṣâle

2 Rıżâsın sâḳiniñ elden bıraḳma
Ḥaḳîḳatte erem derseñ cemâle

3 Bıraḳma dâmen-i ṣâḥib-dilânı
Alıp her rûz u şeb yârin ḫayâle

4 Seni âzürde ḳo etsin ḫavâric
Seven yâri baḳar mı ḳîl ü ḳâle

5 Duyurma âteş-i ‘aşḳı nihân et
Yanarsañ maḫfî yan gel etme nâle

6 Seni sen terk ederseñ el vere dost
Onuñ iḥsân ḳoyan oldur bu ḥâle

7 Eger işkeste-ḫâṭırsañ viṣâl bil
Açılsın **Mis̱li**yâ göñlüñde lâle

300

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Ṣabâ bizden nigehbân-ı gül-endâma peyâm eyle
Ḫaber ver ḥâlimi bir bir o şeh-nâze selâm eyle

2 İlişdi zülfüne göñlüm ḫaberdâr eyle ol şûḫu
Rehâ mümkün degil ġayrı beni aña ġulâm eyle

3 Ṣorarsa ʻaşḳına pâ-bend olan ʻuşşâḳ-ı şeydâsın
Bizi de defter-i ʻaşḳıñ kenârında zimâm eyle

4 Meded senden olur sulṭân-ı ʻaşḳ bî-çâre ʻuşşâḳa
Dil-i maḥzûnumu bir kerre luṭfuñla be-kâm eyle

5 Bu **Mis̱lî** teşne-i vaṣlın ḳapında bir gedâ ḳuldur
Ṣunup bir curʻa ʻaşḳıñdan ʻaṭâ-yı baḫş-ı câm eyle

301

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Nedir küstâḫlıġım ey mâh-ı nev ʻâlem nihân söyle
Ṣadâḳat yoḳ mu benden hîç saña şâh-ı cihân söyle

116a 2 Firâḳ-ı ʻaşḳ ile ḳanda olursam gülşenim külḫân
Naẓar ḳıl ḥâlime bir kerrecik ḳaşı kemân söyle

3 Nigâh-ı iltifâtıñla dil-i âzârı ḫandân et
Mürüvvet merḥamet şefḳat edip şekker-zebân söyle

4 Cemâli şemʻiñe pervâneyim dûr etme bezmiñden
Nihâyet teşne-i dîdârıñ oldum nev-civân söyle

5 Ayırma bâb-ı luṭfuñdan amân cürmüm muʻâf eyle
Kemâl-i ḥüsnün ḥaḳḳiçün gel ey ṭûṭî-zebân söyle

6 Ne nâ-hemvâre kârım var nedir bâʻis̱ ʻitâb etmek
Nedir ḳaṣdıñ ḥikâyet ḳıl perî-peyker ʻayân söyle

7 Ḫayâliñ **Mis̱li**-i zârıñ gelir ḳarşısına dâʼim
Aña luṭfuñla inʻâm et gel ey ġonca-dehân söyle

302

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Dilde efkâr serde sevdâ artmada günden güne
Vaṣl-ı dîdârıñla ḫûlyâ artmada günden güne

2 Mest-i bî-hûş eylediñ âḫir beni raʻnâ-yı verd
Perçemiñde müşk-efzâ artmada günden güne

3 Tende tâbım ḳalmadı ḥasret beni etdi helâk
Sâkinim ġam tekye gûyâ artmada günden güne

4 Meh-cebîniñ ḳıblegâhım oldu ebrûlar imâm
Ḥayretim ḥüsne temâşâ artmada günden güne

5 Nefḫa-i Rûḥü'l-Kudüs'dür her demi ‘uşşâḳıña
Fikr-i vuṣlat ‘aḳl-ı yaġma artmada günden güne

6 **Mis̱li** bir âzâd ḳabûl etmez ḳapıñda çâkeriñ
Bildi ‘âlem seng-i a‘dâ artmada günden güne

303

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Bülbülâsâ eylerim efġân efġân üstüne
N'ola olsa ġonca ter ḫandân ḫandân üstüne

2 Ḫâṭırım ġamnâk olaldan ḥâlimi ta‘rîf muḥâl
Eşk-i çeşmim seyl olur bârân bârân üstüne

3 El-amân ey pâdişâhım n'eyledim gerdûna ben
Yaġdırır tîr-i ḳażâ ṭûfân ṭûfân üstüne

4 Ben mi râst geldim sipihriñ nergis-i şehlâsına
Eyledi dil mülkünü sûzân sûzân üstüne

5 Ḳalmışım ḥayretde fâl açsam çıḳar baḫtım ġama
Mest-i miḥnet olmuşum sekrân sekrân üstüne

116b 6 Ḫoşnudum çekmekde miḥnet zincir-i ülfetdeyim
Ḳalb-i yâri etmesin vîrân vîrân üstüne

7 Hem dil-i ‘uşşâḳa hem dildâra ḳıymaḳ var mıdır
Eylemek lâyıḳ mıdır ḳurbân ḳurbân üstüne

8 Hangi ḳânûna ṣıġar ġaddârlıġı bu kevkebiñ
Gönderir her dâ’imâ nâdân nâdân üstüne

9 Ne ṣıġar âyîn-i ġayra ber-ṭaraf ṣâḥib-dilân
Beslemeklikde hemîn şeyṭân şeyṭân üstüne

10 Hangi luṭfuñla edem aña teşekkür ey ṣanem
Şânıña lâyıḳ mıdır ṭuġyân ṭuġyân üstüne

11 Neylesin **Mis̱lî** tesellî bulmadıḳca sâḳiyâ
Ḫalḳ-ı ‘âlem eyliyor bühtân bühtân üstüne

304

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 ‘İtâb-ı çeşm-i cellâd ile al ḳanım bu şeb ṣorma
Yıḳıldı ḳal‘a-i şâdım perîşânım bu şeb ṣorma

2 Rıżâ bâbında teslîmim ne eylerse menim râżı
Aḳan seyl-âb-ı çeşmim âh u efġânım bu şeb ṣorma

3 Cihânı ḫandenâk etmek beni rüsvây edip ḳaṣdı
Hani mâżîdeki mesrûr u ḫandânım bu şeb ṣorma

4 Yine ġam kûşesinde yek-vücûd oldu benimle ġam
Ḳażâ-yı çarḫ ile Ya'ḳûb-ı hicrânım bu şeb ṣorma

5 Gözüñe Yûsuf-ı s̱ânî miyim bilmem bu hicrânıñ
Uṣan geldi yıḳıldı ṣabr u sâmânım bu şeb ṣorma

6 Baña efsâne-gû olma amân ey müdde'î vâ'iẓ
Yine **Mis̱lî** gibi 'aşḳıñda mihmânım bu şeb ṣorma

305

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Ne ḥâle ḳoyduñ ey ẓâlim mürüvvet yoḳ mudur sende
Cefâyı ḥadden aşırdıñ ḥaḳîḳat yoḳ mudur sende

2 Demem ḥâşâ saña ben bî-vefâ ey dil-ber-i ra'nâ
Şifâ-sâzım 'aceb 'uşşâḳa raġbet yoḳ mudur sende

3 Ġamıñla 'aḳlımı yaġmaya verdiñ ey dil-âvîzim
Heme sûz-ı firâḳımdan ẕekâvet yoḳ mudur sende

4 Firâḳıñ zehrini nûş etdirip ḳıyma fürû-mâye
Ḫarâbât ehl-i ḥâlinden fażîlet yoḳ mudur sende

5 Fiġânım sûznâk oldu nevâdır ḫâme-i kilkim
Ġamıñdan baña sulṭânım selâmet yoḳ mudur sende

117a 6 Bu **Mis̱lî** bâġ-ı 'aşḳıñda olupdur 'andelîb her şeb
Niçin manẓûruñ olmaz kim baṣâret yoḳ mudur sende

306

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Yâr idiñ evvel-be-evvel n'oldu gör şimdi bize
Ḥubb-ı dil artmakda idi ey perî n'oldu bize

2 Yâriñi aġyâr farḳ etmekde 'irfân ḳandadır
Baḳ muḥabbet bî-ḳarârken gör felek n'etdi bize

3 'Âşıḳıñ bir dem murâdı üzre raḳṣ etmez felek
Bî-vefâ gerdûn-ı ġaddâr tîġını çekdi bize

4 ‘Ârifiñ püşt-i pesendin lâf eden çoḳdur müdâm
Böyle dünyâ-yı denîde ġam naṣîb etdi bize

5 Bir perî-rûyla muḥabbet eylemişdik kim cedîd
Esdi bir bâd-ı muḫâlif **Mis̱li** çoḳ gördü bize

307

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Kûy-ı dil-berden bu şeb eyvâh dûr oldum yine
Bir muḫâlif bâd esip hem bî-fütûr oldum yine

2 Vâdi-i nâ-refteye ṭıḳdı derûnum esbini
Nefsime hem-pâlıḳ ile bî-ṣabûr oldum yine

3 ‘Aḳlımı derk etdim ammâ neyleyim bî-fâ‘ide
Şâd u ḫandân olmuş iken bî-ḥużûr oldum yine

4 Şehr-i cûdumda Süleymân olmuş idim bunca dem
Dîve geçdi ḫâtemim bî-çâre mûr oldum yine

5 **Mis̱li**'yi ‘âḳil ṣanırdım ey dirîġâ ey dirîg
Terk-i ma‘ṣıyyet ederken pür-ḳuṣûr oldum yine

308

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1 ‘Uşşâḳ-ı şikestim dil-i nâ-çâra ḳırılma
‘Afv eyle ḳuṣûrun heme ġam-ḫˇâre ḳırılma

2 Her vech ile pür-cürm [ü] günâhım saña maġrûr
Oldum a begim sâ’il-i bîdâra ḳırılma

3 Terk etdi etme ‘itâb ben seni ḥâşâ[124]
Mümkün mü göñül vazgeçe per-yâre ḳırılma

4 ‘Abdiñ işidir sehv ü ḫaṭâ şâh-ı cihânım
Ḫoş görme düşer saña dil-efkâra ḳırılma

5 Gelmiş bu gece pâyıña yüz sürmege bî-ḫavf
117b **Mis̱lî** gibi bir ṣâḥib-i iḳrâra ḳırılma

309

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Derd-i tâmı bulmadıḳca derde dermân isteme
Olmadan iḥrâḳ füzûn berd-i bârân isteme

---

[124] Bu mısrada vezin hatalıdır.

2 Bu yolu yalñız piyâde etme gel geşt ü güẕâr
Esb-i nâzı bulmadan bu bâġda meydân isteme

3 Sûznâk ol âteş-i mihr ile dâ’im dil-beriñ
Ye’s-i küllî bulmadıḳca ṣabr u sâmân isteme

4 Ḫâksâr ol dem-be-dem ṣâḥib-dilân pâyında gel
Bilmeyince sen seni bâġda ḫırâmân isteme

5 Ġonca-i feyżiñ küşâde etmeyince bir perî
Kişver-i mülk-i ḥaḳîḳatde gülistân isteme

6 Cüz’i bir sermâye taḥṣîl etmedikce ey aḫi
Nev-heveslikle gelip çârsûda dükkân isteme

7 Ḫâne-i ḫâṣı müzeyyen eyle mihr-i ‘aşḳ ile
Bir tehî ebnâya sen ‘âr eyle mihmân isteme

8 Âdem'i bul Âdem ol ‘ilm-i ledünnî taḥṣil et
Bulmadan Ḫıżr'ı ‘azîzim âb-ı ḥayvân isteme

9 Bu tekellüm eyleyen fâmında **Miṡlî**'niñ diger
Miṡli-i bî-nûrdan zinhâr ‘irfân isteme

310

Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün

1 Gezmekdeyim rûz u şebân meyḫâneden meyḫâneye
Devr eylerim her vaḳt ü an kerḫâneden kerḫâneye

2 Ḥâlim bilinmez ḳâl ile farḳ etmedim ki söyleyim
Gezdir[di]ler bunca zamân putḫâneden putḫâneye

3 Ben yârime yâr olmadım bir kimseye bâr olmadım
Atdı beni bir bî-amân ṭopḫâneden ṭopḫâneye

4 Bir ḥâllere dûş etdi yâr ne maḫfiyim ne âşikâr
Gez[dir]diler bî-sâyebân demḫâneden demḫâneye

5 Kelb-i nuḥûsa döndürüp etdirdiler geşt ü güẕâr
Gezmekdeyim kûh u yaban ṣalḫâneden ṣalḫâneye

6 Bâd-ı hevâya yâr olup ‘uşşâḳ içinde zâr olup
Miṡlî gibi ey mihribân ḳuşḫâneden ḳuşḫâneye

311
ḤARFÜ'-L YÂ

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

118a 1 Noḳṭa-i bâ-yı ḥaḳîḳatdir semâ‘-ı Mevlevî
‘Âşıḳ-ı vaṣl-ı ḥurûfâtdır semâ‘-ı Mevlevî

2 Sırrına ermeklige cân ver rehinde ṭâlibân
Kâşif-i sırr-ı velâyetdir semâ‘-ı Mevlevî

3 Sâlik-i bâde-perestiñ çeşme-i ḥayvânıdır
Sermedî feyyâż-ı devletdir semâ‘-ı Mevlevî

4 Ma‘rifet gülzârınıñ âgehleridir sâliki
‘Aşḳ bir baḥr-i kerâmetdir semâ‘-ı Mevlevî

5 Baẖşiş-i iḥsân-ı Ḥaḳ'dır sırr[ı] sığmaz raḳḳama
Böyle bir âyîn-i ḥâletdir semâ‘-ı Mevlevî

6 Ehl-i rind-i cem‘iyetdir bu fezâ-yı rûh-baẖş
‘Âşıḳa sırr-ı ẖilâfetdir semâ‘-ı Mevlevî

7 Ḫâk-i pâyinde bulun ṣâḥib-dilânıñ ḳıl ṣafâ
Ḫil‘at-i tâc-ı sa‘âdetdir semâ‘-ı Mevlevî

8 Raḳṣ ḳıldıḳca ‘urûc eyler maḳâm-ı ‘âliye
Kûy-ı dildâra ‘azîmetdir semâ‘-ı Mevlevî

9 Zümre-i ‘irfâna rûḥânî-ġıdâdır rûz [u] şeb
Sî vü dü bezmine vuṣlatdır semâ‘-ı Mevlevî

10 Ẕevḳ-i küllî seyr-i ma‘nî cümle bu meydândadır
Câm-ı Sübḥânî-i ḥikmetdir semâ‘-ı Mevlevî

11 Derdmendân bunda bulmuş çâresin bî-reyb ü şek
Ḥikmet-i Loḳmân-ı şerbetdir semâ‘-ı Mevlevî

12 Seng-i ṭa‘n atma bu cünbüşleri [sen] ṣanma tehî
Neş’e-i fażl-ı hidâyetdir semâ‘-ı Mevlevî

13 Sırr-ı Mi‘râc remzini gûş eyle nâydan cân ile
‘Âşıḳa ‘ayn-ı ‘ibâdetdir semâ‘-ı Mevlevî

14 Mürdeler iḥyâ olur meydân-ı Mevlânâ'da hep
Feyż-i bî-ḥadd-i beşâretdir semâ‘-ı Mevlevî

15 Devr-i ervâḥ sırrını Sulṭân Veled devrinde bul
Gülşen-i bâġ-ı ḥaḳîḳatdir semâ‘-ı Mevlevî

16 **Mis̲li**yâ işkeste beste söyledim ‘afv ede yâr
De’b-i Ḥaydar sırr-ı vaḥdetdir semâ‘-ı Mevlevî

312

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Deriñde kemter insânım meded yâ Şems-i Tebrîzî
Ki cüz tû yoḳdur amânım meded yâ Şems-i Tebrîzî

2 Ġubâr-ı âsitânıñdan penâhım ġayrı [yoḳ] bî-şek
Efendim şâh-ı sulṭânım meded yâ Şems-i Tebrîzî

118b 3 Gürûh-ı pür-cinâyet ehilim maġrûr-ı ‘aḳlımla
Sırr-ı ‘aşḳıñda ḳurbânım meded yâ Şems-i Tebrîzî

4 Serimde tâc-ı devletdir firâḳ-ı mihriñ ‘âlemde
Ki sensin dilde ẖaḳanım meded yâ Şems-i Tebrîzî

5 Eger küstâẖ isem de **Mis̲li**veş echelligimdendir
Rücû‘ etdim peşîmânım meded yâ Şems-i Tebrîzî

313

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Râh-ı ‘aşḳda ẖâk ile yeksân olan añlar seni
Noḳṭa-i bâdan ẖaberdâr cân olan añlar seni

2 Maḥrem olmaz ‘âşıḳıñ aḥvâline kes ẓann gümân
Bâb-ı ‘aşḳı fetḥ edip ‘irfân olan añlar seni

3 Degme Ya‘ḳûb'a açılmaz maẖzen-i sırr-ı nihân
Mıṣr-ı ‘aşḳda Yûsuf-ı Ken‘ân olan añlar seni

4 *Faḳrlendir faẖrimiz*[125] meyl etmeziz aġyâra biz
Zümre-i ṣâḥib-dilân-ı cân olan añlar seni

5 Ḳalb-i ‘âşıḳdır ḥaḳîḳat Ka‘be'si eyle ṭavâf
Bende-i âl-i ‘abâ pîrân olan añlar seni

6 Nefsini ḳatl eyleyip cân ile olmuş âşinâ
Men ‘aref[126] sırrın bilip sulṭân olan añlar seni

7 **Mis̲li** bir ‘anḳâ-yı meşreb ḳonmaz her bir lâneye
Ma‘nevî taḥtında vü ẖaḳan olan añlar seni

---

[125] “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

[126] “Kendini bilen Rabb’ini bilir.” anlamına gelen Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 122-123).

8 Oldu ṭab'ım feyż-i Mevlânâ ile gevher-feşân
Âşinâ-yı yâr olup ḥayrân olan añlar seni

314

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 'Îsi-i dem cân-fezâ cânâna verdim göñlümü
Ḳadd[i] 'ar'ar bir şeh-i sulṭâna verdim göñlümü

2 Kâkül[ü] sünbül ruḫu gül nergis[i] ḫammâr-ı 'aşḳ
Âfet-i ṣâḥib-naẓar fettâna verdim göñlümü

3 Gülşen-i bâġ-ı İrem ruḫsâr-ı pâki bî-zevâl
Nuṭḳ[u] kevs̱er çeşme-i ḥayvâna verdim göñlümü

4 Nuṭḳa geldikce hezârân dürr-i yektâ derc olur
Bî-kerân ü bî-bahâ-yı kâna verdim göñlümü

5 **Mis̱li**yâ evṣâfa gelmez böyle bî-mis̱l-i zamân
Derd-i dil takrîrdir 'irfâna verdim göñlümü

315

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

119a 1 Mübtelâ-yı câm-ı 'aşḳım olmuşum ḫâkisteri
Âsitânında n'ola ḳılsam fedâ cân u seri

2 Zîr-i faḫrinde ḥayât-ı sermedî buldum şükür
Ġayra pâ-mâl olmazam oldum ezelden kemteri

3 Mâ-cerâ-yı râzımı ifşâ eden hep infiṣâl
İftirâḳıyla heme ez her ṭaraf ġam leşkeri

4 'Âşıḳıñ ser-çeşme-i mâ-yi ḥayât-ı câvidi
Diñle 'âşıḳ *küntü kenz*[127]iñ miftaḥıdır ol perî

5 Ya nice ḥasretle sûzân olmayım ṣubḥ u mesâ
Tâ *elestü rabbiküm*[128]den cismim onuñ perveri

6 Nâlemi beyhûde ṣanma 'andelîbâsâ a gül
Bâġ-ı 'aşḳda bende-i şeydâ ḳılan 'aşḳ serveri

7 **Mis̱li**'yi ṭa'n eyleme zâhid belâ-yı 'aşḳda sen
Sîne-i 'âşıḳda seyr eyle gelip bu cevheri

---

[127] "Ben gizli bir hazineydim." anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

[128] "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?" anlamına gelir. Allah, ruhları yarattığı zaman, onlara "Elestü bi Rabbiküm" yani "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?" şeklinde hitap etmiştir. Ruhlar da "Belâ" yani "evet" demişlerdir (Yılmaz, 1992: 39).

316

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Câm-ı 'aşḳı nûş eden olur onuñ mestânesi
Yalıñız bir ṣanmayım çoḳdur onuñ dîvânesi

2 Nûrudur ḫalvet-nişîniñ her seḥer ol mâh-rû
Sûza şem' ol şem'adandır gitdi ṣabrım nâlesi

3 Ḫâk-i pâyi destime geçse çekerdim çeşmime
Tûtiyâdır ehl-i 'aşḳa 'âlemiñ bir dânesi

4 Dûr olaldan meclisinden ol perîniñ âh âh
Ḫûn-ı dildir ṣubḥadek tâ ḫâṭırım peymânesi

5 Şems-i Tebrîzî göñül burcunda mâhım **Mis̱li**yâ
Olmuşum Monlâ-yı Rûm'uñ şem'iniñ pervânesi

317

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Çeşmime ṣor rûz [u] şeb dildârdır ḳarşımdaki
Fetḥ-i 'ayn et ol güneş ruḫsârdır ḳarşımdaki

2 Olmuşum bezm-i elestden cân ile iḳrâr-keşi
Ḥâliyâ ol nergis-i bîmârdır ḳarşımdaki

3 Baḫtımıñ necmi sa'âdet âsumânında bu şeb
Mâh-ı erba'tün 'aşer envârdır ḳarşımdaki

4 Nice ḳul olmaz gedâlar âsitânında hemîn
Pâdişâhâne revîş reftârdır ḳarşımdaki

5 Yek naẓarda beste biñ dil zülfünüñ her mûyuna
'Âşıḳı mest eyleyen seḥḥârdır ḳarşımdaki

119b 6 Zîr-i pâyında yüzüm ferş eylesem râżı degil
Vaṣlına cânlar alır bâzârdır ḳarşımdaki

7 Râh-ı 'aşḳı bir ḳolay kâr ṣanma **Mis̱lî**veş göñül
Ḫirmen-i ṣabrı yaḳan ol nârdır ḳarşımdaki

318

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Ey ṣafâ-yı göñlümüñ gülşen-i pür-ḫandânesi
Ermesin eflâke luṭf et 'âşıḳıñ efġânesi

2 Nâz olur 'uşşâḳa maḥbûbuñ işi lâkin begim
Tâb gelmez rütbede vîrândır dil ḫânesi

3 Senden olursa taḥammül etmege imdâd eger
Pek büyük iḥsân edersin dil-beriñ sencânesi

4 Hem çü Ya‘ḳûb ḥasret-i ‘aşḳıñda yetmez mi şehâ
Ey göñüller Mıṣrına ḥükm eyleyen Ken‘ân'esi

5 Nâr-ı hicrânıñda İbrâhîmâsâ her zamân
Yanmaġa lâyıḳ mı söyle ẖâṭırım sûzânesi

6 Va‘de-i ferdâ ile eyle tesellî **Mis̱li**yâ
H̱âne-i dilde bulunsun ol mehiñ efsânesi

319

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ḳıblegâh-ı ‘âşıḳânsın ey perî
Mescid-i dilde nihânsın ey perî

2 Ḳalb[i] dânâdır bu sırrı fehm eden
Pertev-endâz-ı cihânsın ey perî

3 Ṭâḳ-ı ebrû-yı siyeh miḥrâbımız
Minber-i ‘aşḳda ezânsın ey perî

4 Âsitânıñdan gider mi laḥẓa yek
Sâlike feyiż-resânsın ey perî

5 Nice etmezler teşebbüs̱ hiḍmete
Devlet-i emn ü amânsın ey perî

6 Mûrveş geldim ḳapıña ḳıl kerem
Bir Süleymân-ı zamânsın ey perî

7 H̱âke menṣûb añlamaz mâhiyyetin
Murġ-ı bâl-i ḳudsiyânsın ey perî

8 Külbe-i aḥzânımı ẖaylî zamân
Bî-mis̱il-i nûr-feşânsın ey perî

9 Ẓulmet-i târîkden etmem ḥaẕer
Râhım üzre keh-keşânsın ey perî

120a 10 Türlü türlü ḥâle ḳoy da **Mis̱li**'yi
Mihr-i ‘aşḳıñ ile yansın ey perî

320

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Sevdi şeksiz ḳalb-i nâ-şâdım benim yârim seni
Görmesem ṣabrım yanar bir laḥẓa dildârım seni

2 Bezmiñe geldikde müstaġraḳ olurum nûruña
Hîç doyulmaz baḳmaġa ḫurşîd-i envârım seni

3 Ḳaṣr-ı dil âmâde teşrîf-i hümâyûn eyle gel
Muntaẓırdır rûz [u] şeb görmege ḫünkârım seni

4 Ger mesâcidde gerek meyḫânede ger tekyede
Âteş-i 'aşḳıñ düşelden dâ'im ararım seni

5 Ki ḫavâṭır yol bulur ḳalbe velâkin bî-s̱ebât
İntiẓâr râhında bekler çeşm-i bîdârım seni

6 Eylemem bî-gâneler bezminde ḥarf-i vâḥide
Sînem içre ṣaḳlarım ey genc-i esrârım seni

7 Baġladım muḥkem muḥabbet urġanın yoḳdur rehâ
Mis̱li sevmişdir riyâsız naḳd-i Kerrârım seni

321

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 N'oldu bilmem bî-sebeb kesdiñ efendim ülfeti
Böyle mi râh-ı muḥabbetde güzeliñ 'âdeti

2 Bir naẓar eyle derûn-ı 'âşıḳa ṣaḥib-cemâl
Sende inṣâf eyle var mı ẕerre tende ṭâḳati

3 Hem çü meh saña 'ayândır dil şikârıñdır henûz
İsterim etmek efendimle hemîşe ṣoḥbeti

4 Men nice âh u fiġân etmem nihâl-i verd-i 'aşḳ
Hem çü men var mı kesiñ yek böyle baḫt-ı nikbeti

5 Ne fesâd râhında vardır ictihâdım ne ṣalâḥ
Rûzgârıñ ḥâlimi gördükce artdı 'ibreti

6 Her ne vech ile perîşân eyleseñ râżı göñül
İstemem hîç geçmeye sensiz bu 'ömrüm sâ'ati

7 Şimdi bî-gâne-nigâh oldu efendim 'âdetiñ
Onuñ için artdı **Mis̱li**'nin göñülde ḳasveti

322

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Ḥasret-i rûyun çekelden tende ṭâḳat ḳalmadı
Merḥamet ḳıl merdüm-i çeşmimde ḳuvvet ḳalmadı

120b 2 Eyle da'vet bezmiñe müddet tükendi sâḳiyâ
Serde 'aḳlım târmâr oldu ferâset ḳalmadı

3 Gerçi bir laḥẓa ḫayâliñ dîdeden dûr olamaz
Tesliyet olmaz derûna istirâḥat ḳalmadı

4 Etme mâżîde olan küstâḫımı cânâ ḫayâl
Ṣoḥbetiñ şimdi dem-i ferdâya ḥâcet ḳalmadı

5 Hîç mümkün mü ferâmûş eylesin göñlüm seni
Ol seniñ ḫaneñdürür aġyâr-ı nuḥûs ḳalmadı

6 Ben fürû-mâye 'ilâmım âsitânıñda şehâ
Cürm[ü] 'afv eyler efendi ġayra zaḥmet ḳalmadı

7 Çoḳ mudur **Mis̱lî** gibi 'âşıḳ ḳapıñda ey perî
Dil saña meftûn olaldan ġayra raġbet ḳalmadı

323

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Göñül bir şûḫa meftûndur faḳaṭ aġyâr el ṭaḳdı
Gül-i ruḫsâra üftâde olaldan ḫâr el ṭaḳdı

2 Nedir ḳaṣdı benimle kevkeb-i baḫtım ne burcdandır
Bu bâġda her kime mihr-i dil etdim mâr el ṭakdı

3 Uṣanmaz mı perîşân etmeden bu rütbe 'uşşâḳı
Nice demdir nuḥûst-ı çenber-i devvâr el ṭakdı

4 Ki bezdim ġayrı cânımdan necâtım mevt midir bilmem
Vücûdu maḥv ola iḳbâlime idbâr el ṭaḳdı

5 Bu deñli ibtilâya uġramış **Mis̱lî** gibi var mı
Bu ṭavḳ-ı pür-şerârı boynuma nâ-çâr el ṭakdı

324

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1 Tutagör dâmen-i yâri ḳıṣa-ḫ̆ânı hiçe ṣay
Meh-i ruḫsârına baḳ dur aḫterânı hiçe ṣay

2 Neng ü nâmûs bıraḳ cân fedâkâr eden ol
Tut ḫarâbât yolun şevket ü şânı hiçe ṣay

3 Yek vücûd ol der-i meyḫânede sâḳî ile hem
Mey ü maḥbûbu ḳoma ḥüsn ü anı hiçe ṣay

4 Eşk-i çeşmiñle ṣula kûy-ı nigârı heme şeb
Çeşme-i ṣûri olan âb-ı revânı hiçe ṣay

5 Ṣad zebân şâne gibi müjgen-i dildâra urul
Dest-i ġayrıdaki bir tîġ [u] sinânı hiçe ṣay

6 Ehl-i dil bezmini terk eyleme merdâneden ol
Mûm edip kendi özün şem‘-i zebânı hiçe ṣay

121a 7 Mülk-i cûdunda Süleymân olagör **Mis̠li**-i mûr
Ḥükm edip şehr-i dile kevn ü mekânı hiçe ṣay

325

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Gözüm yoḳdur dü ‘âlemde sitân-ı yârdan ġayrı
Ṣafâbaḫş eylemez ṣahbâ leb-i dildârdan ġayrı

2 Göñül mînâ-yı işkeste gibi ṣad çâk çâk oldu
Tesellî ḳalmadı cânâ ḳuru efkârdan ġayrı

3 Ṭabîb-i bî-vefâlar derdimi gitdikce artırdı
Kesilmeklikde ümmîd yâreye tîmârdan ġayrı

4 Mürüvvet yoḳ mudur gâhîce luṭf etsin bu ġam-ḫˇâra
Meded sâḳî uṣandım ḥikmet-i esrârdan ġayrı

5 Yatarken kûy-ı râhında füsûn eylerse seḥḥâran
‘Aceb te’s̠îr eder mi dîde-i ġaddârdan ġayrı

6 Ḫayâliñ rû-be-rû pîşimde râh-ı intiẓârıñda
Dü dîdem nesne görmez menba‘-ı bî-kârdan ġayrı

7 Revâ-yı ḥaḳ mı atmaḳlıḳ omuzdan pîç-i zülfüñveş
Uṣandıḳ ẓannıma bu bende-i nâ-çârdan ġayrı

8 Ne deñli ‘arż-ı ḥâl etsem deriñde şâh-ı devrânım
Degildir ferş-i luṭf etmek seniñ âzârdan ġayrı

9 Ġarâ’ib çâh-ı evhâma düşüpdür **Mis̠li**-i ġamgîn
Bulunmaz hîç dehânında tehî güftârdan ġayrı

326

Müfte'ilün / Mefâ'ilün / Müfte'ilün / Mefâ'ilün

1 Ġamzeleriñ ne ok imiş tâ cigerimde yâresi
Eyle devâ ṭabîb-i 'aşḳ la'l-i lebiñde çâresi

2 Ḳaddimi yâya döndürüp hicriñe ṣayd olalıdan
Zülfüñe şâne olmuşum oldu göñül avâresi

3 Ġayrı kime varıp açam destimi ey perî meded
Baẖt-ı semâda bilmezem sen misin ey sitâresi

4 Ben nice âh u nâleye başlamayım gözüm feri
'Aḳlım alıp benim heme ḳaşlarıñıñ o ḳaresi

5 Etme beni amân begim ġayrı ḳapıya sen revâ
Gel kerem eyle kim bugün **Mis̱lî**'ñe mâh-pâresi

327

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Bu istiġnâ-yı cevriñle perîşânım yetişmez mi
Dü çeşmim girye-sâzı Nûḥ ṭûfânım yetişmez mi

121b 2 N'ola bir kerre ḳandırsañ mey-i la'liñ ile sâḳî
Teraḥḥüm ḳıl tutuşdum âb-ı ḥayvânım yetişmez mi

3 Nigâh-ı luṭfuñ olmaz mı dil-i bîmâre-i 'aşḳa
Yıḳıldı ḥasretiñle cây-ı sâmânım yetişmez mi

4 Ġam [u] derdinde Ya'ḳûb'um mekânım çâh-ı Yûsuf'dur
Hani inṣâfıñ 'uşşâḳa a sulṭânım yetişmez mi

5 Göñül maḥzûn melîl her rûz [u] şeb ey nev-res-ârâ[129]
Kemâna döndü ḳaddim şâh-ı devrânım yetişmez mi

6 Muḥîṭ-i baḥr-i 'aşḳıñda menim ġavvâs̱-ı bî-pervâ
Ne bâkim kimseden ey vech-i Ḳur'ân'ım yetişmez mi

7 Sa'âdet tâcısın serde heme 'uşşâḳa şeydânıñ
Vefâ-sâzım göñül taẖtında ẖaḳanım yetişmez mi

8 Bilirsin her dü 'âlemde penâhım ġayr[ı] yoḳ dil-ber
Ümîdim tâ ezel sensin nigehbânım yetişmez mi

---

[129] Bu mısrada vezin hatalıdır.

9 Deriñde **Mis̲li** bir ‘âciz ḳuluñdur feyż-yâb eyle
Raḳîbden el-amân ġayrı perîşânım yetişmez mi

328

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1 Müjeñler her biri ḫançer degil mi
Gözüñ doġrusu efsûnger degil mi

2 Ḥayât [u] cân baġışlar her baḳışda
Nigâhıñ biñ ṣafâ-güster degil mi

3 Gül-i ruḫsârıñ üzre ḫâl-i Hindûlar
Gümüş micmerde ‘ûd-ı ter degil mi

4 Miyânda ‘işve-i nâzıñ dem-â-dem
Dil-i ‘uşşâḳa fermân-ber degil mi

5 Mesîḥâ rü’yetiñ biñ baḫş-ı cândır
Firâḳıñ âteşi ejder degil mi

6 Saña ‘âşıḳ olanlar ḳalb[i] şeksiz
Hemin nûruñ ile enver degil mi

7 Der-i ḫâkiñde ḫünkârım bu **Mis̲lî**
Ne emriñ var ise çâker degil mi

329

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Dü çeşmim dil-berâ ḥasretde ḳan aġlar yetişmez mi
Yüregimde firâḳıñ rîşeler bâġlar yetişmez mi

2 Murâdım rûz [u] şeb sensin Mesîḥâ mu‘cizin irgür
Bu nâ-kâm infiṣâliñle çeker daġlar yetişmez mi

122a 3 Muḥabbet kûhsârında ġarîbim hem-demim yoḳdur
Hemîşe seyl-i eşkim cûyveş çaġlar yetişmez mi

4 N'ola bir nîm-nigâh iltifât etseñ baña bir kez
Dil-i ‘âciz kemân-ebrûña cân râġlar yetişmez mi

5 Viṣâliñ câmına ḳandı hezâr ‘uşşâḳıñ ey dil-ber
Ḳuluñ **Mis̲lî** nehârü'l-leyl ḳan aġlar yetişmez mi

330

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Uġradım derd-i nihâna bilmezem tîmârımı
‘Andelîbim künc-i ġamda isterim gülzârımı

2 Ol melâḥat bâġınıñ buldum der-i iḥsânını
Edeli iḳrâr o yâri kesmişim zünnârımı

3 Şem‘ine pervâneyim terk-i serimdir râhına
Bendeyim rûz-ı ezel ṣındırmazam iḳrârımı

4 Râh-ı ‘aşḳ-ı Mevlevî'de feyż-yâb etsin Celîl
Maḥrem-i sırr-ı Ḥüsâm ḳıl vermezem esrârımı

5 H̱ânḳâh-ı sırr-ı ‘Abdi Dede'de buldum kemâl
Mis̱liyâ ṣatdım raḳîbe kâle-i âzârımı

331

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Kemend-i zülf-i dildâra düşüp dil ḥayretim gitdi
Cihân içre naẓar ḳıldım ser-â-ser ‘ibretim gitdi

2 Neye mihr-i dil etdimse uṣandırdı beni cândan
Göñül uṣlanmadı aṣlâ belâdan râḥatım gitdi

3 Taḳınmış kisve-i pîrânı gûyâ ehl-i ‘aşḳ olmuş
Erenler meclisin bilmez gözümde ḳuvvetim gitdi

4 Gürûh-ı ehl-i ‘uşşâḳı şikest-i ḳalb imiş ḳaṣdı
Muḥibb-i evliyâ ṣandım naẓarda diḳḳatim gitdi

5 Görünüp ṣûret-i Ḥaḳ'dan erenler nuṭḳunu taḥḳîr
Edermiş ġayrı yerlerde bu yüzden ‘ibretim gitdi

6 Ṭarîḳ-i ‘aşḳa iḳrârı ezelden yoḳ imiş **Mis̱lî**
Muḥabbet ṣarf edip ḥayfâ nice dem ġayretim gitdi

332

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Eyleyen rüsvâ cihâna yâre efkârdır beni[130]
Atalı ferdâya vaṣlın eyledi bîzâr beni

2 Eylerim her rûz [u] şeb bir kûşede zâr-ı nihân
Etmedi zincîr-i zülf-i müşküne maẓhar beni

122b 3 Şem‘-i ruẖsârın żiyâsından düşüp ḳalbe şerer
Seng-i ẖâr [u] bî-bahâken eyledi gevher beni

---

[130] Metinde “cihâna” ve “yâre” kelimeleri arasında fazladan “bir” kelimesi vardır.

4 Şerbet-i la'lin ümîd eyler iken tîmâr için
Nergis-i mest-i nigâhı eyledi bîmâr beni

5 Kesmezem ümmîdim ol şâhım mürüvvet kânıdır
Luṭf eder elbetde **Mis̱lî** âşinâ eyler beni

333

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Perîşân olduġum mecbûr olup da sevdigimden mi
Nigâh-ı ġayrıya aldanmayıp da geldigimden mi

2 Cefâ-yı nev-icâda başladıñ yoḳ mu nihâyet hîç
Firâḳ-ı âteş-i hicrân her dem çekdigimden mi

3 Beni bir ḥâle dûş etdiñ ki bilmem n'olduġum ẓâlim
Cihânıñ manṣıb u câhın göñülden sildigimden mi

4 Hemân bir âh âh ḳaldı yedimde şimdi maḥṣûlüm
Zamâna bir temâşâyım seni dost bildigimden mi

5 'Aceb **Mis̱lî** gibi var mı saña mecbûr zamân içre
Niçin bir luṭfuñ olmaz 'âşıḳâna sevdigimden mi

334

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Benim bu dûd-ı âhımdan nigârıñ şem'i yanmaz mı
Nigâh-ı çeşm-i ḫammârı 'aceb kim nâza ḳanmaz mı

2 Şikâyet eyleme ey dil rıżâ ol derd-i hicrâna
Seven ma'şûḳunu cevr ü cefâya hîç dayanmaz mı

3 Vücûdun maḥv edip râhında ġayrı ḳayd-ı tenden geç
Taḥammülden elin çekme bilir elbet inanmaz mı

4 Ġubârı sil vücûduñ şehrini âbâd-ı gülşen et
Sen añ onu nehârü'l-leyl seni ol daḫi añmaz mı

5 Ḳapatmış meh-cebîni perçem-i 'anber siyâhî-nûr
Gözü âhûsu ḫˇâbiden ḳanıp bir dem uyanmaz mı

6 Ḳalır mı böyle biñ renkde derûnum kâlesi bilmem
Nigârıñ reng[i] rengiyle o yek renge boyanmaz mı

7 Bu deñli ḫâne-i 'âşıḳ ḳalırsa ḥüzn [ü] miḥnetde
Sirişke çeşm-i pür-ḫûnla ki heft deryâ bulanmaz mı

8 Düşerse ṣaḥra-i ʿaşḳa görüp Leylâ'yı ruḫsârı
Nihâyet ṭurra-i zincîre Mecnûnveş baġlanmaz mı

9 Nice ṣabr eyleyim sâḳî elimde iḫtiyârım nîst
Ruḫuñ şemʿine pervâne olursa dil dolanmaz mı

123a 10 Beni taʿyîb eder iḫvân melâmetde diye dâʼim
Düşen bu vâdi-i nâra nehârü'-leyl yanmaz mı

11 Gehî luṭfuñ gehî cevriñ getirir **Mis̱li** âvâze
Şebân rûz eyleyip taʿcîz ʿaceb ol meh uṣanmaz mı

335

Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Feʿûlün

1 Gidersem bâbına ḫandân eder mi
Viṣâliñle dili şâdân eder mi

2 Züleyḫâ mıyım ʿaceb Yaʿḳûb-ı ġam mıyım[131]
Baña etdigini Kenʿân eder mi

3 Düşelden ʿaşḳına pür-yâredir dil
Görür de derdime dermân eder mi

4 Demişler râh-ı ʿaşḳda sûḫtekârdır
Bilen râzım baña bühtân eder mi

5 Düşersem murġ-ı bî-şehper ayaġa
Murâdım luṭf ile iḥsân eder mi

6 ʿAceb bir nîm-nigâh etse o ẓâlim
Perîşân ḥâlimi seyrân eder mi

7 Desem bir kez saña üftâdeyim men
Müjeñle ḳatlime fermân eder mi

8 Ṣaḳın raḥm etmeyip oldum ġażabla
Sirişk-i çeşmimi ṭûfân eder mi

9 ʿAceb ayrılmasam dümbâleveş ger
Yanında ʿâşıḳ-ı devrân eder mi

10 Kişi sevdigine raḥm etmeyip âh
Bütün hep böyle ser-gerdân eder mi

---

131 Bu mısrada vezin hatalıdır.

11 Ḥesâbsız bendesi lâkin ḳamudan
Derinde **Mis̱li**'yi iskân eder mi

336

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1 Ol perî mâh-ı ṣıyâmda ne ser-encâm eyledi
Vuṣlatından dûr edip ümmîde bed-nâm eyledi

2 Luṭf ile bir kez beni yâd etmedi raġbet ḳılıp
Başıma kâr eylemekde ʿâlemi şâm eyledi

3 Râh-ı efkâr-ı ṭalebde eyledim geşt ü güẕâr
ʿÂḳıbet yüz döndürüp işkeste-i kâm eyledi

4 Ḳalʿa-i Ḳâf-ı ḳanâʿat bekle demişken o şûẖ
ʿÂḳıbet ceyb-i keremden hicrin ikrâm eyledi

123b 5 Söyledi bâb-ı Rıżâ'da ol nişîn şimdengeri
Nâ-murâd ḳoymam diye bu gûne peyġâm eyledi

6 Ṣoñradan bilmem ne fitne-sâz [u] efsûnger nigâh
ʿÂşıḳın terk etme rûyunda ne evhâm eyledi

7 Sen seni terk eylesen de ben seni etmem diye
Evvelî defʿât ile bu ṭarzda iḳdâm eyledi

8 İʿtimâd etdim sözüne beste ḳıldım göñlümü
Ḥâṣılı bend etmek için böyle endâm eyledi

9 ʿAşḳ ḥâlin bilmez iken şimdi baḳ bir ḥâlime
Cümleden men evvelî göñlümü ḳuddâm eyledi

10 Men dilerdim ẖâk-i pâyinde olam çâker müdâm
Biñ belâyı başıma ʿaşḳ ile ẖuddâm eyledi

11 Himmeti pûşîdesinde olayım derken hemîn
Ḳaṣd-ı ġamda sidr-i hicrânında fercâm eyledi

12 Bâġ-ı ümmîd-i viṣâlinde gezerken nâgehân
Mâtem-i vuṣlat baña ʿıydiyye inʿâm eyledi

13 ʿAḳlımı başımdan aldı ġamze-i yaġmacılar
Baña her ne oldu ise ol dil-ârâm eyledi

14 Mıṣr'a etdirdi seyâḥat dûr olup gözden tamâm
Anda **Mis̱lî** neylesin eşkiñle bî-ġârm eyledi

RÜBÂ‘ÎYYÂT

1

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün
Bendeñim ẓâhir ü bâṭın ḥasbetenli'llâh seniñ
Ḳalb-i ‘uşşâḳa cemâliñ oldu Beytu'llâh seniñ
Ṭarz [u] ṭavrıñ tâb-ı zülfüñ sırr-ı sırru'llâh seniñ
Ġayrıya **Mis̱lî** ḳul olmaz oldu vü bi'llâh seniñ

2

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün
Yek ‘arż-ı nigâh eyle derûnumdaki derde
Ey ṭıfl-ı cefâ çekme amân râhıma perde
Kimse baña hem-pâ olamaz ġayrı bu yerde
Luṭf eyle begim âteş-i ‘aşḳıñ daḫi serde

3

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün
124a Beni ol şâh-ı cihânım ġam-ı firḳatde ḳodu
Yine müncer ola ḥâlim dil[i] miḥnetde ḳodu
Elimi hicr [ü] viṣâliñle melâmetde ḳodu
Kimini şâd u sürûrla beni ḥayretde ḳodu

4

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün
Dûş olup çeşmim nigâra tâze verdim göñlümü
Yeñi başdan şûḫ bir mümtâza verdim göñlümü
‘Aşḳ ile ‘aḳlım gidip ifrâza verdim göñlümü
Gâh o yâre meyl edip gâh nâza verdim göñlümü

5

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün
‘Âlem-ârâ bir meh-i tâbân gözler gözlerim
Bâġ-ı ümmîdim gül-i ḫandân gözler gözlerim
Gerçi kim men ḳaṭreyim ‘ummân gözler gözlerim
Yoḳ nigâhım ġayra ol sulṭân gözler gözlerim

6

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün
Yine bir revnaḳ-ı bâzâr açılıp dilde ser-â-pâ
Yine dükkânçe-i ‘aşḳda ṣatılır kâle-i cânâ
Düşürüp ḥayrete ḫalḳı eder ‘âşıḳları rüsvâ
Geçer ol neng ile nâmûsdan ‘âşıḳ olur iḥyâ

7

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün
Çek elin kes̱retden ey şûẖ kim siyâdetlik budur
Ġayrıdan kes ülfeti şân u fiẖâmetlik budur
Maḥrem-i esrâr-ı ibhâm-ı diyânetlik budur
Merdüm-i kân-ı vefâ şân u şerâfetlik budur

8

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün
Pâdişâhım bendeñ olduġum ne devletdir seniñ
Bekler biñ cân ile leyl ü nehâr ẖâk-i deriñ
Çekmede bi'llâh ẖoşnûd oldu göñlüm miḥnetiñ
Çâk çâk olsam da cânânım bıraḳmam dâmeniñ

9

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün
Bu dil-ber-i fettân ile ülfet yeñilendi
Bir neş'e-i efzâ ile ḥasret yeñilendi
124b Cânlar alıcı çeşm ile miḥnet yeñilendi
Göñlüm ne uṣanmaz ki meşaḳḳat yeñilendi

10

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün
Dûş olaldan kûhsâr-ı 'aşḳa feryâddır işim
Dûd-ı âhımdan şerer şaçmaḳda üstâddır işim
Ṭâli'imden derd [ü] ġam râhında ṣayyâddır işim
Gerdiş-i ġaddâr elinden olma nâ-şâddır işim

11

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün
Ne ḥâle girdigim bilmem saña dûş olduġum demden
Teraḥḥum eyle bir dânem gelip ḳurtar beni ġamdan
H̱ayâl-i vaṣlıñı ḳurmaḳ ile çeşmim dolar nemden
N'ola bir câm erişdirseñ baña ol ġonca-i femden

12

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün
Men ṭâlib-i ṣahbâ-yı ezel rûz-ı gedâyım
Bu 'aşḳ ile hem-pâ olalı özge edâyım
Miḥnet çekici bülbül-i pür-sûz-ı ṣadâyım
Fırṣat bulamam **Mis̱li** gül-i yâre cüdâyım

337

[ĠAZEL]

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün
1 Eriyen pûte-i 'aşḳda bulur kendisini cemde
Ederse raẖne-i çeşmiñ pey-ender-pey baña nemde

2 Ḳılarsa yek naẓar pîr-i muġân meyḫâne-i ʻaşḳda
Bu **Mis̱lî** ʻazm eder Mevlâ'ya Mevlânâ'ya her demde

338
[ĠAZEL]
Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Reh-i maḳṣûda ermekse der-i dil-berden ayrılma
Murâdıñ kân ise yektâ olan gevherden ayrılma

2 Göñülden sür çıḳar ṣûrî olan kâlâ-yı dünyâyı
Yapış dâmân-ı ʻaşḳa ḥażret-i ḫünkârdan ayrılma

339
[ĠAZEL]
Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Dînim îmânım cemâl-i ʻAzmi'dir
Lâ-cihân âlâ nihâl-i ʻAzmi'dir

2 On sekiz biñ ʻâlem onuñ ẓıllidir
Maṭlabım ḫâl-i kemâl-i ʻAzmi'dir

340
[ĠAZEL]
Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

125a 1 Bezm-i erbâb-ı dilânda yâd ola ismiñ dilâ
Nâr-ı ʻaşḳ-ı yâre bî-pervâ etme baña[132]

2 Ḳayd-ı cândan geçmeden vuṣlat naṣîb zinhâr degil
Ḳoy seni senden kesil gel râh-ı ʻaşḳa **Mis̱li**yâ

341
[ĠAZEL]
Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Yedimde ḫâmeye kilkim ki pîr-i dest-gîrdendir
Süvâr-i bâd mis̱âli olduġu her şeb esîrdendir

2 Ne mümkün **Mis̱li**'niñ bir ḥarfe ḳudret etmege taḥrîr
Nişîn-i ʻaşḳ-ı Mevlânâ seg-i kemter ḥaḳîrdendir

342
[ĠAZEL]
Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Düşdü dil-rîş râh-ı ʻaşḳa **Mis̱li**-i şeydâ ile
Bulmadı maḥrem ne yapsın eglenir inşâ ile

---

132 Bu mısrada vezin hatalıdır.

2 ‘Azm-i yâr etdikde taḥrîrin baña ‘arż eyledi
Buldu itmâmıñ cezîre şevḳ-i Mevlânâ ile

343
[ĠAZEL]
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1 Ḥaḳîḳat baḥriniñ ġavvâs̱[ı] olmuşdu dil-i zârım
Olup ne gevhere mâlik dalıp hem çıḳdı müjgânım

2 Ḫudâ ‘avniyle süfteyim beher bir dânesin **Mis̱lî**
Olaydı nezd-i cânânda bu ḫidmet sâye-i cânım

[ḲIṬ‘ALAR]
1
[ḲIṬ‘A]
Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1 Reh-i ‘aşḳ içre güẕârende iken murg-ı göñül
Beñzedi Gülşen-i Ḥâfıẓ'da fiġânı nâya

2 Müje-i eşk-i midâdımla yazıldı **Mis̱lî**
Ola rûḥâniyet-i feyż-i erenler sâye

2
[ḲIT‘A]
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ṣaḥn-ı bûstân-ı firâḳ içre göñül
Lerzenâk oldu ḫazânâsâ müdâm

2 Gülşen-i tevḥîde endâḫt bâd-ı ‘aşḳ
Ser-te-ser geşt [ü] güẕâr şüd ber-devâm

344
[ĠAZEL]
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Ḳadd[i] ṭûbâ bir şeh-i vâlâya düşdü göñlümüz
Bâġ-ı firdevs bûy-ı verd-efzâya düşdü göñlümüz

125b 2 Râh-ı maḳṣûdda gezerken serserî hicrân ile
Nâgeh ‘aşḳ nâmında bir deryâya düşdü göñlümüz

345
[ĠAZEL]

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Efendim âşinâlıḳ yoḳ ʻaceb bilmem nedir bâʻis̱
Niẓâm-ı milket-i ḥüsnüñle yanmaḳlıḳ mıdır bâʻis̱

2 Hevâ-yı perçemiñ başdan çıḳardı bendeñi câna
Nigâha aldanıp iẓhâr-ı ʻaşḳ ḳılmaḳ mısır bâʻis̱

346
[ĠAZEL]

Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilün

1 Küçücüksün daḫi nâzik dedesin
Neden ʻuşşâḳıña miḥnet-zedesin

2 Gül-i ruḫsârıñı ḳoḳlatmaġı sen
Dil-i ʻuşşâḳıña ʻâdet edesin

13
[RÜBÂʻÎ]

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Olur üftâd o yâriñ gördü dedim türlü reftârı
Ḳapılmaz mı göñüldür bu müretteb ṭarz [u] eṭvârı

2 Cemâl[i] ṭalʻati rengîn ḫabersiz etme inkârı
Muḥabbet kâsesinden nûş eden söyler bu güftârı

14
[RÜBÂʻÎ]

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Âferîn ḫûn-ı müjeñ ḥasret-keş-i ʻaşḳ ṣad hezâr
Oldu iḫvân-ı ṣafâya seyl-i girye yâdigâr

2 Gülşen-i tevḥîdi de rûz eyledikde sebzezâr
Şâhid-i sulṭân-ı ʻaşḳla vaḥdeti etdiñ ḳarâr

347
[ĠAZEL]

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Yâ Rab ol şûḫuñ firâḳı dûzaḫ-ı nârdan mıdır
Yoḫsa bu baḫt-ı siyâhım baḥs-i ekberden midir

2 Bunca feryâd eyledim gûş etmedi ol şîvekâr
Bilmezem ḳalbi onuñ da seng-i mermerden midir

348
[ĠAZEL]

Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün

1 Göñül bir ḥâle dûş oldu ʿaceb rü'yâ mıdır bilmem
Heme mest eyleyip geşt [ü] güẕâr sevdâ mıdır bilmem

2 Ser-i zülfüñde tutmuşdu be-zâr eyyâm mekânın
Düşürdü pâyına şimdi beni ḫûlyâ mıdır bilmem

349
[ĠAZEL]

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

126a 1 El-vedâʿ ey mıṣr-ı ḳâhir el-vedâʿ
Luṭf-ı pinhân ḳahr-ı ẓâhir el-vedâʿ

2 Cevr ile âlûde-i ḫâk eylediñ
Sendedir ṣad cism-i ẓâhir el-vedâʿ

3 Dil şikest etmekde üstâd yeñisin
ʿÂşıḳ incitmekde mâhir el-vedâʿ

MÜFREDÂT

1

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

Hem çü **Mis̱lî** var mı erbâb-ı suḫan naẓmın bile
Dürr-i meknûn derc olur aġzında evrâḳa hemîn

2

Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün

Alıp ʿaḳlımı dîvâne beni ḳılmaḳ nedir sâḳî
Bu deñli bî-kerem olma yaḳar âhım seni sâḳî

3

Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün

Benim derd-i nihânım vâṣıl-ı dermân olandan ṣor
Dil-i ḫûnbârımı tîġ [u] sinân müjgân olandan ṣor

4

Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün

Begim aḫẕ eylemişsin nâme-i işkestemi dîrûz
Ḫuṣûṣâ bâġ-ı evrâḳıñda **Mis̱lî** eylesin cevlân

5

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

Kâse-lîsiñim deriñde hem çü **Mis̱lî** ʿAzmiyâ
Ḫânḳâhıñda ġarîb-i Mevlevî'dir bu faḳîr

6

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

Yaḳma ḫurşîd-i ḥaḳîḳat beni zîrâ yanaġım
Seyl-i eşkimde şehâ **Mis̱li** bulunmaz yalaġım

7

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

Ne müşkil derd imiş sâḳî bu deñli teşne-leb ḳalmaḳ
Bu ḥâle sen de girdiñ mi 'aceb evvelde ey sâḳî

8

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün[133]

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

126b 'Aşḳıña dil-beste olmaḳ ḫayli müşkilmiş seniñ
Sehî ḳaddim cefâ vü ḥâcib ile âh kemân oldu

9

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

Ehl-i 'aşḳıñ olalı dil uġrusu
Cânımıñ meyli sañadır doġrusu

10

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

Baġladıñ zincîr-i zülfüñle dil-i Mecnûn'umu
Fâ'iḳ olduñ cez̠be-i ḥüsnüñde Leylâ'ya Ḥüseyn

11

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

Ḳanda bir mest-i cünûn kim 'aşḳ-ı Leylâ'yı bile
Vâḳıf-ı esrâr-ı 'aşḳ olmaḳ begim güçdür henûz

12

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

Ḥoḳḳa-i gülfâmıña cânâ zebân mıdır midâd
Ben degilim ḥüsnünüñ şerḥin eder ḫâmem ziyâd

13

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

Bir putuñ 'aşḳıyla **Mis̱lî** gene oldum büt-perest
Biliriz eṭvârdan inkâra ḥâcet ḳalmadı

---

[133] Bu şiirde birinci ve ikinci mısranın vezinleri birbirinden farklıdır.

14

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

ʻAceb **Mis̲lî** [ki] naẓıma getirmiş var mı esrârın
Gehî küfr ü gehî îmân bilinmez ḳanda iḳrârı

MÜNÂCÂT-I MES̲NEVÎ

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1 Ser-te-ser sırra muvaffaḳdır Muḥammed Muṣṭafâ
Bârgâh-ı ḳıble-i Ḥaḳ'dır Muḥammed Muṣṭafâ

2 Rabb-ı rûy-ı Aḥmediyye ʻaşḳına yâ Rab meded
Luṭf [u] iḥsân et bize yâ Ḥażret-i Ḥayyu'ṣ-Ṣamed

3 İsterim benden beni al ver fenâya varımı
Benlik aġyârıñdurur etmem enâniyyet ḳadîm

4 ʻAşḳ-ı Mevlânâ-yı Rûmî'den ḳulûba ver cilâ
Mis̲li'yi dûr etme dergâhıñdan ey Rabbü'l-ʻalâ

5 On sekiz biñ ʻâlemiñ şâh-ı cihânı ʻaşḳına
Müstemend ʻâşıḳlarıñ eşk-i dü çeşmi ʻaşḳına

127a 6 Yüz sürer ḫâke şebân rûz **Mis̲li**-i rûy-ı siyâh
Sen münâcâtın ḳabûl ḳıl yâ Raḥîm ü yâ İlâh

***

Âsitâneli el-faḳîrü'l-Mevlevî es-seyyid İsmâʻîl Ḥaḳḳı

Eşʻârda şöhreti Mis̲lî'dir. 1286 Zilḥicce 21

***

DİZİN

A

B

C

Ç

D

E

F

H

I

İ

J

K

L

M

N

O

Ö

P

R

S

Ş

T

U

Ü

V

ÖZET

GÖKÇE, Emrah, Mislî İsmâ'îl Hakkı ve Divanı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.

Bu çalışmada, divan edebiyatının artık son çırpınışlarını yaptığı, 19. yüzyıl divan şairlerinden Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın, hayatı, edebî kişiliği ve Divan'ı üzerinde durulmaktadır.

Hayatı hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadığımız Mislî İsmâ'îl Hakkı, İstanbul'da vefat etmiştir. Şair, kuvvetli bir ihtimalle Beşiktaş Mevlevîhanesi müritlerindendir.

Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın bildiğimiz tek eseri Divan'ıdır. Divan'ın tek nüshası, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü'nde 318 numarada kayıtlıdır. 127 varaktır. Bu nüsha İstanbul Üniversitesi kayıtlarına göre *müellif hattı*dır. Çalışmamız, bu müellif hattı üzerinden yapılmıştır.

Çalışmamız 3 ana bölümden oluşmaktadır:

1. bölüm; şairin hayatı, edebî kişiliği ve Divan adlı bölümlerden oluşmaktadır. Edebî kişiliği adlı bölüm şairin Divan'ından çıkarabildiğimiz bilgiler ışığında kaleme alınmıştır.

2. bölüm; Divan'ın şekil ve muhteva özelliklerinin incelenmesinden oluşmaktadır. Bu bölümde nazım şekilleri, vezin, kafiye gibi unsurlar incelenmiş ve elde edilen bilgiler anlaşılmayı kolaylaştırmak açısından tablo ve grafiklerle gösterilmiştir. Muhteva özelliklerinde ise, Divan'da dikkat çeken unsurlar incelenmiştir. Şair, Mevlevî olduğundan, ağırlıklı olarak Divan'daki Mevlevîlik unsurları, harf simgeciliği, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i beyt, On iki imam sevgisi ve Kerbelâ hâdisesi üzerinde durulmuştur. Ayrıca bu bölümün sonunda; *sonuç*, *kaynakça* ve *metnin kuruluşunda takip edilen yol* başlıklı bölümler bulunmaktadır.

3. ve son bölüm ise Divan'ın transkripsiyonlu metni ile *dizin*den oluşmaktadır. Divan, tek nüsha ve müellif hattı olduğundan metin tenkiti yapılmamıştır. Divan'daki şiir sıralamasına hiçbir şekilde müdahale edilmemiştir; ancak özellikle nazım şekilleri hususundaki izahlarımız ilgili bölümde

belirtilmiştir. Her şiir parçasının beyit/bentleri kendi içerisinde numaralandırılmış ve bütün şiirlerin vezinleri verilmiştir. Bunların dışında şiirlerin varak numaraları da metnin en soluna koyu puntoyla yazılmıştır. Mısrada vezin problemi varsa bu da dipnotla belirtilmiştir. Metinde geçen âyet, hadis ve ibareler *italik* olarak dizilmiş ve dipnotla bu ifadelerin anlamları verilmiştir. Ayrıca bu bölümün sonuna Divan'ın geniş bir dizini koyulmuştur.

Anahtar Sözcükler:

1. Mislî İsmâ'îl Hakkı
2. Divan
3. Şiir
4. 19. yüzyıl
5. Mevlevîlik
6. Beşiktaş Mevlevîhanesi
7. Nazım
8. Gazel

ABSTRACT

GÖKÇE, Emrah, Mislî İsmâ'îl Hakkı and His Divan, Master Thesis, Ankara, 2011.

In this study, the life, literary personality and divan of Mislî İsmâ'îl Hakkı, who is one of the 19th century poets and where Divan literature struggled to survive was handled.

Mislî İsmâ'îl Hakkı, whom we do not know much about him, died in Istanbul. He is probably one of the disciples of Istanbul Beşiktaş Mevlevihanesi (lodge used by mevlevi dervishes)

The only known work of Mislî İsmâ'îl Hakkı is Divan. The only copy of the Divan takes place in the Library of Istanbul University, Turkish Manuscripts Departmant and is registered in Number 318. It consists of 127 pages. According to Istanbul University records, this copy is a *müellif hattı (the copy was written by poet himself)*. Our study was performed through this *müellif hattı.*

Our study consists of three sections:

Section 1: It consists of poet's life, his literary personality and Divan. The section called literary personality was handled in terms of information gained from poet's Divan.

Section 2: It consists of examination of form and content of the Divan. In this section, The elements such as versification, prosody, rhyme were scrutinized and information gained were shown in graphics and tables in order to make it understandable. The elements that are salient were scrutinized in content. As the poet is a Mevlevi, he emphasized on Mevlevism, letter symbolism, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ahl Al-Bayt, the love for Twelve Imams, Karbala. Besides, at the end of this section, chapters such as conclusion, references and the process followed during the formation of the text.

Section 3 and the last section: They consist of the transcription of Divan and index. As the Divan is the only copy and written by poet himself, the text was not reviewed. The grading of the poems was not changed at all; however, some explanations about versification were stated in footnotes. The verses and clauses of every poem part were numbered in themselves and all prosodies of the poems

were given. Besides these, the page numbers of the poems were written in bold at the end of the text. The problems with prosody were stated in footnote. The versicle, hadith and expressions taking place in the text were written in italic and their meanings were given in footnotes. Furthermore, at the end of this section, there is a large index of the Divan.

Key Words:

1. Mislî İsmâ'îl Hakkı
2. Divan
3. Poem
4. 19th Century
5. Mevlevism
6. Beşiktaş Mevlevihanesi
7. Versification
8. Ghazal